

SPREKENDE NADAT HIJ GESTORVEN IS

10^e TIENTAL PREKEN

Tiende tiental preken

Door

Ds. Willem C. Lamain

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2004**

INHOUD

1^{ste} preek. Woensdag 11 april ter gelegenheid van de bevrijding van Rijssen
Ten tijde des avonds, zie, zo is er verschrikking; eer het morgen is, is hij er niet meer; dit is het deel dergenen, die ons beroven en het lot dergenen die ons plunderen. Jesaja 17: 14

2^e preek. Bij de bevrijding van ons land
Nu is het in mijn hart een verbond te maken met de Heere, de God Israëls, opdat de hitte Zijns toorns van ons afkere. 2 Kronieken 29: 10

3^e preek. Na de algehele Vrede in Nederland over op zondagavond 6 mei 1945.
Geloofd zij de Heere, die Zijn volk Israël rust gegeven heeft, naar alles dat Hij gesproken heeft; enz. 1 Koningen 8: 56-58

4^e preek. De drievoudige zegen van Nafthali. Overlijden ds. Vreugdenhil, Kampen, 1944
En van Nafthali zeide hij: O, Nafthali, zijt verzadigd van de goedgunstigheid en vol van de zegen des Heeren; bezit erfelijk het Westen en het Zuiden. Deuter. 33:23

5^e preek. Het is volbracht! GOEDE VRIJDAG PREEK. Grand-Rapids
"Het is volbracht!" Johannes 19:30, middelste gedeelte

6^e preek. Eendrachtig bijeen
En als zij ingekomen waren, gingen ze op in de opperzaal, waar ze bleven; enz. Deze allen waren eendrachtiglijk volhardende in het bidden en smeken, met de vrouwen; en Maria de moeder van Jezus, en met zijn broederen. Handelingen 1 : 13, 14.

7^e preek. PINKSTERTEKENEN. Pinksterpreek
En er geschiedde haastelijk uit den hemel en geluid, gelijk als van een geweldigen gedreven wind en vervulde het gehele huis waar zij zaten. En van hen werden gezien verdeelde tongen als van vuur; en het zat op een iegelijk van hen. Hand.2:2,3.

8^e preek. De heerlijkheid Gods aanschouwd in het eerste wonder door de apostelen.
En hem grijpende bij de rechterhand, richtte hij hem op. En terstond werden zijn voeten en enkelen vast. En hij opspringende stond en wandelde en ging met hen in den tempel, wandelende en springende en lovende God. Handelingen 3:7, 8

9^e preek. Joses, de Leviet.
En Joses, van de apostelen toegenaaamd Bárnabas, (hetwelk is overgezet zijnde, een zoon der vertroosting) een Leviet, van geboorte van Cyprus; alzo hij een akker had verkocht dien en bracht het geld en legde het aan de voeten der apostelen. Handelingen 4:36, 37.

10^e Preek. Blijdschap in God. 1945
En van daar kwamen de broeders, van onze zaken gehoord hebbende, ons tegemoet tot Appius-markt, en de drie tabernen, welken Paulus ziende, dankte hij God, en greep moed. Handelingen 28:15.

"Gods daden herdacht"

Predicaties

gehouden ter gelegenheid van de bevrijding van ons land
door

Ds. W. C. Lamain

Predikant der Gereformeerde Gemeente te Rijssen

TWEEDE DRUK

1946 • GEBR. WESTSTRATE, UITGEVERS • WEMELDINGE

VOORREDE.

Na een zware druk van bijna vijf jaren heeft het de God van onze vaders behaagd om ons volk en vaderland te verlossen van het ongoedertieren volk. God heeft in Zijn toorn des ontfermens gedacht; naar de grootheid Zijner goedertierenheid in Christus verademing schonken. Met vrijmoedigheid mogen wij wel zeggen: *Dit is van den Heere geschied en het is wonderlijk in onze ogen.*

Het was vanwege onze zonden dat de Heere ons zo diep vernederde en lange tijd het zuchten onder de Duitse overheersing. Veel leed en ellende kwamen er allerwegen over de wereld en ook niet het minst over ons vaderland. Het werd al maar banger en vooral laatste tijden werd het van alle zijden benauwd. Nederland kwam als aan de rand van de afgrond. Veel rouw kwam er ook over de plaats onzer inwoning, die God voor ons persoonlijk voor ons gezin in Zijn grote goedertierenheid als een "Pella" had schikt. In vele gezinnen kwam er leed en droefheid en vooral de laatste weken en dagen waren zeer bang. Het was schrik en vreze van rondom.

Maar in de nacht van 8 op 9 april verliet eensklaps de Duitse bezetting, die zich overal had ingegraven en vele stellingen had gebouwd, onze stad. God zelf had hen weggevaagd en ijlings doen vluchten. Op die Maandagmorgen van 9 april was niet één Duitse soldaat meer te zien en rolden de tanks van de Canadezen onze plaats binnen. Rondom Rijssen was verwoed gevochten, maar God gaf aan onze stad verlossing zonder dat er een schot gelost werd.

Op verzoek van de plaatselijke autoriteiten werd er een algemene dankdag uitgeroepen, die plaats zou hebben op woensdag 11 april. Ook wij mochten op die dag driemaal vergaderen om in onze beide gemeenten de weldadigheden des Heeren te gedenken in het midden Zijns tempels.

's Morgens sprak ik over Jesaja 17 14, 's avonds over 2 Kronieken 29 en op 6 mei over 1 Kon. 8: 56-58.

Niet alleen uit onze gemeente, maar ook uit zoveel andere gemeente drong men aan op de uitgave van de gedane predicatiën. Een weg die predicatiën het licht te doen zien werd geopend toen een uitgever uit het Zeeuwse gewest mij verzocht tot het schrijven van preken die verband hielden met de bevrijding van ons land.

Hoezeer overtuigd van het gebrekvolle van die predicatiën, heb ik lust ontvangen om onder biddend opzien tot de Heere de predicatiën 's morgens en 's avonds uit te schrijven en door de druk gemeen te maken.

De derde predicatie is gehouden bij de algehele bevrijding van ons land 6 mei 1945.

Het zijn als vanzelfsprekend "gelegenheidspredicatiën". God mocht verzoening doen over hetgeen niet is naar de reinheid Zijns Heiligdoms, en wat van Hem is in deze predicatiën zegenen tot Zijn eer en heerlijkheid.

Hij bedauwe deze leerredenen met Zijn Geest en heilige ze om Christus' wil aan de harten van jong en oud tot lering en bekering, tot bemoediging van het Sion Gods in ons bevrijde vaderland.

*"Een ieder moet tot deze tijden
De hoogheid des Heeren belijden
En prijzen Zijnen Name goed
Elk verkondige met der spoed
Allen volkeren nu voortaan
De werken die Hij heeft gedaan".*

Psalm 105, Datheen.

Uw heilwensende leraar,

Ds. W. C. Lamain.

5 juni 1945

1. PREDIKATIE gehouden op woensdag 11 april ter gelegenheid van de bevrijding van Rijssen, over Jesaja 17: 14.

Voorzang Ps. 126: 1-2.

Ps. 105: 1.

Geliefden,

Met hetgeen wij daar samen zongen uit Ps. 126: 1: "De Heere heeft grote dingen bij ons gedaan, dies zijn wij verblijd", mogen wij in deze gewichtige ure elkaar wel begroeten. *God zelf heeft onzen druk verlicht.*

Vanaf 10 mei 1910 was de rust ons opgezegd, en was een enge hand om onze lendenen gelegd. Bijna vijf jaren hebben wij gezocht onder vreemde heerschappij, en was de rust niet alleen uit ons land, maar ook int onze straten, huizen en harten weggenomen. Een zee van ellende werd over ons land en volk uitgegoten. Zeker, wie onzer zal het ontkennen, dat de hand des Heeren tegen ons uitgestrekt was, en dat hetgeen, dat over ons kwam, de vrucht was van onze zonde en van onze droeve verlatenheid van de Heere.

Het oordeel Gods kwam niet zonder dat wij voorbereid waren. Och, nee, jaar na jaar was het ons voorgehouden, dat God met Zijn strafgerichten ons zou bezoeken. Het: "Land, land, land hoor des Heeren woord!", was als van de hemel ons tegengeklonken. De zonde was ten top gestegen en de verharding nam hand over hand toe. Tegen alle vermaningen en waarschuwingen in, gingen wij door in de zonde. Van hoog tot laag, van overheid tot onderdaan werden Gods wetten met voeten getreden. De verachting van Gods dag en de versmading van Zijn inzettingen namen toe, de brooddronkenheid en de onverschilligheid werden van tijd tot tijd groter. God werd weggebannen en al driester en bruter werd de roep: "Laat ons Zijn banden breken en Zijn touwen van ons werpen".

En daarenboven het oordeel begon van Gods huis. De vreze Gods en de praktijk der Godzaligheid kwamen hoe langer hoe meer op de achtergrond. De dam, die weleer opgericht was tegen de zonde, was weggefallen, zodat men de zonde vrijuit sprak als op de straten van Sodom. De kostelijke kinderen Sions, eenmaal tegen fijn goud geschat, waren de aarden flessen gelijk geworden. Wereldgelijkvormigheid kwam de Kerk binnen. Eigenwil en eigenzin kwamen op de troon, Alles was als in diepe slaap verzonken en wie werd er nog gevonden, die zijn klederen niet bevlekt had, gelijk de weinigen van Sardis?

Als een donderslag uit de heldere hemel viel de vijand binnen en overschreed onze grenzen. Zo menigmaal was plechtig verzekerd, dat onze neutraliteit geëerbiedigd zou worden, maar de eden werden gebroken. Wat ontzaglijk was dat binnenvallen van de Duitse legers; er was geen stuiten aan. Werd op sommige plaatsen in ons vaderland door onze mannen en jongens gevochten, gestreden met bijna bovenmenselijke kracht. Door velen werd gevloekt, maar ook door sommigen van onze manschappen in loopgraven en stellingen werd nog tot God geroepen. Knieën werden er nog gebogen voor de God der vaderen, verzuchtingen gingen er op in de binnenkamers tot Gods troon, maar het oordeel was vast besloten. Onze roemruchtige vaderen streden tachtig jaren tegen het zo machtige en rijke Spanje en God beschaamde hen niet. In deze oorlog echter was het in enkele dagen voor ons vaderland beslist. Nederland capituleerde. O, wat heeft God de spot gedreven met het ijdel vertrouwen dat er onder ons was op onze waterlinie. De Duitse legers kwamen er niet door, maar men vloog er

over! De lucht zag zwart van de vliegtuigen, die niet alleen hun bommenlast hier en daar lieten vallen en grote verwoestingen aanrichtten, en op sommige plaatsen veel slachtoffers eisten en onder weerloze burgers, vrouwen en kinderen; maar uit die monsters kwamen ook de soldaten, die dadelijk alle wegen afsneden en de straten gingen bezetten. Helaas, een klein deel van ons volk had zich met de vijand verzwagerd en bewees hun uitnemende diensten, in die onvergetelijke Meidagen. Inderdaad, het was verademing, toen de witte vlag werd gehesen en de oorlogshandelingen werden gestaakt. Het waren zulke bange dagen en nachten, die met zoveel schrik en vreze het hart vervulden van jong en oud.

Toch hebben wij het niet kunnen vermoeden, in de verste verte niet, dat de bezetting van ons land door de Duitse weermacht zoveel met zich mee zou brengen. Een lange weg van tranen en ballingschap, ongekende, ja ongehoorde ellende werd geopend. In duizenden gezinnen is het gevoeld en beleefd wat die bezetting inhield. Wat een ach en wee is er gehoord, en wat hebben wij het moeten beleven, dat het kwaad en bitter is tegen de Heere te zondigen! Ons volk is uitgeknepen als een citroen. Grote verwoestingen zijn er allerwegen aangericht, die ontzaglijke verwoestingen hebben aangenomen op allerlei gebied. Velen van onze mannen en jongelingen vielen in de oorlog, maar nog veel meer vielen eer in het buitenland en in ons eigen land in kampen en gevangenissen. Telkens werden er gehele lijsten bekend gemaakt van mensen over wie het doodvonnis was uitgesproken.

Wij denken in deze ure aan de vele bedroefde betrekkingen, die achterbleven. God moge hen sterken en waar die wonden thans weer opengereten werden, de balsem Zijner vertroosting er in gieten, daar toch Zijn vertroosting niet klein zijn. Hij ondersteune die weduwen, sterke die kinderen en verwaardige die ouders om het in God kwijt te worden. Ons land is verarmd en daardoor gezonken in een put, die zo diep is, dat er wel geslachten overheen zullen gaan eer het alles weer zal zijn hersteld als het in Gods Raad nog besloten is, Om de ontworpen wereld nog weer in zijn evenwicht te brengen.

Doch de Heere heeft grote dingen bij ons gedaan. Zijn Naam mochten wij allen prijzen. Hij stond op met gunstige gedachten. Ook Over onze geëerbiedigde Vorstin waakte de Heere in de bange jaren, die daar achter ons liggen. Onze geliefde Prinses Juliana, met Haar gemaal en kinderen, bewaarde Hij voor ons. Het was van stonde af aan, hoe zwaar het ook was voor ons volk, toen ons Vorstenhuis vertrok in die Meidagen, als een weldaad te beschouwen, dat zij samen in het buitenland een veilig toevluchtsoord mochten vinden. Gods trouwe zorg was over hen samen, hoe diep zij ook vernederd werden en hoe zwaar het hun ook viel, zo ver te moeten zijn van het volk waar zij met had en zich aan verbonden waren.

In het verborgene en in het openbaar zijn er steeds vele verzuchtingen opgegaan van uit het vaderland voor hen tot Gods troon. Verlangend zien wij uit naar het ogenblik, dat zij samen weer op onze vaderlandse bodem hunne voeten mogen zeden. En nog veel meer dan dat smeken wij tot de almachtige God, dat zij verwaardigd werden gelijk weleer Stadhouder Willem III, toen Hij terugkeerde uit Engeland en in Scheveningen op het strand zijn voet zette, eerst zijn knieën boog, om de God der vaderen te erkennen, die Hem weer hij zijn volk had teruggebracht. O, dat zij terugkeren mochten om ons land en volk terug te roepen tot de Wet en tot de Getuigenis, tot de oude paden, om daar samen rust te vinden voor onze zielen!

Wij zijn thans bevrijd en verblijd. God heeft een wonder gedaan. Het mocht ook persoonlijk voor ons een wonder worden. Onze zielen mochten met dat wonder

vervuld worden, door de genade van de Heilige Geest, nu wij in deze ure de weldadigheden Gods willen gedenken in het midden Zijns tempels.

Ik wens, gemeente, onder biddend opzien tot de God aller genade, Die is en Die was, en Die blijft, de God van onze vaders, de God van Nederland, in deze ure uw aandacht te bepalen bij hetgeen u opgetekend vindt in Jesaja 17: 14.

"Ten tijde des avonds, zie, zo is er verschrikking; eer het morgen is, is hij er niet meer; dit is het deel dergenen, die ons beroven en het lot dergenen die ons plunderen".

Die voorgelezen tekstwoorden spreken: "Over de vernietiging van het Assyrische leger".

En wij staan stil:

- I. Bij de grote ellende die het had veroorzaakt.
- II. Bij de algehele verwarring, die God er in bracht.
- III. Bij de onverwachte bevrijding, die de Heere ervan gaf,

I. Reeds op de eerste bladzijden van de Bijbel lezen wij van Assur. In Gen. 2: 14 en 10: 8-12 komt deze naam reeds voor, en vernemen wij reeds van de oorsprong van het Assyrische rijk. Biléam, de heidense profeet, heeft door de Geest van Israëls God geprofeteerd van de betekenis, die Assur in de toekomst hebben zou. Num. 24.

Eeuwenlang wordt dan in geschrift geen melding meer gemaakt van Assyrië, Pas in de dagen van Israëls koning Menahem, circa 74 voor Christus, ontmoeten wij Assurs naam weer in de gewijde historie. Door al de eeuwen heen kunnen wij in de gewijde, zoowel als in de ongewijde geschiedenis in Assur een onverzadelijke begeerte naar machtsontplooiing opmerken. Door de verschillende eeuwen heen is het waar te nemen, dat het voor Assyrië onmogelijk scheen om in vrede te leven met de volkeren der aarde. Altijd en altijd weer werden zij gedreven tot de oorlog. Het was of hun zinnen nergens anders op gericht waren dan op oorlog voeren. Het was ook een volk dat zich gehaat maakte over heel de wereld, zoals dat altijd het geval is met volkeren, die steeds in oorlog leven. Als een roede Gods werd dat Assyrië ook gebruikt om het rijk der tien stammen te slaan en weg te voeren uit zijn land. Afgrijselijk waren de wreedheden jegens overwonnen vijanden. Grenzeloos egoïstisch was Assur in heel zijn buitenlandse politiek. Zoveel mogelijk buit te maken en schatting te heffen was eigenlijk hun enige doel. Zo kweekte Assur een onuitroeibare haat in de harten van de onderdrukte en uitgezogen volken. Het Assyrische volk was steeds in oorlog. Dan waren zij er weer bovenop en dun waren zij weer cijnsbaar. Het was een volk, dat bijna nergens anders van leefde, dan van roven en plunderen, Als een gesel Gods werd dat leger ook gebruikt voor Juda. Sanherib volgde in Ninevé zijn vader op. Met succes voerde hij oorlog tegen de Babyloniërs en de Meden en tegelijk rekende hij af met Merodach Baladan. Daarop trok hij naar het Westen, waar een algemene opstand was, en het doel van Sanherib was om Egypte ten onder te brengen. Om dat doel echter te bereiken had hij Jeruzalem nodig, welke stad als een vesting dienen moest.

Dat er allerwegen opstand en verzet was, ja grote vijandschap tegen de Assyrische wereldmacht had zijn oorzaak wel daar in, dat alle volken, die onder die macht kwamen, uit hun land werden weggevoerd en gebracht werden onder een tirannie, die ongekend was. Juda zocht steun bij Egypte. Maar met ernst had Jesaja daartegen gewaarschuwd. Egypte was een gebroken rietstaf, die de hand zou doorboren en waar het volk des Heeren bedrogen mee uit zou komen. Het volk werd door de Profeet opgewekt tot bekering, om toch vooral niet te spotten met het komende oordeel.

Ondanks de ernstige prediking van Jesaja ging zelfs Hiskia op de ingeslagen weg voort. Hiskia liet de huizen, die in Jeruzalem gemist konden worden, slopen en de stadsmuur werd versterkt. Het garnizoen werd uitgebreid en Jeruzalem in staat van verdediging gebracht. Het volk werd innerlijk verdeeld door partijschappen. Zelfs in Jeruzalem was er een partij, hoewel ze in de minderheid was, die het hielden met Assyrië. Met een geweldige legermacht rukte Sanherib naar het Westen. Zelf trok hij met zijn hoofdmacht langs de kust van Palestina Zuidwaarts, naar het land der Filistijnen, en liet een gedeelte van zijn troepen langs de oude karavaanweg over Dothan en Sichem, langs Bethel Juda binnenvallen.

De verschrikking van de aanrukkende legerscharen deed het hart van duizenden smelten van angst. Wat een macht openbaarden die Assyriërs! Duizenden bij duizenden werden uit hun bezit gestoten. Zes en veertig steden en vele kleine plaatsen werden door de vijand ingenomen. Meer dan 200 duizend mensen, als ook paarden, muil dieren, ezels, kamelen, runderen en kleinvee zonder getal, werden weggevoerd naar de hoofdstad van Assyrië, Ninevé. Sanherib heeft dat zelf vermeld in het verslag dat hij gaf van zijn krijgsbedrijven. Behalve dertig talenten goud en achthonderd talenten zilver, liet hij edelstenen, rustbedden van ivoor, troonzetels van ivoor, vellen van olifanten, ivoor, oesjoe en oekarinc hout, veelkleurige gewaden, kleren van violet en rood purper, voorwerpen van koper, ijzer, brons en lood, wapens, schilden, lansen, borstharnassen, ijzeren dolken, gordels, bogen en pijlen, oorlogswapenen zonder tal weghalen en daarenboven dochters tot paleisvrouwen, mannelijke en vrouwelijke muzikanten.

Geen wonder, dat Hiskia bevreesd werd en de boodschap liet brengen aan de Assyrische koning: "Ik heb gezondigd, trek van mij weg, wat gij mij opleggen zult, zal ik dragen". En dat was niet weinig, het beliep een bedrag van circa vier miljoen gulden. De nog niet zo lang geleden gerestaureerde tempeldeuren werden van hun gouden belegstukken ontbloot, als bijdrage in het bedrag dat opgebracht moest worden. Hiskia meende, dat het nu klaar was en dat de vrede in zijn land en in Jeruzalem wedergekeerd was. O, wat een bittere teleurstelling was het voor Hiskia en voor het volk, toen bleek, dat Sanherib niet tevreden was niet de opgebrachte schatting. In plaats van weg te trekken uit het land, bleven de legers liggen, en daarenboven, Jeruzalem werd opgeëist. Wat een trouweloze verbreking van de eed.

Dat Assyrische leger had grote ellende veroorzaakt, en het land, maar ook het volk in diepe armoede gedompeld. Toch lag het alles onder de voorzienigheid Gods. Er is geen kwaad in de stad, dat de Heere niet doet. Assyrië was een roede in Gods hand en God had het hun toegelaten om te roven en te plunderen. Zo was het ook in ons vaderland. Een deel van het Duitse leger viel ons land binnen. Het geroep: "Vrede, vrede en geen gevaar", werd beschaamd. Als sprinkhanen viel dat leger in ons land en nam alles weg. De pakhuizen en kelders lagen vol met allerlei kostelijke voorraden. Wat een zorg had onze regering gehad voor ons volk wat betrof de voorziening van onze tijdelijke noden. Er was een overvloed voor jaren.

Nederland was rijk, maar in een ure werd het arm. Op alles, ja letterlijk op alles werd beslag gelegd. Wat een organisatie was er sinds jaren in het leven geroepen in Duitsland om alle voorraden van de overrompelde landen in de kortst mogelijke tijd weg te heetten. Ze waren er meesters in. Waar een ander niet aan gedacht had, dat hadden zij allang klaar. De schepen werden weggehaald of vernield, de bossen omgehakt, geen voertuig bleef er bijna meer over. Duitsland was verarmd en kon alles gebruiken. Het ene land na het andere werd beroofd en geplunderd met bruto geweld. En niet alleen werden wij beroofd van onze weelde-artikelen, maar zelfs wat zo hoog nodig was voor ons dagelijks levensonderhoud werd geplunderd. Daarenboven werden mannen

van hun vrouwen weggehaald, vaders van hun kinderen. Op de begeerte der vrouwen werd geen acht geslagen. Ouders moesten hun zonen missen. Het was een mensenroof op grote schaal. Het was razzia op razzia, straten werden afgezet, dorpen omsingeld, huizen binnengedrongen, wachten soms bij kerken geplaatst.

Wat er over bleef? Lege straten, lege huizen, lege schuren, lege winkels, lege kerken. Het was bijna niet meer mogelijk, dat nog catechisatie gehouden kon worden voor de jongens. Alles werd uiteengerukt door die macht, die God noch mensen ontzag. Nooit tevoren hadden onze mogen zoiets aanschouwd. Onze vaders en moeders hadden zulk een verwoesting en zulk een bruto geweld nog nooit beleefd. O, wat een tranen zijn er geschreid, en wat een leed is er geleden. Het gehele leven werd ontwricht en verschrikkelijk waren de verwoestingen, die allerwegen waargenomen konden worden. Grote gedeelten van het vruchtbaarste land werden onder water gezet en zoveel mensen gedreven van hun boerderijen. Steden en dorpen werden geëvacueerd en de inwoners opgedreven als vee van het een naar het ander. En waarom dat alles? Opdat men daardoor des te beter in de gelegenheid zou zijn te roven en te plunderen. Zwaar was het oordeel dat over ons kwam, en bitter het leed waaronder wij gebukt gingen. Ja, er is genade van God voor nodig om onder Gods slaande hand te buigen en de beroving van onze goederen met blijdschap te aanschouwen.

Het is niet zo moeilijk om te belijden: "Naakt zijn wij in de wereld gekomen en naakt zullen wij er uitgaan". Maar wanneer het beleefd moet worden, dan wordt het wel anders van binnen. Ons bestaan kan zulke wegen nooit aanvaarden. In de jaren, die achter ons liggen, hebben wij wel kunnen bemerken wat een bittere vijandschap ons hart vervuld wanneer God druk en kruis over ons brengt en wat het is te moeten zuchten onder de tirannie van vreemde overheersers. Velen hebben openlijk gevloekt tegen het oordeel dat op ons rustte, anderen hebben er mee gespot en weer anderen hebben al het mogelijke gedaan om uit het oordeel voordeel te trekken. Hoe menigeen is verleid geworden door de Mammon om zich rijk te maken ten koste van een zuchtende bevolking.

O, hoe weinigen zijn er gevonden, die vanwege Gods hoogheid niet vermochten te zondigen; die vanwege de vreze Gods hun consciëntie niet bevlekt hebben. Klein is het getal geweest, dat onder het oordeel Gods mocht bukken en vernederd werd onder de roede Zijner hand, die beleefden: *Ik weet dat Uw gerichten de gerechtigheid zijn en dat Gij mij uit getrouwheid verdrukt hebt.*

Het is alleen genade om dat te beleven. Ons bestaan is vijandschap tegen God en afkerig van Zijn wegen. Genade alleen leert bukken en de onderwerping geeft rust. Welgelukzalig degenen, die ertoe verwaardigd mogen worden. Het is een bijzondere gunst van God, wanneer het plaats mag hebben, daar het toch alleen maar geschieden, kan in de dadelijke vereniging met Christus. Hij heeft het oordeel der zonde aanvaard, maar er zich ook volkomen aan onderworpen, daar Zijn spijze was, te doen de wil des Vaders.

Groot was de ellende, die Sanheribs leger had aangericht in Juda. Waar dat leger geweest was, overal had het zijn sporen achtergelaten en was verwoesting en armoede duidelijk zichtbaar. God zou echter in dat leger een verwarring brengen en dat is het tweede, waarop wij thans wijzen.

II. Allerwege was er schrik en ontroering voor dat Assyrische leger en geen wonder. Die aanrukkende Assyrische legerdrommen, vergeleek de Heere zelf hij het bruisen van machtige wateren, bij de woeste zee, die van de wind aangezet wordt en wier baren met een groot gedruis tegen elkaar aanstoten.

Een beeld, dat zo menigvuldig in de Schriften voorkomt van de van God vervreemde natiën en volken, die in vijandschap en opstand tegen de Heere en tegen Zijn volk de harten van Gods volk gedurig doen beven en sidderen.

Denk maar aan Ps. 46: 4 en Ps. 65: 8 en 89: 10 enz. zo was het inderdaad ook met het leger van Sanherib. Als een stroom, die niet te stuiten was, kwam dat leger in Juda en het ruiste als geweldige wateren voor de poorten van Jeruzalem.

Zag men op de machtsvertoning van dat Assyrische leger, en vernam men de woorden van de trotse, opgeblazen en snorkende Rabsaké, dan beefde een ieder. Ja, lees zelf die rede maar van Rabsaké en ge zult gevoelen, in welke hopeloze toestand de koning Hiskia kwam, maar ook de inwoners van Jeruzalem.

Egypte waar men steun bij gezocht had, en zijn vertrouwen op gesteld had, was reeds door de Assyriër verslagen. De oversten en des konings zonen waren gevangen genomen, zodat men van Egypte geen steun meer te verwachten had. Daarbij waren de hulptroepen van Hiskia gevlucht en men was zo afgetakeld, dat men geen aanval meer kon afslaan. Het klonk in de oren van het volk: De Heere, de God Israëls heeft zelf tot Sanherib gezegd: *Trek op tegen dat land en verderf het*. Oh, van alle kanten was het bang. In het Hebreeuwse sprak Rabsaké: 'Laat u niet bedriegen'. Bij Hiskia is er geen hulp. Godsvertrouwen is bedrog. Breng een geschenk en hebt vrede. Aardse welvaart van land en vruchten, zal Sanherib u toewijzen, maar Hiskia hitst u op, wagschuilend achter de Heere. En dan die bewijzen, dat er geen god geweest is, die zijn volk van Assyrië heeft kunnen verlossen. Noch van het Noorden, noch van Arpad en van Sefarvaïm, Hena en Ivva. Ja, zelfs niet van Samaria, waar Israëls God ook vereerd werd. De gehele wereld ligt voor Assyrië geknield, hoe zou dan Jeruzalem dit lot kunnen ontgaan? Oh, wat diepe ontroering heeft het hart vervuld van Eljakim, Sebna en Joah, de gezanten, die met Rabsaké hadden moeten onderhandelen. Zij hebben gezwegen naar het gebod der konings. Zij hebben hun klederen gescheurd. Het was voor hun bewustzijn een verloren zaak. En Hiskia? Vreze heeft hem aangegrepen, hij het vernemen van die grimmige en spottende woorden door Rabsaké gesproken. Zijn ziel kromp ineen. O, had hij maar geluisterd naar de waarschuwingen van de Godsgezant Jesaja. Het geld is op. Het leger is verzwakt. De levensmiddelen zijn uitgeput. O, wat blijft er nog over? De koning scheurde zijn kleren en ging gebogen onder de last zijner zonden, onder de benarder toestand van zijn volk, maar ook onder de lasteringen van de vijand, naar het huis des Heeren. Geen klacht echter over God komt over zijn lippen: 'Waarom doet Gij alzo'? Geen hulpkreet naar Egypte: Kom toch! Geen kriegsraad belegt hij met de overste, om een wanhopige uitval te beramen. De hoop op mensen is verdwenen. Met wapengeweld is thans niets meer te bereiken. Hiskia gevoelde bet, dat het reddeloos verloren was, als de Heere niet wonderbaar tussenbeide kwam.

Hiskia richt zijn ogen naar boven. Hij verootmoedigde zich en zond een drietal mannen naar Jesaja om de voorbede te vragen *Hef dan een gebed op voor het overblijfsel dat gevonden wordt*. Hiskia zelf breidde de brieven uit voor het aangezicht des Heeren en smeekte om verlossing door de God des verbonds. Oh, God zou het nog kunnen doen om Zijns Zelfs wil. Dat was de enige hoop, dat was de enige lichtende ster aan de stikdonkere hemel. En wat door geen macht ter wereld bereikt kon worden, dat zou God doen. *Wat bij de mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God*. Op de benauwende woorden van Rabsaké volgt de verlossende tijding uit de hemel, door middel van Jesaja: *Vreest niet, Jeruzalem zal door een wonder gered worden, God zal opstaan tot de strijd. Hij zal Zijn knecht en Zijn volk niet langer in het verdriet laten*. God zal Zijn volk niet laten bezocht worden, boven vermogen, maar op wonderlijke wijze de vijand beschamen, en Zijn volk verlossen.

Wat geschiedde? ***Ten tijde des avonds, ziet, zo is er verschrikking en eer het morgen is, is hij er niet meer.*** God bracht een algehele verwarring in dat Assyrische leger. Hoe geordend en gewapend het ook was. In dezelfde nacht kwam er een engel van de hemel en sloeg er 185.000 van het Assyrische leger.

Het leger van Sanherib trok in allerijl vluchtend naar Ninevé, de hoofdstad van Assyrië, de bloedstad, de meest gehate stad der oude wereld. Ja, voor die majesteit Gods moet alles zwichten. *Gij deed een oordeel horen uit de hemel; de aarde vreesde en werd stil.* Ps. 76: 3. Voor die Oppersoeverein van hemel en aarde bestaat niets. Denk maar aan de Romeinse wachters bij het graf van Christus in Jozefs hof. Toen het ogenblik daar was, dat God de Vader Zijn Zoon opwekte uit de dood en Vorst Immanuël als Overwinnaar uit het graf ging, werden zij als doden en zijn gevlucht naar de stad. Niet één van die soldaten verweerde zich, en niet één van hen had de moed om te blijven staan.

Zo ging het ook met de legers van het grote Duitse rijk. Land na land werd overrompeld in het eerste van de opmarsen. Het ene volk na het andere capituleerde. Frankrijk en België moesten zich overgeven. De Balkanstaten moesten het onderspit delven, en de Duitse troepen streden verwoed. Zelfs in Afrika en het scheen alsof men weldra de gehele wereld onder de voet zou lopen. Duitsland won op alle fronten. Met ontzaglijke legers trok men Rusland binnen, dat land waarmee men tevoren een overeenkomst had aangegaan. Men las in de nieuwsbladen van een veldtocht van drie weken. Er was wel een vraagteken achter geplaatst, maar algemeen verwachtte men, dat het ook zo zijn zou. Het bloed in de aderen stolde bijna wanneer men zag en hoorde van de geweldige prestaties van het Duitse leger. Alles werd zelfs in gereedheid gebracht om naar Engeland over te steken. Ja, men sprak zelfs van een afrekening met Amerika. Was het wonder, dat in ons kleine land alles in moedeloosheid neerzat en de hoop verflauwde. Ook bij het lezen van de redevoeringen, die van Duitse zijde werden uitgesproken, om nog eens weer vrij te worden. Wie vreesde niet, dat straks Nederland zou ondergaan en zijn zelfstandigheid geheel zou kwijt raken. De druk van Duitsland nam meer en meer toe. Geen ruimte om te leven bleef er over. De ene provincie na de andere werd spergebied, alle bedrijven werden aan banden gelegd en alles werd opgeëist voor de oorlog. Telkens en telkens werden zoveel onschuldige burgers opgepakt en als beesten gedreven in de gevangenis. In kampen werd men mishandeld en in het buitenland allerwegen gemarteld. Ongehoord waren de mishandelingen en onmenselijke straffen werden toegepast, waaronder ook velen bezweken. Met de knoet en de kogel werd alles in bedwang gehouden.

Het was in Duitsland zelf reeds vele jaren zo. Ook het eigen volk werd niet gespaard. Hoe zou er dan barmhartigheid geoefend worden, tegenover de andere volken? Het getal dergenen, die in ballingschap weggevoerd werden, mam toe van maand tot maand. Geen vrijheid bleef er meer over. Veel verschrikkelijker was het dan in de dagen van Nebukadnézar overheersing. Immers toen werden gehele gezinnen weggevoerd, zonder enige barmhartigheid. De minste vrees of eerbied was er voor de ordonnantiën Gods. Jongens, die nog hoognodig onder toezicht moesten staan, werden geplaatst over grote afdelingen buitenlanders, die door hen getiranniseerd werden naar hun welgevallen. Ons land werd verteerd door de overheersing en geslagen door het laffe verraad, dat van plaats tot plaats werd gevonden onder het eigen volk. De een leverde de ander over. Wat een vreze was er onder het Duitse leger zelf. Men kon niemand vertrouwen. Overal zat de geheime politie tussen. Wie zou ooit dat leger uit elkaar slaan? Wie zou ooit verandering brengen? Dan werd de hoop hierop gevestigd, en dan weer daarop, maar het bleef maar bij hopen. God heeft ons land zwaar

beproefd. Door diepe wegen ging de Heere met ons. Alle vertrouwen op mensen bleek ijdel. Het waren rietstaven, die ons de hand doorboorden. En wat onder alles zo bang was, was wel dit, dat er zo weinig van opgemerkt werd, dat Gods volk en knechten met de toestand van land en volk geen doortocht hadden tot Gods troon. O, wat was die deur gesloten! Zij hebben tijden gehad, dat zij het oordeel niet konden afbidden en dat het aanbidden verre weg bleef. Ja, dat was wel de zwaarste druk. God verlaten en er niet onder kunnen vallen. Wat is dat ondraaglijk. David zegt ervan in Psalm 32: *Toen ik zweeg werden mijne beenderen verouderd, in mijn brullen de gansen dag. Mijn sap werd veranderd in zomerdroogten.*

Wat is het voor het ware volk van God een onhoudbaar leven, wanneer zij God geen recht en gerechtigheid kunnen toeschrijven en de smader niets hebben te antwoorden, maar met een gesloten mond over de aarde moeten gaan. De zonde maakt een scheiding tussen de Heere en onze ziel en daarom verbergt God Zijn aangezicht. De vijand maakt er gebruik van, in zulke tijden vooral, om Gods kinderen te benauwen. Wat een innerlijke smart wordt er dan geleden en zo God geen uitkomst geeft. Zij zouden gewis bezwijken. Toch zouden wij Gods trouw over zijn volk tekort doen, wanneer wij verzwijgen zouden, de verborgen ondersteuning, die bij tijden en ogenblikken dat ware volk van God mocht ontvangen, in de diepe drukwegen, die zij doormaken moesten in de oorlogsjaren. Het water is bij menigeen tot aan de lippen gekomen, maar Christus was in alle benauwdheden met Zijn volk benauwd en de Engel Zijns aangezichts ondersteunde. Zowel in ons Vaderland als in het buitenland heeft God uit kracht van algemene genade gesterkt en ondersteund. Maar het was door de bijzondere genade, dat Gods uitverkorenen hun hart mochten uitstorten en de nood de Heere mochten klagen. Het geroep: *Heere hoe lang nog?*, is wel eens opgeklommen in de oren van de Heere Zebaoth.

Al zal het een witte raaf geweest zijn, toch zullen er ook uit de Gangen van krijgsgevangenen en vanuit de lagers der arbeiders, zoowel als uit concentratiekampen en gevangenissen smekingen opgegaan zijn naar de hemel. Uit de nood is geroepen tot de God van Nederland. Nooit konden zij ruimte krijgen als alleen dan, wanneer zij het oordeel mochten aanvaarden, zich in de hand des Heeren overgevend en wanneer zij mochten pleiten op Gods Verbond. Wanneer zij mochten zeggen: *Heere, doe het om Uws Zelfs wil.* In het besef van hun diepe onwaardigheid en dat het om hunnentwil nooit meer kon. Ook in die moeilijke tijden heeft God door Zijn Woord gesproken en soms aan Zijn gunstgenoten wel eens aanwijzingen gegeven, dat Hij op Zijn tijd zou opstaan tot de verlossing van ons volk.

Nimmer zal ik het vergeten, dat een van Gods lieve volk, die nu juicht voor Gods Troon, en die op aarde zulk een grote plaats in de kerk had gekregen, vanwege die genade door God aan haar verheerlijkt, mij verklaarde, dat God ze met kracht bepaald had bij Job 12: 21: *"Hij verslapt de riem der geweldigen."* En dat het van God geweest was, werd kort daarop bevestigd. Het duurde niet lang of God ging blazen in al de opgeblazenheid van degenen, die de wereld beroerden. Ja, vanaf dat ogenblik werd het gaandeweg meer zichtbaar, dat de macht gebroken werd van hem *die een hoofd was over een machtig volk.* Ps. 110: 6. Wat nooit enig volk had kunnen bereiken, daar militair Duitsland zo sterk was als zich eerlang klaar gemaakt had voor de oorlog, dat heeft God gedaan. Gelijk hij verwarring bracht in het leger van Assyrië, zo deed Hij ook in het Duitse leger.

Wat een bolwerken waren er opgericht en wat een sterkten waren er gebouwd! Men was op alles voorbereid. Men sprak van *de Westwall van Europa* bijvoorbeeld, die zo sterk was, dat geen vijand ze ooit zou benaderen. Muren waren er verrezen, waardoor niet één vijand ooit zou komen. Miljoenen waren er opgeofferd en duizenden

werkkrachten waren bezig geweest om alles zo solide te maken, dat er geen sprake van zou zijn, dat ooit die macht gebroken kon worden. En zie alles is een bespotting geworden en een aanfluiting. Men snoefde tevoren: *waar een Duits soldaat staat, blijft hij*. Er was geen denken aan, dat hij ooit zou verdrongen worden, noch door de een noch door de ander. Geen volk op de wereld was tegen die macht opgewassen. Allen, niemand uitgezonderd, zouden zich te pletter lopen en het onderspit delven. De spot werd gedreven met alles en met een ieder, die er nog aan dacht, dat er nog andere dagen en tijden zouden aanbreken, En daarbij, gelijk weleer Sanherib het aandurfde, stoutmoedig te zeggen, dat God hem gezonden had om Juda cijsbaar te maken, zo was het ook met de man die door het Duitse volk verkoren was tot Führer. Rotsvast stond hij in het geloof, dat de Voorzienigheid hem beschikt had om Europa te Reformeren en te onderwerpen aan het Nationaal Socialistische regime.

Maar God maakte een eind aan die winderige woorden, aan al dat gehoon, gespot en gelaster. Alles wat zich in de plaats van God gaat stellen, wordt gewis uit de weg geruimd. God geeft Zijn eer niet aan een ander, noch Zijn lof de gesneden beelden. God ging tonen dat Hij God is. Bij duizenden vielen zij op het slagveld en bij tienduizenden werden zij gevangen genomen. De macht van het Duitse leger werd verbroken.

Niet alleen moest de Duitser prijsgeven, wat hij op zo brute en verraderlijke wijze had overrompeld, en wat hij lange jaren had doen zuchten onder zulke knellende banden, maar Duitsland werd zelf van alle kanten bedreigd. Vreselijke bombardementen kwamen er over dat land, waarbij steden en dorpen met de grond gelijk gemaakt werden en bij tienduizenden vielen mannen, vrouwen, grijsaards en kinderen. Het geweldige Russische leger drong diep door tot in het hart van Duitsland. Daarbij gingen de Geallieerden met hun tanks en vlammenwerpers het Ruhrgebied in, gingen zelfs over de Rijn en de een stad na de andere werd veroverd en alles werd vernietigd, wat zij tegenkwamen.

Het werd zichtbaar, dat de tijd was aangebroken, dat God met Duitsland ging afrekenen. En gelijk die rechtvaardige God, verbolgen vanwege de ten hemel schreiende zonden van ons en van ons volk in mei 1940 het zwaard bevel gaf, zodat het ons verteerde, zo ook zien wij nu Zijn geduchte wraak over dat volk, dat met God had afgerekend. De ene dagorder na de andere, om te vechten tot de laatste man toe werd uitgevaardigd. Wie beschouwde het niet als een grote dwaasheid, daar toch de hele wereld zien kon, dat het een verloren zaak was voor dat volk, dat gedroomd had van een grote wereldheerschappij.

Doch Geliefden, het was een verwoesting van de Almachtige, welke vastbesloten was. Het oordeel moest volvoerd worden en Gods recht zich voltrekken. God heeft gehoord naar de smekingen van dat volk, dat voor Zijn aangezicht kwam met de betuiging: *Heere, wat zult Gij toch met Uw grote Naam doen?* Oh, die vernederde Hiskia's, die voor God invallen, die pleitende Jesaja's, die aan Gods Verbond en Beloften zich mogen vastklemmen, en dat arme verdrukte volk, dat in zijn nood zich tot God wendt, hebben groter betekenis, dan al de legerscharen der volken bij elkaar.

Een Frans opperbevelhebber, verklaarde eens in de achttiende eeuw, dat hij banger was voor Hollandse gebeden, dan van Hollandse kanonnen. En wat zo opmerkelijk steeds weer is, is wel dit, dat God nooit gebed geeft voor een zaak, die Hij niet voornemens is op te lossen. God sneed het gebed af bij Mozes, toen hij vroeg aan de Heere, om toch in Kanaän te mogen komen. Geheel anders was het bij Daniël. Op het einde van de ballingschap, gaf God hem een vurig gebed tot verlossing: *O Heere, o Heere vergeef, o Heere, merk op en doet het, vertrek het niet (stel het niet uit) om*

Uwzelfs wil o mijn God, want Uw stad en Uw volk is naar Uw Naam genoemd. Daniël 9: 19. Kort daarop verwekte God Kores, om de deuren der gevangenis voor het verdrukte volk te openen. Zulk een gebed wordt door God geschonken. Gods Geest werkt het in het hart. Een bijzondere weldaad, wanneer God Zijn volk zulke geloofswerkzaamheden schenkt in bange dagen en zulke aanbindingen aan de hemel verleent, kort voor het moment, dat Hij verlossing schenkt. De stad werd verlost door een arme man, zo lezen wij in Prediker 9: 15. In de grond van de zaak, is dat niemand anders dan Christus. *Gij weet de genade van onzen Heere Jezus Christus, dat Hij om uwentwil is arm geworden, daar Hij rijk was, opdat gij door Zijn armoede zoudt rijk worden.* 2 Cor. 8: 9. Als die Christus er niet was, dan zou er ook nooit zo'n volk op de aarde zijn, dat opklimt tot Gods altaren en de nood van hun ziel maar ook van land en volk aan de Heere mag bevelen.

De Kerk is in Christus uitverkoren, door Zijn bloed gekocht, door Zijn Geest geëigend, maar wordt ook door Zijn genade vernederd. Het gebed des rechtvaardigen vermag veel. Jac. 5: 16: Het is alles uit Hem, door Hem en tot Hem, opdat alleen Zijn Naam eeuwig de eer zal ontvangen.

III. En nu ten slotte. Op een ongedachte, onverwachte en schielijke wijze werd Juda bevrijd van het Assyrische leger en als vrucht daarvan ook van hun geweld en dwingelandij. De rust en de vrede keerden terug.

Des avonds ziet, zo is er verschrikking en eer het morgen is, is zij er niet meer.

Toen Hiskia de schatten door Sanherib geëist, wilde geven, was men algemeen van gedachte, dat de druk nu geëindigd was. Hoe zwaar die last ook was die opgelegd werd, men wilde het wel dragen om van de ellende af te zijn. Wij kunnen ons dat nu ook wel indenken. Arm te zijn valt niet mee, maar zuchten onder vreemde heerschappij is veel erger.

Maar wat was het voor Juda en Jeruzalem een bittere teleurstelling, toen het leger van Assyrië niet terugtrok, maar zelfs Jeruzalem opeiste. Dat de moed al maar meer ging zakken en het steeds banger werd, van uur tot uur, voor de koning zoowel als voor het volk, kan een ieder wel begrijpen. De toestand werd hoe langer hoe benarder. Tot de laatste avond was er verschrikking. Tot het laatste ogenblik alle hoop afgesneden op bevrijding en tot het laatste moment geen uitzicht op verlossing. Integendeel alle voorbereidingen werden gemaakt om Jeruzalem in te nemen, en de gelegenheid voor Rabsaké werd met het uur gunstiger, daar alles even machteloos en krachtloos lag. Het scheen alsof God Zich nooit meer zou ontfermen.

Eensklaps gaf God echter verandering. In de stikdonkere nacht, wanneer niemand iets bekijken kon, stond God op met gunstige gedachten. Maar één woord des Heeren, en het gehele leger stoof uiteen, gelijk bij het dorsen op de bergen, het kaf wordt weggejaagd door de wind. Ja, gelijk stof of bladeren in ronddraaiende beweging worden voortgezwiept door de storm, zo ging het ook met dat leger. Des avonds waren allen nog bevangen door de panische schrik voor 's vijands legioenen, maar eer de morgen aanbrak was het leger weggejaagd.

Hier scheen ons 't water te overstromen.

Daar werden wij bedreigd door het vuur.

Maar Gij deed ons 't gevaar ontkomen,

Verkwikkend ons ter goeder uur.

Psalm 66

Niet om Hiskia, niet om Jesaja, niet om het volk maar alleen om Zijns Verbonds en grote Naams wil, ontfermt God zich over dat overblijfsel en over Jeruzalem. God zorgt voor Zijn eigen eer en heerlijkheid.

De bevrijding van Jeruzalem was zodanig, dat niemand de eer ervan kreeg, dan God alleen, Jeruzalem werd door een wonder bevrijd. Wie had het ooit kunnen denken? Het is een God, die wonderlijk en wonderbaarlijk handelt. Een God, die onbevattelijk en onbegrijpelijk is. Hij laat zich nooit narekenen door enig schepsel. Alle mensen vallen er buiten en alle berekeningen falen. En om daar nu blij mee te zijn, dat is ook genade. Gods wegen zijn hoger dan onze wegen en Gods gedachten hoger, dan onze gedachten.

Het verschijnen en verdwijnen van het Assyrische leger is vergeleken met het verschijnen en verdwijnen van de cycloon, die als hij op de aarde is gevallen, alles in rep en roer brengt, maar nog voor de volgende morgen tot bedaren is gekomen, al zijn er ook heel wat sporen van de voorafgaande verschrikkingen overgebleven.

God heeft de Assyriër gescholden en verdreven en zo, dat zij hem nooit meer gezien hebben. God maakte er een eind aan en schonk Zijn volk verlossing. Geen pijl zou er in de stad geschoten worden, zo had de Heere gezegd, en het is ook bevestigd. De adem des Almachtigen had hen verstrooid en tot niet gebracht.

Zo geliefden, heeft ook God ons bevrijd op onverwachte wijze. ***Ten tijde des avonds was er verschrikking en eer het morgen was, was hij er niet, meer.*** Wat is de bevrijding gekomen op een onverwachte wijze en op een onverwacht ogenblik en tijdstip. Wat is er vaak gehoopt op verandering, vanwege de zware druk, die de Duitsers op ons uitoefenden. Was er maar zulk een verlangen geweest onder ons volk, om van de zonde af te komen. Maar dat is helaas over het algemeen niet vernomen.

Allerwegen zuchtte men onder de ondragelijke last, die werd opgelegd, alles riep om verademing en uitkomst. Heel Europa hoopte met smachtend verlangen. Vooral toen Tunis viel en in Afrika de Engelsen de laatste slag wonnen, dat weldra de Europese staten zouden verlost worden.

De val van Stalingrad was een grote nederlaag voor de Duitse Weermacht. Toen Sicilië viel, klapte men in de handen en het was of diezelfde week de Geallieerde troepen door onze straten zouden lopen. Heel Nederland kwam in spanning, toen men landde in Italië en toen de invasie begon in het Noorden van Frankrijk.

Veel bloed is er gevloeid en zware gevechten zijn er geleverd en na enkele weken was het een feit geworden, dat én Frankrijk en België van de wrede tiran werden verlost.

Voor ons volk viel het niet mee, dat de bevrijding van ons land zó lang op zich liet wachten. Dat de inval bij Arnhem mislukte in september, was voor ons volk een bittere teleurstelling. Wat had men gehoopt, dat men spoedig van de ellende zou af zijn, vooral daar de honger zich zo sterk liet voelen in vele steden van ons land. Oh, wat ging alles langzaam, en niet zoals wij het gewenst hadden. Toch had God met dat alles veel te zeggen. Van alle schepselen moesten af en ons oog moest alleen op God gericht worden. Wat een wij bijzondere bemoeienis Gods was het toch te achten, al viel het voor het vlees niet mee, dat de Heere ons zo lang onder de druk van dat ongoedertieren volk liet. Het was of God nog steeds uitzag, of ons volk zich tot Hem zou keren, Dien wij zo snood verlaten hadden

Ten tijde des avonds was er verschrikking. Groot werd de spanning in de laatste dagen voor de bevrijding. Grote troepen Duitse soldaten kwamen opdagen, nadat tevoren alles was weggetrokken. Men groef zich overal in en op verschillende plaatsen wenden er kanonnen gezet en stellingen gebouwd, mitrailleurs bracht men aan op verschillende plaatsen. Alles wees er op, dat zware slagen geleverd zouden worden. Bange vreze vervulde het hart van velen, zodat zij zich niet meer ter rust durfden begeven. O, wat zou het morgen worden?

Niet veel kilometers van ons verwijderd, lagen de Canadezen. Het kanongebulder werd gehoord. Allerlei vragen rezen op, en allerlei gissingen werden gemaakt. En dan de gedachte, dat de Heere deed naar de zonden, dan was er geen verwachting. Recht zou het zijn als alles in een puinhoop zou veranderen en het bloed zou vloeien langs onze straten. Wellicht zouden zij door het zwaard van de oorlog moeten vallen, of zou er rouw komen in ons gezin. O, wat kwam de dood kort bij ons! Sommige plaatsen hadden het hard te verduren. Verschillende gezinnen werden zelfs zwaar getroffen. En waarom zou het dan ons voorbijgaan? Rechtvaardig was het geweest, wanneer God ons opgeruimd had gelijk het slijk der straten.

Doch zie wonder boven wonder gaf God uitkomst. Geen woorden zijn er te vinden, om het wonder Gods uit te roepen. Hij deed met ons niet naar onze zonden, Hij vergold ons niet naar onze ongerechtigheden. Hij strafte ons, maar naar onze zonden niet. In een ogenblik was alles veranderd. *Des avonds vernachtte het geweest en des morgens was er gejuich.* Dadelijk was het overal verspreid: *De Duitsers zijn vertrokken met achterlating soms van veel. De Canadezen zijn in aantocht en zij kunnen elk ogenblik door onze straten rijden.*

De vluggen werden uitgestoken. De driekleur werd weer gezien, alles werd getooid met Oranje en wat was er dadelijk een andere stemming onder de bevolking. De druk was geëindigd, God wendde onze gevangenis en gaf uitkomst op zulk een wonderlijke wijze. Hij alleen doet wonderen, Hij alleen. Wat niet enig mens kon bewerken of bekijken, dat heeft God gedaan. En waarom? Om des Heeren wil en om Davids Zijns knechts wil, om dat Verbond, dat God met Nederland had gemaakt en waarvan Prins Willem van Oranje in de bange strijd tegen Spanje gezegd had: *Ik heb met de Potentaat aller Potentaten een vast verbond gemaakt.*

Juda was verlost uit kracht van het verbond, maar zo is het ook bij ons. God heeft redenen uit Zichzelf genomen. Het is om Davids grote Zoon en Heere. Zijn Naam komt er ook alleen de ere van toe. *Niet ons o Heere, niet ons, maar Uwen Naam geef eer, om Uwer waarheid wil.* Psalm 115: 1.

Dat Gods geest ons verwaardige om zo de bevrijding van ons Vaderland te beleven en dat ons hart de Heere prijze, gelijk de dichter dat deed in Psalm 116: 7.

Toepassing

Zulk een vernederende gestalte mocht ons hart ontvangen, nu wij samen in deze ure de grote daden Gods herdenken. David kwam met de weldaden op de rechte plaats. Dat ook wij ertoe verwaardigd werden, door de bediening des Heiligen Geestes.

Van onszelf zijn wij zo arm, zou doodarm. Hoe zullen wij uit en van onszelfen de Naam des Heeren erkennen, zo onze ziel niet opgelost wordt in dat enige zoen- en dankoffer Christus Jezus, verheerlijkt aan de rechterhand des Vaders. In Hem heeft de Vader alleen Zijn welbehagen. Zijn persoon, werk en offer, maar ook dankzegging is de Vader alleen maar aangenaam. Naar Hem mochten wij getrokken worden. Voor Hem mocht ons harte geopend worden, waar ook met Hem onze ziele verenigd door dat dierbare geloof.

De Heere zelf heeft onze druk verlicht. Bange tijden zijn er door ons beleefd en zwaar heeft Gods Hand op ons gedrukt. Verschillenden, ook uit ons midden hebben het uur der bevrijding niet mogen beleven. Door menigeen zijn onherstelbare verliezen geleden. Wij gedenken in deze ure, al de rouwdragende in ons midden, in onze gemeenten en in ons vaderland. Voor hen is er een diepe smart te midden van de blijdschap, die het hart van ons volk vervult.

O, de lege plaatsen van allen, die vielen, op welke wijze dan ook! Niet alleen op onzen vaderlandse bodem zijn zoveel slachtoffers gevallen, maar ook menigeen, die weggevoerd werd naar het buitenland, keerde niet meer terug. God mocht de rouwdragenden door heil verheffen. Het smartelijk gemis, vrouwen en ouders, mocht vervuld worden, door de God aller genade, Die beloofd heeft een Man te zijn der weduwen en een Vader der wezen. Oh, arme wezen, dat ge verwaardigd mocht worden het te beleven, door wederbarende genade: *Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, also ontfermt Zich de Heere over degenen, die Hem vrezen.*

Ouders, dat het in Uw hart waar mocht worden: *Ben ik U niet beter dan tien zonen?*

Hij heilige al de slagen aan uw hart, opdat het niet zij tot een oordeel, maar tot een eeuwig voordeel. Bij God zijn geen vergissingen en abuizen. Hij heeft daarin ook Zijn aanbiddelijke raad volvoerd en Hij geeft geen rekenschap van Zijn daden. Zijn doen is majesteit en heerlijkheid.

Alle feestvreugde zij verre van ons geweerd gedachtig aan wat doorleefd werd, aan de smart, die er allerwegen is, maar ook aan wat God ons geschonken heeft boven waarde en verdienste. Wij hadden God de roede in handen gegeven en het was vanwege onze zonden, dat Hij kwamen onder zulk een harde dienstbaarheid. Gods hand was tegen ons uitgestrekt vanwege de verlatingen van Zijn wet. En waar Hij ons niet geheel overgaf aan een algehele verwoesting, zouden we dan de weldaden doorbrengen in de ijdelheid van de zonde en God in het aangezicht slaan? Dat wij voor de hoge majesteit Gods in het stof mochten buigen in ware zielsvernederings. Dat wij niet in het schepsel mochten eindigen, maar in God alleen. Wonderlijk handelde God niet ons en Hem komt alle eer toe.

Dat wij met ons volk en vorstenhuis uit innerlijke behoefte voor Zijn aangezicht mochten verschijnen, om Gods Naam te prijzen.

Wat onderscheidt ons samen nog, dat de Heere ons nog spaarde en verschoonde in de jaren, die nu achter ons liggen. Velen werden door het oorlogsgeweld getroffen, anderen stierven in kampen en gevangenissen en hoevelen werden er geveld door het zwaard van de honger?

In onze dood, noch in ons verderf had de Heere geen lust. Zouden wij het niet ter harte nemen, en met opmerkzaamheid stil staan, hij de vele bemoeienissen des Heeren, ons zo rijkelijk beloond?

Vergeet nooit een van Zijn weldadigheden,

Vergeet ze niet, het is God die z' u bewees.

Alles wordt in de hemel aangetekend de boeken worden eenmaal geopend. Bedenk jong en oud, dat God er eenmaal op terug komt. Hij gaf thans vrede, maar wie onzer zit in banden? Zijn er nu nog onder onze kinderen, jongelingen en jongedochters, mannen en vrouwen, die zeggen: 'Het is groot, dat de Heere dit deed, maar mijn ziel is niet verlost. Ik zit nog in de gevangenis. Ik lig nog onder de vloek der Wet en onder het oordeel der verdoemenis.'

Zijn nog in ons midden, die besef hebben van hun verloren toestand? Worden er nog gevonden, die gebukt gaan onder de last van hun schuld en zonde? Die klagen over het gemis van God en die wenen dat zij onbekeerd en onverzoend voortleven op de aarde? Zijn er nog, die schreeuwen om Christus als de enige Borg, Zaligmaker en Verlosser van het oordeel des doods? Die benauwd en bedroefd zijn vanwege de hardheid van hun hart; en bij wie het waar is van binnen: *Och werd mijn ziel door U gered?*

Dat God nog eens aan Zijn eer kwam, dat die deugden, die zij geschonden zijn door hun zonden nog eens werden opgeluisterd in hun ziel.

Geliefden, de bevrijding van ons land is groot, tot welke dure prijs zij ook gekocht moest worden, maar het is alles tijdelijk en vergankelijk. Wij kunnen er niet mee sterven en er God mee ontmoeten. Dan zal de verlossing door het bloed des Lams in onze ziel verklaard en bevestigd moeten worden door de Heilige Geest. Dat er nog velen in ons midden gevonden werden, die daarover bekommering omdroegen in hun hart. Voor dezulken is alleen hoop en verwachting. God heeft gedachten des vredes gehad van eeuwigheid. Er is hulp besteld bij een Held, Die machtig is om te verlossen. Christus heeft de machtigen zijn vang ontnomen en Satans heerschappij voor eeuwig verbroken in Zijn dood en opstanding. Hij schonk voldoening aan Gods recht, droeg het oordeel der zonde weg en verwierf een eeuwige gerechtigheid. Voor Hem zal alle knie buigen en Hij zal regeren van de zee tot aan de zee en van de rivieren tot aan de einden der aarde. Hij heeft op Zijn kleed en bij dezen Naam geschreven: *Koning der Koningen en Heere der Heeren*.

Farao verdronk in de Rode Zee, Nebukadnézar verloor zijn verstand, Bélsazar werd vermoord, Sanherib werd door zijn eigen zonen omgebracht, Haman is opgehangen, Herodes van de wormen gegeten, Napoleon stierf als balling op St. Helena. En zo gaat het met al degenen, die de wereld beroerd hebben, weduwen en wezen hebben doen zuchten en Sion benauwd. Het is met al dezulken nog steeds geweest: *Opkomen, blinken en verzinken*.

Heel anders echter is dat met Sions eeuwige Koning. Zijn koninkrijk is een eeuwig koninkrijk. En op Hem zal Zijn kroon bloeien.

O, gelukkig volk dat kennis aan Hem hebben mag en deel aan Hem verkregen heeft, krachtens de soevereine genade en liefde des Vaders! De wereld wordt straks als een doek ineen gerold. Ook deze oorlog, die nu achter ons ligt, bracht ons een stap nader tot die dag, *waarop God de aarde rechtvaardig zal oordelen, door een Man, die Hij daartoe verordineerd heeft*. De arme wereld beseft het helaas niet. Zij is verblijd, dat zij weer vrij leven kan, en haar hart ophalen in de zonde. Ja voor velen is dat ook waar, die leven onder het licht van het Evangelie. Wat is een mens de ellende spoedig vergeten en wat slaapt hij weer rustig in!

O, mannen en jongens, die nu weer vrij langs de straten kunt gaan of die uit uw gevangenis en ballingschap genadiglijk zijt verlost, bedenkt, dat er vele verzuchtingen en gebeden voor u zijn opgegaan, niet alleen van uw vader of moeder, die God vreesde, maar ook van deze plaats in Gods Huis, waar ge een plaats had in de gebeden van de ambtsdragers. O, welk een verantwoordelijkheid brengt het met zich mee! En vaar God u in het leven liet waar anderen van uw kameraden vielen, dat het u toet eens tot inkeer bracht. Dat het toch op u niet van toepassing zal zijn: *Ik heb ze geslagen, maar ze hebben geen pijn gevoeld*. Gaan wij door in de zonde, dan zal God straks met zwaarder oordelen komen, dan die op ons gerust hebben.

De oorlog is voorbij, maar is het oordeel weggenomen? Heeft God Zijn doel bereikt met ons Vaderland en met Zijn kerk? Bittere armoede staat voor de deur en wat zal de strijd zwaar worden om een plaats te krijgen in het maatschappelijk leven. Alles is ontwricht, verarmd en uitgeput. Uitgestrekte landerijen zijn verwoest en zullen geen vrucht voortbrengen. Grote ellende staat ons te wachten. Met bange vreze is ons hart vervuld, wanneer wij aanschouwen en waarnemen, dat de strafgerichten Gods over Europa en over ons Vaderland zo weinig hebben nagelaten.

Zeker, er zullen er zijn, die met Manasse geleerd hebben om te erkennen, dat de Heere God is. Voor sommigen zullen de slagen geheiligd zijn en zal er een vrucht uit

voortgevloeid zijn, die Gode tot heerlijkheid is en hun ziel tot waarachtig profijt is geweest. Het welbehagen des Heeren, zal door de hand van Christus gelukkig voortgaan. Maar het is te vrezen, dat dát getal door een klein jongskén zal opgeschreven kunnen worden.

God heeft veel afgebroken en opgeruimd, ook in ons land. En wat ons nu tegenklinkt is: *Indien gij u niet bekeert, zo zult gij allen desgelijks vergaan.* God geeft ons nog een tijd van verademing, maar hoelang of hoe kort dit zal duren, is God alleen bekend. Letten wij op Gods Woord, dan zal het ene wee het andere pijlsnel opvolgen.

Och, of het mocht zijn, dat God nog waarachtige bekering en vernedering schonk! Dat er een zoeken en een terugkeren zij tot de God der Vaders! En een ootmoedig wandelen in de rechte wegen des Heeren. Dat Gods Naam weer werd geheiligt in de paleizen, in de vergaderingen der overheden, in de huizen der burgers en in de hutten van de armen. Dat Gods dag weer in ere kwam en Zijn geboden betracht, door volk en Vorstenhuis.

Dan zal de Heere ons 't goede weer doen zien.

Dan zal ons het land zijn volle garven biên.

Dan zal een ieder zitten onder zijn wijnstok en vijgenboom. In het houden van Gods geboden is grote loon.

Wat de Heere deed met Assyrië, is een voorspel van hetgeen de Gode vijandige wereld wacht en een ieder die Sion gram is, vervreemd van de wezenlijke vereniging met Christus. Wat zal dat oordeel eenmaal vreselijk wezen. Dan zal het geen gezant van de hemel zijn, gelijk de engel voor Jeruzalem, maar dan zal het de Rechter Zelf zijn, de eeuwige Overwinnaar Christus, die Zich opmaken zal om recht te doen en al Zijn vijanden als pottenbakkersvaten zal verbrijzelen.

Beef en sidder voor het aangezicht des Heeren en val nog heden God te voet. Smeek nog om genade, terwijl het nog het heden is. De vrede door het bloed des Lams, gegrond op recht en gerechtigheid, wordt u thans nog verkondigd en aangeboden. Gods geest make U er vatbaar voor!

Voor de zoveelste maal maakte de getrouwe Verbondsgod Zijn wonderen een gedachtenis aan ons Vaderland. O, volk des Heeren, is het voor U te begrijpen? Had u er op durven rekenen? Immers nee, alles verzondigd en alles verbeurd. Gods liefde is zo groot als Zijn recht en Hij heeft in Zijn toorn des ontfermens gedacht. Het is van alle kanten onbegrijpelijk.

De wijnpersbak is getreden buiten de stad. De kerk is er nog buiten gebleven. God heeft het in deze oorlog nog verhinderd en belet, dat de kerk werd aangetast. Toch hebben Gods volk en knechten mee moeten delen in de grafgerichten Gods. Leraars vielen er zelfs, die hun leven moesten eindigen op zo verschrikkelijke wijze en anderen werden in hun gezinnen getroffen. Wij hadden het mede verzondigd en vandaar de betoningen van Gods ongenoegen. Anderzijds heeft God wonderlijk gered, bewaard en ondersteund, Vele scheuren en breuken waren er in Gods kerk, Sion was als een akker geploegd, het zwijn uit het woud had alles omgewroet. Wat was de liefdeloosheid groot en het verdenken van elkaar verschrikkelijk. Gods Geest was vergeweken. God heeft veel gezwezen in Zijn Woord, in Zijn Sacramenten, in Zijn oordelen en in Zijn zegeningen, in Zijn beloften en in Zijn bedreigingen.

O, dat we er samen iets uit geleerd mochten hebben, dat leraars en leden voor God mochten bukken en dat er een gemeenschappelijk wederkeren was tot de God des levens! Hij neme alle onvlakten weg en werpe terneer al onze hoogheden. Hij doe ons

bukken voor Zijn woord en voor elkander. Alle mensenwerk mocht eens worden afgebroken en Gods werk mocht eens aanschouwd worden. Zijn werk in de waarachtige bekering van zondaren en in de bevestiging van Zijn volk, op het vaste fundament der apostelen en profeten, waarvan Jezus Christus is de uiterste Hoeksteen. God doe ons leven uit Christus. Die enige Levensfontein om vruchtbaar te zijn tot heiligmaking.

De getrouwe Verbonds-Jehovah bouwe de straten en grachten van Sion, in de benauwdheid der tijden en verlevendige de hope op de eeuwige bevrijding en verlossing die aanstaande is voor al degenen, die onze Heere Jezus Christus hebben liefgehad in onverderfelijkheid. Amen.

Nazang Psalm 52: 7.

2. PREDIKATIE

gehouden bij de bevrijding van ons land over 2 Kronieken 29:10.

Zingen Psalm 66 : 5 en 6.

Geliefden,

In hetgeen wij daar samen zongen, uit de 66^{ste} Psalm, hebben wij twee opmerkelijke dingen. Allereerst een *terugwijzing* en daarna een *heenwijzing*.

Een *terugwijzing* en herinnering door Gods Geest aan de diepe vernedering, de wrede overheersing en de ontzaglijke gevaren, waarin en waaraan het volks des Heeren van de oude dag was overgegeven voor een tijd. Zij waren gevangen als in een net, gelijk de vissen der zee en gelijk de vogelen des hemels. Zij waren zo verstrikt in dat net, dat er geen ontkomen aan was. De vijand had hen van alle zijden omsingeld, er was bijna geen ruimte overgebleven om te leven. Een enge band was om hun lendenen gelegd. Zij waren beladen en gedrukt door zware lasten alsof zij lastdieren waren, zodat hun kracht verbroken en vergaan was. De lenden zijn immers naar Deut. 33: 11 en Ps. 69: 24 de zitplaats van de kracht. Aan de diepste vernedering en aan de wreedste overheersing was dat volk van Israël onderworpen.

Gij had de mens op ons hoofd doen rijden. Het hoofd is het sieraad, het edele deel, waardoor 's mensen hoogheid en heerschappij wordt aangewezen. En daarover had de vijand gereden als over een weg. Hij had Israëls macht en aanzien vernederd tot de aarde toe, en zegevierend als waren zij slaven, over hen geheerst. Zij waren in het vuur en in het water gekomen, d.w.z. aan de grootste en bangste gevaren waren zij overgegeven, om verteerd en verzwolgen te worden.

En nu wordt dat volk niet alleen bepaald hij wat zij geleden en doorgemaakt hadden, maar zij worden ook *heengewezen* naar dien God des Verbonds, die hen zo wonderbaarlijk verlost had. Maar Gij hebt ons uitgevoerd. God zelf had een eind gemaakt aan die vreselijke overheersing. De Heere had de kracht des vuurs geblust, voor hen uitgedoofd en de wateren niet over hun hoofd doen gaan. God had een weg gebaad tot verlossing, toen er geen weg meer was. De Heere had hen uitgevoerd en wel in een overvloeiende verversing, zodat zij niet als ternauwernood, maar met ruimte en blijdschap, met vreugde en lof waren bevrijd. God doet nooit een half werk, maar schenkt een volkomen verlossing aan Zijn kerk. Dat doet Hij te allen tijde, wanneer Hij Zijn uitverkoren volk verlost, uit Satans heerschappij uit de macht der zonde, van de vloek der wet en uit de staat hunner ellende. Die verlossing ligt alleen in Christus, gelijk de Apostel Paulus verklaart in Eféze 1: 71. *In welken wij hebben de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving der misdaden naar de rijkdom Zijner genade.*

Ook van die verlossing zegt de kerk in Psalm 145: 4: *Een volmaakt Werkmeester zijt Gij.* In die geestelijke verlossing is geen gebrek of tekort. Integendeel zij is zodanig, dat die verlostten ruime stof hebben om de des Heeren te prijzen. Gods kinderen worden door die enige Zaligmaker Jezus, verlost van het hoogste kwaad, de zonde, en Hij brengt hen ook tot het hoogste goed, namelijk de gemeenschap met God. *Gij zijt verlost, God heeft u welgedaan.* De banden der zonde worden verbroken, het geweld der helle vernietigd, en zij worden in de vrijheid en heerlijkheid der kinderen Gods geplaatst, zodat zij als in de dagen van Salomo mogen zitten onder hun wijnstok en

vijgenboom met vrede in hun hart en rust in hun ziel. Zij zullen het wel gewaar worden, dat God, en dat Hij alleen verlost heeft.

Zo was het bij Israël toen de Heere hen verlost uit de slavernij van Egypte en uit de harde dienstbaarheid van Farao. Zo was het, toen Hij hen veilig leidde door de Rode Zee, door wegen en paden, die zij nooit gekend hadden. De nood was toen hoog geklommen, gelijk ook later toen de Assyrische legers lagen voor de poorten van Jeruzalem. Alle hoop en verwachting op verlossing was afgesneden. Men kon niet anders meer bezien, in die tijden, dan dat het gehele volk zou ondergaan en geen volk meer zou zijn. Maar zie, God van de hemel, de God des Eeds en des Verbonds ontfermde zich naar Zijn soeverein welbehagen. En voor die God, die hoger is dan alle hogen, moet alles zwichten. Hij had Zijn volk in het net gebracht, maar had hen ook uitgevoerd. Et is geen kwaad in de stad, dat de Heere niet doet. *Hij formeert het licht en schept de duisternis. Hij maakt de vrede en Hij maakt het kwaad*; Jes. 45: 7. Alles wat er geschiedt, in hemel of op aarde, in ons persoonlijk leven zowel als in het leven der volken, wordt door Hem bestuurd en geregeerd.

Wij zijn thans Geliefden, bij vernieuwing samen, om de grote daden Gods te gedenken aan ons en ons volk bewezen. Hoe diep werden wij vernederd, vanwege onze zonden en onder welke schrikkelijke heerschappij kwamen wij, vanwege onze verlatenheid van de Heere. Letterlijk, maar ook figuurlijk, waren wij gekomen in het vuur en in het water. Wat is het bang geweest en benauwd in de jaren, die achter ons liggen! Het water was gekomen tot aan de lippen, vanwege het geweld van de oorlog, maar ook door het zwaard van de honger. Van alle kanten heeft God het laten vastlopen. Maar zie, wonder boven wonder gaf God uitkomst. Hij stond op met gunstige gedachten. Hij strafte ons, maar naar onze zonden niet. O, wie zal er een begin en een eind vinden, om Gods daden te vermelden. God heeft oorzaak gegeven tot de lof van Zijn driemaal heiligen Naam en in het verleden, zowel als in het tegenwoordige.

Maar ook voor ons geldt thans, wat Mozes in zijn afscheid van Israël zo menigmaal met ernst betuigd heeft: *Wacht u dat gij de Heere uwen God niet vergeet. Dien God, die zoveel wonderen heeft verricht*. Wij zijn in onze grondslag in Adams bondsbreuk, vergeters en verlaters van God geworden. God Zelf moet ons telkens terugbrengen, naar hetgeen Hij gedaan heeft. Zelfs de opmerkzaamheid zijn wij verloren, en nu is Gods Geest onmisbaar nodig om ons te herinneren aan hetgeen Hij gedaan heeft. O, dat die dierbare Geest, door Christus verworven en door Hem beloofd ons daartoe werd geschonken! Die Geest kan ons alleen maar verootmoedigen, en in de rechte zielsgestalte brengen, die ons betamelijk maar ook Gode welgevallig is.

Nu wij echter zijn samengekomen in deze ure, mogen wij wel bedenken, dat al is de oorlog thans geëindigd, het oordeel niet is opgeheven. Dat wij vrezen mogen voor des Heeren aangezicht, en dat het op ons niet van toepassing zal zijn, wat de Heere van Zijn oude volk Israël eenmaal betuigde: *Ik heb ze geslagen, maar zij hebben geen pijn gevoeld*. De verharding is vreselijker, dan de oorlog. Dat er allereerst kwam een breken met de zonde, een verlaten van de wereld en een waarachtige wederkeer van hart en huis, overheid en onderdanen tot de God des Levens. Blijft dat achterwege, wij hebben zwaardere oordelen te wachten, dan die waaronder wij geleefd hebben in deze oorlogsjaren.

Dat er in onze harten een nabetrachting zij van de bewezen weldaden, gelijk wij daar thans met U over wensen te handelen uit 2 Kronieken 29: 10:

Nu is het in mijn hart een verbond te maken met de Heere, de God Israëls, opdat de hitte Zijns toorns van ons afkere.

De voorgelezen tekstwoorden bevatten: *Een Koninklijke proclamatie:*

- I. Uitgevaardigd, door de Godvruchtige Hiskia.
- II. Bevattend, het oprecht verbond maken met God.
- III. Beogend, de afwending van Gods toorn.

I. Uitgevaardigd, door de Godvruchtige Hiskia.

Het uitvaardigen van dagorders was ons in de oorlogsjaren niet vreemd. Vooral in de laatste tijden, toen alles begon te wankelen en er gebeurtenissen plaatsgrepen, die heel de wereld in de grootste spanning brachten, was dat uitvaardigen aan de orde van de dag. Met klimmende belangstelling zag men allerwegen uit naar verklaringen, die werden afgelegd door de verschillende staatshoofden om enig licht te ontvangen in de duisternis die er heersekte. De ene dagorder kwam na de andere vanuit het hoofdkwartier van de Duitse legerleiding, die inhielden, stand te houden tot het uiterste. Kwam de Rus in Berlijn, zo sprak men van Duitse zijde: *hij zou smoren in zijn bloed.*

God nam de hoofden, des volks weg en het ene leger na het andere stortte ineem, totdat Zaterdagmorgen 5 mei de wapens werden neergelegd en het grote Duitse rijk aan de voeten kwam van de Geallieerden. God heeft alle verwachtingen beschaamd, van degenen, die zich als God hadden opgeworpen en die als god werden aanbeden. God laat niet met zich spotten en wat de mens zaait, dat zal hij ook maaien. Het stelsel van het Nationaal-socialisme was gebouwd op leugen en bedrog; stelde zich tegen God en Zijn Woord. God schonk ons verlossing en bevrijding na bijna 5 jaren van druk, angst en kommer.

Nauwelijks was het bekend geworden, dat de oorlog was beëindigd en wapens waren neergelegd of driekleur wapperde weer van de publieke gebouwen en van vele huizen. Groot was de blijdschap onder ons volk. Ook terneer nu juist op dat moment onze geëerbiedigde Vorstin en onze geliefde Prinses de Vaderlandse bodem reeds hadden betreden en weer in het midden van hun volk woonden. Wonderlijk en wonderbaarlijk heeft de Heere verlossing gegeven. De straten werden overal gevuld met mensen en allerwegen sprak men van het blijde nieuws, dat bekend gemaakt was aan ons volk. Maar ook aanstonds zag men overal groepen mensen zich verzamelen, oren met belangstelling te lezen de proclamatie van onze geëerbiedigde Vorse, die het andere ogenblik reeds werd uitgevaardigd. Hard was er gewerkt, ook vooral de laatste tijden door zovelen, die met gevaar vol hun leven zich gegeven hadden voor de zogenaamde *ondergrondse beweging*. Met alles was men klaar en wat een ijver werd er aan de dag gelegd. Voor zover men nog in het leven was (want hoevelen zijn er lafhartig omgebracht in die oorlogsjaren) kwam alles dadelijk weer op zijn oude post terug. Het was ineens uit met al die verraders, die op zo schandelijke wijze ons volk hadden verkocht, vertrapt en genegeerd. God maakte een einde aan. De proclamaties, die allerwege aangeplakt werden, waren reeds gedrukt en een ieder kan die boodschap aanstonds lezen. Hoe anders werd zij gelezen dan al die bekendmakingen van die dwingelanden, van wie de meesten nu reeds in de eeuwigheid zijn en waar God al mee afgerekend heeft. Met verontwaardiging werden al die bekendmakingen gelezen en nauwelijks waren ze aangeplakt, of men zag de plakaten verscheurd langs de straten liggen. Het zat zo diep in het hart van ons volk, dat zelfs kinderen hun hand naar die bekendmakingen uitstrekten.

Jarenlang hebben de Duitse dwingelanden alles in het werk gesteld om uit het hart van ons volk te halen, hetgeen er door God was ingelegd, namelijk de liefde tot het Huis van Oranje. Uitgezonderd enkele lafaards, die belust waren op een baantje en waarvan de meesten met God en Zijn gebod hadden gebroken. Maar ons volk als volk had in zijn hart een afkeer van al die bedreigingen, die win Duitse zijde kwamen. Ons volk gruwde ervan en hoe rechtvaardig ook het oordeel was, dat over ons kwam. Toch stegen hier en daar zuchtingen op tot God om verlost te worden van dat ongoedertieren volk, van de mannen des bloeds en des bedrogs.

Wat was het anders met de proclamatie die kwam van onze hoge Landsvrouw. Wie ontroerde niet tot in het diepst van zijn hart toen hij de boodschap las, die tot ons kwam van haar, die door God ons was gegeven en die in de zwaarste tijden aan de overzijde met haar volk zo had meegeleefd. Geen kind dacht er nu aan, om die proclamatie te verscheuren. Er moet nu geen soldaat bij geplaatst worden met een geweer en handgranaat. O, nee, dat is nu uit; nu wordt er niet gesaboteerd. Weken na de bevrijding ziet ge de proclamatie van onze Koningin overal nog hangen en daarbij alles wat van hogerhand nu tot ons komt. Wat een indruk geeft zulk een boodschap in het hart. Een ieder kan het gevoelen, de nauwe band, die er ligt tussen volk en vorstenhuis. Hoe diep alles was verzondigd en hoever alles weg was, God heeft onze koningin nooit afgezet, maar zij regeert nog bij de gratie Gods. Vandaar dat ook zulk een proclamatie met autoriteit en gezag is. Toen Hitler sprak in de oorlogsjaren, werd bijna aller hart met angst vervuld vanwege dat geknerp en geschreeuw. Wat is de stem van onze Vorstin dan toch geheel anders. Als een moeder spreekt zij tot haar kinderen en bij duizenden en tienduizenden worden er zo door aangegrepen, dat zij zich niet meer bedwingen kunnen.

En zie, Geliefden, in de woorden van onze tekst, hebben wij ook een proclamatie en dat wel van een jonge koning, die op 25-jarige leeftijd de troon beklimt en de regering aanvaardt. Die jonge koning is Hiskia. Zijn naam betekent: *Sterkte des Heeren*. De grootvader van Hiskia was Jotham. Van hem staat geschreven in 2 Kron. 27: 2 en 6, dat hij deed dat recht was in de ogen des Heeren en dat hij zijn wegen richtte voor het aangezicht van de Heere zijn God. Jotham was dus een mens, bedeed met vreze Gods. Met Hiskia's vader stond het helaas anders. Achaz deed niet wat recht was in de ogen des Heeren; hij trok het volk van de Heere dat het gans zeer overtrad. Achaz offerde de goden van Damaskus; hij verzamelde de vaten van het Huis Gods en hieuw ze aan stukken. Hij ging zelfs zo ver in zijn goddeloosheid en vijandschap tegen God door, dat hij de deuren van het Huis des Heeren toesloot. De openbare godsdienstoefeningen hielden op, wat nog nimmer had plaats gehad, Achaz maakte altaren op alle hoeken te Jeruzalem voor de goden der heidenen, en maakte in elke stad van Juda hoogten om onder elk goden te roken. Met dat alles verwekte hij de Heere, zijner vaderen God tot toorn. Dat Achaz het ongenoegen Gods over zichzelf haalde en dat hij het volk voerde naar de rand van de afgrond, kun ieder wel begrijpen. Nimmer had er in Juda een koning geregeerd, die zich aan zulke gruwelen en zonden had schuldig gemaakt, als Achaz. En dat hij verhard was in zijn kwaad, blijkt wel uit de houding die hij aannam tegenover Jesaja. Openlijk heeft hij het uitgesproken te midden van de zwaarste bedreigingen en vreselijkste gerichten dat hij met God niet te doen wilde hebben. Achaz was de slechtste koning van Juda. In Achaz trad de macht der zonde schrikkelijk aan het licht.

Maar hoe geheel anders was het met zijn zoon Hiskia. Zeker Hiskia wits ook in zonde ontvangen en in ongerechtigheid geboren, maar hij lag opgesloten in het welbehagen Gods. Hiskia's persoon is een prediking en een toonbeeld van de soevereine en

vrijmachtige genade Gods. God gedenkt tot in der eeuwigheid aan Zijn Verbond. God springt soms wel eens een geslacht over, maar toch blijft het waar, dat *Zijn trouw rust op het late nageslacht, dat Zijn verbond niet trouweloos wil schenden.*

Hiskia had de godsvrucht niet van zijn vader geleerd. Hij was opgevoed in de grootste goddeloosheid en in de gevaarvolle omgeving van een lichtzinnig hof, dat niet anders dan verkeerde dingen deed. Maar dat alles stond God niet in de weg. God had Hiskia lief gehad met een eeuwige liefde. Zijn oog was er van eeuwigheid op gevestigd en hij was in de eeuwigheid door de Vader aan Zijn Zoon gegeven, Die hem ook aanvaard en overgenomen had. God de Heilige Geest had het op Zich genomen om hem in de tijd des welbehagens te wederbaren, te vervullen met de vreze Gods, en de liefde tot God en Zijn geboden in zijn hart te planten. De grondslag van zijn zaligheid en behoudenis lag in een Drie-enig Verbondsgod. God is de grote Pottenbakker, die met het leem doet, wat Hem behaagd; hij maakt het ene vat ter ere en het andere ter onere en niemand kan Zijn hand afslaan en zeggen: *“Wat doet Gij?”*

Het welbehagen des Vaders gaat door de hand van Christus gelukkig voort. *Die Hij tevoren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen en die Hij geroepen heeft, die heeft Hij ook gerechtvaardigd en die Hij gerechtvaardigd heeft, heeft Hij ook verheerlijkt.* Rom. 8: 30.

Duidelijk is de vrucht van het werk Gods openbaar geworden in het leven van Hiskia en ook bijzonder bij de aanvaarding van zijn regering. Hoe zou het ook anders kunnen, waar God Zijn vreze in het hart plant van de uitverkoren zondaar, daar is een haten en vlieden van de zonde en een beminnen van God; een lust en een liefde om Zijn wegen te bewandelen.

Achaz had alles in het werk gesteld om de dienst van God te vernietigen, om God uit het land te bannen. Hiskia zou gebruikt worden als een middel in Gods hand om op te treden als reformator en hervormer om de dienst des Heeren te herstellen en het volk terug te roepen tot de wet en de getuigenis. Wie zal beschrijven, de smart en de droefheid die er geleefd hebben in het hart van Hiskia bij het aanschouwen van het goddeloze leven dat door zijn vader geleefd was en over het diepe verval van het volk des Verbonds. De grote massa was schandelijk van God afgeweken, ja zelfs van God en Zijn geboden vervreemd geworden. Hiskia schaamde zich echter niet om te proclameren een terugkeer tot de God der vaders. O, wat een bemoeienissen hield God met dat afgeweken volk. God had ze over kunnen geven aan het goeddunken van hun hart en hen laten verzinken in de grootste ellende.

Rechtvaardig was het geweest, zo de Heere dat volk aan de verwoesting had prijs gegeven, ja geheel had doen ondergaan, zodat hun naam was uitgedelgd uit de rol der volkeren. Maar nee, God verwekte nog een Godvruchtige koning, die tot een rijke zegen voor het volk zou worden gesteld. Het werd ook daarin wel duidelijk, dat de Heere altijd redenen uit Zichzelf neemt, en alleen om Zijns zelfs wil zulk een man verwekte over het volk, dat Hij zich eenmaal als Zijn eigendom had aangenomen.

Dat volk kon ook niet ondergaan. In de lendenen van dan volk werd de Messias gedragen en Hij zou in de volheid des tijds geboren worden uit het huis en geslacht van David. Mijn raad zal bestaan en Ik zal al Mijn welbehagen doen Jes. 46: 10. O dat welbehagen des Heeren, wie zal het doorgronden? Er blijft niet anders over dan verwondering en aanbidding.

In de kracht en in de mogendheid des Heeren, bezielt met de geest der dapperheid en der vreze des Heeren, verschijnt Hiskia voor zijn volk en richt zich in het bijzonder tot de priesters en Levieten. De deuren van Gods Huis worden geopend; de priesters en de Levieten worden teruggebracht in de dienst des Heeren. Het Huis des Heeren moet door hen gereinigd worden van de daarin gepleegde afgoderij. En Hiskia verklaarde in

het openbaar, niet wat er in zijn hoofd of in zijn voornemen lag, maar wat in zijn hart leefde, namelijk om een verbond met de Heere, de God Israëls te maken.

Hiskia was zelf door genade aangenomen in het Verbond der genade. Hij was dus een bondeling, en door de liefde Gods, die uitgestort was in zijn hart wenste hij niets anders en niet minder dan het verbond Gods, dat verbroken lag door de zonde met God te vernieuwen. Hiskia wist het hij eigen ervaring, dat in het houden van Gods geboden grote loon is. De tijden der geestelijke welvaart, persoonlijk, maar ook voor ons volk liggen in de dienst des Heeren, in het gehoorzamen van de God des verbonds; in het ootmoedig wandelen in Zijn wegen. Groter zegen kan er bijna niet zijn, voor een land en voor een volk, dan om zulk een vorst aan het hoofd te hebben, die zelf de Heere mag vrezen. En door genade verwaardigd wordt, zijn onderdanen voor te gaan in de wegen des Heeren. Dezulken geeft Hij genade en eer en de inwoners des lands zullen het profijt ervan trekken. Verlaters van Gods wet en de verachters van Zijn woord zullen zulk een verschrikkelijk oordeel over zichzelf en over anderen halen. En wat zal het vreselijk zijn, wanneer zulke hooggeplaatste personen eenmaal gedagvaard zullen worden voor de Rechter van hemel en aarde. Gezegend land en gelukkig volk, dat een Hiskia op de troon mag hebben,

II. Dat zal ons in de tweede plaats nog duidelijker blijken, wanneer wij nu stilstaan **bij de eigenlijke betekenis van dat verbond maken met de Heere.**

All is het thans mijn voornemen niet, om een aparte beschouwing te geven over de leer der Verbonden, toch is het niet van belang ontbloot vooraf enkele opmerkingen te maken, opdat wij des te beter zullen beseffen wat het inhield, die oprechte behoefte, die hij Hiskia tot openbaring kwam om met het gehele volk het verbond met God te maken.

Een verbond in het algemeen genomen, is een overeenkomst, een verbintenis tussen twee of meer personen, waarbij men met onderling goedvinden zekere voorwaarden vaststelt en op die voorwaarden van weerszijden beloften doet, en zich verbindt tot het nakomen daarvan.

Op verschillende plaatsen in Gods Woord leest men van verbondssluitingen, in de staat der rechtheid, bestond er tussen God en Adam een verbond. God zelf had dat Werkverbond met Adam gemaakt. Hoséa 6: 7. God maakte een verbond met Noach. Genesis 9: 9; ook maakte God een verbond met Abraham, Genesis 15: 8 en Genesis 17: 7. Met Israël aan de Sinaï. Exod. 21: 32 en Hebr. 8: 9. Met Pinehas als hoofd van zijn geslacht is het verbond van het eeuwig priesterschap gesloten Num. 25: 13. David maakte een verbond met Jonathan. Met David persoonlijk maakte God een verbond 2 Sam. 23: 5, maar ook met hem als het hoofd van het koningsgeslacht. Zijn zaad zou op zijn troon zitten tot in eeuwigheid, Ps. 89: 4 en 5, 2 Sam. 5:17. Met de Joden na de ballingschap, Jer. 32: 37 en Ezech. 11 :16-21. Met de kerk onder het Nieuwe Testament Hebr. 8: 8.

Twee verbonden kennen wij in de Heilige Schrift, die betrekking hebben op des mensen eeuwig en wezenlijk heil, namelijk het Werkverbond en het Genadeverbond. Het Werkverbond beoogde Adam, en in hem al zijn nakomelingen te bevestigen in de Staat waarin God hem geschapen had. Dat verbond is echter schandelijk met hem verbroken door onze eerste vader, zodat genoemd verbond nooit kracht meer heeft om iemand te rechtvaardigen.

Tegenover dat verbroken werkverbond, is door God geopenbaard het verbond der genade. Sommigen spreken ook nog van *het verbond der verlossing* en stellen het voor, alsof dat een geheel ander verbond zou zijn, dan hetgeen waarvan wij gedurig

lezen in Gods Woord. Dat is echter niet het geval. Het verbond der verlossing is de grondslag van het Genadeverbond en is in wezen een en hetzelfde.

Het Verbond der genade is opgericht in de eeuwigheid, maar geopenbaard terstond na de val, in Gen. 9: 5. Wanneer wij lezen van een verbond Gods met Abraham, met Israël, met David en met de kerk dan is dat niet anders geweest, dan het Verbond der genade. De vormen hebben wel gewisseld, en wij kunnen zelfs van vier verschillende perioden spreken. Wij kunnen spreken van de persoonlijke vorm, van Adam tot Abraham. Van de patriarchale vorm, van Abraham tot Mozes. Van Mozes tot Christus spreekt men van de nationale vorm. En eindelijk hebben wij de kerkelijke vorm, van Christus tot de oordeelsdag.

Onder het oude volk Israël is het Genadeverbond op een meer wettische wijze bediend geworden, dan in latere tijden. Een van onze oudvaders zegt, dat de kerk toen was in hare kindsheid. En men weet, dat voor kinderen afbeeldingen en schilderijen zeer gepast zijn, om daardoor te leren en te worden opgeleid, waarbij zij tot dat einde een lerende priester hadden, die het volk daardoor als een middel leerde heenzien; en dus was het hun evangelie. Er is zeer wel aangemerkt, dat de oude schaduwdienst wel een zware lantaarn is geweest om te dragen, maar dat er licht in was. Dat Genadeverbond is een welgeordineerde en eeuwigdurende overeenkomst of verdrag tussen de grote God en de uitverkoren zondige mensen, waarin de Heere God alles belooft, wat tot des zondaars volle zaligheid nodig is, vloeiende uit, en rustende op het eeuwig verbond des Vredes of verbond der verlossing tussen God de Vader als Rechter en God de Zoon als Borg, in de plaats van uitverkoren zondaars. Waarin alle eis en voorwaarde vervangen wordt door de volheid van beloften, en waaruit de zondaar geloof ontvangt ter inwilliging en ingang in dat zalige verbond enkel op kosten van de Borg. Waarvan de sacramenten zegelen zijn, bevestigende de onveranderlijke getrouwheid Gods als ook het aandeel dergenen, die onder die zalige band zijn overgebracht. Alles tot heerlijkheid van de ondoorgrondelijke wijsheid, vrije liefde en genade Gods (Justus Vermeer).

Dat verbond gaat van God uit, van de Sterke, Algenoegzame, Onveranderlijke, Drie-enige Verbondsgod. Christus is de Borg, de Middelaar, de Inhoud, maar ook het Hoofd des verbonds. Christus heeft door Zijn bloed dat verbond bevestigd en het is vast in Zijn gezegende dood. Het is een eeuwig verbond, wat betreft zijn oorsprong, maar ook wat zijn inhoud en einde aangaat. Dat verbond wordt opgericht, alleen met de uitverkorenen, en zij alleen hebben wezenlijk deel aan al de goederen des verbonds; genade hier en het eeuwige leven hiernamaals. Van nature is de mens vreemd van dat Verbond der genade. Hij heeft er ook geen betrekking op, omdat hij een verbond gemaakt heeft met de dood en een zeer voorzichtig verdrag met de hel; zijn wegen houden de dood vast. Krachtens doop en belijdenis leven wij onder de bediening des verbonds, maar wij zijn wezenlijk in het verbond, zo wij krachtens het welbehagen des Vaders, en het volbrachte werk des Zoons, die de verzoening teweeg bracht, door de Heiligen Geest, wedergeboren worden tot een levendige hoop. En dan wordt ervan verklaard in Jer. 50:5: *Zij zullen naar Sion vragen: op de weg herwaarts zullen hun aangezichten zijn; zij zullen komen en de Heere toegevoegd werden met een eeuwig verbond, dat niet zal worden vergeten.*

O, dat buitenstaande volk, wordt verwaardigd hier in de tijd, dat God dat eenzijdig Verbond voor hen gaat openen. Dat door Gods Geest die Middelaar des Verbonds ontdekt wordt, in al Zijn noodzakelijkheid, volheid, gepastheid, bereidwilligheid, luister en heerlijkheid. Dat volk ziet dan Christus, als blank en rood, dragend de banier boven tienduizend. Ja, dan roepen zij met die bruid uit: *Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk!* En die ogen die eens gezien hebben, zullen niet meer terugzien. O, wat

verlangt hun ziel, waar zij als een verlorene zichzelf hebben leren kennen, om met Die dierbare Verbondsmiddelaar verenigd te mogen worden door het geloof; Hem te omhelzen als hun schuldovernemende Borg en door Hem tot God te mogen gaan. Driewerf gelukzalig, zo er in het leven van dat volk een moment aanbreekt, dat God hen in dat eeuwig Verbond overneemt en dat zij van hun zijde het mogen inwilligen en er *ja en amen* op mogen zeggen. O, wanneer Gods Geest dat bevestigt in de zielen van Zijn gunstgenoten, dan is het: *Bergen mogen wijken en heuvelen mogen wankelen, maar het Verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere uw Ontfermer*, Jes. 54: 4. Dat is een wegzinken in de liefde des Vaders, in de liefde des Zoons en in de liefde des Heiligen Geestes; dat is heilig land.

Persoonlijk moeten wij dus tussen de wieg en het graf een overgang leren kennen, vanuit het Werkverbond in het Genadeverbond. Het is voor elk een persoonlijke zaak, die doorleefd moet worden in onze eigen ziel. En wanneer wij dat mogen beleven, dan zullen wij gewaar worden, dat er niets van komt op onze rekening; dat wij er geen zucht aan toegebracht hebben, maar dat het alles is genade, vrije genade. *Uit genade zijt gij zalig geworden*. Dat zal ook het eeuwige wonder uitmaken. *Hoe kostelijk zijn mij o God, Uw gedachten, hoe machtig vele zijn haar sommen*. Ps. 139: 10. Twee zulke ongelijke partijen, die zo oneindig en zo ontzaglijk veel verschillen. Aan de ene zijde de reine, heilige en rechtvaardige God. *Wie mag in den hemel tegen Hem geschat worden? Wie is de Heere gelijk onder de kinderen der sterken*, Ps. 89: 7. Aan de andere zijde de onreine, de onheilige, de onrechtvaardige mens, die het onrecht indrinkt als water, en tot alle boosheid geneigd is. Aan de ene zijde de rijke algenoegzame, de volzalige God, die niet van mensenhanden gediend wordt als iets behoevende, Hand. 7. 25. Aan de andere zijde, de arme, behoeftige, en dieprampzalige zondaar, die uit kracht zijner zonde, de fontein des levens en der gelukzaligen mist. Aan de ene zijde, de getrouwe en onveranderlijke Verbonds-Jehovah, Die Zichzelf niet verloochen kan. Aan de andere zijde de trouweloze, de onveranderlijke verbondsschender, die telkens in overtreding is. Aan de ene zijde een barmhartig en genadig God, mild in het schuldvergeven. Aan de andere zijde. een ellendige en nooddruftige, die zich als een gans ontblote leert kennen en wiens belijdenis een behoefte is:

*Ik ben ellendig, arm en naakt,
O God, mijn Helper uit d 'ellenden,
Haast U toe mij, wil bijstand zenden*

Uw komst is het, die mijn heil volmaakt. Psalm 70:3.

En nu die ware bondelingen, Gods gunstgenoten, maken dat verbond met offeranden, Ps. 50: 5. Niet op grond van de offeranden des ouden verbonds, het bloed van stieren en bokken, maar op grond van die enige, eeuwige offerande van Christus. Dat zoenoffer, waardoor Hij aan Gods gerechtigheid voldaan heeft, toen Hij zei: *Het is volbracht*, en waarmede Hij een volkomen rantsoen aan Zijn Vader betaald heeft.

Het verbond kan niet krachtig zijn, tenzij dat de Hogepriester des beteren verbonds het met Zijn bloed bevestigde en verzegelde.

Wanneer nu Gods bondgenoten in Jezus zien, die voldoening van Gods waarheid, rechtvaardigheid en heiligheid, en dat door het geloof aannemende, op die voldoening al hun vertrouwen stellen, en hun hele leven en heiligmaking daarnaar richten, dan komt die bondgenoot met die offerande tot de Vader, tonende dat Zijn gerechtigheid is vervuld en voldaan. Wanneer zij dus Christus als Hoofd van het verbond erkennen, op Hem zien, dat Hij van Godswege bij de zondaar, nu bondgenoot zijnde, alles verrichtte en van de zijde van de zondaar alles bestelde voor hem, bij de Heere als

Middelaar. Wanneer die ziel vindt in de enige offerande van Christus een Goddelijke algoezaamheid voor al hun gebrek, dat de volheid is daar, waar het verbond kracht door bekomt. Als die bondgenoot daar volkomen in rust met volle vereniging van zijn wil, en met zijn gehele hart bevestigende also het verbond, als hij zichzelf op de offerande van Christus zo neerlegt. In het hart van dezulken is een behoefte om zich aan de God des Verbonds toe te vertrouwen, op te dragen en te onderwerpen, in geloofsgehoorzaamheid om Hem te dienen, in heiligheid en gerechtigheid al de dagen huns levens, Lukas 1: 27.

Dat alles is nu de dadelijke vrucht, die vloeit uit de verbondsinwilliging, waartoe Gods Geest hem bekwaamt en in staat stelt. O, dat Gods kinderen meer bekommerd waren om die genade deelachtig te worden! God zou er door verheerlijkt worden en hun ziel zou er de vrucht van genieten tot doding van de zonde, tot beschaming van de hel en tot een toeneming in heiligmaking.

Nu lezen wij in Gods Woord, dat God weleer een verbond maakte met Israël aan de Sinaï. God kwam met dat volk in een huwelijksverbond en dat volk kwam anderzijds ook in een huwelijksverbond, in een verbond met God. Later lezen wij nog enkele malen dat het gehele volk een verbond met God maakte, vooral in de dagen der Hervorming en terugkeer naar God. Jojada de priester, maakte een verbond tussen de Heere, de Koning en het volk, *dat het de Heere tot een volk zou zijn*, 2 Kron. 11:17. Zo ook lezen we van een verbondmaking in de dagen van Asa in 2 Kron. 15: 12 en zij traden in een verbond dat zij de Heere, de God hunner vaders zoeken zouden met hun ganse hart en met hun ganse ziel. Zo ook tijdens Ezra en Nehémia, Ezra 10: 3. *"Laat ons dan nu een verbond maken met onzen God, dat wij al die vrouwen en wat van haar geboren is, zullen doen uitgaan, naar de raad des Heeren, en dergenen die beven voor het gebod onzes Gods; en laat er gedaan worden naar de wet"*, Nehémia 9: 38: *"En in dit alles maken wij een vast verbond en schrijven het, en onze vorsten, en onze Levieten en onze priesteren zullen het verzegelend."*

Van onze grote Hervormers, Luther en Calvijn is het ook bekend dat zij een verbond maakten met de Heere, om Hem, met verwerping van alle menselijke inzettingen te dienen naar Zijn Heilig Woord. Ja, wij hebben in onze ROEMRUCHTIGE HISTORIE een exempel in WILLEM VAN ORANJE dat hij verklaarde: *Ik heb met de POTENTAAT aller potentaten een vast verbond gemaakt.*

En zie, nu is het in het hart van Hiskia, om een verbond met de Heere te maken in zulk een gewichtig ogenblik van zijn leven. Het is in zijn hart, waaruit de uitgangen des levens zijn. Zijn hart was vernieuwd door de Heilige Geest en Hiskia leefde uit een andere wortel dan de oude Adam; hij leefde uit Christus. Hij leefde uit een beginsel, dat door God zelf in zijn ziel was gewerkt door wederbarende genade. Het kwam dus voort uit een gereinigd hart, dat tot de dienst des Heeren was toebereid. Zijn voornemen was, een verbond te maken met de Heere, de God van Israël. Met de eeuwig levende God; met Jehovah, de God der waarheid. Hij wordt genoemd: *De God der ganse aarde*, maar is in bijzondere zin *de God van Israël*. De God van dat uitverkoren volk, van dat volk, dat Hij alleen gekend had uit alle volken des aardbodems. De God die Israël had uitgeleid uit Egypte, doorgeleid door de zee en de woestijn, maar ook ingeleid in Kanaän, dat God beloofd had aan Abraham, Izak en Jacob. De God van Israël, die aan Jacob Zijn wetten had gegeven en aan Israël Zijn inzettingen en rechten Ps. 147: 20. De God van Israel, die dat volk zo trouw had geleid, niettegenstaande al hunne ontrouw, zonde en afwijking. De God van Israël, die in Zijn heilig en onkreukbaar recht, in Zijn ontzaglijke majesteit, Zich aan hen had

geopenbaard, maar ook in de betoningen van Zijn neerbuigende goedheid, genade en barmhartigheid. Onder dat volk woonde Hij, als onder de lofzangen Israëls. In het midden van hen stelde Hij Zijn wonderen een gedachtenis Ps. 111:4. Van Hem en tot Zijn verheerlijking zong men: *Geloofd zij de Heere God, de God Israëls, die alleen wonderen doet!* Ps. 72:18. Wonderen in de natuur, het water van de Rode Zee, alsook later van de Jordaan, scheidde Hij vaneen, opdat Zijn volk er droogvoets door kon gaan. Het water uit de rotssteen gaf Hij hun; het brood uit de hemel schonk Hij hun. De aarde opende zijn mond en verslond Korach, Dathan en Abiram, toen zij zich verzetten, tegen de van God ingestelde ambten. De zon stond stil te Gibeon en de maan in het dal Van Ajalon, toen het voor Israëls volk in de ogen van Jozua zo spannend was. Toen werd het bevestigd: Het moet alles naar Zijn wetten horen.

Wonderen op het oorlogsveld. *Van Uw schelden o God van Jacob, is tezamen wagen en paard in slaap gezonken; Gij, vreselijk zijt Gij en wie zal voor Uw aangezicht bestaan van de tijd Uws toorns af? Gij deed een oordeel horen uit de hemel; de aarde vreesde en werd stil als God opstond ten oordeel, om alle zachtmoedigen der aarde te verlossen.* Ps. 76: 7-10.

Wonderen van vrijmachtige genade. De verkiezing van het volk uit soevereine genade; de verlossing van de kerk door het bloed des Lams; de bedekking van dat volk door de wolk- en vuurkolom; de leiding van Zijn Geest, Die Hij stelde in het midden van hen.

Ja, hun hele leven was vol van de wonderen Gods. God verheerlijkte wonderen in hun hart, voor zover zij behoorden tot het geestelijk Israël. Achaz, Hiskia's vader vereerde de afgoden, die niet helpen of redden konden, maar met deze vorst stond het door genade anders. Hij had de levende God leren kennen. De God Israëls, was hem niet vreemd; de God van hemel en aarde, maar ook de God van alle genade, gaarne vergevende en van grote goedertierenheid, allen die Hem aanroepen. De God Israëls, uit kracht van Zijn verbond, Zijn volk toeroept: Doe Uw mond maar wijd open, Ik zal hem vervullen, Ps. 81: 11. *De God Israëls, de God van volkomen zaligheid, bij Wie uitkomsten zijn zelfs tegen de dood.*

O, was het wonder dat Hiskia met die dierbare God een verbond wilde maken? Met Die God kunnen wij het leven in, door en uit; met Hem komen wij nooit teleurgesteld uit. Alle betrouwen op afgoden blijkt ijdel en nietig te zijn.

Maar die op God vertrouwt, op Hem alleen,

Ziet zich omringd met Zijn weldadighêen.

Het is de zekerste. weg, de veiligste weg, de voortreffelijkste weg, de weg waarin wij alleen Gods heil zullen aanschouwen, uit- en inwendig. Het was een verbondmaking, die gepaard ging met, en gevolgd werd door een oprechte bekering en wederkering tot de Heere en tot Zijn getuigenis. Een oprechte en ongeveinsde bekering, gelijk uit de vrucht wel is gebleken. O, dat onze harten daartoe werden bewerkt, gelijk bij Hiskia. Wat zou voor ons en voor ons volk betamelijker zijn na de zware bezoeken en bittere plagen, die over ons kwamen? Maar dan moet het persoonlijk in een verbond komen met God, zeker vooraf gaan. De reformatie moet van binnenuit beginnen. God moet het steen en hart wegnemen en een vleses hart schenken. Alle leugen en bedrog moet uitgebannen worden door de Geest des oordeels en der uitbranding, opdat wij waar voor God zullen worden. Blijft dat achterwege, dan zal alle reformatie door ons begonnen in de dood eindigen. Dan wordt het bewaarheid: *Ik zou hen wel verlossen, maar zij spreken niet dan leugen tegen Mij,* Hoséa 7:13.

Verwekke de God des eeds en des verbonds zulk een oprecht verbond maken met Hem!

III. En nu tenslotte, Geliefden, **Hiskia vaardigde die proclamatie uit in het openbaar, beogend daarmee de afwending van Gods toorn.**

"Opdat de hitte Zijns toorns van ons afgekeerd worde." Uit deze laatste woorden blijkt, dat er in het hart van Hiskia een diep besef was van het ongenoegen Gods, van de toorn des Heeren, die op het volk des verbonds rustte. Gods toorn brandt als een vuur; is heet Jes. 9:9-13; rookt Ps. 74: 1; is schrikkelijk Ps. 76:8; en wordt opgewekt door de zonde. Een heilig God kan geen gemeenschap hebben met de ongerechtigheid. Hij haat en straft dezelve. Verneem het maar uit Deut. 32: 22: "Want een vuur is aangestoken in Mijn toorn en zal branden tot in de onderste hel en zal het land met zijn inkomst verteren en de gronden der bergen in vlammen zetten." Zou ook spreekt de Heere in Jeremia 15:11: *"En Ik zal u overvoeren met uw vijanden in een land, dat ge niet kent; want een vuur is aangestoken in Mijn toorn en zal over u branden."*

Onder Achaz had het volk op een schandelijke wijze God verlaten, de Rotssteen des heils. Wat het gevolg daarvan was? God gaf hen over in de hand van hun vijanden. Zij werden verdrukt en velen werden uit hun land gevoerd, door de koning van Syrië, naar Damaskus. Daarbij had de koning van Israël een grote slag onder hen geslagen, zodat er op één dag in Juda vielen 120.000 strijdbare mannen, omdat zij de Heere, de God hunner vaderen verlaten hadden. (2 Kron. 28: 5 en 6). De Edomieten hadden zich ook opgemaakt tegen Juda en vele gevangenen gemaakt. De Filistijnen, de aloude vijanden van het volk des verbonds, waren in het Zuiden van Juda gevallen, in de steden der laagte. Daarenboven benauwde Tiglath-Pilezer, Achaz en sterkte hem niet, hoewel Achaz alles in het werk gesteld had om die vorst te bevredigen en gunstig jegens hem te stemmen. Achaz had hem een deel van het Huis des Heeren gegeven en van het huis des konings en der vorsten. Maar dit alles mocht niet baten. Van alle kanten bleek het, dat God een twist had met Juda en dat Hij vertoornd was over hen vanwege de zonden. *Wie God verlaat, heeft smart op smart te vrezen.* De zonde wordt bezocht; de zonde die God aantast en aanrandt in Zijn wezen en in Zijn deugden; de zonden maken een scheiding; Jes. 59: 2, en daarom verbergt God Zijn aangezicht.

Wanneer Gods gramschap openbaar wordt, dan wenden we overgegeven aan beroering, verwoesting, en worden we gesteld tot een aanfluiting van anderen. Verdrukking en benauwdheid volgt er op het verlaten van Gods wet. God houdt Zijn zegeningen in, stoffelijk en geestelijk. Hij bezoekt met zulke gerichten die het land en het volk doen verzinken in een armoede en ellende. Tegen de hitte van Gods toorn is niemand bestand. Toen die toorn over Israël kwam, werd dat niet alleen openbaar in het leven des volks, maar ook over degenen die nog behoorden tot Gods ware erfdeel. Het leven van het volk kwijnde: de oefeningen des geloofs ontbraken; de geloofskracht en het aangrijpen van de Heere werd minder; men lag als machteloos neer. "Er is niemand", zo sprak Jesaja weleer, "die Uw Naam aanroept; die zich opwekt, dat hij U aangrijpe. Want Gij verbergt Uw aangezicht voor ons en Gij doet ons smelten door middel van onze ongerechtigheden".

De tekenen van Gods verbolgenheden zijn, dat God Zijn Geest inhoudt en onttrekt en dan blijft verharderen niet uit, maar openbaart zich allerlei kwaad waaraan men wordt overgegeven. Het land en het volk worden bezocht met onderlinge verdeeldheden, twisten en partijschappen; er komen verwijdering, meesterschap en allerlei wangestalten die het leven verwoesten.

Hiskia was niet bevangen met een geest des diepen slaaps, maar zijn oog was open voor de jammerlijke en beklaaglijke toestand waarin het volk verkeerde. Hij zag de gerichten, die over land en volk waren gekomen vanwege hun afval van God en de

moedwillige verlating van Zijn wegen. Dat er nu in het hart van de Godvruchtige Hiskia een behoefte was om een verbond te maken met hun Heere, de God van Israël. Het was een bewijs van de kinderlijke vreze God ook van de tedere liefde, die zijn ziel vervulde, om zulk een weg te bewandelen dat de hitte van Gods toorn werd afgekeerd. In het bijzonder wordt die toorn Gods afgekeerd, wanneer in ons hart en leven, Christus verheerlijkt wordt als de Borg des verbonds, die op een volkomen wijze aan Gods gerechtigheid heeft voldaan en door Zijn lijden en sterven die toorn stilde en die gramschap bluste. Buiten Christus is God een vertoornd Rechter, maar in Hem alleen een verzoend God en Vader, die op Zijn volk, dat in Christus begrepen u nooit meer zal toornen of schelden. De vereniging met Christus is daartoe onmisbaar en noodzakelijk voor elk schepsel. *Die in de Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven, maar die de Zoon ongehoorzaam is, de toorn Gods blijft op hem*, Joh, 3: 35. Welgelukzalig is daarom dat volk, dat het beleven mag, dat er een (ogenblik is in Zijn toorn, maar ook een leven is in Zijn goedgunstigheid.

Die toorn Gods wordt voor een land en volk afgekeerd, wanneer er komt een oprechte boete en bekering: wanneer men breekt met de zonde en afstaat van de ongerechtigheid. Toen zelfs de koning van Ninevé zich bekeerde en met zijn volk in zak en as ging, stelde God het oordeel uit en spaarde Hij de stad. God laat Zich verbidden door een volk, dat in waarheid tot Hem wederkeert, Hij geeft verhoring aan degenen, die in waarheid Hem zoeken. Zij ervaren, dat er bij Hem vergeving is, opdat Hij gevreesd worde. O nee, het is nooit een vrucht van onze akker, als wij daartoe verwaardigd worden. Wij zouden ons eeuwig van God afwenden, maar Hij gedenkt Zijns verbonds gestadig en dat tot prijs van Zijn grote en heerlijke Naam. Wanneer die toorn wordt afgekeerd, dan toont God Zijn goedertierenheden, dan legt Hij weer heerlijkheid op Zijn kerk; dan schenkt Hij Zijn Geest weer. Ja, dan wordt het beleefd, wat wij samen gaan zingen uit Psalm 85: 4:

Dan wordt genâ van waarheid blij ontmoet, enz,

Toepassing

Dat nu zulk een proclamatie, gelijk wij uit de mond van Juda's Godvruchtige koning vernamen, werd uitgevaardigd aan het einde van de wereldoorlog, die bijna zes jaren woedde in Europa. Dat er onder de groten der aarde en onder de machtshebbers der wereld een erkenning kwam van de soevereine God, gelijk eenmaal vernomen is uit de mond van Nebukadnézar. Hij riep immers uit, voor zijn raadsheren en geweldigen: "Nu prijs ik eer verhoog en verheerlijk de Koning des hemels, omdat al Zijn werken waarheid en Zijn paden gericht zijn; en Hij is machtig te vernederen degenen, die in hoogmoed wandelen", Dan. 4: 37.

Een zware roede heeft God gelegd op Europa en wat is Zijn hand uitgestrekt geweest tegen ons. Ontzaglijke verwoestingen zijn aangericht; stromen bloed hebben er gevloeid, steden en dorpen zijn met de grond gelijkgemaakt. Kroegen en kerken; bioscopen met danszalen; fabrieken en paleizen, kastelen en boerderijen zijn van de aarde weggedaan. God heeft Zijn gerechtigheid van de hemel geopenbaard, Miljoenen mensen zijn er afgesneden in ons werelddeel. De slagvelden waren bezaaid met de lijken en velen werden neergeveld door het zwaard van de honger, dat op vele plaatsen woedde, gelijk tevoren nimmer gekend is, Dat er bij God een vreselijke majesteit is, is over het rond der aarde aanschouwd en niet het minst in ons eigen vaderland. O, wat een lijdensweg is het voor ons volk geweest in de vijf jaren, die achter ons liggen. Veel is er gezocht, veel is er geweend, veel is er geleden, zoals het

in de geschiedenis van ons vaderland bijna niet voorkomt. En waarom dat alles? O, de oorzaak was niet ver te zoeken.

Wij hadden God op het hoogst misdaan,

Wij waren van het heilspoor afgegaan.

Wij hadden het verbond, dat God weleer met Nederland genaak had, verbroken, wij hadden God verlaten, Zijn inzettingen vertrapt Zijn Naam gesmaad, Zijn dag ontheilgd en Zijn geboden verworpen Gods Geest was bedroefd al lange jaren achtereen. Een ieder deed wal recht was in zijn Dogen. Er was een algemene verzaking van God en van Zijn deugden, een zoeken van onszelf, een miskennen van Christus en Zijn gerechtigheid. Breder werd ook in ons land de stroom van degenen, die het openlijk uitriepen: *Laat ons Zijn banden breken en Zijn touwen van ons werpen*. De Godsmiskening en de Godsverzaking, nam hand over hand toe, Waar werd God nog erkend? De afval was verschrikkelijk onder alle lagen des volks en het verval der belijders der waarheid nam schrikbarend toe. O, wat werd de ware vreze Gods gemist en wat was de praktijk der Godzaligheid verre weg! De wijze maagden, waren met de dwaze in slaap gevallen. Waar was er nog bekommering? Om niet te spreken van innerlijke staat, over de verachting en miskening van God en van Zijn woord? Over de geesteloosheid, die zulke grote afmetingen had aangenomen en over de weinige bedieningen des Heiligen Geestes in de kerk van God?

Laten wij het maar eerlijk zeggen, dat er bijna geen droefheid was over de verbreking van Jozef en over de verachting in de genade. Wat konden wij het over het algemeen stellen met een vorm, die nog was overgebleven, maar dat God zo ver geweken was, ook van de openbare bediening wat werd er weinig leed over gedragen. Het oordeel begon van Gods Huis. En omdat de vreze Gods zo ver weg was, was de dam tegen de zonde ook weg. Er was een doorbreken ten kwade op velerlei wijze. God kon Zijn oordelen niet langer meer uistellen. Van alle kanten werd geroepen om de gerichten Gods. Veel heeft God gezwezen in de jaren, die achter ons liggen, om Zijn kerk te doen gevoelen hoe bitter het is tegen God te zondigen. Het ongenoegen Gods was zichtbaar op het staatkundige erf, zoowel als in het kerkelijke leven. God had afgedaan en menselijke inzettingen werden geëerbiedigd. Het land werd geschud. Het wankelde.

Maar of het de slagen gevoeld heeft, die God het toebracht, is te vrezen. De kerk werd bedreigd, maar de vijand werd niet toegelaten haar te overheersen. God waakte nog over Sion, hoe diep vervallen het ook in ons vaderland was. De wijnpersbak werd getreden buiten de stad.

Als de tijd zal aanbreken, dat het water van twee kanten tegen het schip zal opstaan, gelijk in de zeereis van Paulus in Hand, 27, dan zal het banger worden dan het nu geweest is. We zijn nu nog niet veel kwijt geraakt. Maar als die tijd aanbreekt, dan blijf t alleen maar over wat van God is.

Onherstelbaar leed is er uitgegoten over huisgezinnen, mannen en vrouwen grijsaards en kinderen. Wat is het er diep doorgegaan. God heeft gesproken en het is gebleken, dat Zijn recht diep is als een afgrond. De hitte van Gods toorn is openbaar geworden, ook over ons volk Och, wat een wonder, dat we onder die gloed niet verteerd zijn en dat de Heere Zijn toorn gematigd heeft, tot deze tijd.

God heeft de oorlogen doen ophouden en Hij heeft gezegd: *Tot hiertoe en niet verder!* De stok, die God gebruikt heeft om ons te slaan, is thans in het vuur geworpen, Velen van de beroerders der aarde, hebben met Saul op de hoogte van Gilboa hun leven geëindigd in de vreselijkste wanhoop.

Anderen zijn in de gevangenissen opgesloten en ontmoeten thans, wat zij zoveel anderen hebben aangedaan. Menigeen is voortvluchtig en is met doodsangsten

vervuld. De bloem der natie is afgesneden en Duitsland gaat onder in een zwarte nacht. Van het Derde Rijk bleef bijna niets anders over dan een puinhoop. De groten der aarde, aan wier zijde de overwinning viel, handelen thans over dat weleer zo machtige rijk. Wat een diepe vernedering! God laat niet met Zich spotten. Wat de mens zaait, zal hij zeker ook maaïen.

God maakte een einde aan de oorlog en Hij gaf weer vrede in ons werelddeel, alsook op onze vaderlandse bodem. Wat een zwaar juk is er van ons afgenomen en wat een wonderlijke verademing heeft God ons gegeven. O, dat we uit en mond van onze Vorstin en van degenen onder Ons, die in hoogheid zijn gezeten, een sprake uitging als weleer van Hiskia!

Voor elk in het bijzonder komt het er op aan, om te onderzoeken, of de drukking der melk, boter en de drukking van de neus, bloed heeft voortgebracht. Zeker, het zal eenmaal van onze hond worden afgeëist en wij zullen straks persoonlijk rekenschap moeten afleggen, welk profijt wij getrokken hebben uit de gerichten Gods. Doch wat zou het tot blijdschap strekken, wanneer het opgemerkt werd, dat de inwoners der wereld gerechtigheid hadden geleerd, maar ook onze overheden, die in ballingschap moesten zuchten, bekend hadden, *dat de Heere God is*. In het verre Canada, beveiligde de Heere onze lieve Prinses met haar kinderen en in het nabije Engeland vond onze geëerbiedigde Vorstin een vriendelijk en welgegend onderdak met hare ministers, Gods zorg is over hen samen geweest en Hij spaarde hen in het leven bij de menigvuldige gevaren, die hen omringden en soms zeer nabij waren. O, wie zou het niet opmerken en in dat alles Gods hand moeten zien? Zijn naam, zij er voor geloofd en gedankt.

Maar wat zou nu ook betamelijker zijn, dan een ootmoedige erkenning van die God, die redenen uit Zichzelf nam, om het alles zo te besturen?

Toen Hiskia aan de regering kwam, brak er een geheel nieuw tijdperk aan. Zo is er ook voor ons Vorstenhuis en volk een bladzijde omgeslagen van het boek der historie en een nieuw tijdperk is er aangebroken. Het zou Godverheerlijkend zijn, maar ook profijtelijk voor ons, wanneer er een proclamatie werd uitgevaardigd onder ons volk, waarin wij allen werden teruggeroepen tot de Wet en de getuigenis.

Dat wij bewaard werden voor schelden en razen, op allen en op alles, zowel hier als in het buitenland, onder wier heerschappij en dwingelandij wij hebben gezocht. God rekt af. Hij zegt in Zijn woord: *Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden*. Dat wij een zwijgende mond onder God kregen. God is de Richter der hele aarde en zou Hij geen recht doen? Twijfel er maar geen ogenblik aan. De bewijzen daarvan hebben wij in Gods woord, in de geschiedenis der volkeren, en ook thans in wat wij vernemen van degenen, die ons verkochten, verraderlijk overleverden, benauwden en onderdrukten, en het onschuldige bloed langs de straten lieten stromen. Dat er een erkenning was bij overheid en onderdanen, van de eerste oorzaak, waarom ons al dat leed trof en al die ellende over ons kwam. Hadden wij maar naar Gods geboden geluisterd, *dan was onze vrede geweest als een rivier en onze gerechtigheid als de golven der zee*, Jes. 48: 18. Wij hebben de Heere zelf de stok in de hand gegeven en ons Zijn gramschap dubbel waardig gemaakt, Dat we samen God te voet vielen met ootmoedige belijdenis van schuld en zonde in erkenning van Zijn heilig recht, nu Hij Zich opmaakte om ons land te verlossen. Van verre zond Hij de troepen, hoofdzakelijk de Canadezen, die als middel in Zijn hand gebruikt werden om een eind te maken aan de schrikkelijke tirannie, waaronder wij zo lang hebben moeten leven. God beware er ons voor, om niet in het schepsel te eindigen, maar alleen in Hem.

Wij zagen, dat onze kinderen op de tanks vlogen van de Canadezen en dat onze jongens en mannen, ja onze meisjes en vrouwen, van blijdschap niet wisten hoe zij die soldaten moesten verwelkomen. Toen de Duitsers in mei 1940 binnenvielen, was er angst, vreze en droefheid, maar dat was nu zo geheel anders. Vroeg de Duitser om inkwartiering, dan werd het over het algemeen gedaan, omdat de nood ons was opgelegd, maar toen de Canadezen kwamen, deden wij het met groot genoegen. Niets was ons toen te veel. Immers, zij brachten grote offers om van de vijanden ons te verlossen. Zij waren instrumenten in Gods hand.

Dat wij met hen geen verbond maken meisjes, want dan zal de laatste dwaling erger zijn dan de eerste. Wat tevoren een schande was, is nu in de gegeven omstandigheden geen schande meer, maar de zonde is hetzelfde. Bedenkt, dat ook de velen van hen die thans in ons land vertoeven bezetting, hun vrouwen en kinderen in hun eigen ouderland hebben en God slaat nauw acht op onze wandel. Verwoest uw leven niet. Heb eerbied voor Gods gebod, legt geen smaad op de kerk, bedroeft je ouders niet.

Jong en oud, maakt een verbond met de Heere. O, dat u de God van Israël leerde kennen, gelijk in die kennis het eeuwige leven is. Breekt met de zonde, verlaat de slechtigheden en leeft en treedt op de weg des vredes en des verstands.

O jongens en mannen, wat een bange tijd hebt ge allen doorgemaakt. Welke positie u innam en welke plaats dat God u ook gegeven had, niets en niemand werd ontzien. Kerk en catechisatie konden bijna niet bezocht worden. U verkeerde gedurig in gevaar en met vreze begaf ge u op de straat. Als vee werd u gedreven en als wild vervolgd. Ja, wie had er nog rust in zijn huis en op zijn bed? Een leraar stond vaak met vreze op de preekstoel, beangst, dat de dienst verstoord zou worden. Ik heb het zelf doormaakt, dat een avondmaalsbediening op een zondagmorgen niet door kon gaan. Alles werd aangepakt, van hoog tot laag en alles werd nauwkeurig nagegaan. Op droeve wijze geholpen vaak door degenen, die tevoren soms schillenboer waren of dienst gedaan hadden als straatveger en nu de rang of titel van burgemeester hadden verkregen onder dat droevig regime.

Toch ging dat alles niet buiten Gods voorzienigheid om, geliefden. God werkt het kwade niet, maar Hij bestuurt het en laat het toe tot een zeker einde. Nu is de rust teruggekeerd, maar wat zal nu de vrucht zijn, die ons leven openbaart? Zullen wij vergeten, wat er geschied is en versmaden de roepstemmen, die tot ons kwamen? Geen acht geven op de bemoeienissen Gods?

O jonge mensen, bedenkt in deze ure van bevrijding, dat van de hemel op u toegezien wordt, hoe uw verder leven zal zijn. Gods oog slaat zeer nauw acht op. En wat zal het droevig zijn wanneer u er niets uit geleerd zult hebben, maar uw oude weg vervolgt in de zonde en in de ongerechtigheid. Dat wij met ons volk teruggehouden werden van de paden der zonde. Doe niet mee met al die optochten en met al dat feestgejoel, waardoor God niet aan Zijn eer komt, maar integendeel God in het aangezicht wordt geslagen met al de bewezen weldaden.

O Geliefden, als er een optocht georganiseerd werd, gelijk wij lezen in. Hoséa 6: 1 en 2, dan zouden we wel mee mogen doen en roept dan alle mensen maar op. Oordeel zelf maar, of er tegen zulk een optocht bezwaar is, wanneer de kerk zegt: *Komt en laat ons wederkeren tot de Heere, want Hij heeft verscheurd en Hij zal ons genezen; Hij heeft geslagen en Hij zal ons verbinden; Hij zal ons na twee dagen levend maken, op de derden dag zal Hij ons doen verrijzen en wij zullen voor Zijn aangezicht leven.*

God geve door Zijn wederbarende genade een betrekking in onze harten uit ware dankbaarheid om een verbond met de Heere te maken. En dat verbond maken heeft plaats op onze knieën, voor het aangezicht des Heeren. Een zware schuld ligt er op

ons volk en Gods toorn is nog niet afgewend, al is deze oorlog nu geëindigd. Hart en huis, kerk en staat, land en volk, mochten terugkeren tot de God des levens, tot de God des verbonds.

Dat Gods woord, Zijn naam, dag en geboden weer in eer kwamen, waarde kregen en door ons werden geëerbiedigd. De afgoden mochten begraven worden en de bossen omgehakt. Ja, het mocht eens worden: *henen uit, henen uit!* En wanneer dat plaats mag vinden, o weet dan zeker, overheid en onderdanen, dat dan de Heere Zijn toorn van ons zal afwenden en het goede ons zal doen zien.

De grote massa van ons volk is thans van gedachte, dat nu alles weer het oude wordt, en binnen korte tijd alles weer normaal zal zijn, maar wat zal dat geheel anders zijn straks. Een bittere armoede is er te wachten en een zware strijd zal gestreden moeten worden om een positie in de maatschappij te verkrijgen. Maar dat alles zal niet het ergste zijn, als wij maar in waarheid weer mogen keren tot de Heere.

Blijft het verbond maken met de Heere achterwege, met zorg kunnen wij de toekomst tegemoet zien. Het zijn grote bemoeienissen, die God thans met ons en met ons volk maakt, maar zal het niet leiden tot vernedering, dan voert het tot verharding. En op de verharding volgt zeer zeker de verwoesting. Met rasse schreden gaan wij de toekomst van de Zoon des mensen tegemoet. *Onvervulde beloften moeten weer eerst nog vervuld worden*, maar ook grote weeën en zware plagen zullen komen over de aarde eer die grote dag aanbreekt. God beware ons voor onverschilligheid, maar ook voor zorgeloosheid

Zal het wel zijn mijn onbekeerde medereizigers, naar de grote eeuwigheid, dan moet er in ons hart iets zijn, van wat weleer leefde in de ziel van Juda's Godvruchtige koning.

God mocht nog intijds door Zijn Geest Uwe harten daartoe bewerken en Uw zielen vervullen met Zijn vreze. Israël leefde onder de bediening des verbonds, genoot zelfs vele weldaden, maar in het meerder deel van hen heeft God geen welgevallen gehad; zij zijn gevallen in de woestijn. Er moet wat anders zijn dan godsdienst en belijdenis. De voorgestelde zaken moeten door Gods Geest worden toegepast en praktijk worden in onze harten.

En volk des Heeren, God heeft ons uitgevoerd in een overvloeiende verversing. Wie had het ooit nog durven denken, dat God nog uitkomst en verademing zou schenken. Het was niet om ons bidden en ons smeken. Hij heeft het gedaan, alleen om Zijn grote Naams wil. Dat het ons nauwer aan de God des verbonds verbond. Zijn trouw was groot, ook in de jaren die achter ons liggen. Hij heeft ons niet verstrooid en Zijn goedertierenheden niet gans van ons afgewend. Krachtens Zijn verbond zag Hij in Christus op ons neer. David betuigde in Ps. 119: 106: *Ik heb gezworen en zal het bevestigen, dat Ik onderhouden zou, de rechten Uwer gerechtigheid.*

Laat dat ook de vrucht zijn in onze zielen, gunstgenoten des Heeren. Groot zijn de weldaden, die God ons schonk in de bevrijding van ons land, maar de verlossing van de ziel is groter. O, dat velen van Gods bekommerd en uitziend volk die dag beleven mochten, waarop dat mocht plaats vinden. Dat zou vervulling in ons hart en leven geven. Dan is het niet langer meer een beweeglijk, maar dan zou het zijn een onbeweeglijk koninkrijk. Dan zou het zijn: *Ik dank U Heere, dat Gij toornig op mij geweest zijt; Uw toorn is afgekeerd en Gij troost mij*, Jes. 12:1.

Wat zal het dan een vanzelfsheid zijn, om met Hiskia een verbond met de Heere, de God van Israël te maken. Het zal vloeien uit de onbegrijpelijke liefde des Vaders; uit

de ondoorgrondelijke liefde des Zoons en uit de nooit te bevatten bediening des Heiligen Geestes. God komt er door aan Zijn eer.

Thans hebben wij vrede na al die onvrede van de laatste jaren, toch wordt het hier nooit een paradijs. De ene oorlog zal de anderen volgen, in elke vrede, die tot stand komt, liggen de kiemen verborgen voor een volgende oorlog. Het zal hier strijd en moeite blijven, zolang wij in Mesech moeten dwalen. Maar oprechte bondelingen van Jehovah, zoekt Uw sterkte veel bij de God des verbonds, bij al de strijd, die gestreden moet worden. Leef uit de bediening van de Verbondsbemiddelaar Jezus, opdat ge Uw hoofd kunt opheffen, te midden van alle beroeringen uit- en inwendig, De Heilige Geest doe u kracht inleven uit het verbond der genade, om te wandelen in gehoorzaamheid, in de weg des verbonds. Hij verzegde in Uw hart al de verbondsbeloften, welke in Christus Jezus ja en amen zijn, Gode tot heerlijkheid.

En straks, volk des Heeren, geve die Gods des verbonds, de God Israëls u een ruime ingang in het hemels Kanaän, in het eeuwig koninkrijk, waar het verbond waarin ge hier begrepen zijt, tot volk ontplooiing zal komen, tot uwe eeuwige vervulling en zaligheid, Maar ook tot lof en aanbidding van de God des verbonds, die te prijzen is tot in der eeuwigheid. Amen.

Nazang Psalm 103: 9.

3. PREDIKATIE

**gehouden na de algehele Vrede in Nederland over 1 Koningen 8: 56-58 op
Zondagavond 6 mei 1945.**

Lezen: 1 Kon. 8: 56-58

Zingen: Psalm 46: 5

Een ure, geliefden, zoals wij thans beleven, is nog nimmer in ons leven beleefd geworden. Het is een ure van dankzegging, vanwege de grote verlossing, die de Heere aan ons volk en aan ons vaderland heeft geschonken. Waren er tevoren enkele delen van ons vaderland bevrijd, thans zijn alle oorlogshandelingen geëindigd in ons ganse vaderland. Bij alle smart, bij alle droefenis en bij al het leed, dat er in ons vaderland en ook in ons midden is, zijn er toch grote redenen om de Naam des Heeren te verheffen.

Het is thans op verzoek van onze wettige regering, dat wij in deze ure de weldadigheden des Heeren, met u wensen te gedenken in het midden van Gods tempel. Inderdaad, de Heere heeft grote dingen aan ons gedaan en God Zelf heeft voor ons en voor ons gehele volk, de druk verlicht. Rechtvaardig had Hij ons over kunnen geven aan een algehele verwoesting, maar Hij heeft zich ontfermd, naar de grootheid Zijner barmhartigheden. God heeft, het is zichtbaar voor een ieder, redenen uit Zichzelf genomen, om ons en ons volk te bevrijden en te verlossen van het ongoedertieren volk, van de mannen des bloeds en des onrechts. Er liggen bijna vijf jaren achter ons, van ongekende ellende, van ongekende smart en van ongekende angst. Maar zie, op wonderlijke wijze heeft God ons genade bewezen en ons volk verlost. Grote vreze was er in onze harten, vooral de laatste tijden, in het bijzonder over het Westen des lands. Wat was de nood er hoog geklommen, maar het heeft God behaagd, om ter goeder ure verlossing te geven zonder dat in die provincies gevochten werd, gelijk als in de andere bevrijde gebieden. Van die ellende werden zij verschoond. Het zijn niet in de eerste plaats, de geallieerde legers geweest en de Canadezen, die dat Westen van ons land hebben bevrijd. Alhoewel zij met hun legers stonden voor de poort van Holland, maar God Zelf heeft ingegrepen. Hij gaf weleer het zwaard bevel, zodat niemand het keren kon, maar het is ook God, die de oorlogen doet ophouden tot aan de einden der aarde. Grote gebeurtenissen hadden er plaats. Mussolini werd gearresteerd en hij werd met zijn staf opgehangen. Goebbels vergiftigde zichzelf met vrouw en kind; Hitler, de man, die weleer de god van Duitsland was, en niet anders gedaan had gelijk Rabsake, dan gesnoefd en gelasterd, werd gelijk men meldde, doodgeschoten door zijn vroegere vrienden, toen men handelde over de capitulatie van Duitsland. God heeft de hoofden des volks weggenomen. God heeft gericht op de wereld ent Hij heeft aan ons zuchtend vaderland verlossing gegeven. Wij waren gekomen aan de rand van de dood, maar de Heere heeft geholpen en ons volk uitgered. Hem alleen komt de ere toe. En op dat moment dat nooit meer door ons zal worden vergeten, dat de legerleiding van Duitsland, die overgebleven was, capituleerde en de daartoe vereiste stukken werden ondertekend, waren onze geëerbiedigde Vorstin en onze geliefde Prinses juist in het vaderland teruggekeerd. Ook voor hen zal die tijding wel onvergetelijk blijven. Zaterdagmorgen 5 mei, 's morgens om acht uur zouden de Duitse soldaten de wapens strekken en zich overgeven met alles wat zij hadden. In 1918 was de nederlaag groot,

maar nu was het des te vreselijker, daar men gebruld had over de wereld, dat nooit meer beleefd zou worden en nimmermeer plaats zou hebben, wat in dat jaar 1918 geschied was. De overwinning van Duitsland was boven alle twijfel verheven. Duitsland zou de heerschappij krijgen over de wereld. Een nieuwe orde zou over heel de wereld komen en opgelegd worden; het zouden straks allemaal kameraden zijn. Een heilsstaat zou Duitsland scheppen. Wat een nederlaag en wat een zwarte bladzij in de historie van het derde rijk. Hitler schermde soms met de "Voorzienigheid", maar God heeft hem uit de weg geruimd en weggeworpen, die gesel van Europa. God heeft een eind gemaakt aan hem en aan hen, die de heerlijkheden niet ontzagen en die als bloedhonden duizenden en tienduizenden uit het leven hebben weggerukt.

Arm Duitsland, dat God heeft vergeten en verlaten en een regime begeerd, dat lijnrecht tegen God en Zijn wetten inging. Gelijk weleer Babel, gaat Duitsland thans onder in een stikdonkere nacht. De rollen worden nu omgekeerd. Dat volk, dat zijn handen sloeg aan het Jodendom, aan de beminden om der vaderen wil, wordt op de vreselijkste wijze bezocht. O, wat zal er nog van overblijven? Het bloed van degenen, die weg zijn en de tranen van degenen die bleven, roepen om het oordeel en om de vernietiging van dat Duitse rijk.

Wonderlijk en wonderbaarlijk zijn wij verlost en bevrijd. Het water kwam tot aan de lippen, maar God stond over ons op. Och, dat wij in waarheid vernederd werden voor het aangezicht van de God Abrahams, Izaks en Jacobs, die de God van Nederland is en blijft. God heeft ons nog niet verworpen, maar Hij gedenkt nog aan Zijn verbond. Dat Vorstenhuis en volk, overheid en onderdanen in die ware zelfvernederd, verootmoedigd door Gods Geest, Zijn naam mochten prijzen. In aller harten mocht het zijn: *wat zullen wij de Heere vergelden, voor al Zijn weldaden aan ons bewezen?* Dat wij een hart kregen om God te vrezen, daar wij het van onszelf niet hebben en ook in deze ure opgelost werden in dat enig zoen- en dankoffer, dat voor Gods aangezicht geldt. Deze ure mocht er, door de genade des Heiligen Geestes, iets zijn van die verootmoediging, maar ook van die behoefte, waarvan onze tekst spreekt in 1 Koningen 8: 56-58:

“Geloofd zij de Heere, die Zijn volk Israël rust gegeven heeft, naar alles dat Hij gesproken heeft; niet een enig woord is er gevallen van al Zijn goede woorden, die Hij gesproken heeft door de dienst van Mozes Zijn knecht.

De Heere onze God zij met ons, gelijk Hij geweest is met onze vaderen; Hij verlate ons niet en begeve ons niet, neigende tot Zich ons hart, om in al Zijn wegen te wandelen, en om te houden Zijn geboden, Zijn inzettingen en Zijn rechten welke Hij onzen vaderen geboden heeft”.

In deze voorgelezen tekstwoorden, hebben wij

Een hartelijke ontboezeming van Israëls koning, bij het ontvangen van de nationale vrede.

- I. Een betamelijke dankzegging.
- II. Een ootmoedig gebed.
- III. Een dringend verzoek.

I. Een betamelijke dankzegging

De woorden van onzen tekst, die in dit avonduur mij enige mochten geven, om de weldadigheden des Heeren te gedenken in het midden Zijns tempels, zijn gesproken door Salomo, de zoon van David, Israëls koning, aan het einde van het gebed, tot God opgezonden bij de inwijding van de tempel. Aan het einde van dat gebed, heeft

Salomo het volk gezegend, de ganse gemeente Israëls, die daar vergaderd was voor het aangezicht des Heeren. In die zegening van Salomo, over dat volk des verbonds uitgesproken, vinden wij allereerst een betamelijke dankzegging.

En in die dankzegging zijn er drie bijzondere zaken, die onze aandacht vragen. Allereerst dankt hij God: *Geloofd zij de Heere.*

Daarna, waarom hij God dankt; *Die Zijn volk Israël rust heeft gegeven.*

En tenslotte, op welke grond hij God dankt; *Naar alles, dat Hij gesproken heeft.*

Allereerst dankt Salomo de Heere. Alle heil, zegen en welvaren van een volk hangt alleen af van de oneindige barmhartigheid en genade Gods. Wat is dan betamelijker, dan dat Hem ook daarvoor worde toegebracht alle lof, dank, eer en heerlijkheid. Wat een diep gevoel vervulde het hart van Salomo, vanwege de genoten weldaden en de bewezen trouw en welk een behoefte was er in zijn ziel, om zich te wenden tot de God van hemel en aarde, als de enige Springbron aller zegeningen, *uit Wien, door Wien en tot Wien alle dingen zijn*, Rom. 11: 36.

Salomo spreekt her God aan als Jehovah. Die Naam ziet op de getrouwheid en onveranderlijkheid Gods en dat Hij verheven is boven allen lof en prijs. Jehovah is waardig te ontvangen, alle lof, prijs, eer en dankzegging. Die Jehovah had Zich ook in Salomo's dagen betoond, als de machtige, de algenoegzame, de getrouwe en de onveranderlijke, in het vervullen van Zijn gedane beloften. Wat een heerlijkheid zag Salomo in Die God en Zijn grootheid vervulde zijn hart. Hij werd gedreven en opgewekt tot de lof van Die God. Hij wenste hem te erkennen en te eerbiedigen als de oorzaak aller zegeningen en weldaden, zoowel in het natuurlijke als in het geestelijke. O, welke diepe indrukken vervulden het hart van Salomo, vanwege de verbondsdeugden en de verbondsbeloften aan de vaders gedaan en die Hij thans vervuld had. God had dat volk rust gegeven. Rust, is meer dan rijkdom, meer dan welvaart, rust is de grote weldaad, die aan een volk kan worden geschonken. In de dagen van de Richteren, was het gedurig strijd. David heeft gevoerd de oorlogen des Heeren. Maar toen Salomo regeerde, zat een ieder onder zijn wijnstok en onder zijn vijgenboom. Het was een tijd van vrede.

Rust in God en vrede in onze zielen, dat staat boven alles. Die rust, die vrede ligt voor Gods kinderen in Christus gewaarborgd, Het zijn weldaden door Christus verworven en welk een grote genade is het, wanneer God er ons mee bedeeft in de tijd. Het is een rust en een vrede. die de eeuwigheid zal verduren, ja, zij zal eeuwig het deel zijn van het nare volk des Heeren in het Jeruzalem daarboven, waar geen onrust, geen kwelling en geen versterking ooit meer zal zijn. Hier is de goddeloze als een voortgedreven zee en het is hier beroering op beroering. Gods volk kent er ook iets van. Buiten de dadelijke vereniging met Christus en buiten de gemeenschap met God is het onrust en onvrede. Maar dat eindigt eenmaal voor Gods gunstgenoten. Straks houdt de drijver op en zal de zonde er niet meer zijn.

Rust in ons land en onder een volk is een grote weldaad! Wat brengt oorlog een onrust, een gejaagdheid, een angst en een benauwdheid met zich. Maar nu had God aan Israël rust gegeven, onder de regering van de vredesvorst Salomo. Wat een reden, om de Naam des Heeren te loven. Hij alleen had die rust immers aan Zijn volk geschonken. En boven dat alles, het was naar alles wat de Heere gesproken had. Het was de vervulling van Zijn beloften. God had aan Abraham de belofte gedaan, dat Hij hem en zijn zaad na hem tot een God zou zijn; dat Hij hun het land Kanaän met al zijn overvloed en volheid, na uitroeiing der Kanaänietische volken, tot een eeuwige erfelijke bezitting zou geven, met toezegging van allerlei vrede, zegen en welvaart, Gen. 12 7, 13 15. En bij de verbondmaking met Abraham had God die belofte

herhaald: Uw zaad heb Ik dit land gegeven, van de rivier van Egypte af tot aan die grote rivier Frath. In het bijzonder had de Heere die belofte gedaan aan Mozes en door hem laten verkondigen aan gans Israël. De vrucht daarvan was, dat Mozes daarom zo ernstig bad dat God de belofte zou vervullen. Denk maar aan Exodus 32: 13: *Gedenkt aan Abraham, aan Izak en aan Israël Uw knechten, welken Gij bij Uzelven gezworen hebt en hebt tot hen gesproken: Ik zal uw zaad vermenigvuldigen als de sterren des hemels; en dit gehele land, waarvan ik Gij gezegd heb, zal Ik aan ulieder zaad geven dat zij het erfelijk bezitten in eeuwigheid.* God had door Mozes de vloek bedreigd aan Israël als zij ongehoorzaam waren, maar de zegen, zo zij gehoorzaam bleven, Deut. 11: 26. Zeer nadrukkelijk was te dien opzichte de belofte van rust en vrede en blijdschap in het land Kanaän aan Israël door Mozes gedaan. Daar werd zelfs gesproken van een plaats der rust, in Psalm 32 14, *waar God zou wonen en de stammen zouden opgaan tot de Naam des Heeren.* Het waren goede woorden, die de Heere gesproken had, door de dienst van Mozes, en voor een groot gedeelte waren ze aanstonds na Mozes' dood aan Israël bevestigd, toen zij het land Kanaän mochten innemen en de Heere hun rust gaf van rondom, naar alles wat Hij hun vaders gezworen had. Daar viel niet één woord van al de goede woorden, die de Heere gesproken had tot den huize Israëls. Het kwam altemaal, Jozua 21: 14 en 15. Toch was er in die dagen nog veel te overwinnen. Maar in de dagen van Salomo zag men de volkomen bevestiging van de beloften Gods. O, wat een zegeningen schonk God toen aan dat volk Israël. Wat een vrijheid en een blijheid, toen de zeven volkeren van Kanaän waren uitgeroeid en de overige volkeren overwonnen. Toen hadden zij rust en vrede met alle naburige en andere volken. Wat een voorspoed was er in het ganse land en wat was de bloei van die natie overal zichtbaar.

Was het wonder, geliefden, dat Salomo de Heere loofde in het midden van de vergadering Israëls? Zijn hart was bereid tot de lof des Heeren. *Alles wat adem heeft, love de Heere.* Ja, God geeft zelf oorzaak en gedurig weer, om Zijn Naam te verheffen. Hij maakt de vrede en hij schept het kwaad. Van Hem dalen alle zegeningen af. Israëls had het zo dikwerf ondervonden, dat als het nieuwe goden verkoos, dan was er krijg in de poorten, maar indien ze willig waren en hoorden, dan zouden zij het goede des lands eten. God had het alles vervuld. *Geloofd zij de Heere.*

II. In die ontboezeming van Salomo hebben wij nu in de tweede plaats: **Een ootmoedig gebed.**

Wat onze Catechismus zegt in Zondag 45, waar de onderwijzer handelt over het stuk der dankbaarheid, dat het voornaamste stuk der dankbaarheid het gebed is, zien wij in onze tekstwoorden duidelijk bevestigd. Hoeveel reden tot dankbaarheid en erkenning van God een volk ook moge hebben, toch blijft het altijd genoegzame stof over om te bidden.

Onder Salomo had het volk rust gekregen van zijn vijanden, gelijk wij straks reeds hoorden. Israël was gezegend met vrede, vrijheid en rust. God had zulk een heerlijkheid op dat volk gelegd, dat de omwonende volkeren voor hen vreesden. Geen volk durfde het zwaard tegen hen op te heffen. Maar wat was het noodzakelijk, dat de Heere het bestendigde en bij de voortduur met hen was. In diepe vernedering buigt Salomo voor Die Almachtigen en Algenoegzame God, dien Hij noemt met de Naam van Jehovah en Elohim, de Heere onze Verbondsgod, op Wie hij alleen zijn vertrouwen en hoop stelde. In die benoeming van de Naam Jehovah of HEERE, ligt de erkenning, dat die Naam alleen aan God eigen is en dat Hij een eeuwig en onveranderlijk Wezen is. Hij is van Zichzelf en bestaat door Zichzelf. Hij geeft aan alles het Wezen, bestaan en leven, als de Bron en Oorzaak van alle schepselen. Maar

Hij is ook ten opzichte van de genade, dus van Zijn kerk, de *"Ik zal zijn, die Ik zijn zal"*. Hij blijft eeuwig dezelfde. Dat doet ons denken aan Zijn getrouwheid, waarachtigheid, alvermogende algenoegzaamheid in het vervullen en waarmaken van al Zijn gunstige beloften aan Zijn volk en kerk gezworen. Alle beloften zijn in Christus *ja en amen, Gode tot heerlijkheid*. Wat uit Zijn lippen ging, blijft vast en onverbroken en zal zeker vervuld worden op Zijn tijd, tot Zijn eer en heerlijkheid. Jehovah is Gods Gedenknaam, Hos. 12: 6, waarvan Hijzelf zegt: *Jehovah is Mijn Naam en Mijn eer zal Ik geen anderen geven, noch Mijn lof de gesnedenen beelden*, Jes. 42: 8.

De luister en de heerlijkheid van Gods deugden en volmaaktheden, vooral die Hij tot zaligheid van de zondaar geopenbaard heeft, blinken daardoor op het aller-klaarst uit. Zie Exod. 33: 17 tot 19 en 3: 5 en 7. Met die Naam van Jehovah was God aan Abraham, Izak en Jacob, Exodus 6: 3 en andere vaders (wat de vervulling van de volle kracht van die Naam betreft) niet bekend geweest, dat Hij Zijn beloften eerst in latere dagen vervuld had en Zich aan de volgende geslachten als de Jehovah, de HEERE, betoond had, gelijk wij reeds hebben opgemerkt.

Om Zijn vertrouwen en hoop nog des te krachtiger uit te drukken, voegde de Godvruchtige en smekende koning er nog een andere Naam bij, namelijk die van Elohim: *onze God*.

Daarmede merkt hij God hier slechts aan als de Vrijmachtige schepper Heere en heerser van alle schepselen, en beschouwt zo in die benaming Gods wijsheid, onveranderlijke waarheid, Zijn eeuwige kracht en Goddelijke almacht, Zijn aanbiddelijke majesteit, onvergetelijke heerlijkheid en beminnelijkheid, wat alles onder die Naam begrepen is. Maar voornamelijk denkt hij aan de God des Verbonds. Zijn gedachten zijn vervuld met het plechtige genadeverbond dat God met de vaders had opgericht en uit kracht daarvan de Heere hun tot een God en zij Hem tot een volk zouden worden en zij zich konden verzekeren van die God allen zegen, gunst en genade te ontvangen, ja een gegronde hoop geven op alle vertroosting en zegeningen.

Dat alles ligt in die Naam opgesloten, gelijk God gedurig genoemd wordt *de God van Abraham, de God van David, de God der vaders en God van Zijn volk Israël*. (Hand. 13: 17). Vandaar ook noemt Salomo de Heere met betrekking op het verbond, uit naam van het ganse volk: *onze God, onze Verbondsgod*. En wel naar waarheid, want de Heere had Zijn verbond en trouw aan vader Abraham toegezegd en zijn zaad beloofd, om hun altijd tot een God te zijn, hun zaad te vermenigvuldigen en hen het land Kanaän te geven tot een erfelijke bezitting. En wat nog veel meer was, in Abrahams Zaad zouden alle geslachten der aarde gezegend worden. Immers toen God tot Abraham bij de verbondmaking zei: *Ik zal, Ik Elohim, u tot een God zijn* (Gen. 17: 6), was dit voor hem en zijn zaad de grootste belofte, en een veilige troostbank voor het anker van zijn hoop en vertrouwen.

Niet zelden wordt daarom God *de God van Zijn volk* genoemd, wegens het genadeverbond dat God in Christus met Zijn uitverkoren erfdeel gemaakt heeft. Zo was dan God ook Israëls God, hun Verbondsgod geworden en kon daarom Salomo op die grond de Heere hier aanspreken als *onze God*.

Uit de aanspraak blijkt duidelijk een sterk vertrouwen, een standvastig geloof en de gegronde hoop, die er voor de levende kerk ligt in de God des verbonds. Waarvan de kerk zingt in Ps. 105: 5:

*God zal Zijn waarheid nimmer krenken,
Maar eeuwig Zijn verbond gedenken.*

Tot wie kon Salomo, en elk kind van God, zich anders in het gebed beter begeven, dan tot Hem, Die is en Die was en Die komen zal? Tot de God des verbonds, die alles schenken wil en kan en zal, wat wij tot leven en de gelukzaligheid nodig hebben?

Dat wist de wijze en Godvruchtige koning en daarom gebruikt hij deze beide namen alsof hij zeggen: *O, Heere onze God, Die met onze vaders Abraham, Izak en Jacob, Uw genadig verbond hebt opgericht, en beloofde hun en onze God te zijn van geslacht tot geslacht; gedenk aan Uw gedenknaam Jehovah, ook aan Uw verbond, en dierbare beloften aan onze vaders gedaan; betoon U toch de Jehovah, onze God te zijn in de vervulling van Uw beloften en het meedelen van Uw zegeningen.*

Zie eens geliefden, hoe de Godvruchtige bidder zoekt in te dringen in het binnenste heiligdom, bij de Heere God! Wat een effen baan hij in deze aanspraak maakt tot zijn verzoek, wat hij de Heere had voor te stellen, en wat een heilig geweld hij daarmee op de Heere doet om in zijn smekingen verhoord te worden.

Heeft hij God als Jehovah en Elohim aangemerkt, zo denkt hij meteen aan Gods genade en bijstand en laat zich in alle nederigheid horen: *de Heere onze God zij met ons, gelijk Hij geweest is met onze vaders.*

Dat God met een land en volk is, blijkt wel daaruit, wanneer de Heere hen uit verschillende en menigvuldige zwaarigheden, goedertieren redt en verlost; en onder het dragen van onheilen en rampspoeden, troost en bijstaat, uit alle gevaren krachtadig helpt, tegen vijanden en indringers verdedigt, en Zijn heil en zegeningen zou lichamelijk als geestelijk toebrengt. Ja, met één woord, in alle voorvallen, ontmoetingen en gelegenheden met Zijn wijsheid, raad, sterkte, almacht en zegeningen bijstaat, weldoet en helpt, tot hun behoudenis en welvaart.

't Is de dierbare belofte door God gegeven in Jesaja 41: 10: *Want Ik hen met u, en zijt niet verbaasd, want Ik ben uw God; Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met de rechterhand Mijner gerechtigheid.* En zo getuigde Paulus in Romeinen 8: 32. *Zo God voor ons is, wie zal dan tegen ons zijn?*

Zo was de ootmoedige bede van Salomo, dat die Jehovah, Die Israëls Verbondsgod was, hen ook uit alle voorkomende nood en zwaarigheden wilde redden en uithelpen, door een krachtadige hulp en bijstand troosten, helpen en beschermen, en aan de zijde van Israël tegen hun vijanden wilde zijn en tegen hen verdedigen en hun dekken onder schaduw Zijner hand, hun beveiligen tegen allerlei onheilen en zwaarigheden. Dat Hij land en kerk in vrede en rust en in een gezegende bloeistaat behouden en bewaren wilde en aan haar wilde tonen, dat Hij was een God des heils, zo tijdelijk als geestelijk, dat Hij haar leiden zou door Zijn Geest en eindelijk het eeuwige leven geven.

Zo had de Heere God al menigmaal kostelijke beloften van deze krachtadige hulp en bijstand aan Zijn volk gedaan in verschillende plaatsen van Zijn Woord. In die beloften ligt de grond van alle troost, hoop, bescherming, bewaring en verlossing van 's Heeren Bondsvolk. Daaruit hebben zij ook vrijmoedigheid ontvangen om zich gedurig naar de Heere te wenden, in het bewustzijn dat als God maar voor hen was, niemand tegen hen kon zijn. Zonder Zijn wil kan toch geen schepsel zich roeren of bewegen. Hij voert toch de heerschappij over alle koningen en koninkrijken der wereld, en Hij doet met het heil des hemels en met de inwoners der aarde naar Zijn welbehagen.

Het land is gezegend en het volk is gelukkig, wiens God de Heere is. Zij hebben geen kwaad of onheil te vrezen, maar kunnen zich verheugen in dat grote heil. Hoe klaar was dat gebleken in Salomo's tijd, in de geschiedenis van Israëls volk, gelijk zij ook daarna er de bewijzen van gehad hebben. Het zou ons veel te ver voeren, wanneer wij

van stuk tot stuk daarover moesten handelen. Voor ons, die in de waarheid zijn opgevoed is dat wel bekend.

God was met hun vaders geweest tot hun verlossing, behoudenis en heil. Want menigmaal had God Zijn Gunst betoond, de vijanden verdreven en Zijn volk geplant. Geen wonder geliefden, dat wanneer dat alles aan het oog van Salomo voorbij gaat, dat hij er de Heere voor erkent, maar ook ernstig smeekt dat dit zo blijven mocht. O, wat was er een vreze in zijn hart dat dit niet altijd zo zou blijven. Vanwege de zonden en afwijkingen zouden er dagen komen en tijden van grote benauwdheid en zware bezoeken. Op de verlating van de Heere volgen er gerichten en onheilen. Zie Psalm 89: 31-33. "Indien zijn kinderen Mijn wet verlaten en in Mijn rechten niet wandelen. indien zij Mijn inzettingen ontheiligen en Mijn geboden niet houden, zo zal Ik hun overtreding met de roede bezoeken en hun ongerechtigheid met plagen." En zie dat was hetgeen Salomo afbad, namelijk de Goddelijke verlating en begeving. *Hij verlate ons niet, en Hij begeve ons niet.* Degenen die van God verlaten werden, worden ook van Hem overgegeven. Het zijn de aller-droevigste en vreselijkste straffen die ooit een zondaar, een land of volk kunnen overkomen, wanneer het genoemde plaats vindt. Aan Jacob had God het weleer beloofd, maar ook aan Israël en later aan Jozua, dat de Heere hen niet zou begeven en verlaten. Gen. 28: 15, Deut. 31: 6; Joz. 1: 5. Davids ootmoedig gebed was in Ps. 27 9: *Begeef mij niet en verlaat mij niet, o God mijns heils.* Als God een volk begeeft en verlaat, dan wordt het daarin openbaar dat God met Zijn genadige tegenwoordigheid van hen wijkt, als Hij Zijn hulp van hen onttrekt en een volk aan zichzelf overgeeft aan het goeddunken huns harten. Als Hij niet uittrekt met hun heiren ten strijde, maar hen overgeeft in de hand hunner vijanden. Droeviger zaak is er niet bekend op de wereld. *Wee hen, als Ik van hen zal geweken zijn.* Hos. 9: 12. Daar is integendeel geen gelukkiger volk, als een volk bij hetwelk God is en blijft. Degenen, die God aan hun zijde hebben, hebben alles. Wat zij begeren tot hun hulp en bijstand, redding en verlossing ontvangen zij uit zijn hand. *Welgelukzalig is het volk, Wiens God de Heere is, het volk dat Hij zich ten erve verkoren heeft.* Ps. 33: 12. Op dat volk is van toepassing wat eertijds van Israël getuigd werd in, Deut. 33: 27. *De eeuwige God zij uw een woning, en van onder eeuwige armen; en Hij verdrijve de vijand van voor uw aangezicht en zegge: verdelg.*

God met ons, houdt in, dat Hij met Zijn licht, met Zijn heil, met Zijn gunst, met Zijn genaderijke tegenwoordigheid onder Zijn volk zal verblijven. Maar ook vooral onder de midden der genade, met de krachtige werking Zijns Geestes, ter ontdekking. overtuiging, bekering, vertroosting en bevestiging in de genade. Dat Hij verlevendigt de hoop des eeuwigen levens en dat Hij met Zijne hulp, krachtdadige bijstand, ondersteuning en bescherming, uitredding en allerlei zegeningen Zijn volk beweldadige. Wat een voortreffelijke zaak, als God met ons is.

Geen wonder dan dat vele heilige mannen deze gadeloze weldaad in hun gebeden en smekingen, zozeer en zo dikwerf in geloof, in hoop en ootmoed van de God des Verbonds hebben afgesmeekt. Zo had dan immers ook de Godvruchtige koning Salomo in die toen zo gewichtige ure geen andere behoefte, dan dat de Heere, de getrouwe Verbondsgod hem en zijn volk, niet zou verlaten, noch begeven.

Het is ook de zielszucht van allen, die God vrezen en beminnen, door alle tijden en eeuwen. Nergens is hun ziel meer op gezet, dan daarop. En naar geen andere zaak gaat hun hart met heilbegerig verlangen uit dan naar de dadelijke gemeenschap en tegenwoordigheid Gods in Christus. In die tegenwoordigheid en gemeenschap ligt alleen hun leven en de vrede van hun hart. Moeten zij dat missen, dan is er veroordeling, dan missen zij de vertroosting en blijdschap des Heiligen Geestes, dan

wonen zij in het dorre. In het licht van des Konings aangezicht is er vrede en blijdschap, en daar wordt de ware bekoring gevonden, die ook in Davids ziel was, in Psalm 119 4: *Verlaat mij toch niet gans in dit leven.*

III. Een dringend verzoek

Had nu de Godvruchtige koning Salomo de Heere gedankt en geloofd voor de vrede en de rust die Hij aan zijn volk Israël had geschonken, en voor de genadige vervulling zijner beloften eermaal aan de vaders gedaan. Hij had ook gebeden om de bestendiging van Gods zegen, en de afwending der oordelen en gerichten Gods. Salomo wist, dat het alles Gods werk was, maar dat er ook vereist werd, zou men Gods zegeningen deelachtig worden, dat men in de wegen des Heeren moest wandelen en Zijn inzettingen betrachten. Dat alles is echter geen vrucht van eigen akker, geen product van eigen vermogen of bekwaamheid maar God zelf moet daartoe in staat stellen. Salomo erkende Zijn diepe afhankelijkheid van de kracht des Heeren en wendde zich in ernstige smeking tot Zijn troon. In het laatste vers van onze tekst hebben wij een ernstige smeking. Of, gelijk wij het noemden *een dringend verzoek* om bekwaam gemaakt te worden door Gods geest om welbehaaglijk voor Gods aangezicht te wandelen. Dat dringend verzoek of die ernstige smeking nu valt in twee delen uiteen. Het verzoek zelf is: *"Neigende tot Hem onze harten."*

Het doel of oogmerk van dat verzoek is: *"Om in al Zijn wegen te wandelen en om te houden aan Zijn geboden, en Zijn zettingen en Zijn rechten, welke Hij onze vaders geboden heeft."*

Wat het eerste betreft Gods woord leert ons duidelijk dat uit het hart de uitgangen des levens zijn. Wij hebben hier te denken aan het hart en genegenheden van de door God wedergeboren mens. In Jesaja 26 : 9 betuigt de kerk: *Met mijn ziel heb ik U begeerd in de nacht, ook zal ik met mijn Geest die in het binnenste van mij is, U vroeg zoeken.* Dat hart van een mens is van nature voor de Heere gesloten. en afkerig van Hem en Zijne wegen. We hebben een hart dat ondeugdzaam gedachten smeedt en dat vol is van alle boosheid en goddeloosheid. In dat hart heerst van nature de duivel en het is een moordspelonk van allerlei gruwelen. Het hart van Lydia werd geopend door Gods Geest. God verbreekt hij al Zijn uitverkoren volk de koperen deuren en de ijzeren grendelen des harten, van satans macht en heerschappij. En Christus, als Sions eeuwige Koning richt in dat hart Zijn troon op en zwaait daarin de scepter Zijner rechtmatigheid. En wat dan die vrucht is van die wederbarende genade, en van die overwinning door Christus? *Mijn hart is tot Uw dienst en lof bereid.*

Het is Gods eigen werk een zondaar te bekeren, met het geloof te begiftigen en hem bekwaam te maken om in gehoorzaamheid en onderwerping aan Zijn geboden te wandelen, dat hart moet tot God geneigd worden: *"Tot Hem alleen, tot Jehovah, tot Israëls Verbondsgod, Die toch het enige middelpunt moet zijn van alle begeerten der ziel".* Tot Hem alleen met afzien van alle afgoden om op Hem alleen ons betrouwen te stellen. Hij moet ons van Zijn wegen leren, en het ons uit genade schenken om Hem recht te kennen in Zijn eisen en beloften, ja om hem te verheffen als die God, die alleen waardig is gediend, geëerd en gevreesd te worden. Salomo smeekt hier dat God hem en het ganse volk verwaardigen mag met ziel en lichaam met hun gehele hart en met al hun krachten Hem te vrezen. Hun hart te buigen en te neigen om volkomen in Zijn wegen te wandelen. Salomo was er wel mee bekend, hoe groot zijn dodelijk onvermogen was. Lust en liefde tot God en Zijn geboden moet de Heere Zelf bij aanvang, alsook bij voortgang werken door Zijn Geest. Dat hart moet telkens maar ingewonnen worden door de alles overwinnende kracht van Christus, om betrekking te hebben op de ere Gods en op de deugden Gods. God Zelf moet dus door Zijn lieve

Geest ons hart neigen om in Zijn wegen te wandelen. Dat is dus het doel van Salomo's dringend verzoek dat hij richt tot de eeuwige Jehovah.

Onder de wegen Gods verstaan wij zijn geopenbaarde wil, die zo menigmaal in de Schrift wordt voorgesteld als *een weg*. Denkt maar, om een enkel voorbeeld slechts te noemen aan Spreuken 8: 25: "Ik doe wandelen op de weg der gerechtigheid, in het midden der paden des rechts". En aan Jeremia 6: 16 "Sta op de wegen en zie toe en vraag naar de oude paden waar toch de goede weg zij en wandel daarin, zo zult gij rust vinden voor Uw ziel."

- Dat wandelen in de wegen Gods houdt in, allereerst dat die weg aan ons ontdekt is, en dat door Gods genade onze voeten daarop gezet zijn.

- Maar ook betekent het wandelen op die weg dat het plaats vindt met alle vermaak en blijdschap. Van de Moorman van Candacé lezen we in Hand. 8: 39. *Dat hij zijn weg reisde met blijdschap*. De Emmaüsgangers gingen ook met blijdschap van Emmaüs naar Jeruzalem.

- Dat wandelen houdt ook in, het te doen met nauwkeurigheid en voorzichtigheid. De gevaren die hen omringen uit- en inwendig zijn vele, en ze hebben een hart dat hen gedurig terzijde afleidt. Vandaar dat hun gedurige behoefte is: *Schraag op dat spoor mijn wankelende gangen*. O, wat moeten ze bewaard worden om niet af te wijken noch ter linker- noch ter rechterhand.

- Wandelen in de wegen Gods met alle naarstigheid en ijver, gedreven door Gods Geest. Gedurig er op gezet zijn om onberispelijk en onbestraffelijk bevonden te mogen worden voor het aangezicht des Heeren. *Zijt niet traag in het benaarstigen. Zijt vurig van geest*.

- Alle valse paden haten en met lust en liefde te wandelen in Gods geboden. In ons hart iets te hebben van de heilige ijver van hun dierbaar en gezegend Hoofd Christus, Wiens spijze het was te doen de wil Zijns Vaders. Maar Die ook betuigde: *De ijver van Uw huis heeft mij verteerd*. Ps. 69: 5.

- Wandelen dat wil zeggen, niet stil staan dus en verachten in de genade maar toenemen als mestkalveren, toenemen in de kennis en de genade van onze Heere Jezus Christus, En in de leer van het genadeverbond waarin God alleen aan Zijn eer komt. Wandelen met volharding, want die volharden zal tot de einde, die zal zalig worden.

- O, dat wandelen in de wegen des Heeren met verzaking en verlating van onze eigen wegen waarvan het einde de dood is, wat is het Godverheerlijkend!

- Het is noodzakelijk voor elk mens om in de wegen Gods te wandelen. Niets is profijtelijker in ons leven dan door de Genade Gods zich tot God te keren, en in een heilige levenswandel de verbondseisen waar te nemen, en de Heere te dienen, uit kracht die Hij verleent. Dat alles te verrichten en te betrachten in de geloofsvereniging met Christus naar de voorgeschreven regel des geloofs, gelijk de inhoud daarvan door Mozes in Deuteronomium 1: 12 en 13 is beschreven. "Nu dan Israël wat eist de Heere uw God van u, dan de Heere uw God te vrezen, in al Zijn wegen te wandelen en Hem lief te hebben en de Heere Uw God te dienen met Uw ganse hart en met Uw ganse ziel, om te houden de geboden des Heeren en Zijn inzettingen die Ik U heden gebiede ten goede."

Al die genoemde zaken behoren tot de wandel in de wegen des Heeren. Ook volgt er in die tekst: *Om te houden Zijn geboden en Zijn inzettingen en rechten*. Door die verschillende uitdrukkingen hebben wij te verstaan, de onderscheiden wetten die God eenmaal op de Sinai aan Zijn oude Bondsvolk gaf. Namelijk: De zedelijke en de ceremoniële en de burgerlijke wetten. In die omgeving was het duidelijk gebleken wat

Gods gerechtigheid eiste maar ook, dat het voorrecht van dat volk Israël boven andere volken ter wereld zeer voortreffelijk was, Psalm 119: 2. *Zo had Hij geen volk gedaan.* van Godswege geroepen in alle getrouwheid om Gods wegen te betrachten, hun ganse ziel moest er op gericht zijn en hun ganse leven daarna geregeld worden om in gehoorzaamheid aan Gods geboden te leven. Daarop alleen zou de zegen des Heeren rusten. Wat zou het voor het volk des verbonds betamelijker zijn, dan zich geheel en al aan die God te wijden en naar Zijn inzettingen te leven?

Maar daar Salomo het door de ontdekking des Heiligen Geestes wist *dat bij de mens zijn weg niet is en dat het niet is bij een man die wandelt dat hij zijn gangen richt*, ja zelfs dat er bij ons niet de minste bekwaamheid en vermogen te vinden is, om dat te doen daar komt hij met het dringend verzoek tot de Heere om kracht en genade daartoe te mogen ontvangen. De God des verbonds is alleen maar machtig om het hart daartoe te neigen en genade te schenken om in al Zijn wegen te wandelen. *Ik zal maken dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen, en Mijn rechten zult bewaren en doen*, zo spreekt de Heere Zelf in Ezechiël 36: 27.

Wij liggen in de staat des doods, onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. En wat is de zielservaring van al Gods kinderen dat die God des verbonds telkens moet invloeden en kracht verlenen om in Zijn wegen te wandelen. "Heere, zo zegt David "Gij hebt geboden dat men Uw bevelen zeer bewaren zou. Och, dat mijn wegen gericht werden om Uw inzettingen te bewaren." Als God geeft wat Hij eist, dan zal Hij niet tevergeefs geboden hebben.

Wat was Salomo bekommerd, meer over de geestelijke dan over de lichamelijke bloei van Israëls natie. Salomo heeft erkend voor de oren van het ganse volk de uiterlijke voorrechten, die dat volk genieten mocht. Ook daarin, dat zij nu een plaats hadden om de Naam des Heeren aan te roepen, maar dat dit alles te kort schoot voor de eeuwigheid. Als God Zijn Geest onthield van de bediening, dan bleef het volk in zijn grondslag dezelfde. En dat houdt niet anders in dan verwerpelijk, verdoemelijk en verdorven.

Ja, zou de Heere dat volk voortaan niet verlaten, dan moesten zij ook de Heere niet verlaten, maar Hem steeds voor ogen houden, dienen, vrezen, lieven en eerbiedigen. Dan konden zij hoop scheppen dat het hen zou wel gaan en hun kinderen na hen. God ziet alleen naar waarheid in het binnenste. God ziet op het hart. Onder Israël mocht er nooit een dood aas op het altaar geofferd worden maar alleen wat leefde, en zo is het geestelijk ook. Uw gebod is zeer wijd. *Laat ons dan door Hem (door Christus) altijd Gode opofferen, een offerande des lofs, namelijk de vrucht der lippen die Zijn Naam belijden*, Hebr. 13 : 15. Wat moest het de zielszucht zijn van elk schepsel om daartoe door Gods geest bewerkt te worden! Dan zouden wij ervaren wat wij nu samen zingen uit Psalm 119: 1.

Welzalig zijn de oprechten van gemoed, enz.

Toepassing

En nu, geliefden, nu de korte toelichting van onze tekstwoorden, zal een ieder wel kunnen begrijpen, dat wij met volle vrijmoedigheid in deze zo plechtige en gewichtvolle ure wel mogen overnemen hetgeen Salomo betuigde bij de bestendiging van de nationale vrede. Wij hebben alle grond en reden om de Naam des Heeren te verheffen Die wonderlijk bij ons gehandeld heeft. God beware er ons genadig voor om niet in het schepsel, of in het middel, maar alleen in God te eindigen met de grote weldaden die Hij onverdiend uit louter genade ons bewees.

De rust was uit ons land weggenomen. Onrust was er in het land op de straat, in ons huis, in ons hart. Ja, het was zelfs niet mogelijk met rust in de Kerk te zitten. Het was schrik van rondom. Met angst gingen wij menigmaal naar bed. Wat een rumoer was er menigmaal in de lucht, en wat een gevaar bedreigde ons zelfs in het holle van de nachten, gevaren om van het bed gelicht te worden gelijk dat zo vaak plaats had. Honderden en duizenden niet alleen van onze jongens en mannen, maar vooral ook mensen van rang en stand hadden de moed niet om thuis te slapen. Als roofdieren ging men bij voorkeur in de nacht er op uit, om de mensen te vangen en hun het leven onmogelijk te maken. Mensen doken onder, zelfs paarden werden verstopt, en schepen gebracht op plaatsen, waar men hoopte dat de vijand ze niet zou vinden. Niemand en niets werd ontzien. Alles werd geroofd, gestolen en ontvreemd met bruto geweld.

Aan welk een vervolgingen stond vooral ook in de eerste tijd het Jodendom bloot. Bij duizenden en tienduizenden werden zij omgebracht. Onmenselijk, barbaars werden zij behandeld. Ontzaglijk was de haat van het Duitse regime tegen de nakomelingen van Abraham, Izak en Jacob. Dezer dagen las ik nog van een blind Joods jongetje van ongeveer 10 jaar, dat onder toezicht van 3 superbarbaren in een kleine ruimte werd rondgeleid en doordat het zijn gezichtsvermogen miste, telkens stapte in puntige voorwerpen, tot groot vermaak der beulen. Wanneer hij tastend zijn weg vervolgde, brandde hij zich steeds aan de gloeiende sigaretten, die ze voor hem hielden, totdat hij tenslotte bloedend en zeer verminkt neerstortte en stierf. En dat is nog maar één geval van de duizenden.

In de Jodenbuurt in Amsterdam waren er tevoren een honderdduizend Israëlieten. Er kwam een tijd dat er niet één meer werd gevonden. Alles uitgestorven, alleen nog wat muren en steenhopen waren er te zien. Misschien dat er nog 10% zal terugkeren. De rest is afgeslacht, vergast, mishandeld en gemarteld. Niemand zal kunnen beschrijven wat een leed er door dat volk is geleden. Het Jodendom moest worden uitgeroeid. De tijd zou komen dat er niet één Jood meer in Europa te vinden zou zijn.

En Gods beloften aangaande het Jodendom dan?

Hitler zou er wel voor zorgen dat Gods beloften zouden falen, en hij zou er wel voor zorgen dat al die beloften on vervuld zouden blijven. Ik zou, geliefden, deze plaats ontwijden, wanneer ik de uitdrukkingen zou weergeven die gedaan zijn over dat Jodendom, en over de gezegende Messias, die uit dit volk is gesproten. Godslasterlijk, Godtergend, Godtartend zijn die uitdrukkingen geweest.

Doch daar is een God die leeft

En op deez' aarde vonnis geeft.

God laat niet met Zich spotten. Dat regime dat in Duitsland zijn kop opstak en waaronder wij lange jaren gezocht hebben was rechtstreeks tegen God gekant. Tegen zijn Woord, tegen Christus, Sions eeuwige Koning.

Soms werden zulke straffen opgelegd dat men gehele of halve zondagen thuis moest zitten, daar toch Gods gebod gebiedt dat wij inzonderheid op de Sabbat, de Dag des Heeren, naartoe tot Gods Huis zouden komen. O, ik weet het, Gods dag was zo ontheiligd en met voeten getreden door ons volk, en God bezocht de zonde. Maar van Duitse zijde was het een indruisen tegen Gods geopenbaarde wil.

Hitler heeft de strijd tegen God aangebonden, maar al wat God in de weg staat, wordt van de aarde weggedaan. *Eer dan uw potten den doornstruik gewaar worden, zal Hij hem, als levend, als in een heten toorn wegstormen;* naar Psalm 58: 10.

Het onschuldig vergoten bloed heeft om wraak geroepen, en God is opgestaan over ons arm Vaderland. God Zelf heeft ons rust gegeven, gelijk weleer het Israel van de oude dag.

De spanning der laatste maanden, weken en dagen werd groot. Wat ging het alles geheel anders dan dat wij het uitgerekend hadden. Alle onze berekeningen hebben gefaald, en God heeft Zijn Raad volvoerd, ook met ons Vaderland. Wat is er allerwegen gezocht, en wat een onnoemelijk leed kwam er ook in de gebieden die reeds korter of langer tijd bevrijd waren. Ontzaglijk zijn de verwoestingen die werden aangericht. Steden en dorpen zijn van de aarde weggevaagd, en duizenden en tienduizenden hebben geen dak meer boven hun hoofd. Ja, missen het allernodigste zelfs voor het levensonderhoud, en zien hun verwachtingen voor de toekomst de bodem ingeslagen.

Zwaar was de druk, vooral ook in het Westen des lands. Het was niet alleen het water, maar ook de honger die zoveel ellende bracht. Daarbij de vrees, straks nog door het vuur verteerd te worden. Niet minder dan 4 miljoen mensen stonden als voor de poorten des doods. Maar Gij hebt ons uitgevoerd in een overvloeiende verversing. Psalm 66: 12. Zelfs diegenen die met alle godsdienst gebroken hadden moesten wel betuigen: *Dat is Gods vinger!*

Waarom God het gedaan heeft? Niet omdat wij het waardig waren of verdiend hadden. O nee, was God doorgetrokken in de oefening van zijn heilig en onkreukbaar recht, dan was alles aan de verwoesting prijsgegeven. Dan was heel Nederland een puinhoop geworden, en was alles in het bloed gesmoord.

En niet alleen op onze Vaderlandse bodem, maar ook in het buitenland. Een bevel was reeds door Hitler gegeven, dat, eer de Geallieerden Duitsland zouden bezetten, al de krijgsgevangenen doodgeschoten moesten worden. *Wie dat alles verhinderd heeft?*

God in de hemel, Die hoog er is dan alle hogen, en die als Oppersoeverein het bestuur heeft ook over heel de wereld.

O Gemeente, nu wij in deze ure samen zijn om Gods grote daden te gedenken, mogen wij wel uitroepen:

Hij handelt nooit met ons naar onze zonden

Hoe zwaar, hoe lang wij ook Zijn wetten schonden

Hij straft ons, maar naar onze zonden niet.

Psalm 103: 5.

God heeft de rust teruggegeven in ons Vaderland. En hoe donker het ook in Gods Kerk is, toch heeft God sommigen van Zijn volk en knechten er nog werkzaamheden mede gegeven, en worstelingen aan Zijn Troon.

Gij allen die in nood en dood verkeerd hebt, u kunt er van verzekerd zijn dat God uw leed aanschouwd heeft, en dat God Zijn volk nog voor u deed zuchten. De binnenkamers zijn nog bezocht en toen dat volk in hun schuld voor God lag, heeft het God behaagd hun zaak over te nemen. Er kwam hoop in het hart dat God zou opstaan, en Hij heeft de verwachting van Zijn volk niet beschaamd. Hij heeft bevestigd wat Hij tot Zijn volk gesproken heeft. *Wat zal ik den Heere vergelden voor al Zijn weldaden aan ons bewezen? Ik zal den beker der verlossing opnemen en de Naam des Heeren aanroepen.* Psalm 116: 12-13.

Geloofd zij de Heere. Het is alles als een droom wat wij beleven mochten, maar toch is het werkelijkheid dat de Heere onze druk verlicht heeft, en ons licht heeft gegeven. Wij hadden het verbond geschonden en verbroken dat God met Nederland, en wij met God gemaakt hadden, en rechtvaardig was de wrake Gods die over ons kwam. Maar God heeft aan Zijn verbond gedacht. Niemand kan het tegenspreken. Dat ons hart vervuld werd met de lof des Heeren, en dat wij door Zijn lieve Geest gedrongen werden om voor Hem in 't stof te buigen.

Jong en oud, klein en groot, de God des Verbonds vernedert ons voor Zijn aangezicht. Het is zulk een dierbaar voorrecht om voor God te bukken. Dat wij God met de

bewezen weldaden niet in het aangezicht mochten slaan, en in de zonde en in de ijdelheid de weldaden doorbrengen. Dat wij samen door de wederbarende genade aan de hemel werden gebonden, met de behoefte van Salomo dat God ons niet mocht verlaten en begeven. Dat Hij in ons Vaderland, in ons huis, in ons hart mocht komen met Zijn Godheid, Majesteit, Genade en Geest, gelijk Hij dit aan Zijn kerk beloofd heeft.

De oorlog is thans geëindigd voor ons Volk en Vaderland, maar de vrees bekruipt ons hart, dat het oordeel niet is weggenomen. En geliefden, het oordeel van verharding is vreselijker dan van de oorlog. In het oordeel van de verharding kwam Farao om in de Rode Zee, en Saul op Gilboa. Onder dat oordeel leven wij reeds vele jaren en de verlatingen Gods, en de intrekking van Zijn Geest zijn ontzettend. O, laat een ieder eens inkeren tot zichzelf, en de vraag stellen, wat al die slagen en plagen hebben uitgewerkt. Wat hebben al die onderduikers, en die tewerkgestelden in ons land en in het buitenland, allen die in krijgsgevangenschap zaten, alsook diegenen die in concentratiekampen en gevangenissen hebben gezocht, er uit geleerd? Welke vrucht heeft het nagelaten voor ons allen? Heeft in al die jaren het opkomend geslacht tot God leren roepen, gezocht en gevluht?

Gemeente, wie zal nu in ons midden kunnen zeggen *dat de drukking der melk boter en de drukking der neus bloed heeft voortgebracht?* O, vader en moeder, wie van onze kinderen heeft er in deze oorlog iets geleerd dat de eeuwigheid kan verduren? Wie is er een verloren mens voor God geworden, die al zijn heil en zaligheid alleen in Christus mocht vinden?

Onze zenuwen kunnen wel eens aangedaan zijn, maar dat bedaart wel weer, maar is ons hart geraakt; is God met ons begonnen? Wie kan het verklaren op goede gronden, dat de oorlog met God geëindigd is en dat hij vrede mocht vinden in het bloed des Lams?

Dat mocht onze harten wel bezighouden, daar het met niet minder kan op reis naar die grote eeuwigheid. Helaas, wat wordt daar weinig van bemerkt bij degenen die al de ellende doorleefd hebben in ons Vaderland, zowel als bij degenen die terug mochten keren uit het buitenland. Wat hebben de slagen weinig profijt afgeworpen. Integendeel, de verwoesting is verschrikkelijk, ook zedelijk en moreel. Elke oorlog verdierlijkt en verduivelst de mens. En wij kunnen gerust geloven, dat wij er nog niet zijn. De naweeën van de oorlog komen nog. Een ongekende armoede en ellende gaat ons volk tegemoet. Wat is er overgebleven?

Een uitgemergeld, uitgeput, beroofd en geplunderd, maar ook een verwoest land en volk. Nimmer is zulk een zwaar oordeel aanschouwd geworden op de wereld en in Europa, dan in de jaren die nu achter ons liggen. Ons goud is weg en onze voorraden zijn niet meer te inden. Denk maar aan de fabrieken die in puin liggen, aan de bedrijven die te gronde gingen, aan de boerderijen die verwoest werden, aan het land dat onder water gezet werd, aan de scheepvaart die een onberekenbare schade geleden heeft.

Ja, waar zal ik beginnen en waar zal ik eindigen? Wij zijn bezocht op een vreselijke wijze. Het was een verwoesting op allerlei gebied van de Almachtige. God heeft afgebroken, en wie zal het nu opbouwen? God is op ons vergramd geweest. En wat die oorlog ook meegebracht? Dat er een geslacht langs de straten loopt, dat geen lust meer heeft om in het zweet des aanschijns zijn brood te eten. Wat een opstand en ontevredenheid. Werken dat laat men over aan een ander.

Een droeve geest, een geest uit de afgrond wordt overal openbaar. Een directeur van een sanatorium klaagde dezer dagen, dat men bijna geen personeel meer krijgen kan.

Onze meisjes over het algemeen, zo sprak die man, zijn nergens anders op belust, dan op dansen en springen, op zwangerschap, sigaretten roken, enz. En inderdaad, wat wordt het getal klein van degenen wier consciëntie nog spreekt, en die blijven staan voor de zonde. Wat is het leven van velen van onze jongens en mannen geweest tijdens hun ballingschap? Met ontzetting moeten wij het soms vernemen hoe men zich heeft uitgeleefd, en om God en Zijn gebod zich niet heeft bekommerd.

O, erkent Gods goedheid en bewaring als u staande mocht blijven in den vreemde! Het was omdat God een enge band om uw lendenen kwam te leggen.

En daarbij, van alle zijden dreigen gevaren, ook op staatkundig gebied, wat betreft het leven der volkeren. God mocht het nog verhoeden, maar 't is Hem alleen bekend, hoe kort de verademing zal duren die Hij ons gaf.

O, God mocht met ons en met ons Vaderland zijn. En de erkenning van Die Hoge God mocht eens gehoord worden ook uit de mond van onze Geëerbiedigde Vorstin, en van al degenen die in hoogheid zijn gezeten. Ons Vorstenhuis mocht verwaardigd worden ons volk terug te roepen van het heilloze pad der zonde, en te wijzen op de weg der gerechtigheid, waarin de Heere allen Zijn gunst maar zal betonen.

God mocht daartoe Zijn genade in Christus nog verheerlijken. Dat God ons niet mocht verlaten en begeven. Dat Zijn Woord vrucht mocht dragen tot waarachtige bekering en tot bevestiging van Zijn Volk. Wat hebben wij in onze roemruchte historie vele duidelijke ben wijzen wat het betekent wanneer de Heere met een land en volk is!

Dat God in het bijzonder Zijn kerk nog eens stelde tot een lof op aarde, en dat God eens samenbracht wat bij elkander hoort. Wat zou het groot zijn als Gods knechten en kinderen nog eens op hun plaats gebracht werden en samengebonden door de band der liefde en des vredes, uit kracht van de geloofsvereniging in Christus.

O, dat er kwam een breken met de zonde en een verlaten van de ongerechtigheid! Met bange vrees kan ons hart vervuld worden als wij zien op de droevige en vreselijke openbaringen van de mens der zonde. Hoeveel gesloten en verstokte consciënties zijn er zelfs onder de waarheid? De losbandigheid neemt hand over hand toe. Vroom en goddeloos verhardt in de zonde en maakt zich rijp voor het oordeel der verwoesting.

Die zijn weg wel aanstelt, zal God Zijn heil doen zien. O Gemeente zo wij doorgaan in de zonde, en zo wij weigeren om voor God te bukken na zoveel slagen en beproevingen, dan hebben wij de zwaarste oordelen te wachten. Dan zijn de druk en de benauwdheid nog wel zwaarder dan de tirannie van Duitsland, waaronder wij zoveel jaren gezocht hebben.

Och, de Heere brenge ons met ons volk tot de erkenning van Zijn Naam. Hij binde ons aan Zijn troon en doe ons in ootmoed wandelen in Zijne wegen, die strekken tot Zijn eer en heerlijkheid.

Dan zal de Heere ons het goede weer doen zien

Dan zal ons 't land zijn volle garven biën.

Dan zal de gerechtigheid uit de aarde spuiten.

O jong en oud, zoekt toch de Heere en leeft, en treedt op de weg des vredes en des verstands.

Bekommerd volk des Heeren, de wapenen zijn nu ingeleverd en de rust is wedergekeerd op onzen Vaderlandse bodem. In uw hart is nog een gemis. Met al wat beleefd werd. mist uwe ziel de bestendige vrede met God. En daar ziet uw ziel toch naar uit, dat die dag nog eens aan mag breken. De rust voor uw ziel is door Christus verworven, en ligt alleen in God Drie-enig. O, die onvrede en die onrust buiten God,

en buiten de gerechtigheid van Christus, wat is dat een zwaar leven! En dan die slingeren en benauwingen des Satans, die vloekende wet en die veroordeelde consciëntie, dat eisend recht van God in uw ziel! Dat het ogenblik nog eens spoedig aanbrak, dat het ook in uw hart en op uw lippen zijn mocht: *Geloofd zij de Heere, die mijn ziele rust heeft gegeven.*

O, in die rust des geloofs wordt God verheerlijkt, maar ligt ook de wezenlijke verzoening voor uw hart.

Volk van God. God heeft Zijn goedertierenheid grotelijks bewezen. Wij mogen het nog beleven. Velen zijn ingezameld van Gods huisraad. De eeuwige rust zijn zij ingegaan. Het bidden is voor hen geëindigd en het zuchten zijn zij voor eeuwig te boven. 't Is nu eeuwig een loven en prijzen van God Drie-enig ongestoord in de eeuwige vrede. God heeft nog doorgehouden in deze bange jaren, volk des Heeren. Zijn trouw en goedheid was groot. In dagen van honger en kommer heeft Hij nog ondersteund en menigmaal wonderlijk uitkomst gegeven 't Is bevestigd dat Zijn oog over u open was. Hij kende uw adres en wist uwe noden. Het water kwam ons soms aan de lippen, maar de raven brachten brood en vlees. En die koek bij de weduwe te Zarfat heeft de getrouwe Verbondsgod u niet onthouden. Uw Borg had het alles voor u verworven en nooit hebt u tevergeefs uw nood aan Hem geklaagd. De God van Elia leeft nog! *Och, of nu al wat in mij is Hem prees!*

Hadden wij een mond en een tong om Zijn Naam naar waarde te prijzen. Hij is geen dorre woestijn of land van uiterste donkerheid. Dat wij in God met alles mochten eindigen. Dat ons hart met heilige bekommering vervuld werd, dat die getrouwe God hij ons blijven mocht. O, dat we van Hem niet dwaalden. *'t Is mij goed nabij God te wezen.*

De Heere neige ons hart om in Zijn wegen te wandelen, en Zijn geboden te betrachten uit kracht die God verleent. Dat ons leven een getuigenis zij tegenover de wereld, en dat God mocht wederkeren tot Sion met ontfermingen. Sion is als een akker geploegd en het zwijn uit het woud heeft alles uitgewroet. Ps. 80: 14,

God mocht de vervullen muren van Jeruzalem nog eens opbouwen. Hij schenke door Zijn Geest het gebed van de Emmaüsangers. *Heere blijf bij ons, want het is bij de avond en de dag is gedaald.*

Zware tijden wachten ons nog, naar luid van Gods getuigenis. Maar wat dan nog doorleefd zal moeten worden, geen nood. *Uw stok en Uw staf die vertroosten mij.*

Dan zal de Drie-enige God en Getrouwe Verbonds Jehova zijn volk sterkte geven en zegenen met vrede. Dat wij de voetstappen van Christus mogen drukken en uit Hem leven, Die alleen het leven is. Dan zal er ook een wandelen zijn in de weg van heiligmaking, En zonder heiligmaking zal niemand God zien.

De tijd roept ons om te eindigen. God gedenke weduwen en wezen. Hij sterke ouders in hun droefheid hij het gemis van dierbare kinderen. Hij brenge uw mannen en zonen die nog leven uit het buitenland terug. God heilige de diepe wegen aan uw hart. Hij zegene Zijn Woord tot bekering en bevestig het tot een heilige wandel in Zijn vreze. Hij verlevendige het verlangen in onze harten naar de eeuwige rust die er overblijft voor het volk van God, en verwaardige ons straks als wij Gods Raad hebben uitgediend hier op aarde, om in te gaan in de eeuwige vrede, waar Zijn Naam eeuwig zal geloofd en geprezen worden. Amen.

Nazang Psalm 86:6.

4. DE DRIEVOUDIGE ZEGEN VAN NAFTHALI

Uitgesproken te Kampen op Zondagavond 30 Juli 1944,
na het overlijden van Ds. J. Vreugdenhil.

Zingen Psalm 119 : 18.

Lezen: Deuteronomium 33

Psalm

Psalm 145:3

Psalm 17:8

Geliefden.

Met nadruk betuigt de Opperste Wijsheid, de Gezalfde des Vaders, Christus, in Spreuken 8:20: "Ik doe wandelen op den weg der gerechtigheid, in het midden van de paden des rechts." Wat Christus in dat woord verklaart?

1. Dat door Zijn aangebrachte, volmaakte en volkomen gerechtigheid, Gods uitverkorenen in een verzoende betrekking met God gesteld worden.
2. Dat door Zijn eeuwige kracht, die uitverkoren zondaar die gerechtigheid wordt toegepast, in de tijd des welbehagens, en op de weg der gerechtigheid gezet en geplaatst wordt.
3. Dat door die toepassing van dat gezegend Borgwerk Christi, door de Heilige Geest, dat uitverkoren volk zijn vermaak en verlustiging daarin vindt.

Zij wandelen dus op de weg der gerechtigheid in het midden van de paden des rechts. Het zijn rechte wegen en gebaande wegen waarop Christus Zijn volk doet wandelen. Die gerechtigheid, die aan hen geopenbaard is en die zij door het geloof kennen, wordt door hen geroemd en geprezen, maar ook bewonderd. Door die gerechtigheid van Christus zijn al Gods geschonden deugden weer opgeluisterd en verheerlijkt. Zij aanbidden die gerechtigheid, die is "als Gods bergen", daar hun gerechtigheden zijn als een wegwerpelij klee d. Ja, zij verhogen die gerechtigheid van Christus als het hoogste hunner blijdschap. Door die gerechtigheid wordt hun hoorn verhoogd (Ps. 89:18). En dat alles nu vloeit uit Christus, als de Fontein der hoven en de Put der levende wateren. De oorzaak van dit alles is het Goddelijk welbehagen.

Maar er is nog meer. Christus spreekt ook over het doel, waartoe Hij op die weg der gerechtigheid doet wandelen. In vers 21 vervolgt Hij: "Opdat Ik Mijn liefhebbers doe beërven dat bestendig is, en Ik zal al hun schatkamers vervullen." "De verborgenheden des Heeren zijn voor degenen, die Hem vrezen."

Naar Gods eeuwige soevereiniteit maakt Hij scheiding; scheiding in de tijd en scheiding in de eeuwigheid. Het is voor Zijn liefhebbers. Die liefhebbers hebben God lief, omdat Hij hen eerst heeft liefgehad. De liefde Gods wordt in hun harten uitgestort door de Heilige Geest en die liefde vergaat nimmermeer. Daarom betuigt dat volk ook - en dat geldt ook Christus -: "Hartelijk zal ik U liefhebben, Heere mijn Sterkte."

Door het kanaal van Christus' bloed worden allerlei zegeningen - tijdelijke, geestelijke en eeuwige - het volk van God geschonken. Een schat van zegeningen is ons in Hem ten erfdeel geworden. Uit kracht van onze diepe val in Adam, zijn wij alles kwijt en

hebben wij geen andere erfenis meer dan schuld en zonde. Al wat wij boven hel en verdoemenis krijgen, is genade door en om Christus' wil. Christus heeft alles verdiend en verworven wat tot het leven en de zaligheid van node is. Hij is opgevaren aan de rechterhand des Vaders om gaven uit te delen, opdat zelfs de wederhorigen altijd bij Hem zouden wonen.

Gods volk beërft, door Christus, een goed dat bestendig is. Dat wil zeggen, een goed dat onvergankelijk, onverderfelijk en eeuwigdurend is. De dief kan het niet stelen, en de mot kan het niet verteren en geen vijand het in beslag nemen.

Al hun schatkamers vervult Hij. Hun verstand vervult Hij met zaligmakende kennis en hun wil met ongeveinsde heiligheid; hun hart met Zijn liefde en met Zijn vreze. Christus bekleedt hen met Zijn volmaakte gerechtigheid en versiert hen met Zijn volkomen heiligheid. Eenmaal in de hemel is er een eeuwige, volmaakte vervulling; daar zal het eeuwig vol zijn, tot lof en heerlijkheid van de drie-enige God, uit Wie, door Wie en tot Wie alle dingen zijn. Daar zullen zij verzadigd zijn met Zijn Goddelijk beeld.

Hier echter, in deze aardse bedeling, blijft Gods volk geen vreemdeling van dat beërven en van dat vervullen. De Kerk zingt in Psalm 36:

Een volle beek van wellust maakt

Hier elk in liefde dronken.

Op verschillende plaatsen in Gods Woord wordt van dat heil gesproken, dat in Christus is en waarin zij bij ogenblikken mogen delen.

Kom, vernemen wij daar in deze ure iets nader van uit onze tekst, die u vinden kunt in Deuteronomium 33:23:

En van Nafthali zeide hij: O, Nafthali, zijt verzadigd van de goedgunstigheid en vol van de zegen des Heeren; bezit erfelijk het Westen en het Zuiden.

In het Boek Deuteronomium, dat betekent 'herhaling', spreekt Mozes als een scheidende vader tot zijn kinderen. Israël is gelegd bij de grenzen van het beloofde land en gereed om de Jordaan over te steken. Alerd dat geschiedt, zal Mozes, op Gods bevel, nog eens aan Israël de Wet inscherpen, en zijn volk wijzen op hetgeen God, hun Verbondsgod, van hen vraagt. Wat Israël in Kanaän te onderhouden had, zowel op godsdienstig als op zedelijk en maatschappelijk gebied, wordt door God de Heere, door de mond van Mozes, Israël op het hart gebonden, opdat het als een volk, verlost door de Heere, als een volk, hetwelk als het ware onmiddellijk zijn wetten uit de hemel ontvangen had, gelukkig en rustig zou leven onder zijn wijnstok en vijgenboom.

Wat alleen voor de woestijn, voor het leven in de woestijn gold, wordt weggelaten, wat betrekking had op het wonen in Kanaän, daarvoor hier en daar in de plaats gesteld. Het zijn niet andere wetten en ordonnantiën. Het zijn, wat het wezen betreft, dezelfde wetten als bij Sinai gegeven maar in overeenstemming gebracht - waar dat moest - met de gewijzigde toestanden en behoeften des volks. De 'Herhaling der Wet' houdt rekening met de organische ontwikkeling van het volk, zoals deze onder de leiding Gods en onder Zijn onmiddellijk bestuur heeft plaats gehad. En opdat het Israël van toen, dat nieuwe geslacht, hetwelk in de woestijn was geboren en groot was geworden, het wel zou verstaan, dat aan de onderhouding van des Heeren wetten Zijn zegen, maar ook aan de overtreding daarvan Zijn Goddelijk misnoegen en straf was verbonden. Daarom zingt de man Gods, de grootste profeet van de oude dag, zijn lied, waarin zegen en vloek elkander afwisselen, maar spreekt ook als de middelaar des Ouden Verbonds tevens zijn zegen uit over de geslachten Israëls, opdat zij in het

beloofde land de goedertierenheid Gods zouden mogen ervaren. Die zegen betreft het ware Israël van alle tijden en eeuwen.

Dat Mozes een onmiddellijke omgang met God genoot, en zich verheugde in bovennatuurlijke Goddelijke openbaringen, blijkt wel uit de zegen, die hij uitsprak over de stammen Israëls; en dat hij met een profetische geest bedeed was, lijdt geen twijfel.

Thans wensen wij te handelen over:

DE DRIEVOUDIGE ZEGEN VAN NAFTHALI.

Die zegen spreekt:

1. Van verzadiging.
2. Van vervulling.
3. Van beërving.

1. Van verzadiging

Nafthali was een zoon der dienstmaagd en wel van Rachels dienstmaagd Bilha en ook zijn naam bewijst, dat Rachel dit kind als het hare aanvaard had. Want Rachel zeide: "Ik heb worstelingen Gods met mijn zuster geworsteld; ook heb ik de overhand gehad en zij noemde zijn naam Nafthali, dat is; *"Mijn worsteling."* Blijkbaar had Lea, nadat Bilha met Dan haar eersteling had gebaard, alle pogingen in het werk gesteld om Jacob uit Rachels tenten naar de hare te lokken. Bang, vreselijk bang moet die worsteling tussen die twee op elkander naijverige vrouwen geweest zijn. Of, eigenlijk van de drie vrouwen: van Rachel met Bilha samen tegen Lea, de moeder van de vier oudste zonen. Bilha, en door haar Rachel, had in die bittere, boze vrouwenstrijd overwonnen.

Zonder verder op de historie te willen ingaan en te beoordelen, of het een gewettigde strijd geweest is, moeten wij toch opmerken, dat het alles meer geschied is onder de toelating dan in de gunst Gods. God volvoert in alles Zijn Raad, ook in het geboren worden van Nafthali. Welgelukzalig degenen die worstelingen Gods kennen gelijk Jacob te Pniël met de Engel. Van zulke rechtvaardige worstelingen zijn Gods kinderen geen vreemdelingen.

Nafthali, *mijn worsteling*, herinnert ons altijd aan een zware zielenstrijd.

A. In Jesaja 8:18 betuigt Christus; "Ziet, Ik en de kinderen, die mij de Heere gegeven heeft." Het zijn die kinderen, die de Vader afgezonderd tot Zijn eigen deel, in de eeuwige Raad van Zijn wil gegeven heeft aan Zijn Zoon, om voor hen te zorgen, opdat zij worden bewaard en gebracht tot de heerlijkheid, hen toegedacht.

Die kinderen heeft Hij met Zijn bloed gekocht. Van de natuurlijke geboorte heeft de mond der Waarheid in Joh. 16 : 21 gezegd: "Een vrouw, wanneer zij baart heeft droefheid, dewijl haar ure gekomen is, maar wanneer zij het kindeke gebaard heeft, zo gedenkt zij de benauwdheid niet meer. om de blijdschap, dat een mens ter wereld geboren is."

De eerste geboorte geschiedt dus niet zonder smart en gewezen. Alzo ook deze geestelijke of tweede geboorte. Van de Heere Jezus staat er in Jes. 53 : 10: "Als Zijn ziel zich tot een schuldoffer zal gesteld hebben, zo zal Hij zaad zien." En in het elfde vers van datzelfde kapittel wordt gesproken over de arbeid Zijner ziel. En in vers twaalf, dat Hij Zijn ziel uitgestort heeft in de dood. En zou het geen grote betekenis hebben dat Paulus in Hebr. 5:7 van de grote Hogepriester naar de ordening van Melchizédek betuigt: "Die in de dagen Zijn vleses gebeden en smekingen tot

Dengene, Die hem uit de dood kon verlossen met sterke roepingen en tranen geofferd hebbende en verhoord zijnde uit de vreze, hoewel Hij de Zoon was, (nochtans) gehoorzaamheid geleerd heeft uit hetgeen Hij heeft geleden."

Welk een worsteling heeft Christus geworsteld, vooral in Gethsémané, om Zijn kinderen tot Zijn eigendom te verkrijgen! Christus eiste hen op. Satan wilde ze niet loslaten. Doch met blijdschap zingt de Kerk in Psalm 68:9:

"Gij zaagt Uw strijd bekronen".

Nimmer mag Gods Kerk het vergeten, wat Paulus schrijft I Kor. 6 ; 11 : "Want gij zijt duur gekocht".

B. Gods volk is een geestelijk Nafthali. "Naar Zijn wil heeft Hij ons gebaard, door het Woord der Waarheid, opdat wij zouden zijn als eerstelingen Zijner schepselen." Van de smart der wedergeboorte leert Gods volk iets kennen. Zij krijgen immers een droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt. Op hetzelfde ogenblik, dat de dode zondaar levend wordt, raken al zijn geestelijke zinnen werkzaam. Hij krijgt aanstonds gezicht, gehoor, reuk, smaak, ja gevoel van goed en van kwaad rondom, van binnen en van buiten. En wat een worstelingen baart dat; Gods Geest overtuigt hen van zonde gerechtigheid en van oordeel. Ze gaan beleven wat het is van God gescheiden te zijn, Christus te missen, het wraakzwaard van Gods recht boven hen! Ja, hoe langer, hoe ellendiger worden zij in zichzelf. Zij zien zichzelf als het grootste monster. Zij walgen van zichzelf. Alle steunsels ontvallen hun. Gods wet vervloekt hen. Gods recht veroordeelt hen. Zij worden radeloos, en zij vragen met de Pinksterlingen: "Mannenbroeders, wat zullen wij doen?"

Onder veel worstelingen behaagt het God, het licht van zijn Goddelijke genade in hun ziel te doen schijnen. De weg der zaligheid wordt geopend, Christus wordt in hun ziel geopenbaard als het einde der Wet tot rechtvaardigheid een iegelijk die gelooft.

En zouden daarmee de geestelijke worstelingen zijn geëindigd? Immers neen! Er zijn gedurige zielenworstelingen in het leven van Gods kinderen. Bij de dood zullen zij eindigen. Hier blijft het:

*"Hier scheen ons het water te overstromen
daar werden wij bedreigd door het vuur,
maar Gij deed ons het gevaar ontkomen ;
verkwikkend ons ter goeder uur!"*

En als nu Mozes aan de avond van zijn leven de stam van Nafthali aanschouwt, dan roept hij uit : "O, Nafthali!" gedachtig aan zijn worstelingen en aan zijn veelvuldige strijd. "O. Nafthali! zijt verzadigd van de goedgunstigheid."

Sommigen verstaan dit van de goedheid van mensen, hun goede wil en hun goed woord. Anderen verstaan het van de gunst Gods en met alle recht. Want Gods gunst geeft verzadiging aan de ziel en ware blijdschap in het hart. Zij alleen zijn gelukkig te achten, die in hun leven de gunst van God deelachtig worden. Daarin ligt immers een volkomen voldoening.

De goedheid Gods is:

- a. Ten opzichte van God Zelf, die volmaaktheid, die er op wijst, dat alles in God beantwoordt aan het volmaakte Wezen. Alle gebreken zijn in Hem uitgesloten. Psalm 119 : 68: "Gij zijt goed."
- b. Ten opzichte van het schepsel betekent de goedheid Gods, dat Hij het schepsel bemint en het weldoet, bijzonder de mensen en onder die de uitverkorenen. "Hoe dierbaar is Uwe goedertierenheid, o God; dies de mensenkinderen onder de

schaduw Uwer vleugelen toevlucht nemen. "Ps. 36 ; 8. In deze laatste zin krijgt dus de goedheid de betekenis van goedertierenheid en goedgunstigheid.

Het woord *goedertierenheid* of *goedgunstigheid* ziet op een overmatige, hoogste trap van zekere zaak, welke en hoedanig die zaak ook zijn mag. Bij de profeten van het oude testament betekent het woord *goedgunstigheid* voor het grootste deel een zodanige weldadigheid, die geoefend wordt omtrent hen aan wie men volstrekt niets schuldig is. En dan wil het zeggen een uitmuntende, voortreffelijke, zeldzame weldaad, welke geschiedt enkel om niet, zonder op- en inzicht op enige vergelding.

Die goedertierenheid of goedgunstigheid is veel of groot. David zegt in Psalm 5:8: "Maar ik zal door de grootheid Uwer goedertierenheid in Uw huis ingaan" en in vers 13: "Want Gij Heere zult den rechtvaardige zegenen. Gij zult hem met goedgunstigheid kronen als met een rondas." In Psalm 36:8 roept de dichter met heilige verwondering uit: "Hoe dierbaar is Uw goedertierenheid en in Psalm 103:11 en 17; dat zij geweldig is en is van eeuwigheid tot in der eeuwigheid over degenen die Hem vrezen.

Ja David roept in Psalm 136 wel zes en twintig maal uit:

"Want Zijne goedertierenheid is tot in der eeuwigheid."

"God is rijk in goedertierenheid", Rom. 2 : 4.

Ze vloeit uit Gods Wezen, en is mededeelzaam in en door Christus. Die goedertierenheid wordt van de hemel geopenbaard, wordt ontdekt. God strooit ze uit en spreidt ze ten toon, ja de aarde is vol van de goedertierenheden des Heeren.

Door die goedgunstigheid brengt God het leven, het geloof Zijn Zoon en alle dingen toe aan Zijn uitverkorenen. waardoor:

- de Zijnen bij Hem kostelijk en dierbaar zijn. Psalm 116: 15.
- Hij zichzelf aan Zijn volk gedurig aanprijst. Hoogl. 5 : 2.
- Hij Zijn volk zeer dikwijls bezoekt met Zijn genade. Lukas 1 : 68; Openb. 3 : 20.
- Hij aan de Zijnen ontdekt en openbaart Zijn geheimen en verborgenheden. Joh. 15:15.
- Hij met hen medelijden heeft in hun tegenspoeden. Hebr. 4:15.
- Hij Zijn vleugelen over hen uitspreidt. Psalm 36 : 8, Deut. 32 : 11 en Mat. 23 : 37, waaronder bedekking, bescherming en verkwikking is tegen alle ramp en leed, bij het gevoel van schuld en zonde, onmacht en armoede alsmede onder de aanklachten van het schuldig geweten, en de bestrijding des Satans.

Ja, Gods goedheid is ook de grond waarop Gods arme volk, ook na zijn struikelingen telkens vrijmoedigheid ontvangt, weer tot de Heere de toevlucht te nemen. Hos. 13 : 5; Psalm 12 : 6. Vandaar spreekt David ook in Psalm 59 : 11 van de God zijner goedertierenheid.

Gods volk verblijdt zich in die goedertierenheid, en roemen ze. Psalm 106 : 1. Welk een smart en welk een leed veroorzaakt het om de betoningen van Gods goedertierenheid te moeten missen. Psalm 77 : 9. 's Heeren goedertierenheid. Zijn liefde gunst en genade, strekt zich uit tot in de hemelen, hoger dan het niet, zij is oneindig. Onbeschrijflijk, onuitsprekelijk dierbaar en kostelijk is ze voor al Gods gunstgenoten. Ze is een onmetelijke schat, die alle heil, leven en zaligheid in zich besluit. Gods gunst is beter dan dit tijdelijk leven. Zij is beter, oneindig veel beter, dan al de zegeningen en vettigheden der aarde. Zo wij slechts de gunst van God hebben, dan zijn wij gelukkig en kunnen gerust zijn, ook al ontbreekt hier veel in dit tijdelijke leven, doch ons dan te verblijden in de God onzes heils, gelijk Habakuk betuigde: "Alhoewel de vijgenboom niet bloeien zal en er geen vrucht aan de wijnstok zal zijn, dat het werk des olijfbooms liegen zal, en de velden geen spijze voortbrengen; dat men de kudde uit de kooi afscheuren zal, en dat er geen rund in de stallen wezen

zal; zo zal ik nochtans in den Heere van vreugde opspringen; ik zal mij verheugen in den God mijns heils." Van die goedertierenheid zal Gods volk eeuwig zingen. Gelukkig die het hier leren mag.

En wat houdt het nu in, **verzadigd te zijn met de goedgunstigheid?**

Op verschillende wijze wordt in Gods Woord gesproken over verzadiging.

- a. Een verzadiging van Christus. In Jesaja 53 : 11 lezen wij: "Om den arbeid Zijner ziel zal Hij het zien, en verzadigd worden; door Zijn kennis zal Mijn knecht, den Rechtvaardige, velen rechtvaardig maken; want Hij zal hun ongerechtigheden dragen." En daar ziet het op de zekere en ontelbare vrucht van Zijn lijden, daar zal niet een uitverkorene gemist worden; niemand zal het leven missen, waar Hij het voor gekocht heeft; daar zullen er zovele gerechtvaardigd en gezaligd worden, als er in 't verbond bedongen zijn.
- b. Op het grote genoegen dat de Heere Jezus heeft in het volbrengen van het werk der verlossing en dat zondaren daar het voordeel van genieten. Hij zal het alles wel besteed achten, wanneer zij de vrucht daarvan ontvangen, en zij door het geloof in Hem gerechtvaardigd worden.

Verzadigd is naar de letter iemand die genoeg spijs en drank genuttigd heeft, naarmate zijn lichaam eist. Daardoor is dan ook de honger en de dorst die tevoren kwelde weggenomen.

Geestelijk verzadigd te zijn, voor zover het bestaat in de vervulling van al de heilige begeerten van de ziel, niet al de volle zielverzadigende goederen van Jezus verworven, zonder ooit of ooit honger of dorst te kennen, die hier zo smartelijk en pijnlijk is, is eigenlijk een weldaad, die voor de derde hemel, de plaats der volle gelukzaligheid, de hemelse Bruiloftszaal bewaard wordt.

Immers daar zal het volle heil, de volle mededeling van een Drie-enig God zijn en genoten worden, eeuwiglijk en altoos. Daar zal het volkomen zijn, wat in Op. 7 : 16 17 geschreven staat van de verlost van de troon; zij zullen niet meer hongeren en ze zullen niet meer dorsten, en de zon zal op hen niet vallen, noch enige hitte. Want het Lam dat in het midden des troons is, zal hen weiden, en zal hun een Leidsman zijn tot levende fonteinen der wateren en God zal alle tranen van hunne ogen afwissen.

Christus maakte *de verzadiging* ook vast aan de hemel in Psalm 16:11: "Verzadiging der vreugde is bij Uw aangezicht; liefelijkheden zijn in Uwe rechterhand, eeuwiglijk." Die verzadiging is wel de verwachting van Gods kerk, in Psalm 17:15: "Ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken."

Veel beloften van *verzadiging* heeft de God des verbonds aan Zijn volk hier op aarde toegezegd. In Psalm 21:27: "De zachtmoedigen zullen eten en verzadigd worden. In Psalm 91 : 16: "Ik zal hem met langheid der dagen verzadigen." In Psalm 103 : 5: "Die uwe mond verzadigd met het goede." In Psalm 147: 11: "Een verzadiging met het vette der tarwe." Psalm 63:6 spreekt van een verzadiging als met smeer en vettigheid. In Psalm 65 van een verzadigd worden met het goed van Uw huis, met het heilige van Uw paleis. Ook bij de profeten vooral Jesaja en Jeremia lezen wij herhaaldelijk van een *verzadiging*.

Hier in onze tekst wordt gesproken van *een verzadigd zijn met goedgunstigheid*.

- Voorwaar, wat een rijkdom van zegen ligt er in opgesloten! Dat wijst ons allereerst op *de ontdekking van die goedgunstigheid, van de algenoegzame God des verbonds*. Welk een blijdschap en welk een zaligheid ligt daar reeds in voor

het arme volk van God! Oneindig veel meer dan dat ooit de wereld kan schenken. Welk een eeuwig wonder dat Gods gerechtigheid hen niet verteerd en met Korach, Dathan en Abiram voor eeuwig doet verzinken in de diepten der hel, maar dat God zelf uit soevereine genade in Christus zichzelf openbaart in Zijn grote goedgunstigheid. Geen verstand wat het ooit kan bevatten. De engelen zongen ervan in Bethlehems velden: "In mensen een welbehagen."

- In de tweede plaats *dat verzadigd zijn met goedgunstigheid geeft aan de ziel van dat volk zulk een innerlijk genoegen*. Deed God naar hun zonden, ze moesten verzadigd worden met schande volgens Habakuk 2 : 16 of met bitterheid gelijk wij dat aantreffen in Job 9:18; en Klaagl. 3:15. De goddelozen worden niet verzadigd Jes. 56:11, "Maar Mijn volk zal met Mijn goed verzadigd worden. "Jer. 31:14." Dat innerlijke genoegen verzoet al hun vorige strijd en bekommring. Wat schenkt het een verademing aan hun ziel, daar geen wet hen meer kan vloeken, geen duivel hen weerstaan kan, geen zonde hen benauwen, omdat Christus als de Zoon van Gods welbehagen, als de knecht des Vaders in hun plaats de vloek der wet wegnam; Satans kop vermorzelde, hun schuld verzoende en Gods toorn stilde. Uit de ingewanden van het welbehagen des Vaders, is die Christus hun geschonken en toont God hen niet alleen Zijn goedgunstigheid, maar vervuld er ook hun harten mee. Wat een zalige rust wordt daardoor in hun hart geschonken, welk een blijdschap vervult hun ziel door de verzekering des Heiligen Geestes dat God nooit meer op hen schelden of toornen zal.
- En in de derde plaats *dat verzadigd zijn met de goedgunstigheid doet hen met blijmoedigheid de toekomst tegengaan*. Hun weg is veel door de diepte, de strijd wordt hen niet gespaard, verliezen worden ook door hen geleden. In een woord door vele verdrukkingen moeten zij ingaan in het Koninkrijk Gods. Maar door de verzadiging met die goedgunstigheid betuigt hun ziel met David in Psalm 23 : 4 "Al ging ik door het dal der schaduwen des doods, ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij. Uw stok en Uw staf die vertroosten mij." Ja in de zwaarste beproeving en in de grootste nood mogen zij met Job zeggen: "Al doodde mij de Heere zo zal ik nochtans hopen."
- In de vierde plaats; *verzadigd te zijn met de goedgunstigheid is een voorportaal des hemels een onderpand van de eeuwige heerlijkheid*. Hier worden zij bij ogenblikken verzadigd van de borsten der vertroosting, straks zal het eeuwig hun deel zijn. O die volle genieting, die volle vergenoeging in God Drie-enig hebben zulk een kracht dat zij in die ogenblikken geen betrekking meer hebben op een steen van de wereld.

*"Voor één kus van Jezus mond,
Geef ik al die zwarte grond."*

Ja die aanvankelijke verzadiging doet hen met reikhalzend verlangen uitzien naar de storeloze en volkomen genieting van hun God en Koning.

2. Doch die zegen door Mozes uitgesproken over Naftali spreekt ook in de tweede plaats van *vervulling*, want zo volgt er in de tekst: '**en vol van de zegen des Heeren.**' Aan Naftali werd beloofd de zegen des Heeren. Die zegen bestond allereerst in koren, most en olie. Alle goede gaven en alle volmaakte giften zijn van de Vader der lichten afdalende. Het deel dat aan Naftali was toegewezen bestond ook in grote vruchtbaarheid. De stam die gewoonlijk het eerst zijn vruchten in de tempel bracht en daardoor veelal de eersten zegen kreeg was Naftali. Aan die stam was dus een grote zegen geschonken. Het is immers God Zelf, die de aarde vruchtbaar maakt van Boven. En daarbij lezen wij in Spr. 10 ; 20 "De zegen des Heeren maakt rijk en Hij voegt er

geen smart bij." Al die uitwendige zegeningen zijn vruchten van Christus' verdienste. Het aardrijk was om onzer zonde wil vervloekt en het zou voortbrengen doornen en distelen. En dat nu het aardrijk weer bekwaam kruid voort brengt kunnen wij toch nooit schrijven op onze rekening noch toeschrijven aan ons vernuft en overleg. Die dierbare Borg des Verbonds verliet de troon Zijner heerlijkheid en al hoewel Hij God bleef naar Hij onze menselijke natuur aan en heeft onder ons gewoond. Ruim 33 jaar heeft Hij de aarde doorwandeld en het aardrijk doorweekt met Zijn bloed. Lezen wij niet van Zijn smartelijke besnijdenis ten achtste dag wat Hem reeds bloed koste? Werd Zijn zweet niet in Gethsémané, als grote druppelen bloed, die op de aarde neervielen? En denk dan aan Zijn gangen van Gabbatha naar Golgotha, waardoor het bloed langs Jeruzalems straten, vloeide, omdat aan Hem vervuld was wat weleer geprofeteerd was in Psalm 129 : 3 "Ploegers hebben op Mijn rug geploegd, zij hebben hun voren lang getogen." Ja, op de heuvel Golgotha is het werkelijk geworden wat door Hem profetisch gezongen was in Psalm 22 ; 17 "Zij hebben Mijne handen en voeten doorgraven." Dat bloed is gestroomd aller eerst tot voldoening aan Gods recht.

Dat bloed is het scharlaken snoer van Rachab de hoer, tot verlossing der uitverkorenen. Doch tevens is dat bloed de oorzaak dat Gods volk alle tijdelijke en eeuwige zegening ontvangt. De wereld mag wel mee eten en als de goedertierenheden hen niet zullen leiden tot bekering dan zullen zij ook daardoor vet gemest worden tot de dag der slachting.

Doch, mijne geliefden, wanneer Mozes de knecht des Heeren tot Naftali zegt: *"en vol van den zegen des Heeren"*, dan hebben wij niet allermeeft te denken aan hetgeen als vrucht van de zegen des Heeren wordt geschonken, maar aan de zegen zelf. Veel zouden wij kunnen noemen om die geestelijke zegen des Heeren nader te omschrijven. Laten wij echter de hoofdzaken maar noemen om die grote zegen nader aan te duiden. Die zegen des Heeren bestaat zeker:

- a. In de liefde des Vaders
- b. In de genade des Zoons.
- c. In de gemeenschap des Heiligen Geestes.

Niemand zal wel kunnen zeggen daar is nog meer, want wat wij daar noemden is alles. Alles voor de tijd en alles voor de eeuwigheid. Dat was hetgeen ook de apostel Paulus in het einde van zijn tweeden zendbrief aan Corinthe de gemeente aldaar en het volk van God door alle tijden en eeuwen toewenste.

- a. De liefde des Vaders kunnen wij in zijn diepte, hoogte, lengte en breedte met ons eindig verstand niet bevatten. Vele kenmerken draagt die liefde; zij is soeverein, eeuwig vrijwillig, onafhankelijk, onveranderlijk, zal nooit verflauwen of immer ophouden. De liefde is uit God. God is liefde. Zijn liefde is eeuwig gelijk Zijn wezen waaruit ze voortvloeit. Hij heeft Zijn volk lief gehad met een eeuwige liefde. Lief voordat de aarde was neergedaald op hare grondvesten, voordat dat volk dus bestond, noch goed noch kwaad gedaan had. Die liefde is nooit opgewekt door iets dat in de mens was; dus de mens valt er geheel buiten. Uit soevereine liefde heeft God Zijn volk verkoren en zijn ze geschreven in het boek des Levens, des Lams. De hoogste openbaring van die liefde is in Christus. Joh. 3 : 16. Geen zonde, ongeloof, opstand en liefdeloosheid van de zijde van dat volk kan die liefde ooit verbreken, verzwakken of verminderen. Bij Hem is geen verandering of schaduw van omkering. Zelfs de oefening van de liefde kan ook nooit worden tegengestaan. "Ziet hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft namelijk dat wij kinderen Gods genaamd zouden worden." 1 Joh. 3:1.

- b. De genade des Zoons is ook te achten als de grootste zegen. De genade van wijsheid, kloekzinnigheid, vrijmoedigheid en ijver blinkt uit in de Zoon van Gods welbehagen. Paulus zegt in 2 Kor. 8 : 9 "Want gij weet de genade onzes Heeren Jezus Christus dat Hij om uwentwil arm geworden was daar Hij rijk was, opdat gij door Zijne armoede zoudt rijk worden." Die genade waardoor Hij zichzelf vrijwillig over gaf aan Zijn Vader voor Zijn uitverkorenen, om in hun plaats te lijden en te sterven, Gods wet te vervullen en Gods gerechtigheid te voldoen. Welk een werkzame genade heeft Die Borg voor de tijd, in de tijd, en in de eeuwigheid geopenbaard. Voor de tijd aanvaarde Hij Zijn Kerk in de eeuwige vrederaad. In de tijd heeft Hij de verzoening voor hen teweeggebracht, die verzoening namelijk die de Vader had gevonden. Job 33 ; 24. In Joh. 17 : 1 betuigt Christus: "Ik heb voleindigt het werk dat Gij mij gegeven hebt om te doen." Die werkzame genade in de tijd komt ook naar voren in het werk der schepping. Joh. 1:3. "Alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt en zonder Hetzelve is geen ding dat gemaakt is." Als ook in het werk der voorzienigheid, Joh. 5 : 17, "Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk ook." In de eeuwigheid is Hij werkzaam wat betreft de toepassing van de verworpen zaligheid en genade in de geslachten van Sem, Cham en Jafeth tot de dag des oordeels. Niemand komt tot den Vader dan door Mij. "Joh. 6; 44. Zijn volk brengt Hij terug in de gemeenschap Gods. En de herstelde gemeenschap tussen de Vader en dat volk, onderhoudt Hij in de hemel gestadig. Ja, Hij leeft altijd aan de rechterhand Zijn Vaders om voor Zijn volk te bidden. Zijn genade komt openbaar in de ondersteuning, die Hij de Zijnen schenkt, van stap tot stap. De ganse zaligheid van Zijn volk ligt in die Tweede Adam eeuwig vast. Zij worden in de kracht Gods bewaard door het geloof, tot de zaligheid die geopenbaard zal worden in de laatste tijd. Welk een onwaardeerbare zegen om aan die genaden persoonlijk deel te hebben. Dat is oneindig veel meer dan dit tijdelijke leven ooit kan schenken. O, wat moest een ieder er reikhalzend naar uitzien, en geen ruste kunnen vinden voor en aler men die kennis bekomen had waarin alleen het eeuwige leven bestaat!

- c. Maar wat zou de liefde van de Vader en de genade van de Zoon in ons leven zijn zonder de gemeenschap van de Heilige Geest? Immers die dierbare, hoogst verheven derde Persoon, Die van de Vader en de Zoon uitgaat is de grote Toepasser van de zaligmakende weldaden van het verbond der Genade. Die Geest, Die bij de schepping zweefde op de wateren maakt de doden zondaar levend. Joh. 6 : 33. Het is het werk van de Heilige Geest om de levend gemaakte zondaar te overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel; hem te ontdekken aan zijn verloren toestand, aan zijn gescheiden staat, maar ook aan zijn erf en dadelijke schuld. Ja het is Zijn bijzonder werk om Christus te verheerlijken op de aarde d.w.z. in de harten van Gods uitverkorenen. Christus te verheerlijken als de van God gegeven Zaligmaker, Borg, Middelaar en Hoofd van het Verbond der genade, in Wien alle schatten van wijsheid en kennis zijn verborgen. Christus te verheerlijken als de Tweede Adam, Die terugschenkt wat wij in de eerste Adam zijn verloren.

Welk een glans en welk een heerlijkheid werpt de Heilige Geest op de Gezalfden des Vaders, als Profeet, Priester en Koning! Het is het werk van de Heilige Geestes om in onze harten plaats in te ruimen voor Christus, gelijk dan ook Die Geest genoemd wordt *een Geest des oordeels en der uitbranding*. Het is ons beslaan eigen om zaligmakers te zoeken, die het vermogen daartoe missen. Wij zoeken gerechtvaardigd te worden uit de werken der Wet. Wij houden vast aan onze bevindingen, ervaringen en zoete gestalten, die toch nooit aan Gods

gerechtigheid kunnen voldoen. Gods Geest ontbloot tot de fundamenten toe. Hij verheerlijkt Christus niet alleen dat wij Hem leren kennen als het fundament en de enige grondslag van zaligheid, maar dat we ook op Hem alleen zakken en zinken en met Asaf mogen betuigen in Psalm 73 : 13: "Mijn rots, mijn deel, mijn eeuwig Goed."

De Heilige Geest geeft ons gemeenschap met de Vader en de Zon. Ja bij de voorduur treedt die Heilige Geest op als de Geest der aanneming tot kinderen, door welke wij roepen *Abba, Vader*; en doet ons van het eeuwige leven verzekerd zijn.

Hij is een Geest des geloofs, van blijdschap en van vertroosting. Die hen sterkt in alle bekommernissen, benauwdheden en droefenissen van hun hart. "*Uw goede Geest geleide mij in een effen land.*"

Nu hebben wij te onderzoeken wat het inhoud *om vol te zijn van de zegen des Heeren*. Eenmaal in het paradijs in de staat der rechtheid waren wij vol van God; vol van een Drie-enig God. Daarin lag ons leven, ons hoogste vermaak. Ja dat was ook ons hoogste doel van ons leven. Van Elimas de tovenaarsleerling lezen wij in Hand. 13 : 10, dat Paulus tot hem zei: "O gij kind des duivels, vol van alle bedrog en van alle arglistigheid, vijand van alle gerechtigheid." O, dat is geliefden, nu onze grondslag in Adam, krachtens die diepe val. Vol van vijandschap en haat, vol van zonde en van de wereld, ja van alles wat God mishaagt en Zijn heiligen toorn opwekt, zijn wij nu vervuld. Zo vol dat er voor niets anders meer plaats is in ons hart. O wat een diepe jammerlijke staat van ellende waarin wij allen van nature liggen Heeft God ons zo geschapen? O nee, wij waren vol van Gods heerlijkheid en Gods Majesteit, doch nu zijn wij alles kwijt, alles verloren. Leeg van God zijn wij, wij derven de heerlijkheid Gods.

En daarbij zijn wij zo jammerlijk dat wij van nature geen behoefte hebben om datgene wat wij kwijt zijn weer terug te mogen ontvangen, tot Gods eer en onze zaligheid. Onze grootste ellende bestaat daarin dat wij onze ellende niet kennen en gevoelen Zonder bekommring dienaangaande gaat de arme mens naar de eeuwigheid. Hij roept en huilt om de wereld en om de zonde, bedekt of openbaar. Menigeen, die uitwendig onberispelijk leeft voedt zich met godsdienst, doch die voortvloeit uit zijn eigen ingewanden. Welk een belijdenis legt de verdwaasde mens soms af, zonder kennis te hebben aan het wederbarende werk van God de Heilige Geest. Hoevelen braken hun vijandschap uit, wanneer met ernst gewezen wordt op de noodzakelijkheid van levende vereniging met Christus, Die alleen maar gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren is.

Wat is dan Gods genade groot, als Hij die arme mens vol van de zonde of volgepropt met eigengerechtigheid, door Zijn Geest gaat overtuigen en ontdekken! Die Geest opent in het uur der minne de blinde zielsogen van de uitverkorenen zondaar, opdat hij zal zien en bekennen en overleggen en tegelijk verstaan, dat hij is ellendig, jammerlijk, arm, blind en naakt. Dat hij leert walgen van zichzelf en om God verlegen wordt. O, dat ontbloot te zijn van alle gerechtigheid en leven, vrede, troost en zaligheid..., wat baart hem dat een bittere smart en innige droefheid! Zijn grootste bekommring gaat niet daarover dat hij naar de hel moet en dat hij buiten de hemel zal blijven, *maar dat hij God kwijt is en God eeuwig zal moeten missen.*

Gods Geest echter ontdekt die zondaar ook het evangelie en het middel van God verordeneerd namelijk Christus, in Wie al de volheid der Godheid lichamenlijk woont. Zij leren alles schade en drek te achten om de uitnemendheid der kennis van Christus

Jezus, om in Hem gevonden te worden, niet hebbende hun gerechtigheid, die uit de wet is, maar die door het geloof uit Christus Jezus is Fil. 3:8:9. Gods volk is een volk dat tegen zichzelf in leert bidden, maar ook van zich af. Hun gebed wordt bij ogenblikken: *"Heere ontnem mij wat ik niet kwijt wil, en schenk mij uit genade wat ik niet hebben wil."* God moet eerst wat van hen is uit hun handen slaan, opdat zij een volkomen Zaligmaker zullen omhelzen.

"Vol van den zegen des Heeren." Van de Heere Jezus staat er in Lukas 4:1; dat Hij was vol des Heiligen Geestes. En in Johannes 1 : 14; dat Hij is vol van genade en waarheid. Van Jozua lezen wij dat hij vol was van de Geest des Heeren, Deut. 34 : 9. In Jesaja 6 : 3 *"De aarde is van Zijn heerlijkheid vol."* Van Stéfanus staat: vol des Heiligen Geestes, vol des geloofs en kracht. Hand. 6 : 3; 5 : 7 : 55; 11 : 24. Paulus kwam met volle zegen des evangelies. Rom. 15 : 29.

"Vol van den zegen des Heeren." Ja, het is dus hetzelfde als vervuld te zijn met een Drie-enig God. Ook die volkomen vervulling zal eerst zijn in het nieuwe Jeruzalem, doch hier in deze bedeling wordt er bij ogenblikken iets van gekend in de harten van Gods gunstgenoten.

Toen Naomi terugkeerde uit de velden van Moab, hebben de vrouwen in Bethlehems poort de vraag gedaan: *"Is dat Naomi? Diep bedroefd heeft die oude Naomi toen geantwoord; "Vol toog ik weg, maar ledig heeft mij de Heere doen wederkeren. "Ruth 1 : 19 en 21. Wanneer ge toen in die omstandigheden aan die moeder in Israëel gevraagd had of ze nog wel eens ooit blij zou zijn, dan had ze wel eens gezegd: "Ik kan het niet geloven." Toch is het nog een keer in haar leven geschied. Naomi is verblijd geworden toen het huwelijk tussen Boaz en Ruth voltrokken is in de poort. Doch haar blijdschap is nog veel meer verhoogd toen zij dat geboren kind uit dat huwelijk, namelijk Obed zette op haar schoot. Immers Obed werd de vader van Isai, Davids vader en uit David de Christus.*

God verheerlijkt Zijn eeuwige raad en bekomt Zijn eer en heerlijkheid in de verheffing van Christus. Onze werken worden niet vol gevonden voor God. Wij worden afgekeurd, wij komen met het onze om, opdat we gedrenkt worden uit de beken van Gods wellust, opdat we in volheden Gods terechtkomen.

"Vol van den zegen des Heeren." Vervuld met de liefde des Vaders; zodat hart en mond er van overloopt en zij dronken worden van de liefde. Zo dronken dat ze met Paulus uitroepen: *"Dankende den Vader, Die ons bekwaam gemaakt heeft, om deel te hebben in de erven der heiligen in het licht."* Kol. 1 : 12.

"Vol van den zegen des Heeren." Wanneer onze Zielen vervuld wordt met heilbespiegelingen om het schoonste van een Koning te zingen. Psalm 45 : 1. Wanneer zij uit de volheid van Christus bediend worden dan neemt dat hun zielen geheel in beslag. Dan ligt de oude mens der zonden er onder dan oefent de wereld geen kracht meer. Dan mogen zij in het aangezicht van Satan en van al hunne belagers zeggen: *wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkoren Gods, God is het die rechtvaardig maakt, wie is het die verdoemt, Christus is het Die gestorven is; ja wat meer is die opgewekt is Die ook ter rechterhand Gods is; Die ook voor ons bidt.*

"Vol van de zegen des Heeren."

Op het Pinksterfeest te Jeruzalem werd de dag vervuld, het gehele huis vervuld, maar werden ook de discipelen vervuld. Hand. 2 : 4. En Paulus zegt in Efeze 5 : 18. En wordt niet dronken in wijn waarin overdaad is, maar wel in de Geest.

- Vervuld met de Heilige Geest betekent dat de gehele mens met de Heilige Geest bevrucht wordt; dat al de vermogens van ziel en lichaam aangeraakt en vernieuwd zijn.
- Vervuld met de Heilige Geest ten opzichte van de verschillende en menigerlei gave des Heiligen Geestes, ja zo vol dat wij als overvloeien van dezelve. Vol van Zijn invloed en gaven dat zij nooit uitdrogen of ophouden. "Het water dat Ik hem geven zal, zal in hem worden een fontein van het levende water springende tot in het eeuwige leven."
- Ja vervuld met de Heilige Geest wil zeggen, dat Gods volk in en met die bewerkingen en aandoeningen van de Heilige Geest zó opgenomen en voldaan zijn, dat ze van al het aardse en zondige afzien, lustende buiten God en Zijn genietingen niets in hemel of op aarde, als daarmee geheel vervuld en verzadigd. Zach. 9 : 15. "Zij zullen eten en zij zullen drinken, en een gedruis maken als de wijn; en ze zullen vervuld worden als het bekken, gelijk de hoeken des altaars."
- Wanneer Gods volk zo vervuld is met de zegen des Heeren, dan worden onze huisgenoten en onze omgeving het wel gewaar, "Indien deze zwegen, de stenen zouden gaan spreken."

*"Dan vloeit mijn mond steeds over van Uw eer,
Gelijk een bron zich uitstort op de velden."* Psalm 119:86.

Ja, wanneer we vol zijn van de zegen des Heeren, dan worden al Gods deugden geroemd. Psalm 138 : 2. Dan krijgt God de eer van Zijn werk. Dan wordt Christus in al Zijn heerlijkheid en graveerselen verhoogd. Dan wordt de Heilige Geest geprezen in Zijn Persoon en in Zijn bediening. Dan is het: *"Aanbidding, eer en dank'bre lofgezangen."*

Dan is de vrucht hetgeen wij nu samen zingen met de dichter uit Psalm 145 : 3.

"Zij zullen uit de volheid van 't gemoed", enz.

3. En nu tenslotte geliefden, rest ons nog stil te staan bij het laatste gedeelte van de zegen over Naftali uitgesproken. Deze woorden namelijk: ***"Bezit erfelijk het Westen en het Zuiden."***

Dat Mozes gedreven werd door de Geest der profetie blijkt ook wel daaruit, dat nog vóór het lot in de schoot werd geworpen hij reeds voorzag en voorzei hoe het beleid ervan zou zijn. Bij de verdeling van het beloofde land ontving de stam Naftali zijn erfdeel in het Noorden, vlak tegen de Jordaan aan en rondom het meer dat later als het meer van Tiberias of Genesareth bekend zou staan. In het zuiden was Naftali begrensd door Issaschar en Zebulon; in het Westen door Aser. In het gebied van Naftali bevond zich één der vrijsteden, n.l. Kedes vanwaar Baruch afkomstig was, onder wiens leiding Naftali en Zebulon de strijd voerden tegen Jabin en Sisera. Richteren 4.

Ook Debora de richteres, was uit Naftali. Petrus, Filippus en Andréas waren op een der toppen van de bergen, gelegen in die stam, geroepen door Christus tot Apostel.

Uit die stam was ook van moeders zijde afkomstig Hiram en Tyrus die het gietwerk voor Salomo aan de tempel liet verrichten, 1 Kon. 7 : 13.

Naftali beminde de vrijheid en was vaardig in het strijden. Jacob had reeds op zijn sterfbed van hem gezegd: *"Hij is een losgelaten hinde."* Het is een eigenschap van een hinde dat zij zich vrij kan bewegen. Dat de stam van Naftali vaardig was in het strijden, zien wij in Richteren 4 en 5 waarvan wij straks reeds spraken. Ook aan de

strijd tegen de Midianieten onder Gideon hadden zij een belangrijk aandeel volgens Richt. 6 : 35 en 7 : 23.

Tengevolge van zijn ligging stond dat stamgebied veel bloot aan aanvallen van de vijand, vooral uit het noordoosten; o.a. van de Syriërs, 1 Kon. 15 : 20 en 2 Kron. 16:4. Later wordt ook Naftali weggevoerd naar Assyrië, 2 Kon. 15 : 29. Jesaja heeft in zijn profetieën het onheil van die wegvoering voorspeld en sprak van die stam als land dat beangstigd werd, doch ook het land waar het eerste licht voor opgaan zou. Zie Jesaja 8 en 9. Die belofte is vervuld, toen Christus juist het voormalige gebied van Zebulon en Naftali het eerst tot schouwspel van Zijn werkzaamheid maakte. Matthéüs 4:12. Kapérnaüm, Gorazim en Bethsaïda lagen in de stam van Naftali. Ja, Christus heeft zich na het verlaten van Nazareth in dat gebied gevestigd.

Wanneer wij nu die zegen van Mozes letterlijk nemen dan hebben wij te denken ook aan de vruchtbaarheid van het gebied waarin Naftali lag; de ligging en het klimaat van het aan de zee van Genésareth gelegen gedeelte.

Maar Mozes heeft niet alleen aardse zegeningen aan Naftali toegezegd, maar vooral de geestelijke zegeningen van het verbond der genade. Die zegeningen die in de hemel in Christus Jezus zijn; de zegeningen van de troon en de weldaden van de voetbank Zijner voeten. Gods volk krijgt ze beide, lees maar in Psalm 69 : 14, Datheen:

*"Een ieder die Gods Naam beminnen zal
Die zal daar een vrije woning verwerven."*

En in Psalm 16 : 3, Datheen:

*"God is mijn deel, Die mij bewaart nu voort,
Op U staat mijn rente gegrondet Heere."
Dit heerlijk erfdeel, wat mij toebehoort
Is mij in 't schoonste geworden, met ere."*

Gods volk heeft dus niet in een brandverzekering te gaan en een levensverzekering; als zodanig hebben zij dit ook niet nodig. Zij zijn door en in God verzekerd.

In verband met Naftali's naam maar ook met het oog op de strijd, die hij zou moeten strijden en waarin hij gedurig gewikkeld zou worden, spreekt nu Mozes zegen ook van *overwinning*. Naftali zou een bijzonder vruchtbaar deel krijgen in het land der belofte. Door oorlog komt verwoesting en de gedurige strijd zou de vruchtbaarheid verminderen.

In deze zegen wordt vruchtbaarheid beloofd, doch als vrucht van de overwinning die God hem bereidt en verzekerd. Door die overwinning zou God hem schenken rust en vrede. "Bezit erfelijk het westen en het zuiden." Dat is de zeestreek en het zuiderland; waarvan voornamelijk de dichter van Psalm 126 : 2 zong: "Verkwik het als de watervloed; die het zuiderland herleven doet." In uw erfdeel, o Naftali mogen zich de voordelen van de zee paren met de lieflijke zuiderwarmte; die twee mogen elkander matigen.

"Bezit erfelijk." Iets wat wij erven, daar staan wij buiten. Een erfenis krijgen wij door een vrije wilsbeschikking. Daar hebben wij niet voor gewerkt, ons ook niet voor afgesloofd, wanneer het in de rechte weg ons toekomt. Erfelijk, betekent: *wat als erfenis overgaat; wat geërfd wordt; erfelijk recht*.

De zonde van Adam wordt ons krachtens de verbondsbetrekking waarin wij tot die eerste vader staan, toegerekend, maar erven wij ook over. Verschrikkelijk wanneer wij met die erfenis door de wereld moeten, en nog vreselijker, wanneer wij er de dood

mee moeten aandoen. Welgelukzalig indien op ons van toepassing is: "En indien gij van Christus zijt, zo zijt gij dan Abrahams zaad en naar de belofte erfgenamen." Gal. 3 : 29. In Ezechiël 36 :12, wordt gesproken van erfelijk bezitten van het land Kanaän, van een erfenis waarvan ze niet meer beroofd zouden worden. Wij lezen ook in Psalm 37 : 11, *van de zachtmoedigen, dat zij de aarde erfelijk zullen bezitten*. Het woord "bezitten", duidt aan het houden van of genieten een erfenis welke iemand in persoon, of door een ander in zijn macht heeft, alsof ze hem toebehoorde. Het betekent ook in ongestoord bezit van iets zijn. 'Bezitten' ziet dus op bestendigheid. Paulus mocht door genade van zichzelf schrijven in 2 Korinthe 6 : 10: "Als niets hebbende en nochtans alles bezittende."

"Bezit erfelijk het westen en het zuiden." God zorgt er voor dat de Kerk behoudt wat zij uit genade om Christus wil, maar ook als bij testament verkregen heeft. Zij erven wat bestendig is, Spreuken 8 : 21; het westen en het zuiden. Christus heeft eenmaal overwonnen op Golgotha's kruis. Daar heeft hij alle machten en krachten der hel, der zonde en des doods in het openbaar ten toon gesteld, en over hen getriomfeerd. Kol. 2:15. Tot troost van Zijn bestreden volk heeft de scheidende Christus gezegd in Johannes 16 : 33 : "Ik heb de wereld overwonnen." En in Openbaring 5:5 sprak een van de ouderlingen tot de wenende Johannes, verbannen tussen de rotsen van Padmos: "Weent niet, zie de Leeuw die uit den stam van Juda is, de Wortel Davids heeft overwonnen."

Maar dat niet alleen, *Christus heeft ook verlost van de vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons*. En door het vervullen en volbrengen van de wet heeft Hij het leven verworven en de onverderfelijkheid aan het licht gebracht. Ja alles wat die dierbare en beminnelijke Heere Jezus teweeggebracht heeft, door Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid is bij testament vast gelegd, en door Zijn dood bezegeld.

En nu zijn al de uitverkorenen erfgenamen Gods en mede erfgenamen van Christus. De Vader heeft Hem gesteld volgens Hebreeën 1 : 2; tot een Erfgenaam van alles. Hier op de wereld kan het plaats hebben dat onze namen in een testament staan, doch er later weer uit verdwijnen. Die voorbeelden zijn er genoeg. Ook gebeurt het menigmaal dat men hetgeen door een erfenis verkregen werd spoedig weer verliest. O het tijdelijke goed is zo onzeker en wisselvallig Het maakt zich zo menigmaal vleugelen. Zo is het echter niet met hetgeen Gods kinderen van hun oudste Broeder erven.

- (1) Die erfenis ontgaat hen niet. Christus Zelf is er Borg voor. Voor wie Hij de zaligheid verdiende, dien past Hij ze ook zekerlijk toe.
- (2) In die erfenis delen zij. Hier is het reeds: "Begint te erven." Hier krijgen zij de rente van het kapitaal; genieten zij de vrucht van die verworven erfenis tot rechtvaardigmaking, heiligmaking en vrede des gemoeds.
- (3) Die erfenis raken zij nooit meer kwijt. *Hun erfenis zal in eeuwigheid blijven*. Psalm 37 : 18. De erfenis wordt voor hen bewaard, en zij voor de erfenis. Het is een schat die de mot en de roest niet zal verderven en waar de dieven niet doorgraven en stelen. Hun erfenis wordt in de hemel bewaard. In 1 Kor. 3 : 21-23, zegt de apostel Paulus,: "Niemand dan roeme op mensen, want alles is uwe. Hetzij Paulus, hetzij Apollos, hetzij Cefas, hetzij de wereld, hetzij dood, hetzij tegenwoordige, hetzij toekomstige dingen, zij zijn alle uwe. Doch gij zijt van Christus en Christus is God." Daar ligt alles in uitgedrukt voor tijd en eeuwigheid, wat het voorrecht is van Gods gunstgenoten. Gods kinderen zijn in Christus meer dan overwinnaars. Zij zijn die helden, die het slijk der straten treden. Zach. 10 : 5. En: "Indien de Zoon u zal vrijgemaakt hebben dan zult ge waarlijk vrij zijn." Joh.

8 : 36. Vrij van de vloek der wet, van Gods toorn, van het eeuwig oordelen van de heerschappij voerende macht der zonde.

En oordeel nu zelf maar, mijne hoorders, zou dat niet met zich meebrengen rust en vrede, vrijheid en vruchtbaarheid? Door de toepassing van de Heilige Geest en de dadelijke toe-eigening door het geloof van dat alles, zullen die erfgenamen in de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods wandelen en worden zij ijverig in goede werken. Van die dadelijke vrucht van de overwinning door Christus, in het hart van Gods uitverkorenen zong de dichter (Datheen) in Psalm 68 : 7:

*"Nochtans als gij zult trekken uit
In 't veld met bazuinen geluid,
Gij werd schoner in d' ogen,
Als der duiven vleug'len klein,
Zijnde met goud en zilver rein
Versierd en overtogen."* enz.

De vrucht daarvan zal ruisen als de Libanon. Psalm 72 : 16. Het is een vernederende, een aanbindende, een aanklevende, een zonde dodende, een wereld kruisende en een ziel verheffende vrucht. En daarvan sprak Christus in Johannes 15 : 8: "Hierin is Mijn Vader verheerlijkt dat gij veel vrucht draagt." Dat volk bezit dan erfelijk het westen en het zuiden. Ze verkrijgen hemel en aarde.

Maar geliefden, waar zouden wij beginnen en waar zouden wij eindigen, om de volle diepte en de volle heerlijkheid van de drievoudige zegen over dat geestelijke Naftali uitgesproken, over de ware Kerke Gods van alle tijden en eeuwen te peilen en uit te meten? O we zijn zo arm, zo dood arm dat wij daar geen mond en tong voor hebben. Wie is tot deze dingen bekwaam? Het zal hier blijven, de helft is mij er niet van aangezegd. De Heere Zelf mocht ons door genade er het onderwerp van maken.

Toepassing

Laten wij met een kort woord van toepassing thans tot onszelf inkeren. Welk een betekenis, geliefden, ligt er in die verzadiging, in die vervulling en in het bezit van die erfenis voor de ware Kerk van God. Het is gelijk ik reeds opmerkte, hier alles maar ten dele en in beginsel; zelfs in het leven van de verst gevorderden in de genade.

De volkomen bevestiging en vervulling van deze zóveel betekenende zegen over Nafthali, zal eenmaal zijn in het nieuwe Jeruzalem daarboven. In de hemel der heerlijkheid zal de Kerk verzadigd zijn met Gods beeld en vervuld met al de volheid Gods, doch ook in het bezit gesteld van de eeuwige erfenis. Daar zullen zij niet alleen bekleed zijn met witte klederen, die wit gemaakt zijn in het bloed des Lams, maar ook de palmtakken der overwinning eeuwig in hunne handen hebben. In de hemel is geen gebrek meer; daar is geen gemis meer, daar zijn geen vijandelijke aanvallen meer te vrezen, gelijk Nafthali daar zoveel over moest klagen. In de hemel is geen gebondenheid meer, geen verwoesting en geen onvruchtbaarheid. Driewerf welgelukzalig degene, die door genade geen vreemdeling zijn van dat dierbare werk Gods en van die zegen die over Nafthali werd uitgesproken. *Welzalig dien Gij hebt verkoren.* Ja welgelukzalig het volk hetwelk het geklank kent. Dat volk dat kennis heeft aan de worstelingen Gods, maar ook deel aan het heil dat in Christus voor hen bereid is, van voor de grondlegging der wereld. Zij hebben een verwachting die niet zal worden afgesneden en een hoop, die niet zal beschamen.

Mijn medereiziger naar de eeuwigheid, onderzoek het toch eens ernstig tussen God en uw ziel, hoe het met u staat, en of u kennis hebt aan hetgeen wij uit Gods woord u mochten voorhouden. Het zijn dierbare zaken; maar bedenk het toch, dat het onmisbaar is voor elk schepsel. Vreselijk zal het zijn er vreemdeling van te zijn en er eeuwig verstoken van te zullen blijven. Droevig is het zo behoefteloos en lusteloos eronder voort te leven. Wat moest het u aangrijpen. Het is aan de avond en de dag is gedaald. Wij leven in het laatste tijdperk. Het tijdperk namelijk, dat aan de wederkomst van Christus op de wolken des hemels vooraf gaat. Met rasse schreden nadert die ontzagelijke en doorluchte dag.

Het is aan de avond voor u grijsaards, die nijgen naar het graf, maar ook voor zo menigeen in ons midden, die nog is in de kracht en bloei van ons leven, doch wier leven straks zal worden afgesneden. Er zitten er hier wellicht aan deze plaats, voor wie het niet lang meer duren zal en dan zal de zeis des doods uw leven afmaaïen en u stellen voor het beslissende oordeel Gods.

O bedenk toch heden wat tot uw eeuwige vrede, is dienende. Spelende in de ijdelheid van de wereld gaat u daarheen, totdat u ontwaakt in de buitenste duisternis, waar wening zal zijn en knersing der tanden. Veracht de waarschuwingen en vermaningen van uw vader en moeder, van uw leraar en ouderling niet. Slaat het niet in de wind, wanneer zij voor u zoeken, uw wezenlijk zielsheil. Het zal straks zo zwaar vallen, wanneer in het oordeel ook hun stem in uw oren zal klinken, maar dan om uw oordeel te verzwaren en 'Amen' te zeggen op het rechtvaardige vonnis Gods dat door die rechtvaardige rechter zal worden uitgesproken van Zijn troon.

Dat het heil uwer onsterfelijke ziel u nog eens ter harte ging, jong en oud, eer uw levensdraad zal worden afgesneden. Als van Ebal en Gerizim *verkondigen wij in de Naam des Heeren, zegen en vloek, leven en dood. Kiest dan het leven, opdat ge leeft tot in eeuwigheid.*

Wij zijn alle zegeningen onwaardig. Het leven hebben wij verbeurd en de dood hebben wij verdiend. Om Christus wil, door de Heilige Geest mocht u nog worden geschonken wat tot verzadiging en vervulling van uw hart en uw leven nodig is. Die erfenis die tot in eeuwigheid zal zijn. Nafthali die de zegen ontving was uit de springader Israëls en was een afgeworstelde, begrepen in Gods verbonds.

Groot is het voorrecht te mogen leven in de bediening van het genade verbond. Maar laten wij niet vergeten dat een wezenlijk inzijn in het verbond door het geloof noodzakelijk is om de zegen van de Gods des verbonds deelachtig te worden. Alles wat het ware Israël ontvangt vloeit uit het soevereine welbehagen Gods en uit dat eenzijdige verbond dat van geen wijken of wankelen weet. Nee, het ligt maar niet voor het grijpen, wij moeten van God gegrepen worden.

Wij moeten hier in de tijd het onderwerp gemaakt worden voor het voorwerp Christus. Het is nodig, met andere woorden, dat door Gods Geest plaats gemaakt wordt in ons hart voor de zegeningen des hemels. Gods Geest Die de dode zondaar levend maakt op grond van de verzoening door voldoening van de Borg des verbonds moet ons verwaardigen onszelf als een verdoemelijk zondaar te leren kennen, die onder vloek en toorn ligt, alle recht en aanspraak verloren heeft.

Maar ook ontdekken en ontbloeien tot de fondamenteën toe om onze reinigmaking en zaligheid buiten onszelf te zoeken in Christus Jezus. En wat zou de vrucht zijn van de ontledigende en armmakende genade van de Heilige Geest, anders dan dat we ons zullen zien als ontbloot van alle gerechtigheid en leeg van God en Christus? O dat

gemis gaat drukken en dat kost bij dezulken tranen. Neen, dat gaat niet buiten de mens om. Doch daar kent het oppervlakkige christendom niets van. Ze zijn gelukkig, rijk en verrijkt en geen dings gebrek. Dezulken zijn bekeerd en blijven bekeerd. Maar wat zij bezitten is een vermeende rijkdom, die soms in dit leven hen al ontvalt, en zo het hier niet plaats heeft, dan toch zeker in de dag der eeuwigheid. Die meent iets te hebben, die zal straks ontnomen worden, ook wat hij heeft. Bedriegt uwe zielen toch niet. Had u twee zielen dan zou u er een aan kunnen wagen, maar dat is zo niet. Wat wij stelen daar kunnen wij niet mee pronken, doch wat wij eerlijk gekregen hebben, daar kunnen wij mee voor de dag komen.

Het is zo noodzakelijk te weten hoe wij er aan gekomen zijn en in welken weg het ons deel geworden is. Geef uw ziele toch eerlijk rekenschap hoe het met u staat voor de grote eeuwigheid.

En is er nog een volk in ons midden dat met jaloersheid op die zegen ziet waarover wij mochten handelen, maar in hun onwaardigheid voor God ligt, en verdoemelijk voor zichzelf. O zielen, die gebaard zijt door het woord der waarheid en geen vreemdeling van de worstelingen Gods, wanhoopt aan God toch niet. Hij is rijk in barmhartigheid, allen die Hem aanroepen.

Nafthali's vader was in zichzelf een hielenlichter, een bedrieger, en zijn moeder een dienstmaagd; een slavin. Hij zelf was in Adam verdoemelijk voor God. Maar o eeuwig wonder Gods, welk een voortreffelijke zegen kreeg die Nafthali. Het was niet om verdienste of waardigheid, maar uit vrije genade. O van ons komt er nooit iets in aanmerking. Wat Gods volk ontvangt krijgen zij uit vrije ontferming. De mens valt er voor eeuwig buiten en dat is het grote wonder Gods.

Maar och wat is dat getal klein van diegenen die nog waarlijk om die zegen bekommerd zijn, en die in waarheid om God verlegen zijn. O het is bijna vreemd geworden in Gods kerk. Er zijn thans meer mensen die het bezitten, dan die het missen. Die levende ziel is bekommerd uit het ontdekt gemis, naar die schatten die in de duisternis zijn en naar die verborgen rijkdom. Dat God achteraan schreeuwen bij dagen en bij nachten, ... o wat is het zeldzaam, bij leraars en leden! Er zijn wat steden en dorpen waar God nooit meer komt. En daarbij wat een droeve voldaanheid bij sommigen die van God getrokken zijn, doch zo voortleven op hetgeen geweest is, zonder zaken en oefeningen, zonder bekommelingen om in Christus geborgen en gevonden te worden! Dat Gods Geest de hof van Zijn kerk eens doorwaaien mocht, met die Noorden- en Zuidenwind.

En volk des Heeren dat worstelingen geworsteld heeft tussen God en uw ziele aan Zijn troon en nog doet. Want hier neemt het geen einde. Wat is het een eeuwig wonder gezegend te worden gelijk Nafthali. *O Nafthali zijt verzadigd van de goedgunstigheid!* Vergenoegd in God te zijn, in Zijn wezen, in Zijn personen, in Zijn eigenschappen, ... wie kan het wonder op?

Vol van de zegen des Heeren! Gij zijt duur gekocht, om tempelen te zijn des Heiligen Geestes en om vervuld te worden met al die volheid Gods! Ja, het is een van de hoogtijden in uw zielsleven, van wellust dronken te mogen zijn, en een taal te mogen spreken die door niet velen verstaan en gevolgd kan worden. Dan is het hemelse melodie, dan is er iets van de verheffingen Gods in uw kelen.

O wat valt het dan mee daar uw ziel in dat Mesech zoveel klagen moet over gemis en vol van zoveel ellende, waarvan ge u zelf maar niet ontdoen kunt. Wat zal de eeuwige vervulling toch eenmaal uitmaken!

Bezit erfelijk het westen en het zuiden. O dat omhelzen van wat Christus, uw oudste Broeder, voor u verwierf. Wat een ruimte, wat een vrijheid, wat een blijheid is er dan toch in uw gemoed. Wat gaat u dan toch vrij over de wereld. Wat ligt dan alles er toch onder. Dan is uw wandel in de hemelen. Dan is er een bedenken van de dingen die boven zijn, waar Christus is. Waar uw schat is daar zal ook uw hart zijn. Hij is uw Rijkdom, uw Deel, uw eeuwig Goed.

En toch hier is het volmaakte nog niet. Het blijft hier nog afwisselend; vallen en opstaan; in de gevangenis en er uit. Gebonden en vrij, arm en rijk, leeg en vol. Wat een zaligheid zal toch eenmaal uw deel zijn, volk des Heeren, wanneer u in het volle bezit zijt van de eeuwige erfenis. *Geen oog heeft het gezien, geen oor heeft het gehoord en het is in het hart van geen mens opgeklimmen wat God bereid heeft, dien die Hem liefhebben.* Een onuitsprekelijke zaligheid wacht u, de kleinen met de groten, ja allen die de verschijning van onze Heere Jezus Christus hebben lief gekregen, en die hier worstelend over de aarde moesten gaan.

God verlevendige de hoop op de toekomst die aanstaande is. Uw zaligheid ligt in God Drie-enig eeuwig vast. Daar zal het zijn: eeuwig verzadigd met de goedgunstigheid Gods; eeuwig vervuld met de zegen des Heeren: eeuwig beërven het westen en het zuiden; eeuwig overwinnaar; eeuwig vrij; eeuwig blij.

Daar is alles vergeten wat hier zo vaak drukte en tranen kostte. O dat nooit meer in uw zelf terug te keren gelijk hier de koningin van Scheba terugkeerde in haar land; doch eeuwig aan God genoeg te hebben, storeloos, zonder scheiden, zonder onderbreking!

Volk des Heeren, dat uw ziel reikhalzend verlange naar die dag waarop alle schaduwen voor eeuwig zullen vlieden. *Kom Heere Jezus, ja kom haastelijk!*

AMEN

Slotzang: Psalm 17 : 8.

5. HET IS VOLBRACHT!

GOEDE VRIJDAG PREEK

Psalm 118:11
 Lezen Johannes 19
 Psalm 22:7, 8
 Psalm 118:10
 Psalm 72:10

Wij zullen u trachten voor te lezen uit Gods heilig woord, hetwelk u opgetekend vindt in het Evangelie naar de beschrijving van Johannes en daarvan nader het 19^e hoofdstuk.

Onze hulpe is in de Naam des HEEREN die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd van God den Vader en Christus Jezus den HEERE, in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.

Zoeken we nu samen het aangezicht des Heeren.

Geliefden.

Deze dag, Goede Vrijdag, is een dag van de grootste betekenis voor Gods Kerk hier op aarde. De grote Hervormer, doctor Luther, schreef, *dat Goede Vrijdag en Pasen, de twee voornaamste dagen waren van het jaar voor zijn ziel*. En daar is alle grond en reden voor, want de apostel Paulus schrijft aan de gemeente van Rome in het vierde hoofdstuk: *Gestorven om onze zonden en opgewekt tot onze rechtvaardigmaking*. Maar zal het voor ons persoonlijk betekenis hebben, dan moeten het in plaats van woorden, zaken worden in ons hart en leven.

En dan is er maar één woord nodig, waar we vanavond bij wensen stil te staan, welke u opgetekend kunt vinden in Johannes 19:30, het middelste gedeelte:

"Het is volbracht!"

1. Ten eerste: Het rijkste woord voor de Zoon.
2. Ten tweede: Het aangenaamste woord voor de Vader.
3. Ten derde: Het verschrikkelijkste woord voor de duivel.
4. Ten vierde: Het zaligste woord voor zondaren.

Geliefden, volgens de geleerden staat er in de Griekse Bijbel voor de drie woorden, die wij hebben, maar één woord.¹ En in de Franse Bijbel staat het anders, als dat het bij ons staat. Er staat in de Franse Bijbel: *Alles is volbracht*. Bij ons is het: *Het is volbracht*. Maar dat doet dan ook niet ter zake. We zijn er allen van overtuigd, geliefden, dat er op de hele wereld geen Woord is, dat zo onuitsprekelijk rijk is, zodat duizenden, zelfs tienduizenden woorden niet kunnen omschrijven, wat de inhoud is

¹ Grieks: tetelestai

van de woorden: *Het is volbracht*. Dat kruiswoord, wat door Christus gesproken is, zouden we vanavond ten eerste willen noemen:

1. *Het rijkste woord voor de Zoon.*

Er staat zo opmerkelijk in de tekst: *Toen Jezus dan de edik genomen had, zeide Hij: Het is volbracht!* Christus heeft drie jaren aan één gesproken. Des daags was Hij lerende in de tempel en des nachts was Hij op de berg om te bidden. Christus heeft Zijn tijd niet verbeuzeld; Hij heeft Zijn tijd niet verknoeid; Hij heeft Zijn tijd niet verluierd. Maar Hij is altijd bezig en werkzaam geweest in het werk van Zijn Vader. Dat was Zijn vermaak en dat was Zijn lust en Zijn leven. Hij was brandende van liefde en van verlangen tot de geschonden deugden van Zijn Vader en tot de ontlusterde deugden van Zijn Vader, opdat Hij door Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid, die ontlusterde deugden Gods weer zou opluisteren. En dat Gods volk en Kerk weer zalig zouden worden met behoud en verheerlijking van al de Goddelijke deugden. Al de woorden, die Christus op de wereld gesproken heeft, zijn rijk. De inhoud daarvan zullen wij nooit kunnen ontvouwen. We zullen wel moeten betuigen, dat we maar dwaze en blinde schepselen zijn. Zelfs de apostel Paulus heeft moeten betuigen, dat het hier allemaal ten dele was en wat wordt het in ons leven openbaar. Laat ik het zo zeggen: Als we nog eens iets mogen zeggen, dan zullen we gewaar worden dat we er nog niets van gezegd hebben. De woorden van Christus zijn altijd rijk geweest, maar het rijkste woord dat Hij ooit heeft uitgesproken, dat was aan het kruis: *Het is volbracht*. Er is op heel de wereld nooit iemand geweest, die dat heeft kunnen zeggen. De apostel Paulus zegt: *Ik heb de goede strijd gestreden; ik heb de loop beëindigd en het geloof behouden*.

En toch zit er in die woorden nog zoveel gemis en daar ontbreekt nog zoveel aan, zodat zelfs die man ook tot het einde van zijn leven, het bloed en de gerechtigheid van de Heere Jezus van node had. Hij wilde het graag bekennen in 1 Korinthe 15: *Door de genade Gods ben ik dat ik ben*. Hij heeft zichzelf nooit roem en geen eer gegeven. En als u nu eens denkt aan Mozes; er staat van hem geschreven: *Mozes, de man Gods*. Hij is veertig dagen en veertig nachten met God op de berg geweest en onmiddellijk door God onderhouden, maar toen hij ging sterven, kon hij toen zeggen: *Het is volbracht?* Hebt u dat ooit uit zijn mond gehoord, of heeft hij het geschreven in zijn laatste boek Deuteronomium? Die man gaat ootmoedig, klein en kinderlijk voor God en de mensen al zijn tekortkomingen betuigen. Hij gaat voor God zijn schuld en zijn zonden bekennen, en al zijn dwaasheid en zijn ellenden.

Maar nu hebben we vanavond een Persoon, stervende op Golgotha, en Hij roept het met blijdschap van Zijn hart uit: *Het is volbracht!* Het is het rijkste woord, wat ooit op de wereld geklonken heeft. Het is een woord, wat zulk een inhoud heeft, en dat getuigenis geeft zulk een bewustheid en zekerheid weer, dat er niet de minste twijfel in heb hart van Christus was en daar met blijdschap getuigd heeft: *Het is volbracht*. Hij had het werk volbracht, wat de Vader Hem gegeven had om te doen.

- Hij heeft ten eerste Zijn Vader nooit verdacht!
- Hij heeft in de tweede plaats Zijn werk nooit verzuimd!
- Hij heeft in de derde plaats Zijn oog gehad op Zijn keurlingen.
- En in de vierde plaats heeft Hij Zijn volk nooit vergeten.

We hebben vorige week gehoord, dat Hij aan het kruis uitgeroepen heeft: *Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen*. Er is geen mens dat met zijn werk voor God bestaan kan; we zouden alleen met al onze godsdienst en geredeneer naar de hel gestuurd kunnen worden. Wie zou zijn mond nog tegen God open durven doen?

We zullen moeten zeggen: *De Heere is recht in al Zijn weg en werk*. De Christus zegt het: *Het is volbracht*. Hij heeft in de eeuwige vrederaad het grote werk der verlossing aanvaard. Al de engelen die de Heere dienen voor Zijn troon, ja die hele heerschaar, hebben geen macht en geen kracht gehad om aan het Goddelijke recht te voldoen en om de zaligheid voor de Kerk te verwerven. En er is op de wereld geen mens gevonden, die het met de toppen van zijn vingers ooit zal kunnen aanraken, want niemand zal zijn broeder ooit kunnen verlossen. Hij zal Gode zijn rantsoen niet kunnen geven. De verlossing der ziel is zo kostelijk en zal in der eeuwigheid niet ophouden. Ons werk is verwerpelijk, geliefden, en wij zelf zijn voor God verdoemelijk. Al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpslijk kleed, maar Christus zegt aan het kruis: *Het is volbracht*. Hij heeft het werk volbracht, wat de Vader Hem gegeven heeft.

- Dat werk bestond in het stillen van Gods toorn en in het stillen van Gods gramschap en in het doordragen van de oneindige toorn Gods tegen de zonden van het ganse menselijk geslacht.
- Dat werk bestond daarin, om al de zonden en ongerechtigheden van dat volk te verzoenen en weg te nemen.
- Dat werk bestond daarin, dat Hij met Zijn hart Borg zou worden, om tot God te genaken en om een eeuwige gerechtigheid aan te brengen. En om een grondslag te leggen, waarop de gehele Kerk zalig wordt. Niet misschien, maar de zaligheid zal hun nooit ontgaan. Want er is niet alleen een mogelijkheid van zaligheid, maar er is een volkomen zekerheid van de zaligheid.

En geliefden, dat is allemaal voor hellewichten en voor rampzaligen. Het is allemaal voor mensen, die in hun leven op hun knieën voor God leren bekennen, dat ze de eeuwige dood verdiend hebben en die waardig zijn, om voor eeuwig vervloekt te worden en voor eeuwig van God weg gestoten te worden.

Het is volbracht. Wij lagen onder de vloek, de toorn en het oordeel Gods, uit kracht van onze diepe val in Adam en nu heeft Christus het volbracht. Hij heeft het zó volbracht, dat Hij aan die toorn een einde gemaakt heeft. Hij heeft het zó volbracht, dat de vloek van de wet voor eeuwig is weggenomen, en dat de zegeningen des hemels en de zegeningen des afgronds over dat volk worden uitgegoten, en dat geen duivel uit de hel, het ooit kan tegenhouden. Ja, Christus heeft alles volbracht, zodat niemand dat volk ooit uit Zijn hand zal kunnen rukken, want Hij heeft satans kop vermorzeld. Hij heeft die sterkgewapende gebonden en zijn vaten ontroofd. En het laatste woord is niet aan de duivel geweest op Golgotha, maar dat laatste woord was aan Christus.

Uitwendig gezien, zouden we zeggen, dat het allemaal mislukt was, vanwege al wat op Golgotha te zien was. De Joden hebben eigenlijk hun zin gekregen, want Christus hangt aan het kruis. De Romeinse soldaten hebben ook hun zin gekregen, want ze kunnen spotten, lasteren en smaden, zoveel als ze willen. Maria en Johannes staan bij het kruis. Hij heeft wel wat tegen hun gezegd, maar dat werk van God is ook beproefd geworden. Want toen Hij gezegd had: *Vrouw, zie uw zoon*; en zoon, *zie uw moeder*, toen is die drie-urige duisternis aangebroken, zodat Hij het uitgeschreeuwd heeft: *Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?*

Al wat van God komt wordt beproefd, mensen. Wie zal het ooit zeggen, hoe het gestormd heeft in het hart van die Maria en van die Johannes, en van de vrouwen? Ze zullen wel gezegd hebben: *Als die Christus nu roept, van God verlaten zijnde, waar zullen wij dan moeten blijven?* Het scheen allemaal een mislukking, maar het was geen mislukking, want opeens horen we Christus van de kruispaal roepen: *Het is*

volbracht. Een volkomen zaligheid, een volkomen gerechtigheid en een volkomen verzoening, waar geen mens een zucht meer aan toe hoeft te doen en waar hij geen traan meer bij hoeft te brengen. Want het is een uitgewerkte en een afgewerkte zaligheid, voor een in zichzelf diep rampzalig, jammerlijk en ellendig volk, wat de volle rampzaligheid omhelst tussen God en hun ziel. Het is alleen voor die mensen; het is niet om op straat te gooien, of maar te grabbel te werpen voor alle mensen; nee, zo is het niet. Petrus heeft op de Pinksterdag duidelijk gezegd: *Betert u dan en bekeert u, en laat uwe zonden afwassen en u zult de gave des Heiligen Geestes ontvangen.*

2. *Het is ook het aangenaamste woord voor de Vader.*

De Vader was met eerbied gesproken, heilig verlegen in het zoeken van een weg, om Zijn deugden te verheerlijken en om Zijn Kerk te zaligen. Aan de kant van de mensen was het onmogelijk en dat heeft God van eeuwigheid geweten, want Hij heeft de diepte van onze val volkomen gekend. De diepte van de val is zodanig, dat er van de mens nooit verwachting meer is. Zelfs geen zucht en geen gedachte en geen begeerte is er bij ons te vinden; van nature is er niets bij ons te vinden. We zijn in het Paradijs alles verloren. Omdat de Vader hen van eeuwigheid liefhad, heeft Hij Zijn liefde willen meedelen. *Hij vindt in gunst en niet in wraak Zijn lust.* Hij heeft gezegd: *Wie is Hij, Die met Zijn hart Borg worden zal, om tot Mij te genaken?* Was er één van al die miljoenen gevallen schepselen, die naar voren kwam en zijn handen opgestoken heeft en die betuigd heeft: *ik zal mezelf in de bres stellen?* O nee, het is ademloos stil geweest, toen de Vader daar zei: *Wie is Hij, Die met Zijn hart Borg zal zijn?* Maar wat een blijdschap, dat Zijn Eigen Zoon, Die van eeuwigheid door de Vader verkoren was, Zich vrijwillig gegeven heeft. Want, mijn hoorders, de Zoon kon niet gedwongen worden, omdat Hij Eén van Wezen was met de Vader en met de Heilige Geest. Hij is met Zijn hart Borg geworden, om tot die God te genaken. Hij heeft het op Zich genomen, en Hij heeft niet gevreesd, om het te aanvaarden.

Vanavond moeten we het u ook zeggen, dat er op heel de wereld geen mens bekwaam is, om de diepte en de zwaarte van dat lijden ooit te beschrijven. Dat is onmogelijk! Wij moeten er zover vanaf blijven, geliefden. Soms, als de Heere er iets van ontdekt in het hart van Zijn volk, dan komen ze zover, dat ze met David zeggen: *Hier weidt mijn ziel met een verwonderend oog.* Maar als je aan dat volk eens gaat vragen: *Kunt je het nu verklaren en kunt je al de zaken eens neerleggen?* Dan zeggen ze: *Och, ik heb er geen woorden voor, om het uit te drukken.*

Die Vader heeft Zijn Zoon in de wereld gezonden in de volheid des tijds. En dat is een weg van diepe vernedering, van versmading en van hoon en van laster geweest. Want de Zoon heeft hier op de aarde gewandeld, in de gelijkheid van het zondige vlees en Hij heeft Zichzelf vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot de dood, ja, tot de dood des kruises toe. Ik heb al gezegd: Hij heeft de Vader nooit verdacht. En Hij is niet, zoals wij dat zo vaak hebben, moedeloos geweest, maar Hij heeft Zijn aangezicht gezet, als een keisteen en Hij is niet wederspanning geweest. Als de Goddelijke natuur de menselijke natuur niet ondersteund had, dan was Christus ook weggezonden. Maar de Goddelijke natuur heeft de menselijke natuur ondersteund, zodat Hij er door gekomen is en er ook uitgekomen is en boven gekomen is. *Gij zaagt Uw strijd bekronen.* In Johannes 12 zegt Hij: *Nu ben Ik ontroerd, en wat zal Ik zeggen? Vader, verlos Mij uit deze ure!*

Want, geliefden, als God met Zijn volk door gaat trekken, dan gaan ze allemaal een tijdstip in hun leven beleven, dat het niet meer kan. Opdat het straks in hun hart verklaard en bevestigd wordt:

*God baande door de woeste baren
En brede stromen, ons een pad.
Daar rees Zijn lof op stem en snaren
Nadat Hij ons beveiligd had.*

En alleen in die opening van het welbehagen des Vaders en in het volbrachte werk van de Zoon, ligt de opening voor Gods kinderen en de ruimte voor Gods volk. Als ze daar wat van mogen zien, dan zeggen ze: *nu kan het nog*. En als Gods Geest het gaat bevestigen, dan zeggen ze: nu zal het gebeuren.

*Hij kan en wil en zal in nood,
Zelfs bij het naderen van de dood,
Volkomen uitkomst geven.*

Nu is er voor Christus een ogenblik gekomen, dat Hij zelfs aan het kruis getriomfeerd heeft over al die overheden en over al die machten en over al die krachten. Hij heeft tot de laatste druppel, de beker, de bittere kelk, van Gods toorn en gramschap uitgezogen, zodat er niets meer overgebleven is voor dat volk.

Het is volbracht. En nu is dát het aangenaamste woord voor de Vader geweest, dat de Zoon dat uitgeroepen heeft. Geliefden, wat we in ons leven nooit mogen vergeten, dat God van Zijn recht nooit afstand zal doen. Tegenwoordig - en dat is altijd zo geweest, - wil de mens een makkelijke weg naar de hemel hebben; hij wil zijn eigen weg hebben. Een mens wil buiten Gods recht om zalig worden. Dat is alles, wat een mens zoekt. En wat wordt het openbaar, dat er weinig zijn, die kennis hebben aan Gods deugden en aan Gods gerechtigheid, anders zou een mens niet zo gemakkelijk aanpakken. En anders zou een mens niet zo gemakkelijk gerust wezen; want dan komt er wel wat anders kijken, hoor! God moet Zichzelf handhaven!

De apostel Paulus zegt in Romeinen 8: *Die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven.* Het Liefste wat de Vader bezat, namelijk Zijn Eigen Zoon, heeft Hij overgegeven. Hij moest geboren worden in een beestenstal. God uit God en Licht uit Licht. Het kost Hem Zijn bloed, want Hij zweette grote druppelen bloed in Gethsémané en Hij werd gegeseld en Hij moest Zelf Zijn kruis dragen. Straks op Golgotha wordt Hij van God verlaten. *Wie kent de sterkte Uws toorns, naardat Gij te vrezen zijt!* Zou Hij er door komen? Want er staat: *Hij heeft gebruld van het geruis Zijns harten;* gebruld vanwege de ellende en vanwege de veroordeling en vanwege de vloek en de verdoemenis en vanwege dat Hij tot zonde gemaakt is.

En toch is het in de hemel gehoord: *Het is volbracht.* Nu is de Vader bevredigd in Zijn recht. Nu is de Vader verblijd, dat er zonder de krenking van Zijn deugden en Zijn volmaaktheden, er liefde in het hart van verloren zondaren en zondaressen kan geschonken worden. Gods volk gaat rechtvaardig verloren, maar dat wordt ook rechtvaardig zalig. Dat wordt zalig, omdat God het wil. Dat wordt zalig op grond van het volbrachte werk van de Middelaar.

Dat volk wordt van hún kant nauwelijks zalig. Het is niet zo, mensen, dat Gods volk altijd kan geloven en dat ze altijd in de wolken zitten en altijd in de bomen. Het is zo vaak: *Ik heb mijn tranen onder het klagen, tot mijn spijze dag en nacht.* Waar worden ze niet mee aangevallen, geliefden. Wat hangen ze menigmaal de harpen aan de wilgen. Zelfs voor de poorten van de dood horen we ze nog zeggen: *het zal er nog maar*

op aankomen. Voor u er nog op aankomen? Een mens, die zó gepraat heeft en die zó'n getuigenis heeft afgelegd?

Och, als je eens wist, wat een pijlen er op de ziel worden afgeschoten. Je kunt niet zeggen hoe dat volk soms gemarteld wordt en getergd wordt! Maar God vergeet ze niet en Hij verlaat ze niet. Ze komen niet in de wanhoop.

*Zijn machtig arm beschermt de vromen
En Hij redt hun zielen van de dood
Hij zal ze nimmer om doen komen,
In duren tijd en hongersnood.*

En dat is nu, omdat de Vader bevredigd is in het werk en het Offer van Zijn Zoon. Hij heeft daar een vol genoegen en een vol welbehagen in genomen en daar ligt de Kerk nu in begrepen. Daar ligt de zaligheid van de Kerk in gewaarborgd. Och, met eerbied gesproken, de Vader zoekt naar een voorwerp, om Zijn liefde aan te openbaren en om Zichzelf weg te schenken en dat is door het kanaal van het dierbare bloed. Als Gods volk daar eens ruimte in krijgt, dan zeggen ze: *nu word ik zeker zalig*. De poorten der hel zullen Zijn gemeente niet overweldigen. *Ik weet in Wien ik geloofd heb, en ik ben verzekerd, dat Hij machtig is, om mijn pand bij Hem weggelegd, te bewaren tot dien dag*. De beekjes der rivier verblijden de stad Gods, de woningen des Allerhoogsten. En wanneer ze dat in de toe-eigening mogen hebben, als vrucht van de toepassing van God de Heilige Geest, dan mogen ze hun hand op dat Lam leggen, op het Lam Gods, Dat de zonden der wereld wegneemt.

En Hij heeft uitgeroepen: *Het is volbracht*. En nu is het een noodzakelijkheid, dat de Vader de gerechtigheid aan dat volk schenkt. Er staat in Job 33: *Ik zal hen de gerechtigheid wedergeven*. En dat is het werk des Vaders. Die oorspronkelijke gerechtigheid, die we verloren hebben in het Paradijs, gaat God Zijn volk teruggeven, want die Oudste Broeder heeft de gerechtigheid weder verworven en nu krijgen ze de gerechtigheid terug. Er staat niet, dat ze *Gods* gerechtigheid terug krijgen, nee, ze zullen *hun* gerechtigheid terug krijgen. David zegt: *De Heere verhoogt mij, naar mijn gerechtigheid en naar de reinheid mijner handen*. Dat kon hij zeggen, omdat hij besloten lag in de Borg en in de Middelaar des Verbonds. Geliefden, dan ligt er geen twijfel. Dan is het: *Wie zal er beschuldiging in brengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het, Die rechtvaardig maakt. Christus is het, Die gestorven is, ja, wat meer is, Die ook is opgewekt en Die ook ter rechterhand Gods is en Die ook voor ons bidt*. Het is volbracht.

3. Dat is het verschrikkelijkste woord voor de duivel.

De duivel heeft te vroeg gejuicht, toen hij Eva in zijn klauwen kreeg en toen Adam gegeten heeft van die verboden vrucht. Toen ging er in de hel een gejuich op, dat God het verloren had. En dat de hel zich wreken zou, toen God in de handhaving van Zijn gerechtigheid, de gevallen engelen uit de hemel had uitgestoten, om er nooit meer in terug te komen. Nu dacht de duivel, dat hij Gods raad kon vernietigen en dat hij Gods raad kon verbreken. Het is voor de hel een slag geweest, toen God na de val gezegd heeft: *Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw*. Is de duivel daar onder gevallen? Nee, die valt er nooit onder. Hij zal er wel onder móéten vallen, maar hij zal er nooit onder willen vallen en kunnen vallen. Toen Christus geboren werd, heeft hij in de harten van de inwoners van Bethlehem zodanig gewerkt, dat er geen één zijn deur voor Hem opengezet heeft. Zodat Maria nergens terecht kon en dat er niet anders, dan een beestenstal overbleef. Maar daar is toch de Christus geboren.

*O dierbaar Kind,
O Stof van vreugd,*

Geschenk van het Goddelijk Alvermogen.

Toen Christus moest vluchten naar Egypte, toen heeft de duivel gewenst, dat Hij verslonden zou worden in dat land der duisternis en in het land der schaduwen des doods. Maar: *uit Egypte heb Ik Mijn Zoon geroepen*. Hij is teruggekeerd. En als Hij straks gaat optreden in het publiek, dan willen de vijanden Hem van de steilte afwerpen in de diepte, om Hem zo te laten verongelukken. Wat is de vijandschap groot tegen de eeuwige raad van God en tegen het welbehagen Gods! Maar de duivel loopt met zijn kop tegen de muur, want God staat Christus de duivel driemaal verslagen, met: *er staat geschreven!* Hij heeft Zijn knieën nooit voor die vijand gebogen! Maar dan staat er opmerkelijk in Lukas 4:13: *En de duivel week van Hem voor een tijd*; hij zou nog eens terug komen.

O volk van God, de duivel komt terug, totdat u in de kist ligt en op het kerkhof ligt. Zolang komt hij terug. Wat heeft de duivel het ook geprobeerd op Golgotha. Ja, zelfs met de tranen van de vrouwen, om Hem te verzoeken en te bewegen en om Hem moedeloos te maken en verdrietig. Hij heeft het ook geprobeerd met de lasteringen van de vijand: *Anderen heeft Hij verlost; indien Hij de Christus is, laat Hem van het kruis afkomen en wij zullen U geloven*. Hij heeft met die vijanden, alles op alles gezet. De duivel heeft gezegd: *nu of nooit!* Daar is een slag geslagen, die met geen woorden is te beschrijven. Maar opeens klinkt het in de hel: *Het is volbracht!* Zijn kop is verbrijzeld en zijn macht is verbroken. Christus heeft niet alleen Gods toorn verdragen en Hij heeft niet alleen een eeuwige gerechtigheid verworven en Hij heeft niet alleen satans kop vermorzeld, maar Hij heeft ook in Zijn dood de poorten van het Nieuwe Jeruzalem geopend, waardoor het rechtvaardige volk zal ingaan, wat we eerst nog willen zingen, Psalm 118:10.

*"Dit is, dit is de poort des HEEREN;
Daar zal 't rechtvaardig volk door treén,
Om hunnen God ootmoedig t' eren,
Voor 't smaken Zijner zaligheên.
Ik zal Zijn Naam en goedheid prijzen;
Gij hebt gehoord; Gij zijt mijn geest
Door Uw ontelb're gunstbewijzen,
Tot hulp, en heil, en vreugd geweest."*

Het is volbracht. Geliefden, dat is:

4. *Het zaligste woord voor een arm, verlegen en rampzalig zondaar in zichzelf.*

Toen Christus op Golgotha het uitriep: *Het is volbracht*, toen heeft de hel gebeefd en gesidderd. Maar als dat woord niet klinkt in het hart, dan zakt hij weg. De koningin van Scheba had geen woorden meer, toen ze al de schatten én rijkdom van Salomo zag. *En meer dan Salomo is hier*. Wij hebben in het Paradijs de zonde volbracht en het oordeel over ons gehaald. We hebben onszelf ongelukkig gemaakt voor tijd en eeuwigheid beide. Dat is, wat wij gedaan hebben. En nu doen we ons hele leven niet anders, dan de Heere arbeid en moeite maken met onze zanden. We zijn verwerpelijk en verdoemelijk. Och mensen, weet u wat ervoor dat volk overblijft? Niet anders dan de hel. Maar er komt een tijd in hun leven, dat de hemel voor hen gesloten is en naar de hel kunnen ze ook niet. Dan lopen ze bij dag en nacht maar te zwerven over de wereld. Soms is het wel gebeurd, dat ze een ademtocht gekregen hebben, in hun ziel.

*Gij weet, o God, hoe ik zwerven moet op aard',
Mijn tranen hebt Gij in Uw fles vergaard.*

Maar de meeste tijd gaan ze veroordeeld naar de hel toe.

Och geliefden, als u er geen kennis aan krijgt, voordat het eeuwigheid wordt, dan zal het er slecht voor u uitzien, en wat zal het dan treurig aflopen. Want het zal toch een keer op zaken aankomen en niet op woorden, zodat het een keer mag klinken: *Het is volbracht.*

Dat God de Vader Zijn hand eens op onze schouder gaat leggen, en gaat zeggen: *Kind, het is voor u volbracht.* Dan zink je weg in verwondering. Geen leed zal dat ooit uit hun geheugen wissen. *Het zaligste woord voor een arme zondaar.* Het is zo'n wonder, dat ik er niets meer aan hoef te doen.

Ik zal u nog een paar dingen ervan zeggen, maar we moeten gaan eindigen. Ook de gebeden van Gods volk zijn volbracht. In de oude bedeling hebben ze geroepen: *Och, dat Gij de hemelen scheurdet en nederkwaamt.* Dat leert Gods volk ook goed, want ze worden door dezelfde Geest geleid en ze worden door dezelfde Geest bewerkt. Dat volk leert er iets van kennen voor hun eigen hart. Voor dat volk wordt het zaligste in hun leven, dat ook de gebeden volbracht zijn. Want och, zij kunnen God niet bewegen, om uit de hemel in hun hart te komen. En zelfs hun gebeden zitten nog vol van eigenliefde. Er moet nog verzoening gedaan worden over de ongerechtigheden van hun heiligste verrichtingen. Ze kunnen met niet één gebed voor God bestaan. Geen wonder, dat de Waarheid dan zegt: *Laat uw woorden maar weinig zijn.*

Maar nu roept Christus: *Het is volbracht.* Nu word ik zalig, omdat God het wil. Nu word ik zalig in een weg van recht en gerechtigheid. Nu zijn er hier zoveel inzinkingen, maar als we onze hand eens mogen leggen op dat Lam en op dat Offer, dan gaan we van binnen zingen:

*Als ik omringd door tegenspoed,
Bezwijken moet,
Schenkt Gij mij het leven,
Is 't dat mijns vijands gramschap brandt,
Uw rechterhand
Zal redding geven.*

Daar heb je het geloof in die stervende Christus, Die in Zijn sterven verheerlijkt is en Die door Zijn dood, de dood gaat doden. Het wordt voor dat volk een Elia's wagen.

*Dan ga ik op tot Gods altaren,
Tot God, mijn God, de Bron van vreugd.*

Dan mogen ze leunen en steunen op die Oudste Broeder bij ogenblikken en straks volmaakt. Wie is zij, die daar opklimt uit de woestijn, en die liefelijk leunt op haar Liefste? O geliefden, het is alles volbracht, en nu is God met Zijn volk tevreden.

*Gij zijt, Heer', met Uw volk nu tevreden;
Jakob's gevangenen maakt Gij ook vrij
En vergeeft des volks boosheid, voorleden;
Zijn zonden uit genade bedekt Gij.
Uwe gramschap doet Gij van hen zeer wijd;
En matigt Uwen toorn tot dezen tijd.*

O dat volbrachte werk! Ik moet er niets meer aan doen, want het is alles voldragen en volbracht. Het is geen misschien meer, maar een eeuwige zekerheid.

*Na de dood is het leven mij bereid,
God neemt mij op in Zijne heerlijkheid.*

Het is Goede Vrijdag, gemeente, het is misschien de laatste wel van ons leven. Straks wordt het Pasen en straks wordt het Pinksteren en als straks Gods volk in de hemel

komt, dan is het Loofhuttenfeest. Dan zullen ze met vreugde water scheppen uit de fonteynen des heils *en dat is alles uit Hem, door Hem en tot Hem.*

We zullen gaan eindigen. Wat zal ik meer zeggen mensen. Als ik zie op die oceaan en dáár in mag blikken, dan is er geen begin en geen einde. Bekennende de liefde van Christus, dat die de kennis te boven gaat! Die lengte, breedte, diepte en hoogte zullen we nooit kunnen peilen. Daar kunnen we niet bijkomen, als we er maar iets van in ons hart mogen hebben.

De Heere mocht het eenvoudige woord nog zegenen en nog heiligen. Dat God het nog bekrachtigen mocht en het nog eens tot nadenken brengen en dat we er nog vruchten uit mochten ontvangen voor onze arme ziel. En dat we nog gesterkt worden door die eeuwige Geest, Die van de Vader en de Zoon uitgaat, opdat we in dat volbrachte werk rust mochten krijgen en vrede mochten vinden voor onze zielen.

Jong en oud, mijn onbekeerde medereiziger, we zullen er toch eens mee in aanraking moeten komen. We zullen Golgotha moeten leren kennen, maar we leren Golgotha niet kennen buiten Bethlehem en niet zonder de Sinäi en niet zonder de hof van Eden. Dat zijn de vier punten, die noodzakelijk gekend moeten worden en dan kan er een tijd aanbreken, dat we de Olijfberg ook nog leren kennen, vanwaar Christus opgevaren is in de hemel en nu zit aan Gods rechterhand, om straks te oordelen de levenden en de doden.

Mijn onbekeerde medereiziger, kust de Zoon, opdat Hij op u niet toorne, eer dat ge op de weg zou vergaan, als Zijn toorn een weinig zou ontbranden. De Heere zegene Zijn Woord voor onze harten.

Ik hoop, dat voor dat volk, wat de gebaande wegen in hun harten mogen hebben, deze woorden nog tot troost, bemoediging en tot opwekking mochten wezen. En dat de hel vanavond ook moest beven voor ons, in de dadelijke vereniging met die Christus, Die daar uitriep op Golgotha: *Het is volbracht!* Amen.

Psalm 72:10

*"Dan zal, na zoveel gunstbewijzen,
't Gezegend heidendom
't Geluk van deze Koning prijzen,
Die Davids troon beklom.
Geloofd zij God, dat eeuwig Wezen,
Bekleed met mogendheên;
De HEER, in Israël geprezen.
Doet wond'ren, Hij alleen."*

Ontvang nu de zegen des Heeren.

***De Heere zegene u en hij behoede u,
de Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig
de Heere verheffe Zijn aanschijn over u en geve u vrede.
Amen.***

6. EENDRACHTIG BIJEEN

Uitgesproken 19 mei 1983

Psalm 22:3
Romeinen 12
Psalm 84:4, 5
Psalm 116:1
Psalm 66:10

Vangen we onze Godsdiensttoefening aan door met elkander te zingen van de 22^e Psalm en daarvan het 3^e vers.

Wat we uit Gods heilig Woord u wensen voor te lezen dat kunt ge opgetekend vinden in de brief van Paulus aan de Romeinen, het 12^e kapittel.

Onze hulp is in de Naam des HEEREN, die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid, worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd van God den Vader, en Christus Jezus den HEERE, in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.

Zoeken we nu samen het aangezicht des Heeren.

HEERE, Gij bracht ons nog een ogenblikje aan het einde van deze werkdag, aan de plaats des gebeds. Dat we met al ons eigen werk in de dood terecht mochten komen, opdat Christus en Hij alleen ons leven zal zijn. En dat Uw Woord en Uw getuigenis ook in de avond nog geopend en ontsloten mag worden voor ons verstand en voor ons hart; en ook in de bediening van hetzelfde. Waar we hoe langer hoe meer steil en diep afhankelijk worden en zijn. We moeten het maar gedurig gemaakt worden; onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad.

Wil ons in de avond door uw daden nog verblijden. Dat is van eeuwigheid in Uw hart geweest om dat te doen ten opzichte van al degenen waar Uw oog van liefde op gevallen is. Wier namen geschreven zijn in het boek des levens des Lams. En dat is een volk dat voor de wanhoop bewaard zal blijven. Al komen ze er soms dicht bij. Al worden ze er soms toe aangezet, dat het water hen soms tot een last wordt en de strop soms in hun ogen komt. Want het gaat door vele verdrukkingen in het koninkrijk Gods.

Maar,

*'Hij is het die bewaard ons leven,
Die voor ons zorgt tot ons behoed,
opdat wij niet vallen noch beven,
ja, dat niet slibber' onze voet.'*

Ge mocht in deze avond Uw getuigenis openen. En kon het zijn dat het nog vallen mocht in een door U wel- en toebereide aarde des harten. Dat het nederwaarts wortelen schieten en opwaarts vruchten mocht voortbrengen van geloof en bekering waardig. En de lessen, de vermaningen, de waarschuwingen, dat we die door Uw

genade het ter harte leerden nemen. En dat het voor de een, zowel als de ander tot een eeuwige winst mocht zijn, in het korte ogenblikje dat wie hier in dit leven en op de wereld, in die huilende wildernis, nog blijven moeten.

Gedenk aan de zieken en aan de kranken; aan de ouden van dagen, aan de weduwen, wezen, de weduwnaars; aan alles wat er zucht op deze wereld, in het midden van de gemeente. We dragen het op aan Uw troon. Zie in ontferming op ons neder. En dat al de wegen geheiligd mochten worden tot Uws Naams verheerlijking, maar ook tot vernedering en verootmoediging van onze ziel, voor het aangezicht van Uw Goddelijke majesteit. Dat Christus meer en meer noodzakelijk, dierbaar, beminnelijk voor onze hart en ziel mocht worden; om alleen in U gevonden te worden, niet hebbende onze gerechtigheid die uit de wet is, maar die door het geloof van de Zoon van God is.

Gedenk aan die ouders, die verblijd zijn met een kind, voor de vierde keer in hun leven. Geef een hart om het te erkennen en met alles in U te mogen eindigen. En dat hun kind geboren mocht zijn, om wedergeboren te worden, tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden. Laat Uw aangezicht over ons lichten. Geeft nog een woord om te horen en een hart om op te merken.

En wat we achterlieten, ook in ons eigen huis, op bed, wil U nog sterken in al de pijnen en al de smarten die er weer zijn. Het wordt hier allemaal afgebroken. En de mens gaat naar zijn eeuwig huis. Och, wil voor- en toebereiden, opdat eenmaal de dag des doods beter zal zijn dan de dag toen we geboren werden.

Ook de vele noden die er zijn in de andere gemeente, we dragen ze op aan het gerommel Uwer Goddelijke ingewanden. Zie in gunst van Boven op jong en oud, klein en groot, neder. Leg alles aan banden wat van ons is. Verlos ons van de Boze, want Uw is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, tot in der eeuwigheid. Amen.

Psalm 84 en daarvan het 4^e en 5^e vers.

Geliefden.

De apostel Paulus heeft in het voorgelezen kapittel Romeinen 12, de kerk vermaand, maar ook de kerk opgewekt: *verblijd u in de hoop; zijt geduldig in de verdrukking; volhardt in het gebed.*

- De hoop is een van de weldaden die God aan Zijn volk hier in een hopeloze wereld, schenkt. En die hoop die wordt in het hart uitgestort door de Heilige Geest. Daar heeft de apostel van getuigd, dat die hoop niet zal beschamen. Dat gaat wel door diepe en door moeilijke wegen, gedurig. Denk maar aan Abraham de vader der gelovigen, die de belofte kreeg van een zoon, maar die toen in het begin er verkeerd mee werkte. Die zijn oog geslagen heeft op Eliëzer, de Damaskener; want hij redeneerde met zijn verstand, zoals wij ook meestentijds doen. Van zijn kant kon het niet meer. En wij zijn niet beter. Hij dacht, dat kan toch niets meer worden. Dan zal om Gods kerk wel gebouwd moeten worden uit Eliëzer. Ja. En eindelijk heeft zelfs Sara een van haar dienstmaagden, Hagar, in de hand van Abraham gegeven om tot haar in te gaan. En... het werd weer een mislukking. Want er is net niets anders uit geboren als een woudezel. Ja, dat is alles wat wij op de wereld brengen. Woudezels. Toen het niet meer kon, - Abraham bijna 100 jaar oud en Sara bijna 90; - zodat ze zei: zal ik nog wellust hebben in mijn ouderdom? Dat kon ze ook niet begrijpen. Maar gelukkig, die

vrouw heeft twee keer in haar leven gelachen. Eerst in het ongeloof. En toen in het geloof. Toen dat ogenblik aanbrak dat zij het doen mocht in het geloof, dan zegt ze: *al wie het hoort wat God gedaan heeft, die zal met mij lachen*. Verblijdt u in de hoop.

- *Zijt geduldig in de verdrukking*. De verdrukking, daar wordt Gods kerk ingebracht en die gaat over Gods kerk, zolang als ze in de wereld zijn; om door de druk geoefend te worden en lijdzaamheid deelachtig te worden en zich op God te verlaten. Eenmaal zal die kerk uit de grote verdrukking komen; bij de een was dat meer zichtbaar dan bij de ander, maar Lodensteijn zei: *ik ga zo met mijn kruis, naar mijns Vaders tehuis*. Gelukkig!
- En nu, *volhardt in het gebed*. Ja, dat is het derde. Volharden in het gebed. Ten eerste, wij hebben geen gebed meer. Nee. Als we oprecht en eerlijk gemaakt worden mensen, dan zullen we dat elke dag wel ondervinden. Dan hebben we gebeden, laat ik dat nu zo eens noemen, vanmorgen toen wij uit bed kwamen, we hebben gebeden met de break-fast - ontbijt - en vanmiddag als we nog wat gegeten hebben, en vanavond weer. Maar ja, was het bidden? Wat is het, hé? Je zult er met mij wel beschaamd over wezen, hé? Of niet? Heb je wat te roemen? En toch mensen, is God zo goed dat Hij in het leven van Zijn volk, elke keer een nood werkt om tot God te schreeuwen. Er wordt wel eens gezegd: *nood leert bidden*. Maar dat is ook geen waar. Dat zeggen de mensen wel. Dat God de nood menigmaal gebruikt, dat is wat anders. Maar op zichzelf brengt de nood een mens niet tot God. Nee, maar nu is God zo goed voor Zijn volk, dat Hij ze elke keer weer ballast in hun leven. Elke keer. Dan met het een, en dan met het ander. *Elke dag heeft genoeg*, zegt de waarheid, *aan zijn eigen kwaad*. En dat komen ze niet te boven ook, nee.
Ten tweede. *Volhardt in het gebed*. Er is er eigenlijk maar Een die in het gebed volhardt heeft en Die nog volhardt. En dat is Christus aan de rechterhand des Vaders. Niettegenstaande dat, mijn geliefden, Gods volk is toch een volk dat maar gedurig aan het zuchten blijft. En aan het bidden blijft. Kunnen zij het er zelf voor houden? Nee, dat kunnen ze niet. Maar toch is het waar. In hun werk, in d'r huis, in d'r arbeid, in d'r noden, in d'r behoeften, ... de Heere laat het elke keer maar vastlopen. En weer bedrogen, mislukt uitkomen met zichzelf; het kan ook niet anders. Maar nu zegt Paulus: *volhardt in het gebed*. Want die tot God komt moeten geloven dat Hij is en een Beloner dergenen die Hem zoeken. En het is naar Psalm 65: *God hoort het gebed. Tot U zal alle vlees komen*.

Wij wensen vanavond een kort woord daarover te spreken. De tekst is uit Handelingen 1 en dat wel het 13^e en het 14^e vers, waar Gods Woord aldus luidt:

En als zij ingekomen waren, gingen ze op in de opperzaal, waar ze bleven; namelijk, Petrus en Jacobus, en Johannes en Andréas, Filippus en Thomas, Bartholomeüs en Mattheüs, Jacobus de zoon van Alféüs, en Simon Zelótes en Judas, de broeder van Jacobus. Deze allen waren eendrachtiglijk volhardende in het bidden en smeken, met de vrouwen; en Maria de moeder van Jezus, en met Zijn broederen.

Tot dusver

Wij hebben de vorige week zondag gehoord dat de discipelen Christus nagestaard hebben totdat ze een boodschap uit de hemel krijgen om terug te keren naar Jeruzalem. Al heeft die wolk Christus weggenomen voor de natuurlijke ogen, maar toch hebben ze die Christus nagestaard, totdat Hij door de hemel inkwam in het

Nieuwe Jeruzalem daarboven. En nu hebben die apostelen, gehoorzaamd het bevel dat Christus hun gegeven had om naar Jeruzalem te gaan. Niet aan te sluiten bij de Farizeeërs, niet aan te sluiten bij de volgelingen van Johannes de Doper; want een mens ligt voor alle ellende open. Ja. Denk maar aan de tijd die wij nu beleven. Met de lossigheid in de kerk, in de huisgezinnen; de éne zwerft hier, en de andere zwerft daar. En of de waarheid er dan is, ja of nee, daar wordt heel niet meer over gedacht. Want zij gaan bijna allemaal geloven, dat ze in hun eigen godsdienst zalig zullen worden. Maar wij weten, dat het wel anders zal wezen. Want er is maar één Naam onder de hemel gegeven door welke wij zalig moeten worden. En, de leer van de ellende, van de verlossing en de dankbaarheid, dat zijn de drie stukken die nodig zijn om gekend te worden, zal het wel zijn voor de eeuwigheid. Nu zijn die apostelen in een opperzaal in Jeruzalem terechtgekomen. En daar hebben ze gebeden en daar hebben ze gesmeekt. En waar het over ging, gemeente, dat was over:

1. ten eerste, wat ze misten en
 2. ten tweede, over hetgeen wat ze beloofd waren.
- Die twee puntjes moet je maar onthouden.

Ten eerste, wat ze misten

Het is God van de hemel, gemeente die een mens in zijn gemis brengt. In 't gemis, ten eerste van God, ten tweede in 't gemis van Christus en ten derde in 't gemis van God de Heilige Geest. Er komt een tijd in het leven van Gods volk, dat ze gewaar worden, dat ze gelukkig zijn? Nee, dat ze ongelukkig zijn. En dat ze zonder God op de wereld zijn. En dat is een stuk, mensen. O, dat is een stuk! Als daar een weinigje in ons leven van opgelicht wordt, dan zou een mens zijn eige dood wenen. Geloof je het? Zonder God En dan allemaal eigen schuld. Want de mensen hebben het niet gedaan. Nee, wij hebben het zelf gedaan. *Wij zijn van het heilspoor afgegaan; ja wij en onze vaders tevens.*

En wat zal nu het gevolg zijn, als dat naar voren komt, mensen? Wat komt er dan naar voren? Dat een mens in deze wereld niet anders dan de dood vindt. En niets anders dan ledigheid. En niets anders dan veroordeling. Ja. Dan gaat een mens over de wereld lopen en zegt: *o God, was ik maar nooit geboren.* Was ik maar nooit geboren En als je dan 14 jaar oud bent, of 15, of 16, of 17, of 18, 19, 20, dan wordt je geen 80 meer, hoor! Dan wordt je nooit geen 80, dan moet de mens gaan sterven. En dan moet een mens God ontmoeten. En nu hebben we een godsdienst in onze dagen waar niets van dat alles gehoord wordt. Een godsdienst waar één, twee, drie, de mensen geholpen zijn; en gered zijn en gelukkig zijn en op de hemel aanstappen.

Maar, het is allemaal bedrog, mensen. Het is bedrog. En het zal nooit zo gaan. Nee. Nooit. *Alleen, ken uw ongerechtigheid dat ge tegen de Heere uw God overtreden hebt. En gedaan dat kwaad is in Gods oog.* Ja, er komt een tijd in het leven van die mensen, dat het werkelijkheid wordt, dat ze zonder God op de wereld zijn. En hoe zullen ze nu ooit met die God verzoend en bevredig worden? Hoe zal dat ooit kunnen? Van hun kant nooit. Nee, van hun kant zal dat nooit gebeuren. Dat is een onmogelijke zaak. Wie zal er tot den hemel opklimmen? En tot de hel neerdalen? De weg die ligt buiten de mens, geliefden. Totaal buiten de mens. Ze gaan zuchten of God hen bekeren wil. Of God hen genadig wil zijn. Maar hoe dat moet, of hoe dat kan of zál, ... dat kunnen ze je op geen briefje geven, hoor. Nee mensen, dat kunnen ze niet. Dat weten ze ook niet.

En nu worden ze wel eens bemoedigd, en ze worden wel eens ondersteund en ze worden wel eens gesterkt. Want zoals we vanavond reeds aanhaalden in 't korte

woordje wat we gevraagd hebben, God die bewaard al Zijn volk voor de wanhoop. Het komt er wel kort bij soms, maar hij bewaart ze ervoor. De Heere geeft opening in Zijn Woord en in Zijn getuigenis, dat eeuwig zeker is en slechten wijsheid leert. En dat is nu de weg die God met Zijn kerk houdt.

In Hoséa 2 staat: *daarom ...*, - daarom wijst op het welbehagen des Vaders - *daarom zie, Ik zal ze lokken en daarna in de woestijn voeren. En daar zal Ik naar hun hart spreken*. Israël is geleid uit Egypte om nooit meer in Egypte terug te komen. Gods volk moet nooit meer terug naar de wereld, nooit. Nee. Ze zijn er honderd keer bang voor. O ja. Maar terug moeten ze niet meer, nee. *Ze worden allemaal in de kracht Gods bewaard, door het geloof tot de zaligheid, die bereid is, om geopenbaard te worden in de laatste tijd*. Hoe dat allemaal gaat, kunnen ze zelf niet uitvinden. Daar kunnen ze geen verslag van geven. Want het worden allemaal mensen die het niet meer weten, maar die van God geleerd moeten worden.

En nu staat er in Jeremia 45: *Wat Ik gebouwd heb, dat breek Ik af; en wat Ik geplant heb, ruk Ik uit, zelfs dit ganse land*. Dus wat ze gekregen hebben, dat is wel allemaal van God geweest. Ze hebben er wel eens wat méér van gemaakt; dat gebeurt ook, hoor. O ja, want het zesde gebod - gij zult niet stelen - dat staat voor Gods kerk ook in de tien geboden. Of, het is het achtste gebod. Dat staat ook voor Gods volk beschreven. En nu bewaart God Zijn volk wel voor de wanhoop, maar er is een ding waar God Zijn volk niet voor bewaart. Dat is, *menigmaal niet voor doorvloeien*. Als nu een mens nooit door zou vloeien, dan is het ook niet goed. Maar gelukkig als een mens terug mag komen en eerlijk voor God mag bekennen wat hij erbij genomen heeft. Waar een mens al voor open ligt ...! Toen Zacheüs bekeerd werd, in Lukas 19, toen heeft hij gezegd: *wat ik door bedrog ontvreemd heb, dat geef ik vier dubbel weder*. Het worden eerlijke mensen. Het worden eerlijke mensen.

Maar, met die eerste weg van overtuiging en van opening daar komt een mens mee in de dood terecht. Want de praktijk van ons leven leert het, een mens is veel gauwer bekeerd dan onbekeerd. Onthoudt dat je leven lang. Om bekeerd te worden, dat gaat nog al gauw, hoor. Maar om onbekeerd te worden, o daar is een Goddelijk werk toe nodig. Daarom staat er: *Ik zal die kroon omgekeerd, omgekeerd, omgekeerd stellen*. En daar verzet zich alles tegen wat in het hart van een mens is. Daarom ligt er zo een hemels groot verschil tussen *overtuiging* en tussen *ontdekking*. De ontdekking van Gods Geest gaat dieper, menigmaal dan de overtuiging. Want de Heere zegt in Zijn woord: *uitgeteerd zullen ze op de aarde neerzitten*. Ze krijgen met hun schuld te doen, zij krijgen met Gods recht te doen, met Gods heiligheid, ze krijgen met Gods wet te doen, opdat ze een verloren mens voor God zullen worden. Opdat het aan hun kant buiten hope zal worden. Maar dan staat er ook in Psalm 38: *Maar nu, wat verwacht ik o HEERE? Mijn hoop is op U*.

Wat een voorrecht als dat gebeuren mag in ons leven. En dat we aan die eerste man moeten sterven, om die tweede Man deelachtig te worden. De eerste man is de wet, en de tweede Man is de Heere Jezus. Wij moeten aan Mozes sterven, we moeten aan de wet sterven, en we moeten aan onszelf sterven. Ja, we moeten sterven aan alles wat buiten Christus is, opdat Christus alleen verheerlijkt zal worden in ons hart. En dat is een kostelijke tijd. O ja. Dat is een wonderlijke tijd. Dat is een tijd dat we zonder zorg door het leven gaan. Dat is die tijd, als we een gezicht op Christus krijgen, als we een openbaring van Christus in ons hart hebben, wat we onszelf niet geven kunnen. Daar druipet liefde vanaf in het hart van een zondaar. En dan wordt het een wonder. Wat

wordt er een wonder? Het wordt een wonder dat hij nog bekeerd kan worden. Hij is nog niet bekeerd; maar dat hij bekeerd kan worden.

En dat er ook in dat leven een opwassen en een toenemen mag zijn in de kennis en in de genade van de Heere Jezus Christus. Als je dan denkt aan het Hooglied van Salomo, wat die man allemaal doorleefd heeft, vanzelf - want dat zat niet alleen in zijn hoofd, hoor; dat moet je niet denken, nee - Salomo heeft die stukken beleefd, waarvan hij in het Hooglied spreekt. En dan zien we dat er aan die bruid gevraagd werd: *Wat is uw Liefste meer dan een andere liefste, dat ge ons zo bezworen hebt?* Dan zegt ze: *mijn Liefste is blank en rood en Hij draagt de banier boven tien duizend.* En dan gaat die bruid tien verschillende eigenschappen van die Christus verklaren. Tien, en dan eindelijk zegt die bruid: *Al wat aan Hem is, dat is gans begeerlijk. Zulk Een is nu mijn Liefste, ja zulk een is mijn Vriend, gij dochters van Jeruzalem.*

Maar natuurlijk, een mens moet met een geopenbaarde Christus verloren gaan, om vrijgesproken te worden door God de Vader, als Rechter. En dat op grond van de borgtocht van Zijn Zoon, opdat hij Christus tot zijn deel mag krijgen, voor tijd en eeuwigheid. De discipelen hebben het sterven en de opstanding en de hemelvaart van Christus doorleefd. Toen het Pinksterfeest geworden was, - wat we aanstaande zondag met elkander hopen te overdenken, - toen zijn die apostelen bevestigd in hun staat, in hun stand en in hun ambt. In drie zaken. En toen hebben ze ruim getuigenis van die Geest gegeven. Niet van tevoren. Nee, niet van tevoren. Petrus is in zijn eerste preek op het Pinksterfeest in de eeuwigheid begonnen. In de eeuwigheid begonnen en in de eeuwigheid terechtgekomen. Dat is de vrucht van het Pinksterfeest. Ja.

Maar nu die discipelen, daar heeft de Heere Jezus tegen gezegd: *Het is u nut, dat Ik heenga, want als ik niet heenga, dan kan de Trooster, de Heilige Geest niet komen.* Alleen als Ik zal weggegaan zijn. Dus nu moesten die mensen in 't gemis van die derde Persoon komen. De gaven van die Geest waren ze deelachtig, de werkingen van Gods geest daar hadden ze kennis aan, maar nog niet aan de Persoon. Niet aan de derde Persoon in 't Goddelijk Wezen.

Het is hetzelfde als in de geschiedenis van Rebekka. Die wou met een man gaan trouwen, die ze nooit gezien had. Dat is ook wat, hé? Die zij nog nooit gezien had. Maar waar d'r hart zo voor ingewonnen was, dat ze met Eliëzer meeging. Toen die familie gevraagd had om nog een beetje afscheid te nemen - ja, tegenwoordig zouden ze zeggen: nog eens een party met elkaar te houden - heeft zij het geweigerd. Want het hart van Rebekka was zó ingenomen door hetgeen wat ze van Izak gehoord had en van die vader van Izak. Daar was ze helemaal in opgetogen. En toen ze meegegaan is met Eliëzer, zien ze een man in het veld komen. Dan vraagt Rebekka aan Eliëzer, *wie dat is, die man;* zij kende hem niet. En dan zegt Eliëzer: *dat is nu mijn heer Izak.* En wat is er toen gebeurd? Dat weet je toch wel, hé? Toen is ze van haar kemeltje gevallen. Toen is ze op de grond terechtgekomen. En wat is er toen gebeurd? Toen heeft Izak haar opgeraapt. Ja, die heeft haar meegenomen en haar gebracht in het huis van Sara, waar Izak zijn moeder geleefd had. En daar is dat huwelijk voltrokken. En dan staat er, dat Izak getroost werd door het huwelijk met Rebekka, vanwege het gemis van moeder Sara.

En waar kan je dat in de Bijbel nu verder nog vinden, wat op de Heilige Geest wijst? Dat kun je vinden, - als je vanavond thuiskomt, of morgen - dan moet je dat maar eens lezen, in Jesaja 12. Het eerste versje. *Ik dank U dat Gij toornig op mij geweest zijt.* Dat is gesproken tot de Vader. *Maar dat Uw toorn is afgekeerd, en dat Gij mij daarna*

getroost hebt. Dat is de derde Persoon in 't Goddelijk Wezen. De Trooster. Het is eenvoudig genoeg, mensen. Maar we moeten er licht over krijgen.

Die derde Persoon is de Verzegelaar van Christus. Is Hij nog meer? Jazeker. Die derde Persoon is ook de trouwe Kinderleider van Gods kerk. *Uw goede Geest geleide mij in een effen land.* En het volk dat die derde Persoon krijgt, die mensen zijn nooit meer alleen. Waar lees je dat in de Bijbel? Daar staat in Gods getuigenis:

Gij blijft mij bij in alle tegenspoeden;

Uw stok en Uw staf zal mij altoos behoeden.

En zovelen als er door de Geest geleid worden, die zijn kinderen Gods. En nu moest Christus weg, Die moest weg. Ze moesten van de lichamelijke tegenwoordigheid van Christus afgebracht worden. Ze moesten in 't gemis komen, zoals een vrouw in 't gemis komt, die haar man verliest; of zoals een man die zijn vrouw verliest.

Ten tweede, over hetgeen wat ze beloofd waren.

En nu heeft de Heere Jezus de apostelen door Zijn lieve geest in 't gemis van die Persoon gebracht. Wat een voorrecht, mensen! En nu zijn die apostelen nooit geroepen om te ontkennen wat God gedaan had. Er zijn wel eens mensen die zeggen: *gooi alles maar weg.* Nee, dat staat nergens in Gods woord. Dat staat niet in Gods getuigenis. Nee. Je mag gerust vertellen wat God gedaan heeft, maar ga ook vertellen hoe God je in 't gemis gebracht heeft. En dat er is overgelaten een ellendig en arm volk die op de Naam des HEEREN hopen. Want wij zijn zo genegen om onze grond te maken met onze rechtvaardigmaking. Mijn schuld ben ik kwijt en een recht tot het eeuwige leven gekregen. Maar dan wordt het in het leven openbaar, dat een kind van God gelukkiger is met een natte bekommring, dan met een droge verzekering; ja.

Je zult zeggen, wat is dat, *een natte bekommring*? Dat een mens in een levend, smartelijk gemis gebracht wordt. Want we kunnen wel een belijdend gemis omdragen in ons leven, maar dat laat geen vrucht na. Dan blijft een mens in zichzelf hangen. Dan blijft hij op de been met zijn belijdenis. Maar als het een levend gemis wordt ... zoals bij Ruth.

Ruth heeft de Raad gekregen van Naomi, om naar haar land terug te gaan. Ze zei tegen dat kind, tegen die jonge weduwe: ik ben oud en al zou ik vannacht nog een zoon baren; daar kun je toch niet op wachten, hé? Om zoveel jaren je leeftijd door te brengen zonder man. En dan als weduwe En toen ze daarna op de akker van Boas kwam, heeft ze heel niet aan een huwelijk met Boas gedacht, hoor. Nee, daar heeft dat mens heel niet over gedacht. Als ze tegen haar gezegd hadden: *met die man, die zo geweldig in vermogen is, daar zal je mee trouwen.* Dan had ze gezegd: *nee, dat kan nooit.* Nooit. Want toen Boas op het veld kwam en tegen haar ging praten, heeft ze de eerste keer haar hoofd niet eens opgericht. Want ze dacht niet eens dat het tegen haar was, hé. Waarom heeft ze gedacht dat het niet tegen haar was? Omdat ze beseftte dat ze een Moabitische was. En tot in het tiende geslacht mochten de Moabieten in de vergadering van Israël niet komen. Dus dat was afgelopen. Maar ze is later op de dorsvloer van Boas gekomen en daar heeft ze aan zijn voeten gelegen. Daar heeft ze gelegen met de smart van het gemis; de smart van het gemis, mensen. Och, te kopen is het niet, hoor! Maar zou je het niet wensen, mensen? Zou je het niet wensen vanavond? Om eens in een smartelijk gemis gebracht te worden? Toen heeft zij het tegen Boas uitgeschreeuwd: *breid dan uw vleugel over mij uit.* Want ze was zonder een dak boven haar hoofd, hoor. Ze had geen thuiskomen. Nee. En nu had ze eerst wel van die akker van Boas gegeten, maar dat raakte allemaal op, mensen. Dat raakte allemaal op. Daar komt een eind aan. Het moet Boas zelf wezen. En dat is in de poort

van Bethlehem gebeurd onder tien getuigen. En de kerk die zegt: *Uw komst alleen is het, die mijn heil volmaken kan.*

En nu is het vanavond geen open vraag mensen, wat soort gemis het bij die apostelen geweest is. Geen belijdend, maar een *belevend* gemis. En er zijn twee verrassingen voor die kerk geweest. En de eerste verrassing was, dat het maar tien dagen geduurd heeft totdat ze de vervulling kregen.

Tien dagen. Er zijn er, die lopen al jaren te zuchten. Sommigen zijn al 70, 80 soms 90 jaar en dan moeten ze zeggen: 'nog met een onopgeloste ziel over de wereld te zwerven.' Niet te ontkennen wat God wel eens gedaan heeft en dat Hij betoond heeft dat Hij de Getrouwe en de Onveranderlijke is. Maar dat de zaken zijn gepasseerd en doorgegaan zijn in hun ziel zodat ze een Drie-enig God hebben leren kennen voor hun eigen hart en voor hun eigen leven, dat kunnen zijn niet zeggen.

Zullen ze dan als dat beleefd hebben, nooit meer iets moeten leren?

Och ja, mensen. Ons hele leven is een leerschool. En het is steeds maar beginnen; almaar het begin van de weg. David heeft moeten leren bidden tot zijn sterfbed toe:

*Leer mij, o God van zaligheden,
Mijn leven in Uw dienst besteden.*

We staan overal blind en dwaas voor, dat we geen verstand hebben, tenzij de hemel verstand geeft.

Er is verschil tussen een bezit en een gemis. Als nu een mens een Drie-enig God tot zijn Deel mag krijgen, komt hij in het bezit van die God, op grond van Psalm 48: *Want deze God is onze God, eeuwiglijk en altoos. Hij zal ons geleiden tot de dood toe.* Maar, van dag tot dag komen ze weer in 't gemis. Al is hun staat verzegeld en al hebben zij geen strijd over hun staat, wat de eeuwigheid betreft, in hun dagelijks leven, ... wat komt er dan naar voren? Psalm 119, daar zegt David in het vierde versje: *verlaat mij toch niet ganselijk in dit leven.* En in het dertiende versje zegt hij: *hoe kleeft mijn ziel aan het stof; ai zie mijn nood.* En als hij in het laatste komt, dat doet de deur dicht; in het laatste daar is het:

*Gun leven aan mijn ziel, dan looft mijn mond;
Uw trouwe hulp, stier mij in rechte sporen.*

Dus, wat blijft er nu over? Er blijft over, ook in de stand van het leven, een missend mens, die uitziert naar de verzadiging van Gods beeld. En naar de volkomen vervulling van hetgeen God die kerk heeft beloofd. Want Hij zal hen geen wezen laten, hoor. Want Ik kom weder tot u. En dan zullen ze met Hem zijn en eeuwig met Hem blijven. Dan zal er nooit scheiding meer vallen, maar dan zullen ze eeuwig in de gemeenschap van een Drie-enig God zich verblijden en verheugen. Maar toch geliefden, onder dat alles en met dat alles, dan wordt beleefd, wat we nu nog zingen uit Psalm 116:

*God heb ik lief, want die getrouwe HEER',
Hoort mijne stem mijn smekingen mijn klagen.
Hij neigt Zijn oor, 'k roep tot Hem al mijn dagen.
Hij schenkt mij hulp, hij redt mij keer op keer.*

Het eerste van psalm 116.

Toepassing

En nu nog een paar minuutjes, mensen. Daar staat: *deze allen waren eendrachtig volhardende in het bidden en het smeken, met de vrouwen, en met Maria, de moeder*

van Jezus, en Zijn broederen. Ja, deze allen. Toen Christus ging lijden en sterven, toen hebben ze nog ruzie met elkaar gehad. Ja, die discipelen. Nog ruzie, wie de meeste zal zijn. Daar moet je toch eens overdenken. Je zou toch denken, met het minste kruimeltje genade moet je toch blij wezen, hé? Ja, maar dan toch nog willen heersen over elkander. Petrus die was ook weer bij vanzelf. O ja, die was zo vurig; die had toch zón karakter, hé. Wat is het toch allemaal verkeerd en ellendig. Het valt allemaal tegen met ons eigen, mensen. Bij jullie ook? Of ben je nog tevreden met je eigen?

Maar nu zijn ze na de Hemelvaartsdag eendrachtig bij elkaar. Eendrachtig, in de liefde Gods, in de vereniging met Christus, in de Heilige Geest. En die mensen hadden elkaar totaal niks meer te verwijten. Alle monden waren gesloten. Petrus had vanzelf helemaal niks te zeggen, want die had zijn Meester driemaal verloochend. En hij was dat wel *vergeven*, - daar moet je eens overdenken, en maak daarin maar onderscheid vanavond - die was dat wel vergeven als kind, en ook als apostel was het weggenomen. Die censuur was opgeheven. Maar, toch kon die lieve man dat niet *vergeten*. Nee. Daar is die man mee gekweld geworden, gedurig in zijn leven. Gedurig. En dat is met al Gods kinderen. Ik heb gelezen van Ledeboer dat hij op zijn sterfbed nog werd aangevallen, dat hij als jongen van vijf jaar een appel gestolen had. Daar moet je toch eens over denken. Wat is nu toch een appel, hé. Je kunt er wel duizend krijgen bij de farms; maar toch nog ermee aangevallen. O, die vijand, die vijand, die vijand, mensen! *Die rusteloos mijn val, heet en wrevelmoedig zoeken*. En die Judas? Judas lag al in de hel. Daar moet je eens overdenken, hé. Judas in de hel, mensen. Maar die anderen waren ook allemaal weggelopen bij de Heere Jezus. Geen één was er standvastig gebleven. Geen één getrouw. En dat heeft de hemel nu goedgekeurd dat het zo gaan zou. Och ja.

Wij zouden in onze dwaasheid zeggen: *dat had de hemel toch wel kunnen verhoeden*. Die had die mensen er toch voor kunnen bewaren? Nee, ze moesten in die putten vallen, mensen. Opdat ze zichzelf niet zouden verheffen! Daarom is hen gegeven een scherper doorn in het vlees, een engel des satans om hen met vuisten te slaan.

En als je nu straks gaan sterven, mensen, dan zal het toch zo'n verlossing wezen, hé. Als dat lichaam des doods afgelegd zal mogen worden! Als ze nooit geen last meer van d'r zelve en van de zonde zullen hebben.

We kregen vandaag nog een brief uit een plaatsje in Nederland, uit Zeeland, - waar we als jongen ook zo vaak gepreikt hebben, - of we, als we van de zomer of het najaar nog een keer in Holland zouden komen, om daar nog een keertje voor te gaan. Die ouderling schreef: *je hebt nog nooit, nadat je vertrokken bent naar Amerika, een zondagje in ons midden geweest*. Nooit. Maar daar kwam ik als jongen bij een vrouw, die van God bekeerd was, die blind geworden was, die zat met een wit doekje voor haar ogen. En ik was een jongen, ja en dan graag praten, ja. Als je ouder wordt moet je veel gaan zwijgen. Maar ik zei tegen die vrouw: *dat is toch wel erg, hé, dat je blind bent en niks meer zien kunt?*

Ze zei: *nee, nee*.

Waarom?

Ze zei: *och jongen, ik heb zoveel kwaad met mijn ogen gedaan, zoveel kwaad, dat ik het goed heb mogen keuren dat God mij blind gemaakt heeft*. En ze zei: *toen ik blind geworden ben, heeft de hemel zoveel, gedurig gegeven om die Koning in Zijn schoonheid te zien, en dat ver gelegen land. Ik kan niet klagen*.

Ik dacht, och ik was beschaamd, ik dacht: weer teveel gepraat. Weer te veel gepraat.

En als we dan lezen van Job, die lieve man, die had een verbond met zijn ogen gemaakt. Een verbond met zijn ogen.

En nu zijn die mensen eendrachtig bij elkander geweest.

1. Omdat zij het allemaal verzondigd hadden.
2. omdat de éne de ander niet kon beschuldigen, want zo waren allemaal schuldig.
3. En in de derde plaats omdat ze allemaal hetzelfde misten. Ze misten allemaal die lieve Geest. Zelf de oude moeder van de Heere Jezus ook nog, Maria.

En Zijn broederen. Daar heb je de soevereiniteit Gods weer, want in Johannes 7 staat er, het vijfde vers: *en Zijn broeders geloofden niet in Hem.* Dus die geloofden nog niet in Christus. Onbekeerde jongens. Maar in Mattheüs 12 daar lezen wat anders. Je weet het allemaal hé, want ik vertel geen nieuwe dingen, vanavond. In Mattheüs 12 daar komt Maria met die jongens naar de plaats waar Christus spreekt. En die was haar eigen ook nog niet kwijt, ... toen nog niet, die Maria. Wel, mensen, als we gaan sterven, dan raken wij ons eigen kwijt. Dan gaat zij naar die man van wie die woning is en vraagt ze hem om tegen de Heere Jezus te gaan zeggen, dat zij er is met Zijn broers. Dat moet je eens indenken, hé. Heb je er wel eens zin in gekregen mensen, om te weten wat het allemaal betekent? Er staat, *dat ze buiten stonden.* En dan die man, die is nog blij dat hij een boodschap mag doen bij de Heere Jezus. Vanzelf. Hij komt daar aangestoven door die mensen en hij zei: *'Stop eens even, Heere Jezus. Je moeder en Je broers zijn hier, om Je te zien en te horen!'*

En wat zegt dan de Heere Jezus? *Wie is Mijn moeder en wie zijn Mijn broeders? Die de wil Mijs Vaders doet, Die in de hemel is.* Vrije soevereine genade, mensen. Want Maria had dat Kind wel onder haar hart gehad, maar zo was het kwijt geraakt. Maar een weldaad dat Maria die Christus in haar hart gekregen had. Want onder je hart, daar raak je het kwijt, maar in je hart, dat blijft tot in eeuwigheid. *Opdat Christus door het geloof in uw harten zal wonen, en gij in de liefde geworteld en gegrond zijt.*

Deze allen waren eendrachtig bijeen, met bidden en smeken, met de vrouwen en Maria, de moeder van Jezus en met Zijn broederen.

Allemaal missende mensen. O gemeente, dat de laatste dagen van deze week eens zó doorgebracht mogen worden als deze apostelen! Wat zou dat groot zijn, mensen. Dat ons werk eens weg mocht vallen. Dat de wereld wegvalle. En dat dát gemis van die Geest ons hart mocht vervullen. En als het dan zondagmorgen mag worden, we weten niet of we het beleven vanzelf, maar als het zondagmorgen mag worden dat we dan elkaar mogen toeroepen:

*Ik ben verblijd wanneer men mij,
Godvruchtig opwekt: zie wij staan
Gereed om naar Gods huis te gaan;
Kom, ga met ons en doe als wij.
Jeruzalem, dat ik bemin,
Wij treden uwe poorten in
Daar staan, o Godsstad onze voeten.*

Dat de Heere Zijn arme volk bemoedigen mocht op de aanstaande rustdag. En onze harten mochten verblijden worden met de komst van die Geest, omdat die Geest als Hij komt, er eeuwig zal blijven.

Er zullen mensen hier zitten vanavond, die zullen zeggen: *wel man, ik geloof het niet, ik geloof het niet meer, hoor. Het zou te groot wezen.*

Nee, voor God is het niet te groot, wel voor jullie, wel voor ons persoonlijk, maar God is rijk in barmhartigheid en in Zijn grote liefde waarmee Hij Zijn volk heeft liefgehad. De Heere zegene Zijn Woord en bekrachtige het tot Zijns Naams verheerlijking. Amen.

Dankgebed.

HEERE, Ge mocht die erbuiten zijn nog eens erin brengen. En die buiten staan dat ze er in mochten vallen. Doe verzoening over al het gebrek, over al het tekort en wil ons samen gedenken naar de rijkdom van Uw genade. De ouderling met zijn gezin nog terugbrengen en alle mensen die reizen en trekken gedenken. En die op reis zullen gaan in het einde van de week, gedenk de éne zowel als de ander. En sterk nog door Uw genade. En wil voorbereiden voor de eeuwigheid. Om Jezus' wil. Amen.

Het laatste vers uit Psalm 66.

*God zij altoos op 't hoogst geprezen;
Lof zij Gods goedertierenheid.
Die nimmer mij heeft afgewezen,
Noch mijn gebed gehoor ontzeid.*

Ontvang nu de zegen des Heeren.

***De Heere zegene u en Hij behoede u,
de Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig
de Heere verheffe Zijn aanschijn over u en geve u vrede.
Amen.***

7. DE PINKSTERTEKENEN

PINKSTERPREEK uitgesproken te Grand Rapids

Psalm 100:3, 4

Handelingen 2

Psalm 118:13

Psalm 119:6

Avondzang: 4, 6, 7

Vangen we onze Godsdiensttoefening aan door met elkander te zingen van de 100^e Psalm en daarvan het 3^e en 4^e vers.

Wat we uit Gods heilig Woord u wensen voor te lezen dat kunt ge opgetekend vinden in de Handelingen der Apostelen, het 2^e hoofdstuk het 1^{ste} gedeelte.

***Genade, vrede en barmhartigheid, worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd, van Hem, Die is en Die was en Die komen zal.
En van de zeven Geesten die voor Zijn troon zijn
en van Jezus Christus, Die de getrouwe Getuige is,
de Eerstgeborene uit de doden
en de Overste van de koningen der aarde. Amen.***

Zoeken we nu te samen het aangezicht des Heeren.

HEERE, Gij hebt ons aan de middag van deze heilige – rust en sabbatdag nog samen willen brengen binnen de wanden van dit bedehuis. En Gij zijt een God, Die niet moede en mat wordt. De Schepper van de einden der aarde, wordt nooit moede en nooit mat. En we worden nog verwaardigd in deze middag dat we onder Uw Woord worden gebracht. Och, dat we door de bediening van Uw lieve Geest daar nog eens een plaats onder krijgen mogen. Het is alles Uw eigen werk, zoals we ook in deze middag dat wensen te vernemen. De mens valt er buiten, met alles wat van hem is. Uit Hem, door Hem en tot Hem, zijn alle dingen, opdat God alleen, en opdat God ál de eer van Zijn werk zal ontvangen.

Laat het niet kwaad zijn, aanbiddelijk Wezen, dat we in deze middag ons onderwinden om voor Uw aangezicht te verschijnen. Och, verleen ons in Christus en door Zijn dierbaar bloed een opening tot Uw troon en tot Uw hart. We lezen in Uw getuigenis van een man die werd door de zolder neergelaten en aan Uw voeten gelegd. Och, dat er ook nog eens vier mochten zijn voor ons, die ons door die opening neer mochten laten.

We hebben een Drie-enig God nodig, maar kunnen de kerk ook niet missen. Ze horen bij elkander. En nu kent Gij de noden en weet Gij de behoeften. Wij zijn niets dan dwaasheid en blindheid. Wij hebben geen mensenverstand. De wetenschap der heiligen die hebben we niet gekend. We zijn blind in 's hemels wegen, we weten niet naar de stad te gaan.

Maar ook dat Uw lieve Geest, die in zo'n ruime mate op dat Pinksterfeest is uitgestort, dat die Geest ook ons geschonken mocht worden in deze middag. Opdat die Geest nog eens werken mocht onder die dorre doodsbeenderen. De profeet moest er van zeggen, ze waren zeer dor. Och, er is geen leven in. En die boom die Gij vervloekt hebt, Heere Jezus, de discipelen hebben ervan gezegd de andere dag, dat zelfs de wortels verdord waren. Er was geen leven meer in. Maar het is de Geest Die levend maakt. En het is de rechterhand des HEEREN, die krachtige daden doet.

Och, wil Uw arm ontbloten, ook in de treurvolle tijden die wij beleven. Waar we van alle kanten het horen roepen: wee hen, wanneer Ik van hen geweken zal zijn. Maar Uw arm is toch niet verkort en Uw macht is niet verminderd. O, dat Ge ons in deze dag nog verblijden mocht door Uw daden.

Ons en onze kinderen en kleinkinderen gedenkende. Gedenk ellendigen, door Uw hand bezochten, zieken en kranken, ellendigen die op het oorlogsveld zijn. Onze jongens die zwerven in verschillende landen. Och, het is allemaal omdat we God vaarwel gezegd hebben. En die God verlaat, heeft smart op smart te vrezen. Dat we toch eens beseffen mochten, dat we de smart ervan kregen in ons hart en aan de hemel gebonden mochten worden. Och, dat Israëls verlossing uit Sion kwame!

Om eens met kennisneming bedeed te worden van onze val, maar ook met kennisneming van een Drie-enig God, in Wie toch alle heil en zaligheid voor een arm verloren en diep ellendig, schuldig schepsel te vinden is. Wil Uw arm ontbloten en nog verblijden door Uw overkomst.

Dat er hier en daar mensen tot U bekeerd mochten worden. Getrokken uit de duisternis tot Uw wonderbaar licht. En uit de macht des satans overgezet in het koninkrijk van de Zoon Uwer eeuwige liefde. Ook onder de Joden en onder de heidenen, mocht Gij nog werken. En kon het zijn dat we eens iets van dat werk mogen aanschouwen en dat we ook mochten zijn zoals Micha zei: mijn ziel begeert vroegrijpe vrucht. Opdat Uw kerk nog eens vruchtbaar gemaakt mocht worden door de bedauwing van Uw Goddelijke Geest. En dat er nog eens iets naar voren mag komen waarin uitblinkt, het soevereine werk Gods, dat toch juichen zal tot Uw eer en heerlijkheid.

Gedenk uw volk in het midden van ons en waar ze zwerven en zuchten en dolen. En waar dat ze ook verkeren. Want er is nog een overblijfsel naar de verkiezing der genade in hoeken en kanten, in bossen en struiken. Och, gedenk nog aan die verstrooiden om der bijeenkomsten wil. En wil Uw kerk bouwen in de benauwdheid der tijden. Nog knechten verwekken en zalven. Ook ons bekwamen en bekrachtigen om een enkel woord in deze middag tot stichting te mogen spreken. Dat we Uw eer mochten bedoelen en het heil van Sion zouden zoeken. En dat het een voorbereiding was en een toebereiding voor het sacrament dat aan de aanstaande rustdag staat bediend te worden in het midden van ons.

Wil ons gedenken met alle weduwen, wezen en weduwnaars en met allen die in druk en smart en ellende, in verdriet in kommer verkeren. Ook degenen die in het ziekenhuis liggen uit het midden van ons, wil ze gedenken met al die andere schepsels. U kent al hun noden en hun lasten en zorgen. Och wees ons een toevlucht en sterkte.

En wil Uw Naam en Uw kracht verhogen en de opening van de waarheid in deze middag te geven. Dat het ons raken mocht en verbrijzelen en vernederen mocht, maar ook bemoedigen en vertroosten. En dat alles naar de rijkdom van Uw Goddelijke genade en naar de grootheid van Uw barmhartigheden, zowel in het prediken als in het lezen, wees ons samen gedachtig. Wees ons vriendelijk en goed en verklaar Uzelf in Christus als een God van volkomen zaligheid. Ons wassen, ons reinigen en heiligen in dat dierbaar, gezegende bloed van het Lam Gods, wat de zonde der wereld wegneemt. Om Jezus' wil. Amen.

We zingen nu uit psalm 118 het 12^e het 13^e vers.
En inmiddels zal worden gecollecteerd.

Geliefden.

David, de man naar Gods hart heeft als een profeet gesproken in de 118^e Psalm. Hij heeft daar getuigd van het lijden wat op Christus komen zou. Och, als bijen zouden ze Hem omringen. En ze zouden niet rusten voordat ze Hem - als een Offer - naar de slachtbank geleid hadden. Maar nu heeft David Hem door het geloof ook mogen zien komen in Zijn heerlijkheid. En dat zou voor Zijn Kerk zo'n onuitsprekelijke vreugde geven. Daarom zegt hij: *Dit is de dag die de Heere gemaakt heeft, komt, laat ons ons verheugen en verblijd zijn.* De dag zal komen dat de Heere Zelf in het midden van Zijn kerk zou afdalen van de hemel. En dat is ook gebeurd op de Pinksterdag. Toen heeft de Vader de Heilige Geest uitgestort in de harten van de discipelen maar ook in het midden van de Nieuw Testamentische kerk.

En nu staat er in het laatste gedeelte van die tekst: *laat ons op dezelve ons verheugen en verblijd zijn.* Dat is, een genade die ons van de hemel geschonken moet worden. We hebben te beseffen en tot de kennis gebracht te worden, wat de uitstorting van de Heilige Geest inhoudt. Duizenden en tien duizenden die er helemaal geen besef meer van hebben en van omdragen. Voor duizenden, ook zelfs die nog naar de kerk gaan, is het een dag, een zondag net als alle andere zondagen. En het schijnt, dat de kennis van wat Pinkster eigenlijk betekent, hoe langer hoe meer wegzinkt. Er staat niet te vergeefs, geliefden, bij de profeet: *Mijn volk gaat verloren omdat het geen kennis heeft.* En waar geen kennis van is, daar kan ook geen bewondering van zijn, maar ook geen behoefte aan. Want wanneer beseft mochten worden wat deze dag voor Gods kerk betekent, in der daad, dan zouden we ons verheugen en dan zouden verblijd zijn. Want als dat nu eens niet gebeurd was, als die Heilige Geest nu niet uitgestort was in het midden van Gods kerk, wat dan? Dan zal Christus en Zijn weldaden geen betekenis ooit voor ons kunnen hebben. Want de Heere Jezus Zelf heeft gezegd: *niemand kan een ding aannemen, tenzij het hem uit de hemel gegeven zij.* En wanneer we er een weinig kennis aan krijgen, geliefden, dan zullen we wel gewaar worden in ons leven, dat we geen handen hebben om het aan te grijpen en dat we zelf geen ogen hebben om te zien. En dat het ons alles van de hemel geschonken zal moeten worden zodat ook de enige hoop die er overblijft voor de mens, is, dat het van de hemel kan komen. Dat is het enige. Als het ooit van ons zal moeten komen, mensen, dan kan een mens het wel afschrijven, dan kan een mens het wel doorschrijven. Werkelijk. En hoe ouder dat een mens wordt, hoe minder het wordt en hoe ellendiger dat het wordt. Het is niet, dat het steeds beter wordt, en dat het met de jaren beter zal worden,

nee, maar dat almaar achteruit vliegt, al maar achteruit. Ja, laat ik het maar plat zeggen, mensen, want dat is het beste. We komen in ons leven korter bij de hel, dan bij de hemel. Zo is de zaak. En als het anders geleerd wordt, al zou het een engel uit de hemel wezen, maar die is vervloekt. Die is vervloekt, mensen. Zoals we vanmorgen gezegd hebben, het kan niet, het kan niet! En toch gebeurt het, toch gebeurt het! Ja. Waarom gebeurt het? Waarom? Omdat God van eeuwigheid reden uit Zichzelf genomen heeft. Daarom gebeurt het.

En nu lezen we in Gods eeuwig getuigenis in Jesaja 51: *Hoort naar Mij, gij die de gerechtigheid najaagt. Gij die den Heere zoekt; aanschouwt de Rotssteen waaruit gijlieden gehouwen zijt, de holligheid des bornputs, waaruit ge gegraven zijt.* En daar ligt het, geliefden. Dat is alleen Gods eigen werk. Och, mensen, als het toch vandaag eens gebeuren mocht. Als het de ene of de ander eens te beurt mocht vallen We zouden wel zo blij zijn dat we over de kerk hier heen sprongen. Zo blij, als dat eens gebeuren mocht. Het grootste wonder, mensen, dat God een mens van de bodem van de hel komt op te rapen. Het grootste wonder dat God naar een mens omziet en in een weg van recht en gerechtigheid met God verzoent en met God bevredigt. Zodat God er nooit wat aan tekort zal komen, maar dat Zijn Naam eeuwig de eer, eeuwig de dankzegging en eeuwig de aanbidding zal verkrijgen.

Dit is de dag die de Heere gemaakt heeft, komt laat ons onszelf verheugen en verblijd zijn. En als er nu genade mag wezen mensen, een kruimeltje, een kruimeltje genade, dan komt er een tijd in ons leven dat we met ons eigen nooit meer blij kunnen zijn, maar dat we met God verblijd worden. Dat we met God blij zijn. Dat wordt onze blijdschap hier, bij de aanvang in dit leven en dat zal straks eeuwig zijn, als een mens binnen mag komen. Och mensen, het kan nog, het kan nog. Daar zitten er hier die zeggen: *het kan niet meer en het zal niet meer.* Daar zitten er hier die zeggen: *het is afgedaan.* Maar nee, mensen, nee, nee. Al is het nog zo ellendig, al is het nog zo ellendig, al is het nog zo rampzalig. Het kan nog, het kan nog.

En daar wensen wij vanmiddag een enkel woord met de hulpe Gods, verder over te gaan handelen uit Handelingen 2 het 2^e en 3^e vers.

En er geschiedde haastelijk uit den hemel en geluid, gelijk als van een geweldigen gedreven wind en vervulde het gehele huis waar zij zaten. En van hen werden gezien verdeelde tongen als van vuur; en het zat op een iegelijk van hen.

Tot dusver

Geliefden.

We hebben vanmorgen gehoord over de Pinksterdag, vanmiddag wensen we iets te zeggen over de *Pinkstertekenen*. En die tekenen, dat zijn geweest:

- de geweldig gedreven wind
- en de verdeelde tongen, als van vuur.

Er staat in die tekst: *en er geschiedde haastelijk uit de hemel, een geluid, als van een geweldig gedreven wind.*

1. Ten eerste, er geschieden haastelijk....
2. Er geschiedde haastelijk *uit de hemel, een geluid ..*
3. En dan in de derde plaats, *als van een geweldig gedreven wind.*
4. En dan in de vierde plaats, *het vervulde het gehele huis waar zij zaten.*

1. Ten eerste, er geschiedde haastelijk

Haastelijk. Op de eerste bladzij van de Bijbel staat er: *en de Geest zweefde op de wateren*. En dan in het tweede, het derde en vierde boek van de Bijbel, in Numeri, dan lezen we van een man een man Gods, van Mozes, de man Gods. Je kent de historie vanzelf van die man. Die was opgevoed in het huis van Farao. Maar toen die man veertig jaar oud was toen heeft hij dat paleis verlaten. Toen heeft God die man eruit gebracht. *Verkiezende liever met het volk van God kwalijk behandeld te worden, dan voor een tijd de genieting der zonde. Achtende de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom, dan de schatten van Egypte. Want hij zag op de vergelding des loons*. Het is een man geweest met een wonderlijke genade. Er is ook op de wereld geen mens meer geweest na die tijd, waarmee God gesproken heeft van aangezicht tot aangezicht. Die man is veertig dagen met God op de berg geweest. Zijn aangezicht blonk toen hij er vandaan kwam. Maar daar gaan we nu niet op in, want dan wordt het allemaal te breed vanmiddag.

Maar die man heeft een keer in zijn leven ... - je moet denken mensen, het gebeurt niet zo dikwijls in ons leven - die man heeft een keer op een berg gestaan dat hij Kanaän mocht aanschouwen. Eén keertje; één keertje. En dan zó'n man? Ja, een keertje maar. Maar die man heeft ook eens een keer in zijn leven meegemaakt, dat hij buiten zichzelf gezet is. Dat gebeurt ook zelden in ons leven want we moeten met ons eigen maar over de wereld slepen, bij dag en bij nacht. Maar die man is een keer buiten zichzelf geweest. Wat is er toen gebeurd? Daar gaan we het nu een klein ogenblikje over hebben, in verband met de tekst. Wat is er met die man toen gebeurd? Die man heeft betrekking gekregen op iets wat ruim 1500 jaar later werkelijkheid is geworden; vijftienhonderd jaar later. Die man heeft betrekking gekregen op het Pinksterfeest. Die had de waardij van het Paasfeest leren kennen. Want dat bloed op die deurpost zal het volk sparen. Dus die man had kennis gekregen aan dat bloed. Maar hij heeft ook betrekking op het Pinksterfeest gekregen. *Och, dat al het volk des Heeren profeten waren; en dat God Zijn Geest over hen gave!* Toen was die man zo ruim gesteld, hij dacht over zijn eigen niet meer. Want Josia die was zo ijverig, dat hij kwam vragen over die twee mannen die in het leger stonden te preken: *verbiedt ze!* Hij zei: *straks heb je nog een lege kerk. Dan hou je geen mens meer over als dat zo doorgaat met die twee mannen*. Maar, Mozes kon toen best een lege kerk hebben. O ja. Hij zei: *och, of al het volk des Heeren profeten ware! En dat God Zijn Geest over hen gave!*

Daar lag vijftienhonderd jaar tussen toen het gebeurde: *en er geschiedde haastelijk uit de hemel een geluid*. Was dat zo haastelijk? De profeet Jesaja heeft van de komst van de Heilige Geest ook getuigd. De profeet Jona heeft het gedaan, de profeet Ezechiël, de profeet Zacharia; die hebben allemaal geprofeteerd over de komst van de Heilige Geest. En dan staat er hier: *en haastelijk geschiedde een geluid*. Dat betekent, mijn hoorders, wanneer het Gods tijd is, dan heeft God haast. Als 't Gods tijd is. Maar God die komt alleen op Zijn tijd. En al onze berekeningen, die vallen allemaal weg. Allemaal.

En nu tot bemoediging van dat meestal - en dat onderstrepen we - van dat volk dat meestal zo moedeloos en zo mistroostig is, en zo vaak in de put zit en zo menigmaal zegt: *wat zal ik nog langer op de HEERE wachten*. Dat volk wat er geen vreemdeling is vanbinnen: *wat nuttigheid is het om God te dienen en om Zijn wacht waar te nemen?* Dan staat er hier in deze tekst: *en haastelijk geschiedde er uit de hemel een geluid*.

We lezen bij de profeet Habakuk: *Zo hij vertoeft, verbeid Hem, Hij zal gewisselijk komen en niet achterblijven.* En bij de profeet Maleáchi: *En snellijk zal tot Zijn tempel komen, dien HEERE, Die gijlieden zoekt; de Engel des verbonds.*

En als je nu eens denkt mensen, aan Abraham, die heeft 25 jaren moeten wachten eer dat God Zijn belofte vervulde. En wanneer is dat gebeurd? Toen het niet meer kon. Want toen die engel kwam en ging vertellen wat er gebeuren ging over een jaar, stond Sara bij de deur te lachen. En die stond er om te lachen. Die zei: *ik een vrouw, 90 jaren oud zal ik nog wellust krijgen? En Abraham bijna honderd jaar oud.* Maar het is elke keer misgerekend in het leven van Gods volk. En als het niet meer kan, dán kan het nog van God. En als het van onze kant hopeloos is er van alle kanten afgesneden, dan komt God.

*God baande door de woeste baren
En brede stromen ons een pad.
Daar rees Zijn lof op stem en snaren
Nadat Hij ons beveiligd had.*

En haastelijk geschiedde, staat er.

Ik heb als jongen een vrouw gekend uit Zuid-Beveland, en dat schepsel was vijftien jaar toen God er naar omzag. Toen de slag viel. En die vrouw heeft vijftig jaar moeten wachten. 50 jaar. En dan zó benauwd en aangevallen, dat het allemaal bedrog was. En dat het nooit van God geweest was. En toen ze 65 jaar was kwam God over. Ik heb ze het vaak horen zeggen. *O, ze zei, die vijftig jaar, die zijn vergeten, die liggen achter. Die liggen achter mij.* Want als God komt, dan vergeet hij wat er achter ligt. En dan strekt de mens zich tot hetgeen voor hem is, jagende naar het wit tot de prijs van de roeping Gods, die van Boven is, in Christus Jezus.

En haastelijk. O, als die tijd er maar is, geliefden. Dan is het of het maar een zucht geweest is. En dan zegt de kerk:

*Na zoveel bange tegenspoed,
Al mijn geloften U betalen.
U, die in nood mij hebt behoed.*

En haastelijk De Heere Jezus was tien dagen geleden met bazuingeschal ingehaald in de hemel. Want Die heeft nooit ergens zó een inkomst gehad, mensen dan daar. Toen de Vader en de engelen en al de heiligen daar aan de poorten des hemels waren om Hem te verwelkomen toen Hij inkwam. En nu, tien dagen later, toen die apostelen daar vergaderd waren in die zaal met een 120 personen bij elkander, de kerke Gods. Want dat was de ware kerk Gods. De enige, die haar moeder gebaard had.

En haastelijk. O, en het was Gods tijd. En daarom mijn hoorders, *wacht op de HEERE, Godvruchtig schaar; houdt moed. Hij is getrouw, de Bron van alle goed.* Hij komt, haastelijk. Als het Zijn tijd is, dan zal hij de banden van Zijn volk verbreken. Als het Zijn tijd is dan zal Hij Zijn volk in de vrijheid gaan stellen. Als het Zijn tijd is dan zal Hij hen uit de boeien bevrijden. Dus dat is niet van die mensen zelf. Het komt niet uit de aarde voort, het komt uit de hemel. Want van beneden kan het nooit meer, mensen. Van beneden kan het nooit meer. Daarom, dat volk loopt op de wereld met een strop om d'r hals. Nergens geen thuis meer. Nergens geen thuis meer. Ze kunnen het nergens meer vinden. Het is overal, alles de dood. Overal waar ze op de wereld komen, het is de dood in alles. Ze kunnen het hier nergens meer vinden. En nu zijn er

ogenblikken in hun leven dat de hemel hen verwaardigd om naar Boven te kijken. Er zijn ogenblikken, zoals er staat in Psalm 121:

*'k Sla d' ogen naar 't gebergte heen
Vanwaar ik dag en nacht
Des Hoogsten bijstand wacht.*

Maar er komen ook tijden in hun leven, och, dat ze niet meer durven, dat ze niet meer kunnen. En dat ze van binnen zeggen: 'och man het is toch allemaal niks; het is afgelopen. Het is allemaal kwijt.

2. Er geschiedde haastelijk uit de hemel, een geluid ..

En haastelijk, uit den hemel. Het komt uit de hemel, dat geluid. Hoe kan dat, dat het uit de hemel komt? Och, geliefden, we hebben in de val van Adam de hemel gesloten. Dus van onze kant kan dat nooit meer. Maar nu met de hemelvaart van die gezegende Borg, is de hemel geopend. En nu gaat de hemel open. Uit de hemel vloeien alle stromen van heil en van zaligheid neer op de aarde, voor dat volk, dat er om verlegen geworden is. Want God verspeelt Zijn genade niet.

Er geschiedde haastelijk uit de hemel een geluid. De Heere Jezus is in de hemel ontvangen. Er staat in Handelingen 3, dat de hemel Hem moest ontvangen, tot de tijden der wederoprichting aller dingen, omdat die Christus aan het Goddelijke recht volkomen had voldaan. Die had al de deugden Gods, die wij ontlustering hebben weer opgeluisterd, door Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid. Christus heeft voor al de schuld en voor al de zonden van Zijn volk voor eeuwig, volkomen betaald. Die heeft de wet van zijn vloek ontwapend, Die heeft een eeuwige gerechtigheid voor Zijn volk teweeg gebracht, zodat God met Zijn volk tevreden is.

*Gij zijt Heer', met Uw volk nu tevreden,
Jakobs gevangenen maakt Gij ook vrij,
En vergeeft des volks boosheid voorleden.
Zijn zonden uit genade bedekt Gij.
Uwe gramschap doet Gij van hen zeer wijd
En matigt Uwen toorn, tot dezen tijd.*

Datheen, Psalm 85: 1.

Gods toorn is door die Christus gestild en de gramschap is geblust. En nu met eerbied gesproken, met mijn woorden, nu ziet dat liefdeoog des Vaders van de hemel op die kerk neer. En Hij verklaart vanuit de hemel in hun hart, dat Hij nooit meer, nooit meer op hen toornen, en nooit meer op hen schelden zal. *Want bergen mogen wijken, en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere uw Ontfermer.* Dus mijn hoorders, Gods volk dat gaat rechtvaardig verloren, maar ze worden ook rechtvaardig zalig. Op grond van de voldoening van die Borg en Middelaar des verbonds.

Er geschiedde haastelijk uit de hemel. Uit de hemel een geluid. Want, die kloof die er was, is geheeld. Hemel en aarde zijn met elkander weer verenigd. En God is in Christus met Zijn volk weer verzoend en bevredigd.

3. En dan in de derde plaats, als van een geweldig gedreven wind.

Een geluid, staat er, als van een geweldig gedreven wind en vervulde het gehele huis, waar zij zaten. Gods volk verwacht het van de hemel. *Drupt, gij hemelen van Boven, en dat de wolken vloeien van gerechtigheid.* Het was een geluid als een geweldig gedreven wind.

En reeds onder de oude dag, geliefden, heeft God Zichzelf geopenbaard in veel tekenen en wonderen in het rijk der natuur. Denk maar toen God aan Mozes verscheen in die brandende braambos. Denk maar toen God neerkwam in een dikke wolk bij de wetgeving op Sinaï, dat onder de donder en bliksemen van de majesteit Gods geschiedde. Dat God op Horeb Zijn wet heeft gegeven. En bij Elia de profeet openbaarde de Heere Zich in het sluizen van een zachte stilte, helemaal buiten zijn berekening. Want hij dacht ook dat het zal gebeuren door een onweer en een aardbeving. Maar in het suizen van een zachte stilte heeft het plaats gehad.

Maar nu met het Pinksterfeest, met de uitstorting van de Geest: *een geluid als van een geweldigen gedreven wind*. De hele stad heeft het gehoord. Daarom zijn ze ook allemaal naar die plaats toegekomen en toegelopen, die duizenden en tien duizend mensen.

En waarom was het nu als een geweldig gedreven wind?

Och geliefde, ten eerste, om de absolute vrijmacht, de soevereiniteit Gods te openbaren. En in de tweede plaats, de onweerstaanbare kracht die in de wind zit, zit ook in de bediening van God de Heilige Geest. Er staat in Johannes 3: *De wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid. En gij weet niet vanwaar hij komt en waar hij heengaat. Alzo is het met een iegelijk die uit de Geest geboren wordt*. De wind is vrij. Er is geen mens die de wind tegen kan houden. Dan zit die wind in het noorden, en dan in het oosten, en dan in het zuiden, er is geen mens die er tegen vechten kan. Dat hebben wij kortgeleden nog met die tornado gezien. Er is niemand die de wind hinderen kan, die God uit Zijn schatkamers voortbrengt. En waarvan we ook lezen: *dat God wandelt op de vleugelen des winds*. De absolute soevereiniteit Gods komt hierin openbaart. De Heere bekeert, die Hij wil. Daar blijft een mens met zijn handen helemaal vanaf. Die het te beurt mag vallen, die is gelukkig. *Welzalig die het mag gebeuren*, Psalm 32. O, wat een voorrecht!

Want er is geen mens die naar God vraagt, en er is geen mens die naar God zoekt. We zijn allemaal hetzelfde, mensen. Wie zal er een reine geven uit een onreine? Niet een. Maar God die verzamelt Zijn kerk uit alle talen, uit alle volkeren en natiën. En zoals we zo vaak al gezegd hebben, gemeente, wat is het toch gelukkig dat God het niet aan de deur komt vragen, of er een mens bekeerd wil worden, ja of nee. Wat is dat toch gelukkig hé? Want als het nu eens in Grand-Rapids, en Chicago en New-York en Los-Angeles, en waar dat het ook op de wereld is, als het nu aan al die deuren eens gevraagd werd of er iemand bekeerd wil worden, zoals God Zijn volk bekeerd, dan is er geen mens die er zin in heeft. Geen mens. Nee! Een mens wil wel bekeerd worden, ja, om in de hemel te komen. En bekeerd worden in zijn eigen weg. Maar bekeerd worden, zoals God het in Zijn Woord verklaard heeft, ... daar is geen mens die er betrekking op heeft. Dan is er geen mens die lust heeft om de Heere te vrezen.

Maar als die geweldig gedreven wind gaat waaien, dan worden de bomen die soms 300 jaar in de grond gestaan hebben, die worden er zomaar uitgerukt. En sterke gebouwen die honderden jaren gestaan hebben, die worden zomaar van de kaart geveegd. Daar is tegen die wind niets bestand. Gelukkig, geliefden. O gelukkig. Tegen die wind des Geestes is niets bestand.

Een mens zit aan de wereld vast, een mens zit aan de duivel vast, een mens zit aan de zonde vast, een mens ligt aan alle kanten gebonden. Aan alle kanten. En als hij maar eens eerlijk mag wezen, mensen, als hij maar eens eerlijk gemaakt wordt, dan zal hij het wel op de tafel leggen. Dan zal hij het wel zeggen, wat een slaaf van de zonde hij geworden is. En dat hij nooit, en nooit uit zichzelf er mee zal breken. Nooit. Maar, er

staat ook, en dat is zo'n weldaad, er staat in Psalm 110: *Uw volk zal zeer gewillig zijn, op de dag Uwer heirkraft, in heilige sieradiën.*

Dan zit daar een man in Ur der Chaldeeën, een afgodendienaar. Die zijn leven lang zijn knieën voor hout en steen gebogen heeft. 75 jaar oud al. En daar komt God, en zegt: *ga uit uw land en uit uw maagschap, naar een land dat Ik u wijzen zal.* En de man vertrekt. Hij laat alles achter. Waarom? Door de kracht van die eeuwige Geest, Die in zijn hart komt. En als dat gebeurt mensen, dat is een volmaakt werk, een volkomen werk, dan worden ze er nog blij mee ook! Ze worden blij met het werk wat God in hun hart verheerlijkt. Daar worden ze niet bedroefd om. Maar daar worden ze verblijd mee, dat God hen daartoe verwaardigd.

En dat volk die door die almachtige kracht getrokken en geroepen zijn, die willen ook nooit meer terug. Je leest van Bunyan, toen hij uit de stad verderf kwam, - die stad werd verbrand, vanzelf, anders had hij er nooit uitgekomen, - maar God liet die in brand steken. En dan was er een man die naar hem toekwam op de straat, en die zei tegen hem: *ik zal je maar adviseren om terug te gaan.* Want hij zei, 'als je dat niet doet dan zal je van een persoon, je leven lang last hebben. Want je heb hem beloofd om hem eeuwig te dienen. En nu ga je die dienst bij hem opzeggen, dus je zal er je leven lang ellende mee hebben.' Bunyan zegt: *ik ga toch niet meer terug. Laat er dan maar van komen, wat ervan komen zal.*

En zo is het nu met al Gods volk. Die kunnen niet meer terug, en die moeten niet meer terug ook. Ze moeten niet terug. Want, die keuze die God in hun hart gewerkt heeft, dat is een onberouwelijke keus. En wat er nu ook aan verbonden is, en wat er nu mee gepaard gaat, dat legt geen gewicht in de schaal om ooit terug te keren. En hoe donker het dan ooit in hun leven mag worden, hoe donker en hoe ellendig, daar blijft toch in hun hart liggen: *Ik blijf den HEERE verwachten; en meer dan de wachters op de morgen, de wachters, ach wanneer?*

Die wind des Geestes die is zó krachtig, die wind des Geestes heeft zo'n vermogen, dat ze aan God, en aan Zijn dienst, en aan Zijn volk en aan Zijn inzettingen en aan Zijn rechten verbonden worden. Dat ze met de dichter, met blijmoedigheid mogen instemmen, uit Psalm 119 vers 6:

*'k Heb in mijn hart, Uw rede weggelegd.
Opdat ik mij mocht wachten voor de zonden.
Gij zijt o HEER', gezegend; leer Uw knecht
Door 't Godd'lijk Woord een helder licht bevonden.
En door Uw Geest al d' eisen van Uw recht;
Zo wordt Uw eer nooit stout door mij geschonden.*

Psalm 119 het zesde vers.

Toepassing

4. En dan in de vierde plaats, het vervulde het gehele huis waar zij zaten.

En nu, geliefden, er staat in die tekst: *er geschieden haastelijk uit de hemel, een geluid, gelijk als van een geweldig gedreven wind, en vervulde het gehele huis, waar zij zaten.*

De Heilige Geest, is een Geest die vervult. Om dat een weinigje duidelijk te maken, dan hebben we een exempel uit het leven van een van de profeten, uit het oude verbond. Een weduwe, die zoveel schuld had, dat ze er geen raad meer mee wist. En

toen heeft die profeet raad gegeven, om d'r huis vol te dragen met ledige vaten. En dat heeft die vrouw ook gedaan. En die vaten zijn allemaal vervuld met olie. En zolang als er nu maar lege vaten waren, vloeide de olie. Maar zodra die vaten vol waren, stond de olie stil. Dus, het gebrek ligt wel bij ons, maar de volheid ligt aan de kant van God. En om nu vervuld te worden, mensen, moeten wij eerst ontledigd worden. En dat is een smartelijke weg, om ontledigd te worden. Want een mens houdt krampachtig vast aan zichzelf en aan alles wat van hem is. Weet je wat de grootste ellende is, van binnen? Dat een mens voor God niet wil worden wat hij is. Een mens wil voor God niet worden wat hij is. Maar er staat in Psalm 136: *Looft Hem, die den Amoriet, van zijn hoge zetel stiet.*

En nu moet hij door de wind des Geestes neergeslagen worden, op het slagveld van vrije genade. En van vat tot vat moet hij uitgeledigd worden, uit zijn wettische dienstbaarheid, uit zijn wettische bestaan.

Ik zal het nog eenvoudiger zeggen. Een mens moet van farizeeër een tollenaar worden. Van farizeeër, een tollenaar. En er is geen mens die daar betrekking op heeft. Rijk en verrijkt, en geens dings gebrek. En Gods volk zelf, hun hart is van nature met vijandschap vervuld tegen de weg van ontdekking en ontbloting en ontleding. Een mens wil zalig geworden, met behoud van zichzelf. En met behoud van alles wat van hem is. En dat kan niet. Dat gaat niet.

Toen dat huis vervuld werd, is alles wat niet van God was er uitgegaan. En Gods Geest heeft in dat huis de hoogste plaats gekregen. Want God deelt Zijn eer niet met een ander. Nooit. Die deelt het niet met een ander.

Die geweldig gedreven wind, die vervulde het gehele huis, waar zij zaten. De Heilige Geest vervult het leven van Gods gunstgenoten. En nu dat volk, mensen, we hopen daar vanavond nog iets meer van te zeggen, dat volk, dat komt in d'r doodsstaat voor God te liggen. Als een verdoemelijk mens, die nergens recht op heeft, als om eeuwig van God gescheiden te worden. En dat hij voor eeuwig van God vervreemd zal worden. Zo komt hij op de wereld te staan. God zet ze overal uit en God zet ze overal buiten. Ze moeten sterven aan alles. Ze moeten sterven aan alles, geliefden. Opdat ze alleen hun leven in Christus zullen vinden. En op dat ze onder de weg van vrije genade vallen zullen. Opdat ze leren, dat God Zich wendt tot het gebed desgenen, die gans ontbloot is en dat Hij hun geroep niet veracht.

Vervuld het gehele huis waar zij zaten, staat er. Er bleven geen plaats voor de duivel over, geen plaats voor de wereld, en geen plaats voor de zonde. En eigenlijk, als je het goed beseffen mag, was er voor die mensen ook geen plaats meer. Alles is daar weg gevallen. Maar die Heilige Geest heeft intrek genomen en vervulde het gehele huis, die Heilige Geest, in Zijn persoon en met Zijn werk, opdat Zijn discipelen daarin zouden rusten, en opdat ze zich daarin alleen zouden verblijden en zich daarin alleen zouden vermaken. En opdat ze met alles wat ze daar kregen, ze in God zouden eindigen.

Vervulde het gehele huis, waar zij zaten. Ze werden daar met vervuld met de Heilige Geest. En dan valt alles van een mens weg. En dan ontvangt God al de eer en al de aanbidding en de dankzegging van Zijn eigen werk. Dan blijft er voor wat er staat in Psalm 89: *Door U, door U alleen, om het eeuwig welbehagen.* De Heere zegt tot Zijn volk: *raap uw kramerij weg, uit het ganse land.* Want al onze godsdienst en al onze wettische werken zijn voor God allemaal kramerijen. We vinden er overal de dood in. Opdat we met Paulus mogen zeggen, dat Christus alleen ons leven is geworden. En

dat moet die Heilige Geest allemaal uitwerken, mensen. Die Geest moet dat Zelf allemaal doen. Ga er zelf eens aan beginnen Ga er eens mee beginnen?

Maar er geschiede haastelijk een geluid als van een geweldig gedreven wind en vervulde het gehele huis, waar zij zaten. Het is een eenzijdig werk Gods. En dat baart ook zo'n verwondering in de harten van Gods kinderen. Och, zij werken d'r eigen dood. Zij werken der eigen dood. Ze blijven zoeken, totdat ze het niet meer zoeken kunnen. En als ze dan niet meer zoeken kunnen, dan mogen zij het vinden.

Die Geest wordt uitgestort in zulk een ruime mate, dat die Geest dat hele huis vervulde. En dan krijgt God alleen de eer ervan. Want wij kunnen uit ons hart niet een afgod weg werken en weg krijgen. We proberen dat wel. O ja, maar het schijnt, hoe meer we eraan bezig zijn, hoe meer dat er bijkomt. Als er één duivel uit is, dan komen er zeven voor terug. Totdat het huis gereinigd wordt door de Geest. En zo gereinigd wordt, door die wind des Geestes, dat er alles uitwaait. En daarom, mijn hoorders, daarom was het de bede van de bruid: *ontwaak, gij noordenwind, en kom gij zuidenwind; en doorwaai mijn hof, opdat zijn specerijen uitvloeien.*

Het is vandaag Pinksterfeest. O, dat het eens Pinksterfeest in ons hart mocht worden. Dat God dat uit genade mocht schenken. Dat God met innerlijke ontferming over ons bewogen was. Dat hij genade wilde geven, mensen. Hij alleen kan dat maar schenken. Wij kunnen onszelf niet in de gemoedsstemming brengen. Dat moet je maar niet geloven, mensen. Zomin als voor de bediening van het heilig sacrament van het avondmaal. O nee. Maar weet je wat er staat in Psalm 65? Het 10^e vers: *Gij hebt het land begerig gemaakt, en verrijkt het grotelijks. De rivier Gods is vol water. En: op uw noodgeschrei deed Ik grote wonderen.* Om ons onvoorwaardelijk in die handen van die God eens over te geven.

De discipelen hebben die Geest niet gekregen om hun gebed, nee, maar wel op hun gebed. Die hebben daar tien dagen in die opperzaal gezeten, met al die 120 mensen, biddende en smekende om wat God Zelf hen beloofd had. En zij hebben niet tevergeefs gezocht en gebeden, maar zij hebben het gekregen, mensen. Zij hebben het gekregen. *O, de buit van het overwonnen land, viel zelfs de vrouwen in de hand, schoon niet mee uitgetogen.*

De Heere mocht het aan ons hart heiligen. Hij mocht ons er vatbaar voor maken. We mochten het aan Hem vragen, en van Hem afsmecken. O, het zal wat zijn, gemeente onder zo veel bemoeienissen verloren te moeten gaan. Het zal verschrikkelijk wezen als dat straks tegen de mens, allemaal tegen hem zal getuigen. Dan zal het Sodom en Gomorra, Tyrus en Sidon, verdragelijker zijn in de dag des oordeels, dan ons. O, dat we toch vernederd mochten worden onder Gods krachtige hand. Dat we verwaardigd werden, aan de hemel gebonden te worden. De Heere is vrij om het te geven en vrij om het te onthouden. Maar om Zijn Zelfs wil, om Zijn grote Naams, om Christus' wil, wil Hij het schenken uit vrije genade. Och, de Heere heilige daartoe Zijn Woord en Hij mocht in de tijden die we beleven die wind laten waaien om niet alleen de dienaars der zonde neer te vellen, maar ook degenen die op de hoogten van hun eigen gerechtigheid zitten, of van hun bekering, of van hun rechtvaardigmaking, of van hun bevindingen, om hen van alles af te stoten. Om hen daar te brengen, waar de dichter van gezongen heeft:

*Ik ben ellendig, arm en naakt
O God, mijn Helper uit d' ellenden*

*Haast u tot mij, wil bijstand zenden
Uw komst is 't, die mijn heil volmaakt.*

Amen.

Dankgebed.

HEERE, Gij mocht tot de bekering van zondaren en tot de opwekking van Uw volk, de waarheid nog willen gebruiken. Jezus Christus is gisteren en heden en tot in der eeuwigheid Dezelfde. Och, wil Uw arm nog ontbloten. En wil ons samen door Uw daden verblijden. Neem ons voor Uw rekening ook in de avond van deze dag. Breng ons nog andermaal samen. Verblijdt noch door Uw daden en Uw overkomst. En dat de uitgangen van deze dag voor ons samen nog eens mochten juichen tot roem van vrije genade. Om Christus' wil. Amen.

Onze slot zang is nu van de Avondzang, het vierde, het zesde en het zevende vers.
De collecte is voor de armen.

*Houdt ons gemoed voor U bereid
Opdat het blij Uw komst verbeid',
Daar 't in een stil vertrouwen leeft
Dat Gij ons onze schuld vergeeft.*

Ontvang nu de zegen des Heeren.

***De Heere zegene u en Hij behoede u,
de Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig
de Heere verheffe Zijn aanschijn over u en geve u vrede.
Amen.***

8. De heerlijkheid Gods aanschouwd in het eerste wonder door de apostelen

Gepreekt te Grand-Rapids, zondagmiddag 6 juli 1958

Psalm 118:7

Handelingen der Apostelen 3

Psalm 19: 1, 4

Psalm 116:11

Psalm 119:23, 24

Vangen we onze Godsdiensttoefening aan door met elkander te zingen van de 118^e Psalm en daarvan het zevende vers.

*De HEER' is mij tot hulp en sterkte,
Hij is mij lied, mijn psalmgezang.*

Wat we uit Gods heilig Woord u wensen voor te lezen dat kunt ge opgetekend vinden in de Handelingen der Apostelen, het 3^e hoofdstuk het 1^{ste} gedeelte.
Maar vooraf de 12 artikelen des geloofs.

Onze hulp is in de Naam des HEEREN, die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid, worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd van God den Vader, en Christus Jezus den HEERE, in de gemeenschap des heiligen Geestes. Amen.

Zoeken we nu samen het aangezicht des Heeren.

HEERE, Ge bracht ons andermaal op deze heilige rust- en de sabbatdag rondom de kandelaar van Uw eeuwig, onveranderlijk en eeuwig blijvend getuigenis. En Gij zijt een God der ganse aarde. Een Hartenkenner en een Nierenproever, voor Wie niets en niemand verborgen is. Daar Ge toch kent al de schuilhoeken van onze harten. Ja, Gij zijt een God, Die aanschouwt de moeite en het verdriet, opdat we het in Uw handen zouden geven.

Gij kent een iegelijk van ons, zoals we hier in deze middag in dit gebouw nog zijn vergaderd, hetzij onder het lezen of onder het verkondigen van Uw getuigenis. Dat het ons tot troost mocht zijn dat Gij een alwetend en een overalomtegenwoordig God zijt. Maar ook een almachtig God, Die maar te spreken hebt en het is er en te gebieden en het staat er. En wat onmogelijk is bij de mensen dat is mogelijk bij U.

HEERE, het mocht U behagen uit vrije, soevereine genade, om Christus' wil, in deze middag nog in het midden van ons Uzelf te willen vertegenwoordigen. Met Uw Godheid, majesteit, genade en Geest. En dat U de wonderen van Uw almacht en Uw vrijmacht nog eens rijkelijk wilde verheerlijken. Dat U een alles vervullend God voor

ons wilde zijn en de wonderen van Uw genade nog wilde grootmaken. Dat in deze middag, en in deze dag de hel beschaamd mocht worden; dat er nog velen werden getrokken uit de macht der duisternis en overgezet in het koninkrijk van de Zoon Uwer eeuwige liefde. Aan 's mensen zijde is het een hopeloze zaak. Dat is hopeloos geworden in het paradijs en het wordt steeds hopelozender van de zijde van het schepsel. Daar in ons toch niets is en ook nooit meer iets wezen zal wat Gode zal kunnen behagen. Bij ons is er niet anders dan wat Uw toorn en Uw gramschap kan opwekken en gaande maken. Maar och, dat Gij over alle bergen en over al de heuvelen nog heen mocht komen. Dat Ge ons verblijden mocht door Uw daden. Opdat er toch eens wat gebeuren mocht, dat de eeuwigheid zal kunnen verduren. De wonderen van Uw almacht en van Uw vrijmacht; gelijk we ook in deze middag uit Uw woord wensen te vernemen.

Heere, er is voor U toch niets te wonderlijk. Wil Uw getuigenis in het midden van ons zegenen en ons als slijk aan Uw heilige vingers nog gebruiken om de blinde ogen te openen en de gebonden opening der gevangenis te geven. Om de gebonden vrijheid uit te roepen; het jaar van het welbehagen des HEEREN. Werk in onze harten en in de harten van ons geslacht, die geen onderscheid weten tussen hun rechter- en hun linkerhand, en die met een zwijgende consciëntie maar zwerven over de wereld; de wereld navolgen. Och, wat is de mens, en wat is in hem toch te prijzen? Maar Ge mocht hen nog eens opzoeken en stilzetten en nog eens aanspreken, opdat het nog anders mocht worden. En opdat er zielen veroverd werden in deze dag en ingewonnen voor het koninkrijk van Christus. Dat alle valse gronden ontdekt werden, want het gaat op een eeuwigheid aan. O dat we het toch beseffen mochten; en dat we nog ontdekt mochten worden, eer dat het voor eeuwig te laat is. Opdat we onszelf niet zullen bedriegen voor die ontzaglijke eeuwigheid.

En wat in duisternis en in banden en gevangenis zit, in veroordeling, in ellende, hopeloos, troosteloos, moedeloos, ... och Gij mocht in deze dag U niet onbetuigd laten. En dat volk wat nauwelijks op Gods goedheid durft hopen, ... mocht Gij Uzelf er eens aan openbaren. Tot hun ziel zeggen: zie hier ben Ik, zie hier ben Ik. Opdat hun hart en mond eens vervuld werd met de lof des HEEREN en ze de deugden mochten verkondigen van Hem, Die ze getrokken heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht. Wil Uw volk bevestigen in het allerheiligste geloof.

Die verstoken zijn van op te gaan onder Uw woord, wil zich gedenken in ziekenhuizen en gestichten en allerlei plaatsen van ellende, ook in het midden van ons. We dragen ze aan Uw troon op. Wees ze nog gedachtig naar ziel en lichaam beide. Laat Uw aangezicht in gunst over hen lichten. Sterk weduwen, wezen en weduwnaars en laat Uw hulp door ons verzocht, Uw volk voortaan verhogen. Gedenk aan al Uw knechten, waar ze op de wereld verkeren, om de bazuin van het evangelie te blazen. Wil hun getal nog vermeerderen, ook in het midden van ons. Als het in Uw raad kan bestaan. Wil aan de gemeenten gedenken in al de verachting en in al de verwoestingen die er zijn. HEERE, Gij mocht nog bemoeienissen maken en nog verblijden door Uw daden. Gedenk land en volk en overheden. Brengt ons nog terug tot de wet en tot de getuigenis. En wil Uw zegen in deze middag, in spreken en horen niet onthouden. Ook aan hem die andermaal geroepen wordt om Uw Woord te bedienen. Help hem nog. En verkwikt ook zijn eigen ziel nog. Opdat hij nog iets mag proeven van hetgeen hij een ander hoopt voor te houden.

Gij mocht ook aan die vriend gedenken, die voor de laatste maal in deze middag hier neerzitten zal. Die zijn familie bezocht heeft en in de dag van morgen de terugreis

naar zijn vrouw en kinderen weer zal ondernemen. Dat Uw ogen over hem open mogen zijn ten goede. Misschien zal hij zijn familie hier, aan deze zijde van het graf wel nooit meer ontmoeten. Maar och, aanbiddelijk Wezen, dat ook deze laatste uren voor hem nog tot een eeuwige winst en tot een eeuwige zegen gesteld mochten worden.

Gedenk ook aan onze kinderen die er zijn in het oude vaderland. Dat Gij Uw vleugels over hen uit mocht strekken. En ons zegenen met de keur Uwer zegeningen, naar het vrije en het soevereine van Uw Goddelijke welbehagen. In de verzoening van al onze zonden, om Jezus' wil. Amen.

Zingen we nu met elkander van de 19^e Psalm en daarvan het 1^{ste} en het 4^e vers.
En inmiddels zal worden gecollecteerd. Eerst voor de kerk en dan voor de school.

Geliefden.

Wat is het een onuitsprekelijk voorrecht om te weten, dat er een God is. ... Als er nu eens geen God was ... wat dan? ... Dan was er ook geen volk. En dan was er ook geen gezag. Dan was alles afgesneden. Dan was het beter om te sterven dan te leven. ... Want welk doel zal ons leven hebben, als er geen God was, geliefden? Maar nu zegt de Heere tegen Zijn volk bij de profeet Jesaja: *Gijlieden zijt Mijn getuigen, dat Ik God ben.* En in Psalm 46: *Laat af, en weet dat Ik God ben. Ik zal verhoogd worden op de aarde, Ik zal verhoogd worden onder de heidenen.* Hij is die God,

*Die op de wolken vliegt en vaart,
en een Heer' is, zeer wijd vermaard,
eeuwig God is Zijn Name.*

Datheen, Psalm 68:2

O die God, Die spreekt maar en het is er en Hij gebiedt maar en het staat er. En die God doet wonderen aan doden, zodat de overledenen Zijn naam kunnen roemen en prijzen.

Over die wonderen van Zijn genade willen wij spreken, die Hij doet aan een mens die dood ligt in zonden en in misdaden, - en zo is het inderdaad, mensen - die van nature met God niet wil te doen hebben, maar aan wie God de wonderen van Zijn genade, tot Zijn gedachtenis wil verheerlijken.

Het woord van onze tekst dat kunt ge vanmiddag opgetekend vinden in Handelingen 3, het 7^e en het 8^e vers, waar Gods Woord aldus luidt:

En hem grijpende bij de rechterhand, richtte hij hem op. En terstond werden zijn voeten en enkelen vast. En hij opspringende stond en wandelde en ging met hen in den tempel, wandelende en springende en lovende God.

Tot dusver.

De heerlijkheid Gods aanschouwd in het eerste wonder door de hand der apostelen.

En we willen met de hulpe Gods iets zeggen:

1. Van het wonder.
2. De Oorzaak van dat wonder.
3. Het gevolg van dat wonder.

Ten eerste. **Van het wonder.**

Wat God doet, dat is niet anders dan een wonder. Vanzelf, van nature dan zijn onze ogen ervoor gesloten. We hebben nergens geen ogen meer voor. Of we godsdienstig zijn of vroom zijn, dat baat ook niet. Want dat heeft allemaal geen betekenis, mensen. We leven dood in zonden en in misdaden. En dat hoofdstuk waaruit onze tekst

genomen is, dat begint al met een wonder. Er staat: Petrus en Johannes gingen samen op naar de tempel. Dat is al een wonder. In hun onbekeerde staat hebben ze met elkaar op de zee van Galiléa gevist. Toen ze allebei nog onbekeerd waren. Op het scheepje bij elkaar geweest en daar van alles overdacht. Vanzelf, waar denkt een mens al niet over. Petrus was ouder dan Johannes. Ze hadden dus vroeger altijd met elkaar omgegaan. Samen hadden ze de wereld gediend. En nu gaan ze samen op naar de tempel, als apostelen van Jezus Christus. Wat een wonder! Och, God Die werkt niet anders dan wonderen. Nu mogen ze samen opgaan naar de tempel. En dat op de negende ure van de dag. Bij de Joden begon het laatste vierde deel van de dag. Op onze tijd was dat 's middags om 3 uur. Ze gingen op naar de tempel. De dag bij de Joden begon met het morgengebed en die werd besloten met het avondgebed. Dat was 's middags om 3 uur. En dan stroomden de mensen van alle kanten naar de tempel. De meeste vanzelf kwamen uit de stad. Dat is nog een voorrecht te achten, als de tijd die God verordineerd heeft nog wordt nageleefd. De apostel zegt in Hebreeën: *laat ons de onderlinge bijeenkomsten niet nalaten.*

Petrus en Johannes gingen dus ook op naar de tempel. Niet meer zoals ze dat vroeger deden, onder de Mozaïsche wetten. Want dat was allemaal afgedaan. Christus was gestorven en opgestaan en had al de ceremoniële wetten vervuld en tot het einde gebracht. Maar Petrus en Johannes gaan op om van de gelegenheid gebruik te maken. Want een visser vist graag in een groot water. Hoe groter dat het water is, hoe meer kans dat er veel vissen zijn. En dat er ook vis gevangen kan worden. Want ze waren geroepen als vissers der mensen. En zo gingen ze beiden op naar de tempel.

En wat is het gelukkig, geliefden, dat God Zijn Woord nooit ledig zal doen wederkeren, maar dat het doen zal wat God behaagt. Het is niet zonder reden dat de apostel Paulus in één van zijn brieven schrijft: *Zijt dan standvastig, onbewegelijk, altijd overvloedig in het werk des HEEREN, wetende dat uw arbeid niet ijdel zal zijn in de Heere.* Daar zendt God Zijn knechten voor. En het kan wel schijnen, geliefden, het kan soms wel schijnen dat alles hopeloos is. Maar och, geliefden, God zal ervoor zorgen, dat Zijn Woord heerschappij zal hebben en dat Hij met Zijn Woord zal doen hetgeen wat Hem behaagt.

Gistermiddag ben ik bezocht geworden door een jongeman, die toen hij nog een kleine jongen was in Nederland, bij mij op de Catechisatie geweest is, maar in Nederland de waarheid verlaten heeft. En nu enkele jaren geleden is hij in Amerika aangekomen met zijn vrouw. En heeft enkele jaren hier geleefd, honderdvijftig mijl van Grand-Rapids. En gistermiddag kwam die man smeken en bedelen om een plaats in Grand-Rapids te kunnen krijgen. Hij zei: *ik heb de waarheid vaarwel gezegd. Maar ik kan zo niet langer meer; ook voor mijn kinderen. Opdat straks in het oordeel, mijn gezin niet tegen mij zal getuigen.* Och, het zou wat zijn geliefden, het zou groot zijn, als het zaligmakend was. En dat hij als een verdwaald schaap nog terechtgebracht mocht worden. Het zou wat zijn. Ik heb zijn vader gekend, die nu juicht voor de troon van God en het Lam. Dat was in mijn eerste gemeente, ... en ik kan niet zeggen wat er in mijn hart omging toen die man dat kwam vertellen.

Och, God leeft nog! God leeft nog, geliefden. Soms zou je denken dat God dood is. Geloof je het? ... Ja, werkelijk, denken dat God dood is. ... Maar Hij is niet dood. Och, dat we het in onze gemeente eens mochten zien! En dat het onder het opkomende geslacht mocht gezien worden, dat God eeuwig leeft, en dat we Zijn werk nog eens aanschouwen mogen. Dat werk wat eeuwig duurt. Och, als we het eens zien mochten ...!

Want, er zal toch wat moeten gebeuren, geliefden, zonder wedergeboorte kan niemand het koninkrijk Gods zien. Ja, een wonder van Gods genade ...! O, dat God dat mocht verheerlijken, zoals we vanmiddag dat wensen te vernemen.

Johannes en Petrus gaan op naar de tempel. En dan ligt daar een man aan de schone poort des tempels. Een jongeman? O nee, hij is al meer dan veertig jaar oud. Al boven de veertig jaar. Het was een ongelukkige man. Hij was niet lam vanwege een ziekte die hem in zijn leven overkomen was, of van een accident (een ongeluk) wat hij overkomen was, maar van zijns moeders lichaam was die man al lam geweest. Dus hij had nog nooit kunnen lopen. En die werd elke morgen daarheen gedragen naar dezelfde plek. Elke morgen. En weet je wat nu het wonderlijke is van die man? Die man heeft nooit over zijn benen gedacht, dat hij ook eens zou kunnen lopen. Maar het enige waar die man over dacht, dat was over geld. Dat was het enigste. Hij lag daarom neer om een aalmoes te mogen ontvangen van die mensen die naar de tempel gingen. Dus het is niet alleen een ongelukkige man geweest, maar het is ook een arme man geweest. Die met bedelen door de wereld moest. Wat een beklagenswaardige voorwerp! Och, wat is een mens gelukkig, die nog zijn huis mag hebben, zijn brood mag hebben, die zelf in zijn onderhoud nog voorzien kan. Die niet afhankelijk is van een ander. Maar deze man, die had niets in de wereld. Het enige wat die man doen kon was bedelen. Want de waarheid zegt: *de arme wordt zelfs van zijn vriend gehaat.*

En nu op die middag daar zag hij Petrus en Johannes komen. En dat viel hem bijzonder op. Zouden die mensen, die apostelen aandacht aan hem willen geven? Hij zag die mannen aankomen stappen en die ongelukkige tobber keek niet naar hun mond, maar hij keek naar hun handen. O, hij dacht, als ze me nu zien liggen, dan zullen ze wel eens in hun zak voelen, of ze wat voor mij hebben. En dat ze wat aan mij zullen geven. Daar was nu zijn enige hoop op gericht. Om een stukje zilver, of een stukje goud van die apostelen te kunnen krijgen. Maar die mensen hadden het ook niet. Nee, die hadden het ook niet. Huntington zegt: *als je dominee wilt worden, dan moet je twee dingen hebben. Een groot kapitaal en een zak vol met los geld.* Dat zegt Huntington. Maar dat is niet van toepassing op deze mensen, vanzelf. Want Petrus had ook niks in de wereld. En Johannes schijnt ook niks gehad te hebben. Vanzelf, Huntington heeft dat wel anders bedoeld; ja, dat zal wel; die zal niet over geld gedacht hebben, met dat kapitaal en losgeld. Die zal wel over wat anders gedacht hebben, denk ik. O ja!

Maar nu die arme man, ... och eigenlijk van binnen verheugde hij zich al over het geld dat hij van die apostelen zou krijgen. Och, misschien had hij al van binnen schik dat hij dacht, dat zal vandaag een goede dag worden. Die mensen die kijken zó vriendelijk. *Want een dienstknecht des Heeren moet vriendelijk zijn,* zegt de apostel. Dus vanzelf, dat kun je van Petrus wel geloven en van Johannes ook. Dat het twee lieve, van God gezalfde knechten geweest zijn. En kun je zomaar merken. En nu dacht die arme stumper, die dacht, *ik zal vandaag eens een goede dag hebben, door die mensen.*

En dan, voordat die apostelen, Petrus en Johannes, de tempel ingaan, vraagt die man, of hij een aalmoes mocht ontvangen. En och, toen is het Goddelijk wonder gebeurd. Een Goddelijk wonder is er gebeurd. Want er staat: *En Petrus sterk op hem ziende, met Johannes, zeide: zie op ons!*

Och, wat zal dat een wonder geweest zijn, denk je ook niet? Heb je er wel eens over gedacht? Weet je wát dat wonder geweest is? Daar heeft God in de dadelijkheid aan die lieve Petrus en Johannes geopenbaard dat die arme tobber, dat die een van de

gekenden was van eeuwigheid. O, daar heeft God aan Petrus en Johannes geopenbaard, dat het uurtje van Gods minne voor die arme man was aangebroken.

En nu die man die daar lag, die kreupele man, die lamme man, dat is nu een beeld geliefden, van elk schepsel, van élk schepsel. Want zo ligt nu een mens ook op de wereld. Och, Calvijn zegt: *die man lag daar met dode benen*. Met dode benen. En zo is het nu met een mens ook, geliefden. De waarheid leert ons in Ezechiël 16: *vertreden op de vlakke des velds; geen oog had medelijden*. En met onszelf hebben we ook geen medelijden, geliefden. Och, wilt u wel geloven gemeente, er is in een mens totaal, totaal niets van God meer overgebleven. Een mens is God kwijt. Dus een mens is alles kwijt. En een mens is zelfs kwijt de gedachte over dood en eeuwigheid. Geloof het maar gerust. Hij kan zelfs in de natuurstaat over God niet meer denken. En over het belang van zijn onsterfelijke ziel. Daar zijn van nature heel geen bekommelingen over. Och, de waarheid zegt toch immers: *gaat niet de mens als in een beeld daarheen?* En zo is het toch? Dood voor de dood, en nergens geen besef en nergens geen gevoel van. En of hij nu 20 jaar is, of dat hij 70 of 80 is, dat is allemaal hetzelfde. Dood in zonden en in misdaden.

Ten tweede. **De Oorzaak van dat wonder.**

God vindt Zijn volk niet als ze liggen te zuchten en te worstelen en te schreeuwen aan Zijn troon. Maar God vind Zijn volk als ze dood liggen in zonden en misdaden. Daar vindt God Zijn volk. Want wij zijn het niet die beginnen, maar God begint. Góð begint bij Zijn volk, geliefden. God is de Eerste. Ik ben de Alfa en de Oméga, de Eerste en de Laatste.

En nu kun je bij Petrus en Johannes zien dat die mensen van God gezalfd zijn. Want het is een bijzondere belofte die God aan Zijn knechten heeft gegeven, dat Hij verborgenheden aan hen zal openbaren. Dat doet Hij niet aan huurlingen. Dat doet Hij niet aan degenen die Hij niet gezonden of geroepen heeft. Die worden geen verborgenheden bekend gemaakt. Maar alleen aan degene die van Hem gekend en die door Hem geroepen en gezonden zijn. Daar worden de verborgenheden aan ontdekt. En nu kunt ge niet zeggen en geloven mensen, wat er in het hart van die Petrus en Johannes is omgegaan, toen God het aan die mensen openbaarde. O, het ging zomaar zingen, dat kan ik zo geloven, het ging zomaar zingen bij Petrus en Johannes voor die man: *"uw heilzon is aan het dagen"*.

En dan zegt Petrus: *Zie op ons! Zie op ons!* Dat was een bevel wat hij aan die man gaf, een bevel in de Naam des Heeren HEEREN. En dat het van God was is daarin openbaar geworden, dat die man in de dadelijkheid genade van God kreeg om op die apostelen te zien, niet als op gewone mensen. Maar hij kreeg in de dadelijkheid op hen te zien als gezanten, als ambassadeurs van het hemelhof. Vroeger had hij aan die mensen nooit gedacht, geliefden. Er nooit geen heerlijkheid in gezien. Maar nu ziet hij hen in de dadelijkheid als gezonden van de hemel. Met een Goddelijke autoriteit bedeed. *Zie op ons!* En hij hield de ogen op hen, verwachtende dat hij iets van hen zou ontvangen. En dan zegt Petrus: *Zilver en goud heb ik niet, maar hetgeen ik heb, dat geef ik u: in de Naam van Jezus Christus, de Nazaréner, sta op en wandel!*

Petrus wou zeggen, *als ik het had man, dan kon je wel een berg goud en zilver van mij krijgen. Maar dat heb ik niet. Maar ik heb wat anders gekregen. Ik heb een bediening uit de hemel gekregen. Ik ben een gezalfde van de hemel. En ik ben een uitdeler van de menigerlei genade en de menigerlei gave Gods.*

Want Gods knechten die hebben wat ontvangen, geliefden. Die hebben wat van de hemel ontvangen. En daar kun je ze aan kennen, die van God geroepen zijn! Het zal in hun leven al openbaar worden. Ze krijgen bij ogenblikken wel eens gebed om te smeken, ze krijgen wel eens gebed om tot de hemel te roepen. Ze krijgen het woord in de opening van hun mond. Ze worden gezalfd van de hemel en ze mogen het wel eens meedelen. Want ze hebben het niet gekregen om het voor henzelf te behouden. Maar zij hebben het gekregen om het mee te delen. En, het is zo'n voorrecht wanneer er mensen onder hen mogen zitten met lege harten en met een uitziende ziel. Het is zo'n voorrecht geliefden, wanneer er onder zitten waar ze wat aan kwijt kunnen. Want o, als je nu toch altijd voor de dood zou moeten preken ...! Als er nu nooit geen weerklank der bergen was ...! Als het nu altijd maar dicht bleef ..., ja, dan was het een moedeloos zaakje, mensen. Het is ook onmogelijk. Want om tot mensen te praten, die het niet begrijpen en tot mensen die het niet verstaan, wat is het dan moeilijk. Luther zou zeggen, *het is een buffelwerk*. Maar inderdaad, *dán* is het een buffelwerk. Maar te spreken naar het hart van Jeruzalem, dat haar strijd vervuld is, dat haar ongerechtigheid verzoend is, en dat ze van de hand des HEEREN dubbel ontvangen zullen voor al hun zonden. *Dát* is hetgeen zij hebben. Want zij hebben wat gekregen. Zij hebben wat van de hemel gekregen. En dat willen ze aan arme mensen uitdelen.

*Aan armen uit genâ;
Zijn hulpe ter verlossing tonen.
Hij slaat hun zielen ga.*

"Hetgeen ik heb, dat geef ik u." En och man, dat geef ik u in de Naam van Jezus Christus, de Nazaréner. Die is nu de Oorzaak. Wij zijn het niet, die je kunnen laten lopen. En wij zijn het niet, die genade in je ziel kunnen schenken. O nee, wij zijn maar de instrumenten, wij zijn maar de middelen die God verordineerd heeft.

Och mensen, wat heeft dat veel te betekenen. De bruid zegt in het Hooglied: *waar is het dat Gij de kudde legert, waar Gij ze legert op de middag?* En dan zegt de Heere Jezus in Zijn antwoord: *Indien gij het niet weet, o gij schoonste onder de vrouwen, gaat uit op de voetstappen der schapen en weid uw kudde bij de woningen der herderen.* Dus dat heeft wat te betekenen. Zij hebben wat in hun woning. En zij hebben wat gekregen om het uit te delen. En om het aan anderen mee te delen. Maar niet in hun eigen naam of eigen gezag. Maar in de Naam van Jezus Christus de Nazaréner.

Want zo kenden ze de Heere Jezus. Die gehate, Die verachte, Die vertrapte, Die verguisde, en Die versmade Christus. Zo spraken ze van Hem in het Sanhedrin. Ze zeiden tegen Nicodémus: heeft ook iemand van de oversten in Hem geloofd? Een vraat en een wijnzuiper, een Vriend van tollenaars en zondaren. Dat is wat Hij is! *Hij heeft de duivel*, zeiden ze. Wat hoort gij Hem nog langer?

Och, zelfs Petrus, zelfs die lieve Petrus die heeft zijn eigen ook nog een keer aan Hem geërgerd. Die heeft ook nog eens een keer gezegd, - ja drie keer gezegd -: *ik ken Hem niet!* Die had ook drie keer de Naam van Jezus van Názareth verloochend. Dat was gebeurd. Maar nu deed hij dat niet meer, hoor. "In de Naam van Jezus Christus, de Nazaréner."

Och geliefden, wat moet een mens toch terugkomen. Wat moet een mens terug in zijn leven. Och, altijd hadden die mensen, die Joden zo'n vijandschap tegen die Christus gehad. En van nature, ook al zijn we geen Jood, het kruis van Christus is voor ons ook een dwaasheid, geliefden. Zoals het een ergernis voor de Joden is. *Als we Hem aanzagen, - staat er - had Hij geen gedaante noch heerlijkheid. Hij was veracht en de*

onwaardigste onder de mensen. Een Man van smarten; en verzocht in krankheid. En een iegelijk was als verbergende het aangezicht voor Hem. Hij was veracht, en wij hebben hem niet geacht. Maar nu, in de Naam van Jezus Christus, de Nazaréner: sta op en wandel!

O, hij is niet dood, die Jezus. Die leugen hebben ze vertelt, *dat Zijn vrienden gekomen waren en dat ze Zijn lichaam gestolen hebben; en nu hebben ze verteld dat Hij leeft.* Maar arme man, ik zal je eens gaan bewijzen dat hij niet dood is maar dat hij leeft. *Sta op en wandel, in de Naam van Jezus Christus!* En dan in de dadelijkheid staat hij op. En dan die Petrus, ... dat karakter komt er ook weer dadelijk in openbaar, dat was zo'n man van de daad. Petrus, springt zó naar die man toe. Die grijpt hem tegelijk bij zijn hand en hij richt hem op. En dan wandelde hij.

Je zou denken, Petrus had eerst kunnen zeggen: *ik zal je je benen eens terug geven.* Nee, hij zegt regelrecht: *sta op en wandel!* Opstaan en wandelen. O, wat is toch het geloof! Dat geloof overwint de wereld. Het geloof gelooft dat God almachtig is. En dat hij maar spreekt en het is er en gebied en het staat er.

Ten derde. **Het gevolg van dat wonder.**

En terstond werden zijn voeten en zijn enkelen vast. Die man had nooit zulke benen gehad; nog nooit. En ineens ... daar staat hij recht op zijn voeten en dan meer dan veertig jaar niet kunnen lopen!

O, misschien zijn er vanmiddag hier wel mensen die zeggen: *o God, ik heb al zoveel jaren gelegen; ik heb al zoveel jaar op de grond gelegen en nog nooit op mijn benen gestaan. Och, dat U tegen mij ook eens mocht zó mocht zijn! Dat Je almachtige genade in mijn hart zó mocht verheerlijkt worden. O, dat ik Je lof eens mocht verkondigen!*

Want die man zijn voeten en zijn enkele worden vast. *En hij opspringende, stond en wandelde.* Daar gaat die man aan 't lopen. Daar moest geen mens aan te pas komen om te lopen. God was er aan te pas gekomen. Dan wandelt die man met de apostelen mee in de tempel. Die schaamt zijn eigen er niet voor, hoor! Ze worden ineens vrienden en broeders. Dan gaat hij mee in de tempel. Daar had hij nog nooit binnen gekeken.

Och, een arm onbekeerd mens heeft er ook nog nooit binnenin gekeken. Die heeft er nooit binnenin gekeken. Die man had er ook nooit binnenin gekeken. Hij wist ook niet wat het was. Maar die dag, ... o die dag kwam hij met Petrus en Johannes binnen. Hij had er zijn leven lang voor gelegen. En nu ging hij er in.

En kom, laten we eerst maar eens een beetje zingen met elkander. Want dat kan vanmiddag toch wel lijden denk ik, hoor. Dat versje uit Psalm 116. Daar staat:

*Ik zal met vreugd in 't huis des HEEREN gaan
Om daar met lof, Uw groten Naam te danken.
Jeruzalem, gij hoort die blijde klanken:
Elk hef met mij de lof des Heeren aan.*

Het is uit Psalm 116 het laatste versje.

Toepassing

Wie zou die man nu achteraan willen kruipen? Wie wil die man achteraan kruipen? Om eens getuige te zijn van de blijdschap die het hart van die man vervulde? Daar heeft die man in één ogenblik een dubbele weldaad voor zichzelf ontvangen. Uitwendig zijn benen teruggekregen en inwendig de benen van zijn ziel teruggekregen. Daar werd hij uit de dood geroepen tot het leven. Daar mocht hij

wandelen op de weg der gerechtigheid. Die man is door de enge poort erin gekomen, hoor. O ja. Die is door rechte weg erin gekomen, hoor. In de rechte weg. En Petrus en Johannes vallen weg. Hij gaat Gód loven. Dus hij wordt van de middelen afgebracht. O ja, God gaat Zijn volk recht bekeren. Recht bekeren, mensen. Dan valt alles van de mens er buiten. Het middel valt ook weg. En dan, de God van de genade, en de God van de wonderen, Die wordt daar verheerlijk door de man. O, daar loop die man te springen, ja, te springen in de tempel. Die kon niet meer zwijgen. Die heeft zo'n grote erfenis gekregen, zó'n grote erfenis, ... daar kon hij niet meer van zwijgen. Hij wilde het aan al de mensen meedelen. Ik denk dat hij wel gewild had, dat hij een mond had zo groot als de tempel zelf. Ja een mond als de tempel, om de Naam des Heeren te verheffen!

Hij ging met hen in de tempel. Daar kun je zien de zuiverheid van Gods werk. Want door de gewone man werden die apostelen ook maar veracht. Dat zullen we later nog wel eens horen, als wij het beleven mogen. Och, zij werden zomaar uitgejouwd en eruit getrapt. En zomaar overal naar gescholden. Want dat is het deel van Gods ware knechten. Dat is het deel van Gods ware knechten, geliefden.

Maar nu komt hij de zijde van Gods volk te kiezen. Hij wil leven met dat volk. Ik denk dat hij er niet meer vandaan kon. Niet meer weg bij Petrus en Johannes. O nee, want als je God lief krijgt dan krijg je de broeders ook lief. Ja. Dan krijg je lief degene die uit God geboren is. O, nu gaan ze met z'n drieën. Ze zijn met z'n tweeën naar de tempel gegaan en nu hebben ze een vis gevangen. Ja, zij hebben een vis gevangen. Och, wat een blijdschap, geliefden. Ja de duivel wordt wel eens beschaamd geliefden, en God gaat Zichzelf wel eens verheerlijken in hetgeen niets is. 'En dan zal Zijn naam eeuwig de eer ontvangen. Men looft Hem vroeg en spâ'. O, wat een wonder.

En al het volk zag hem wandelen en God loven.

O, het was zomaar een ontroering in de tempel. Ze zien iemand, die veertig jaar daar gelegen heeft, die zien ze daar wandelen en God loven. O, daar is toch wel een wonder gebeurd. Daar is toch wel een wonder gebeurd. Komt, en aanschouwt de daden des HEEREN. Daar loopt de nieuw bekeerde.

Het zou wat wezen, Grand-Rapids, als we dat vandaag ook eens konden zeggen: *daar loopt hij; hij die nog nooit op zijn benen gestaan heeft*. Het zou toch wat wezen, als er nu vandaag toch nog eens een mens tot God bekeerd werd! Dat Gods werk openbaar kwam; en dat we het eens over konden nemen. Want er zijn tegenwoordig zoveel bekeerde mensen; maar als de vraag eens tot je komt: zou je er mee willen reizen? Zou je er mee willen reizen naar de eeuwigheid? Dan moeten we zeggen: '*och, ik weet het ook niet*'. O God, laat me hier maar liggen. Laat me dan maar liggen. Och, misschien wordt ik nog wel eens meegenomen; misschien wordt ik nog wel eens opgeraapt. Misschien mag ik ook nog wel is door de poorten komen in de Stad.'

En als het van God is, geliefden dan gaat het door. Dan is er geen twijfel meer. Och nee, mensen. En als je dan die man daar ziet wandelen en God loven, dan zie je het verschil. Want zij kenden die man niet anders dan veertig jaar als bedelaar. En nu loopt hij daar in de tempel. Al die mensen zien hem daar. Ja, er is toch wat gebeurd. Er is zeker wat gebeurd.

Loof, loof den HEER', mijn ziel met alle krachten.

Verhef Zijn Naam, zo groot zo heilig t' achten.

Och, of nu al wat in mij is, Hem preez!

Want als God wat gaat doen, mensen, dan wordt het in de vruchten openbaar. Zo is het bij die man openbaar geworden. En toen ging hij Petrus niet op de troon zetten en Johannes. Nee, ik denk dat ze alledrie God groot gemaakt hebben. Ja, zij hebben allemaal God groot gemaakt. Het is voor Petrus en Johannes ook groot geweest. Och, daar heeft God met die mensen gepronkt.

Want, als het niet meer kan, als het zo uitgeteerd wordt van alle kanten, en als het zó uitgedroogd is en allemaal zóver weg dat ze zeggen: *o God, ik kan niet meer*. T' is gewoon allemaal hopeloos. Als je het alles opgeeft, alles maar neerlegt, dan komt God weer eens een keertje. Dan komt God weer eens een keer. Dat staat in Psalm 66: *verkwikkend ons ter goeder uur*. En dat is in die tempel gebeurd.

En als God zo'n wonder doet, geliefden, dan is de kerk er ook goed mee. De kerk is er goed mee, want ze zullen zien en bekennen dat ze een zaad zijn van de Heere gezegend.

Maar straks verwekt satan vijandschap. Want je moet denken, als God weer eens toont dat Hij God is dan staat de duivel ook op zijn achterste poten. En daar probeert de duivel, daar probeert hij om het werk van God in diskrediet te brengen. O, straks zal het openbaar komen, dat de hel er ook weer op afkomt.

Maar nu zal die man die genezen is, ook weer een middel zijn voor de apostelen. Eerst waren Petrus en Johannes een middel voor die man en nu wordt hij een middel voor hen, om het evangelie van de vrije genade Gods in Christus te verkondigen aan het Joodse volk. Want als er niets tegenop gekomen was, dan hadden Petrus en Johannes geen aanleiding gekregen om te preken. Maar nu wordt die man het middel voor hen om die blijde boodschap, dat eeuwig evangelie te verkondigen.

Hier is dus het wonder, de Oorzaak en het gevolg.

1. Het wonder dat die man die nooit geen benen had, benen krijgt; uitwendig en inwendig.
2. De Oorzaak, dat is: *de Naam van Jezus Christus, Die gij gedood hebt, maar Die verhoogd is als een Vorst des levens*. O, het is door Zijn kracht dat die man nu wandelt. Het is door Zijn kracht dat je dat wonder voor je ogen aanschouwt.
3. En dan die vrucht waarin het openbaar wordt: dat die man God mocht verheerlijken en God mocht verhogen.

Geliefden, zouden we vanmiddag niet blij zijn, dat er nog een God is? Zouden we niet blij zijn dat er een God is en dat Die vrij en soeverein is? Want och, gemeente, jong en oud, klein en groot, als we nu eens een ogenblikje tot onszelf mogen inkeren met de overdachte waarheid, dan zul je toch met mij wel in moeten stemmen, vanmiddag, als God nu eens zou moeten wachten totdat wij eens aan het bidden raken, en totdat wij eens aan het zuchten raken, ... dan zou het nooit gebeuren, mensen. Nooit. Dan zou het nooit plaatsvinden. Maar God wacht niet totdat wij bidden. Of totdat wij gaan kermen. Nee. Nee, God komt eerst. Hij komt eerst.

En dat is de hoop, mijn onbekeerde medereiziger vanmiddag, dat je nog bekeerd kan worden. Och, de deur is nog niet op het nachtslot. En hoe ouder dat je wordt ... die man was ook in de 40 - en die man had nog nooit gebeden. Die had nog nooit geschreeuwd. Die was nog nooit bekommerd geweest. Maar och, die man krijgt dat geschenk vrij en soeverein.

En dat is als God een mens bekeerd ook zo. Als God een mens bekeerd, dan krijgen ze het omdat God het wil. Omdat God dat wil. En als nu een mens eerlijk is, dan zal hij moeten zeggen: 'Och, hoe ouder dat ik word, hoe kouder, hoe harder, hoe

ongevoeliger. Vroeger, och dan heb ik nog wel gezocht; en wat heb ik gebeden en afgeworsteld. Maar tegenwoordig niet meer. Tegenwoordig gaat het niet meer. Of, soms als ik in de keuken sta, soms als ik op bed lig, och dan gaat er nog wel een zucht naar Boven. Maar meer niet. Het is met mij niks meer. In vroeger zonderde ik mijn eigen af om te bidden. Maar nu? Nu heb ik heel geen tijd meer om te bidden. Er is geen tijd meer voor.'

Weet je waarom er geen tijd meer voor is, mensen? Omdat er geen lust meer voor is. En omdat het allemaal steeds meer ellendiger wordt. Almaar ellendiger. Maar nu kun je zien, het is niet desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar het is alles des ontfermenden Gods. En die God Die spreekt en het is er, die God gebiedt en het staat er.

O, dat we zó vandaag ook nog eens op mochten gaan naar de tempel, zoals Petrus en Johannes. Dat we er vandaag ook nog eens een man mochten ontmoeten, zowel hier en elders. Een man die aan de poort lag.

Er zitten er hier die al oud zijn. Bijna honderd jaar oud. Maar God kan je nog bekeren. God kan Zijn genade nog verheerlijken. Wat onmogelijk is bij de mensen, dat is mogelijk bij God. Och, er staat God niets in de weg, mensen. Nee, want wij worden in ons leven openbaar wat we zijn. En al het volk dat zalig wordt, wordt alleen maar zalig omdat God het wil. Daarom worden ze zalig. Er staat: *"Uit vrije goedheid waart Gij haar, een vriendelijk Beschermmer"*. Uit vrije goedheid. Niet omdat er wat in de mens ligt. Dat is allemaal buitengesloten.

O, dat God in deze dag, de wonderen van Zijn genade nog mocht verheerlijken. Dat er stomme mensen sprekende mochten worden; lammen mochten gaan springen en dat God Zichzelf nog verheerlijken mocht in het geen dat niets is. Dat we nog eens aanschouwen mogen, dat God er nog is. Ook in de gemeente, geliefden. Och, soms zou een mens zó moedeloos worden, dat hij zou zeggen: *ik zal er maar mee ophouden*. Aan de ene kant is het goddeloos, en aan de andere kant volgepropt met godsdienst, wat heel geen betekenis heeft, en wat straks bij de dood allemaal weg zal vallen. Want in Christus heeft een nieuw schepsel, - alleen een vernieuwd schepsel door God de Heilige Geest - waarde. En God staat voor Zijn Eigen werk in. En dat zal juichen tot Zijn eer en heerlijkheid.

Och gemeente, aan de zijde van het schepsel, daar is het een hopeloze zaak, maar niet aan de zijde Gods. Dan is er niemand te oud, dan is er niemand te slecht, dan is er niemand te schuldig, dan is er niemand te diep gezonken en te ver van God afgedwaald. Voor Hem is niets te wonderlijk. Och dat God ons en onze kinderen nog bekeren mocht! Dat er nog een haak in hun neus en een gebit in hun mond gelegd werd. En dat ze de zijde van dat volk van God eens mochten kiezen. Dat deed die man ook. Die ging met de apostelen zo in de tempel. En als God je bekeerd dan krijg je Zijn volk lief en dan krijg je de geroepen knechten ook lief.

Dus als je hen haat, dan kun je weten dat je dood onbekeerd bent. En dat je vreemdeling van de genade Gods bent. Dat kun je dan weten, mensen.

Maar och, als je nog een kruimeltje liefde mag hebben, dat je zegt: 'och met dat volk te willen leven en sterven. Met dat volk wil ik leven, want daar ben ik toch jaloers op. Och al is het maar één kruimeltje, één kruimeltje ervan.' Dan is er nog hoop mensen.

Dan is er nog hoop voor. Want,

*Hij zal den armen en den klenen
Genadig zijn en goed.*

*Dengenen die schreien en wenen
Werd Hij vriend'lijk en goed.*

Datheen, Psalm 72:7

Och, God mocht onder ons nog eens werken, opdat wij nog verblijd werden door Zijn daden. En de hel nog eens beschaamd mocht worden. De hel beschaamd.

En dat de Heere Zijn volk wat er nog vóór ligt, dat hij hen er eens in wilde brengen. En dat Hij hen er dóór brengen mocht. Dat Hij dat volk nog eens die weldaad geven mocht.

Och, geef de moed dan niet verloren. Dat de Heere Zijn volk nog eens mocht verkwikken. Ook uit de bediening van deze middag. Van de wonderen van Zijn almacht en van Zijn vrijmacht. En, dat Hij hart en mond nog eens vervullen mocht met Zijn vreugd en met Zijn lof. En dat je huisje nog eens vol mocht worden met dat arme volk. *Kom en maakt God met mij groot en laat ons samen Zijn Naam verhogen.*

Daar zou blijdschap in de hemel zijn, onder de engelen Gods, vreugde hier op aarde; en dan zou je straks zelf met de buit mogen weg lopen.

God zegene en heilige de overdenking voor armen en ellendigen tot Zijn Naams verheerlijking. Amen.

Dankgebed

Heere, Gij mocht de Naprediker willen zijn. Breng het nog eens naar binnen. En gedenk ons ook in de avond. Sterk en ondersteun nog. En als we ook dan nog meer wensen te horen van de wonderen Gods, o, dat ons hart verblijd werd en onze ziel bemoedigd. Dat alles in de verzoening van onze zonden en ellenden, om het dierbaar bloed des Lams. Wil onze uitgang en onze ingang bewaren, van nu aan tot in der eeuwigheid. Om Jezus' wil. Amen.

Slotzang is Psalm 119 het 23^e en 24^e vers.

Inmiddels wordt voor de school gecollecteerd, wat we u aanbevelen.

*Dan wandel ik vol moed op haar ruimer baan,
Omdat mijn ziel gezocht heeft Uw bevelen.*

Ontvang de zegen des Heeren.

***De Heere zegene u en Hij behoeft u.
De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.
De Heere verheffe Zijn aanschijn over u en geve u vrede. Amen.***

9. Joses, de Leviët

Gepreikt te Grand-Rapids, zondagmiddag

Psalm 25:6

Handelingen der Apostelen 4:18-einde

Psalm 107: 2, 5

Psalm 73:13

Psalm 22:15

Vangen we onze Godsdienstoefening aan door met elkander te zingen van de 25^e Psalm en daarvan het zesde vers.

*Wie heeft lust den Heer' te vrezen,
't Allerhoogst en eeuwig Goed?*

Wat we uit Gods heilig Woord u wensen voor te lezen dat kunt ge opgetekend vinden in de Handelingen der Apostelen, het 4^e hoofdstuk vanaf vers 18. Maar vooraf de 12 artikelen des geloofs.

Onze hulp is in de Naam des HEEREN, die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid, worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd van God den Vader, en Christus Jezus den HEERE, in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.

Zoeken we nu samen het aangezicht des Heeren.

HEERE, Gij bracht ons in Uw grote goedigheid aan de middag van deze heilige rust- en sabbatdag, voor de tweede maal samen binnen de wanden van dit bedehuis, om Uw aangezicht te zoeken en om Uw Woord te horen. We hebben uit Uw getuigenis vernomen, dat de discipelen baden, dat de plaats bewogen werd, en dat Gods Geest kwam in hun hart en dat ze met vrijmoedigheid het woord spraken. Het wacht alles op U en het blijft alles op U wachten. En nu zijn er bij ons geen reden, die zijn er nooit geweest, die zullen er ook nooit komen. Maar Gij hebt van eeuwigheid reden uit Uzelf genomen. Het is alleen om die vrije gunst, die eeuwig God bewoog. Dat Ge in het midden van Uw kerk en in de harten van Uw volk nog af- en nederdale. Dat Ge bevestigen mocht, wat Ge Zelf beloofd hebt: En ziet, Ik ben met u ulieden, al de dagen, tot aan de voleinding der wereld.

Gij mocht ook onder ons, inzonderheid in onze harten in deze middag willen wonen en werken. En ons vatbaar maken voor Uw getuigenis, dat eeuwig zeker is en slechten wijsheid leert. Wat ons bij vernieuwing leren zal, dat Gij door de diepte van de val Uzelf verheerlijkt in Christus, tot de eeuwige heerlijkheid des Vaders, en tot de verhoging van de Zoon en tot de verheffing van de Heilige Geest. We mochten in deze middag daarvan nog wat meegedeeld worden, dan zullen we er wat van hebben. En

dan zullen onze harde harten verbrijzeld, onze koude harten verwarmt en onze stijve harten zullen breken. En wij zullen buigen in ootmoed, maar ook met liefde, voor die Gezegenden Gods, Die waardig is en toekomt al de dankzegging en alle aanbidding in de hemel en op de aarde.

Leer ons naar U vragen, leer ons naar U zoeken, leer ons tot U vluchten. Maak ons een onderwerp voor het gezegende Voorwerp, voor Christus, Die toch de Levensbron en de Levensfontein van Uw kerk is. En Die er zorg voor dragen zal, dat de poorten der hel Zijn gemeente niet zullen overweldigen. Daar die gemeente gekocht is, niet met goud of met zilver, maar door het dierbaar bloed van Christus, als van een onbevlekt en onbestraffelijk Lam.

Heere, Gij mocht in al de vergaderingen van Uw volk Uzelf vertegenwoordigen. Ook onder ons, waar Uw woord gelezen en gepredikt wordt. Paulus is het die plant, Apollos die nat maakt, maar Gij zijt het alleen die de wasdom maar geven kunt. Och, laat Uzelf dan nog eens verbidden, door een biddeloos volk. En verblijd onze zielen door Uw daden. Er zitten nog onder ons die buiten God niet kunnen leven, en die zonder U het niet kunnen stellen. Maar die geen armen hebben om U aan te grijpen en geen voeten om naar U toe te lopen. Maar och kom Zelf in deze middag nog eens springende op de bergen, en huppelende op de heuvelen. O, dat dit gebouw nog eens een oase mocht worden in deze middag. Ja, een huis Gods en een poort des hemels. We hebben maar één woord nodig. Dat is waar; en dat de liefde Gods onze harten mocht vervullen en verlevendigen.

Gedenk de hoop uwer ellendigen. U weet hun strijd en banden, d'r duisternis, moeite en ellende; d'r donkerheid. Gij kent en weet alle dingen alles ligt naakt en geopend voor Uw aangezicht. Heere verblijd ons dan nog eens in deze middag met Uw overkomst. Aan alle plaatsen Uwer heerschappij, waar Uws Naams gedachtenis gesticht wordt. Ook in ziekenhuizen, gestichten, in tehuizen van ouden van dagen, van degenen die met ons niet vergaderen kunnen, die verstoken zijn, U kent al de noden en al de wederwaardigheden. Och, maak het nog wel, met en door Uzelf. En wil ons samen voor- en toe bereiden voor dat land waar geen inwoner meer zeggen zal: ik ben ziek; want het volk wat daarin woont, zal vergeving van ongerechtigheid hebben.

Gedenk ook aan een van onze ambtsdragers, ook in deze dag, in de behandeling die hij heeft gehad. Gedenk hem nog met al de anderen die daar liggen. En ook degenen die daar naartoe zullen gaan om geopereerd te worden in de week die voor ons ligt.

Gedenk aan al de noden, aan al de zorgen, aan al de moeiten in de huisgezinnen. Och, wat is er toch veel reden om maar gedurig naar U te vragen. We moeten maar gedurig er naartoe gesleept worden. En anders dan komt een mens bij U niet. Maar trek ons met de koorden van Uw eeuwige liefde.

Wil alle weduwen en wezen sterken en ondersteunen. Wil levens moed- en levenskracht en levenslust geven; ook aan degenen die al zolang in het ziekenhuis liggen. Gedenk die moeder en andere met haar; we dragen ze allen op aan Uw troon. HEERE, Gij mocht uitkomst geven, want bij U alleen zijn uitkomsten tegen de dood. Gij mocht Uzelf er in willen verheerlijken, bij de aan- en bij de voortgang.

En Uw koninkrijk nog uitbreiden; zondaars bekeren; droggronden ontdekken. Uw volk bemoedigen, onderwijzen en vertroosten en ons samen sterkte en kracht verlenen; ook om bij vernieuwing Uw woord uit te dragen. Geef nog Aärons en Hurs in het midden van ons. En dat we bovenal ondersteund werden door de armen van de machtige God Jakobs. En dat in de verzoening en wegneming van al onze zonden en in de betoning van Uw Goddelijke en Vaderlijke liefde. Om Christus' wil. Amen.

Zingen wij nu met elkander uit Psalm 107 en daarvan het tweede en het vijfde vers.

Geliefden.

De apostel Paulus die heeft geschreven in Romeinen 15: *dat al wat te voren geschreven is, dat is geschreven tot onze lering*. Dat is met de gehele openbaring van het Woord van God zo, want dat is de verklaring van het heil dat in Christus is, voor verloren zondaren. Maar dat is ook zo in de verschillende exempelen, (voorbeelden) die ons nagelaten zijn in Gods getuigenis, waarin de soevereine liefde van de Vader, de trekkende en verlossende liefde van de Zoon, maar ook de heiligende kracht van Gods Geest tot openbaring is gekomen. Het is álles geschreven tot onze lering. Omdat Gods volk in het bijzonder die lering zozeer nodig heeft. Het komt in ons leven gedurig openbaar, geliefden, hoe ver dat we wegzakken en wegzinken in onszelf. En zo menigmaal daar voortleven en heen leven alsof er geen God in de hemel meer is.

Er was een man in de dagen van de profeten, die zei: *God mocht wel vensters in de hemel maken, als dát zal gebeuren*. Maar, de andere dag werd die man dood getrapt. Omdat die man in het ongeloof, uit een ongelovig hart die taal gesproken heeft. Het was bij die man anders dan bij Thomas. Want dat was een gelovige maar bij wie in een zekere tijd het ongeloof zulk een kracht in zijn hart had, zodat hij ongelovige taal deed. En nu mocht ook de overdenking van Gods getuigenis in deze middag onze ziel bemoedigen.

Het woord waarover ik iets wens te zeggen, is beschreven in de Handelingen der Apostelen het 4^e kapittel, het 36e en 37e vers.

En Joses, van de apostelen toegenaamd Bárnabas, (hetwelk is overgezet zijnde, een zoon der vertroosting) een Leviet, van geboorte van Cyprus; also hij een akker had verkocht dien en bracht het geld en legde het aan de voeten der apostelen.

Tot dusver.

We wensen van middag iets te zeggen over *Joses, de Leviet*.

1. Van God weggezworven.
2. Door God teruggebracht.
3. Door God gebruikt.

Dus, *eerst van God de weggezworven, dan door God teruggebracht en tenslotte door God gebruikt*.

1. Van God weggezworven.

Er zijn in Gods woord bijzondere dingen. Het hele Woord is bijzonder, maar toch zijn er in Gods getuigenis zulke wonderlijke en opmerkelijke dingen. Er staat hier in deze tekst: *en Joses, een Leviet*. De vraag komt vanzelf naar voren, waarom dat die vermelding van *een Leviet*, daarbij staat in de Bijbel. Enkele jaren geleden hebben we ook over deze tekst gesproken. Maar vanmiddag wensen we in een ander licht deze tekst te bezien. Of, met andere woorden, de nadruk te leggen op iets anders dan wat we tevoren deden. Vanmiddag gaan we het inzonderheid over *Joses een Leviet* hebben.

En nu is de vraag, waarom dat dit bij de naam van Joses vermeld wordt. Want wanneer Gods Geest dat heeft laten beschrijven, dan is dat van een bijzondere

betekenis. Dan is dat vanzelf dat we er onze aandacht speciaal aan geven zullen, om te mogen weten wat de mening van Gods Geest is, wat er eigenlijk in opgesloten ligt en wat er eigenlijk mee bedoeld wordt.

Joses, een Leviet. Dat was een man, een nakomeling van Levi. Uit de stam van Levi. En Levi wast de derde zoon die geboren werd uit Lea. Toen die jongen geboren werd, heeft Lea hem de naam gegeven van Levi. Er staat in Genesis 29 het 34^e vers: *En zij werd wederom bevrucht en baarde een zoon, en zeide: nu zal zich ditmaal mijn man bij mij voegen, dewijl ik hem drie zonen gebaard heb. Daarom noemde zij zijn naam Levi.* Dus dat betekent, geliefden, dat, toen die derde zoon geboren werd bij Lea, dat ze het oog heeft gericht op dat kind, met het doel dat nu dit kind als cement zou zijn wat Jakob aan haar zou verbinden. Ze had al twee kinders op de wereld gebracht. Maar d'r hoop was vervlogen. Maar nu die derde jongen geboren werd, nu heeft ze gedacht: nu zal ik toch wel gewaarworden dat Jakob dichterbij mij komt. Want Levi betekent eigenlijk: *samenbinding*. Maar met dat kind is het ook een mislukking geworden. Een mislukking. Want Jakob is geen draad veranderd tegenover Lea. Hij bleef dezelfde man. Hij heeft zijn standpunt tegenover Lea niet veranderd. En die jongen zelf, dat is met hem ook niet best afgelopen. Want toen Jakob ging sterven toen heeft hij gezegd: *Simeon en Levi zijn gebroeders; hun handelingen zijn werktuigen van geweld. Mijn ziel kome niet in hun verborgen raad, mijn eer worde niet verenigd in hun vergadering; want in hun toorn hebben ze de mannen doodgeslagen; en in hun moedwil hebben ze de ossen weggerukt. Vervloekt zij hun toorn, want hij is heftig; en hun verbolgenheid, want zij is hard. Ik zal hen verdelen onder Jakob, en zal hen verstrooien onder Israël.* Die stam heeft zelfs geen erfdeel gekregen onder het volk.

Toch heeft God die stam naar Zijn vrijmachtige welbehagen later verkoren om het priesterambt te bedienen voor het aangezicht des Heeren. Maar ook dát hebben ze verzondigd. Ook dat hebben ze tot niet gebracht. Want wie hebben Christus aan het kruis genageld? De stam van Levi; de priesters, de overpriesters, die hebben het gedaan. De hogepriester Kájafas die heeft het vonnis des doods over Christus uitgesproken. Want toen de priesters uit het huis van Levi plaats ruimen moest voor de ware Priester, de Hogepriester van het Nieuwe Testament, toen is de vijandschap zo openbaar gekomen, dat ze niet gerust hebben, totdat ze die gezegende Christus genageld hebben aan het kruis. Ze hebben tegen Pilatus gezegd: *als Deze geen kwaaddoener was, dan hadden wij Hem aan u niet overgeleverd!* En zij hebben niet anders dan de dood geëist.

En nu staat er hier: *en Joses, een Leviet.* Dus dat was uit de oude stam van de Levieten. En dat geslacht, waar die jongen uit voortgekomen is, die heeft het zo verzondigd, ook in de verstrooiing. Want dat geslacht waaruit die man geboren is, die zijn uit Jeruzalem en het land Kanaän getrokken, weggezworven. En die zijn in Cyprus terechtgekomen. In Cyprus, een klein eilandje in de Middellandse Zee. Waar de Kittieten woonden; die al genoemd worden in Genesis 10. Later is het eiland veroverd door Griekenland en heeft dat volk hun plaats ingenomen. Maar over het algemeen, de inwoners van Cyprus dat zijn mensen geweest die zich om God noch gebod bekommerden. En temidden van dat volk hebben de Levieten zich genesteld en zijn daar gaan wonen.

Dus, een Leviet die eigenlijk moest leven in Jeruzalem, in de tempel, om de dienst van God waar te nemen. Om het altaar te bedienen, om voor Gods aangezicht te wandelen.

Om de jeugd te onderwijzen in de rechte wegen des Heeren. Maar, ... weggezworven, weggezworven! Daarom is ons eerste punt vanmiddag: *Joses, van God weggezworven.*

Een beeld mijn geliefden, van elk mens van nature. Wat ons terugbrengt niet alleen bij Joses, en bij zijn vader en grootvader, maar wat ons terugbrengt tot wat gebeurd is in de val van Adam in het Paradijs. Waar de mens zichzelf moed- en vrijwillig van God heeft los gescheurd. Waar hij God een scheidbrief gegeven heeft. Waar hij openlijk betuigd heeft: *aan de kennis van Uw wegen hebben we geen lust.* En wat is nu het leven van een mens van nature? Wat is het eigenlijk anders in zijn natuurstaat dan een wegzwerfen van God? Er staat in de waarheid: *Gedenk aan uw Schepper in de dagen uwer jongelingschap, eer dat de kwade dagen komen zullen en de jaren naderen, van dewelke gij zeggen zult: ik heb geen lust in dezelfde.* En hoe ouder dat een mens wordt, hoe harder, hoe onverschilliger en hoe ongevoeliger en hoe onvatbaarder dat hij wordt voor God en voor Goddelijke zaken. Een mens is van God in het Paradijs weggezworven en die zwerft al maar verder van God af. Het gaat almaar verder er vanaf, geliefden. Voor je natuurlijk verstand zou je zeggen, het is eigenlijk onbegrijpelijk. Een mens weet dat hij gaat sterven, en hij weet dat hij straks God moet ontmoeten. Wij hebben het ook weer de vorige zondag in onze gemeente gehad, en gedurig weer, dan valt de ene weg en dan valt de andere weg. En de waarheid zegt: *men kent en vindt haar standplaats zelfs niet meer.* Het zijn allemaal portretten voor ons, om er op te kijken en er over te denken; om het eens ter harte te nemen. Maar och, mijn geliefden, eigenlijk voordat een mens begraven is, is het bij de meeste mensen alweer over. Dan is het alweer vergeten. Voor een ogenblikje, een ogenblik.

Ik heb wel eens gehoord een verhaal uit het oosten, waar de apen leven dat ze bij de rivieren kringen gevormd hadden met elkander en zo met elkander speelden. En soms dan viel er een uit in het water, die verdronk. En zolang als dat water opborrelde, dan zaten die apen naar dat water te kijken. Dan waren ze even stil. Maar zodra het water weer gewoon was, dan gingen ze weer verder spelen.

En zo is het nu met een mens ook. Die is zó hard, en die is zó koud, van nature, er is geen exempel, geen voorbeeld van! Er zijn tijden in een mensenleven - en ook bij Gods volk, zelfs Gods volk - al zou hij zó in de hel zakken, dan zou hij er nog niet van veranderen; en nog niet bekeerd worden. Je hebt die ouden wel eens horen zeggen: *de hemel die verkwikt niet, en de hel verschrikt niet.*

Maar, toen hij leefde in overtuiging, dat de dood op de hielen zat, van dag tot dag, dan hebben zij het niet kunnen begrijpen dat dát ooit zou kunnen gebeuren. Maar er komt een tijd in hun leven dat ze zeggen: 'nu ga ik het beseffen. Nu ga ik het niet alleen beseffen, maar ik ga het ook voelen.'

Dat is nu de mens in zijn doodstaat getekend. Van God wegzwerfen! Er zijn mensen, ook in de kerk, voor wie het al afgedaan is, terwijl ze nog leven. Geloof je dat? Mensen, voor wie het al afgedaan is!!! (Klopt zes keer met zijn vinger op de kansel). Waar ze vroeger nog wel eens indruk hadden van dood en eeuwigheid, waar ze vroeger wel eens niet meer konden slapen, maar nu hebben ze er geen gedachten meer aan. En eigenlijk, het is verschrikkelijk om het zeggen, maar eigenlijk is het bij een mens zo maar een koud, onverschillig afwachten, op wat er gebeuren zal. Werkelijk! Het is hard om te zeggen, maar het is toch de waarheid! En daar is God de oorzaak niet van. Maar de mens is de oorzaak. Hij heeft Góð niet tegen op de weg, maar zichzelf. Want de Heere zegt: *wat is er meer aan Mijn wijngaard te doen, dat Ik er niet aan gedaan heb?* Overladen met zegeningen. God komt ons tegen met Zijn

gerichten, met Zijn oordelen, met Zijn roepstemmen, maar er is geen stem en er is geen opmerking.

Joses, een Leviet, van God weggezworven. Je zou zeggen, mensen: op dat eilandje onbereikbaar, onbereikbaar. Geen kerk, geen godsdienst, geen volk, totaal niks. En toch... en toch...! En toch. *De Heere kent degenen die de Zijnen zijn.* Er is een tijd aangebroken, mijn hoorders, dat die Joses teruggekomen is in Jeruzalem. En waar is dat aan te danken? Waar komt dat vandaan, mijn hoorders? Dat is een historie die lezen we in Handelingen 4.

In Handelingen 1 daar heb je de belofte van de Heilige Geest. Die heeft Christus aan Zijn kerk gegeven. En in Handelingen 2 daar heb je de uitstorting van de Heilige Geest. En daar heb je de aanvankelijke vervulling van wat er staat bij de profeet Joël: *En het zal zijn in het laatste der dagen, dat Ik van Mijn Geest zal uitstorten over alle vlees. En dat ze zullen profeteren.*

Dus, van God weggezworven, maar in de tweede plaats,

2. Door God teruggebracht.

En waar is dat aan te danken dat die man teruggebracht is? Aan zijn vader of aan zijn grootvader? Aan die man zelf? Nee, maar dat is de kracht van die eeuwige, omwederstandelijke Geest, geliefden. *Ik zal Mijn zonen roepen van verre, en Mijn dochters van het einde der aarde.* We hebben een God, *Die maar spreekt en het is er; Die maar gebiedt en het staat er. Die tot het noorden zegt: geef! En tot het zuiden: houdt niet terug!* En Die Zijn Naam verheerlijkt van kind tot kind, en van geslacht tot geslacht. Dat staat hier, zoals we vanmiddag begonnen zijn. Het is ons nagelaten tot lering en tot vertroosting en dat wij er hoop uit zouden scheppen. Als eens mensen naam in dat boek geschreven is, als we door God gekend zijn, dan zal de tijd aanbreken dat God ons roept. *Die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook geroepen. En die Hij geroepen, die heeft Hij ook gerechtvaardigd. En die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt.*

Dien man komt terug in Jeruzalem. Wie brengt iemand daar terug in Jeruzalem? Dat doet God alleen. Want Wie regeert de wereld? De duivel niet. Maar God regeert, Die is met hoogheid bekleed. Die regeert alle dingen, geliefden. *Mijn raad zal bestaan. En Ik zal al Mijn welbehagen doen.* Smytegelt heeft de opmerking gemaakt, *dat God een mens brengt tot het middel, of het middel tot een mens.* Maar God heeft alle dingen in Zijn hand. Wij zijn van gisteren en wij weten niets. Dat ziet u ook hier in de bekering van die Joses. Daar was in dat geslacht van die man, in het Oude Testament zowel als in het Nieuwe Testament, geen reden waarom dat God Zichzelf met die man zal bemoeien.

Nee. Er is bij ons ook geen reden, waarom God op ons neerziet. Nee, nooit. Al Gods kinderen die krijgen hetgeen waar ze nooit om gevraagd hebben. En de Heere zegt in Jesaja 65: *Ik ben gevonden van degenen die naar Mij niet vraagden en openbaar geworden in degenen die naar Mij niet zochten.*

Die man is teruggekomen. En toch, die man had daar nog een akker in Jeruzalem. Of dat nu een erfstuk geweest is, van zijn geslacht, óf van zijn vader, óf van zijn moeder, dat is ons niet bekend. Maar de waarheid zegt, dat hij een akker had. En dat bezit van een akker was voor die man ook zonde. Dat was ook verkeerd. Lees maar Numeri 18 vers 20 en Deuteronomium 10 vers 9. En dan zul je daar vinden dat de Heere aan al dat geslacht van Levi verboden had om bezittingen te hebben hier op de wereld. Maar

Joses had er een. En dan kan je zien, mensen, dat een mens toch niet anders kan doen van nature, dan zijn eigen oordeel uitwerken. Tegen Gods uitdrukkelijk bevel en gebod in, ... toch een akker. En toch aan die akker vasthouden. Maar, er staat Gods niets in de weg, gemeente. Wat is dat een wonder. Wat Zijn liefde wil bewerken, ontzegt Hem Zijn vermogen niet.

Er kunnen bij ons in ons hart en leven zulke bergen en zulke muren zijn, dat we moeten zeggen: *o God, hoe zou Je er ooit over kunnen komen?* Maar God die komt er wèl over, hoor. Christus komt springende op de bergen en huppelende op de heuvelen. Die man, de Joses is dus teruggebracht. God heeft die man geroepen, met een heilige roeping. God heeft Zijn genade in het hart van die man verheerlijkt. En, wat nog meer is, dan dat God genade in zijn hart verheerlijkt had, die man werd na zijn bekering zelfs opgenomen door de apostelen van de Heere Jezus Christus. Wat betekent dat? Dat die apostelen goede gedachte van die man hadden? Dat die mannen zijn bekering hebben overgenomen? Ja, ook dat. Maar er ligt veel meer in. Er ligt in, de vervulling van de belofte uit Jesaja 56, *dat de Heere hen zal geven een naam en een plaats beter dan der zonen en dan der dochteren. Een eeuwige naam, die niet uitgeroeid zal worden.* God heeft Zijn genade in het hart van die man rijkelijk verheerlijkt.

En dan ziet ge ook, mijn hoorders, dat Gods volk in hun bekering veel meer terugkrijgen, dan ze ooit gedacht hadden. Veel meer. Waaruit bewijzen we dat? Dat bewijs ik uit Psalm 45. Er staat in Psalm 45 vers 11, voor de hele kerk: *Verlaat uw volk en uws vaders huis, zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid. Dewijl Hij uw Heere is, zo buig u voor Hem neder.* God eist een onvoorwaardelijke overgave van Zijn volk. Ruth moet uit Moab komen, om er nooit meer in terug te keren. Mozes moet uit het huis van Farao komen, opdat hij daar nooit een plaats meer hebben zal. Gods volk moet de wereld vaarwel zeggen, ze moeten met de zonde breken. En daar stelt God wat tegenover, geliefden. Daar stelt God wat tegenover. Hij stelt Zichzelf er tegenover. Want de grootste belofte van het verbond der genade is: *Ik God, ben uw God!* Dat volk krijgt God tot hun Deel. Dat volk wordt verwaardigd door de genade des Geestes, om in God een toevlucht te krijgen, voor tijd en voor eeuwigheid beide. Daar is er niet één van dat volk, die ooit terug zal willen, naar hetgeen waar God ze vandaan gehaald heeft. Niet één. Er staat in Psalm 110: *dat God een gewillig volk heeft op de dag van Zijn heirkraft, in heilige sieradiën.*

En nu is die weg altijd niet zo vlak; en die weg is altijd niet zo gemakkelijk. O nee. Daar zijn zoveel donkere Voorzienigheden, er is zoveel strijd; en er is zoveel druk en zoveel moeite; en er zijn zoveel raadsels en er zijn zoveel problemen; en er is zoveel vrees of het werk wel in waarheid is. In verband met de toekomst die ze tegemoet reizen, zeggen ze: 'o God, wat zal de toekomst brengen? Waar zal mijn plaats straks nog wezen? Waar zal ik nog eenmaal terecht komen?'

En soms, dan zijn er tijden: dat ze vanbinnen zeggen: *wat nuttigheid is het om God te dienen, en om Zijn wacht waar te nemen?* Er zijn tijden dat ze van alle kanten geslingerd worden. Maar er zijn ook tijden dat God het voor dat volk opneemt. Er zijn ook tijden voor dat volk, geliefden, dat de blijdschap des Heeren hun sterkte is. Er zijn ook tijden dat ze met David kunnen zeggen: *Gij hebt meer vreugde in mijn hart gegeven, dan ten tijde toen der goddelozen koren en most vermenigvuldigd werd.*

Er ligt toch zo'n zoetheit in het achterna schreeuwen van God. En wat zal het dan zijn, wanneer de Heere opening aan Zijn volk geeft; als Christus in hun hart verheerlijkt wordt! Wat zal het dan zijn als ze te geloven krijgen in de vergeving der zonden. Wanneer ze de aanneming tot kinderen krijgen, waardoor ze mogen roepen:

Abba, Vader! Wanneer ze mogen geloven wat de dichter van de oude dag gezongen heeft:

*Na de dood is het leven mij bereid,
God neemt mij op in Zijne heerlijkheid.*

Dat is wat God hier aan Zijn volk komt te geven. Want Hij zal ze zonder troost niet laten sterven. Och nee, mensen. Ze krijgen wel niet zoveel hier in de wereld, maar dat is ook een gunst van God. Och, als ze nu elke dag eens wat kregen, mensen, ... we leren toch, dat we niet anders dan het verknoeien kunnen? Alles wat God ons geeft. Om er maar de man mee te worden; om er maar mee de hoogte in te gaan. Om er maar mee tot rust te komen. De Heere geeft hen alleen omdat Hij er in en door verheerlijkt zal worden. En als Hij ze nu niet zoveel geeft, maar zo maar mondjesmaat wat geeft, dat is, opdat ze bij de voortduur aan Zijn troon vastgebonden zullen worden. Opdat zij maar gedurig zullen leren:

*Als een hert gejaagd, o Heere,
Dat verse water begeert,
Alzo dorst mijn ziel ook zere,
Naar U mijn God, hoog geëerd.*

Psalm 42:1, Datheen

Gods volk krijgt wat, dat de eeuwigheid zal verduren. Dat volk wordt door God beweldadigd. Dat mag zien op het voorrecht wat God hen heeft geschonken. Die onderscheiden, soevereine en vrijmachtige genade, die in hun hart verheerlijkt is. Zij hadden nooit naar God gezocht, en zij hadden nooit naar God gevraagd. Maar God Zélf heeft hen opgezocht. God Zelf heeft ze getrokken met de koorden van Zijn eeuwige liefde. En God zorgt ervoor; Die houdt ze vast, dat de rechtvaardige geenszins zal wankelen. Dat ze in de kracht Gods bewaard zullen worden, door het geloof, tot de zaligheid die bereid is, om geopenbaard te worden in de laatste tijd. Ze worden door God teruggebracht, opdat ze in God hun blijdschap zullen vinden. Opdat ze door Hem gesterkt worden, opdat Christus de hoogste plaats in hun hart zal innemen. En opdat er ogenblikken in hun leven zullen aanbreken, dat ze met blijdschap mogen instemmen, wat de dichter zong in psalm 73:

*Wien heb ik nevens U, omhoog
Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog
Op aarde, nevens U toch lusten?
Niets is er waar ik in kan rusten.*

En wat er verder volgt in het 13^e vers van Psalm 73.

Toepassing

Joses, de Leviet. Van God weggezworven, door God teruggebracht; en nu ons derde punt:

3. Door God gebruikt.

Joses, van God zó ver weggezworven; zóver. Zijn eigen ondergang gezocht. Maar God gaat die man gebruiken. Joses werd van de apostelen toegenaamd: Barnabas, het welk is overgezet zijnde, *een zoon der vertroosting*. Dus God heeft die man in Zijn kerk gebruikt, als een trooster. Als een vertroosting. Voor welke mensen dan? Voor bedroefde mensen. God heeft die man een bijzondere taak, een bijzondere roeping in zijn leven gegeven. En hebt ge er wel eens over gedacht, mijn geliefden, Paulus, wij zouden van hem zeggen: die man staat aan de top. Dat is de apostel der heidenen. Maar heb je er wel eens over gedacht wat een diepe en bittere weg die man in de

bekering gehad heeft? Heb je er wel eens over gedacht? Niet alleen persoonlijk, omdat hij de gemeente Gods had vervolgd - en omdat hij dat pak in zijn leven eigenlijk nooit kwijtgeraakt is - maar, er was nog wat anders ook. Wat heeft die man toch veel mensen geslagen, ja doodgeslagen! Wat heeft die man toch een beul voor Gods volk geweest. Maar, die man werd later ook door de beulen geslagen. Die man werd zo krachtdadig bekeerd op de weg naar Damaskus, maar die man werd zomaar niet met open armen door Gods volk ontvangen, als een bekeerde man. Die is ná zijn bekering drie jaar naar Arabië gereisd. Drie jaar. Dat kun je lezen in Galaten 1. En toen is hij teruggekomen in Jeruzalem en toen heeft hij daar een poosje geloged. Maar er was geen mens van al de apostelen die er belang bij had, om hem op te zoeken, dan alleen Jacobus. Die heeft hem een bezoekje gebracht. Maar de anderen hebben gedaan, net alsof hij er niet was. Alsof hij er niet was. En dat is voor die man een bittere en teleurstellende weg geweest. En om die man een plaats in de kerk te geven, dat ging ook zo makkelijk niet. Want ze hadden er helemaal geen zin in om die man te aanvaarden. Ja maar, je zal zeggen, hoe is het toch mogelijk, iemand die zo krachtdadig geroepen was? Die zal toch wel met vlag en wimpel ingehaald worden? Ze zullen toch allemaal wel zeggen: *welkom Paulus!* Nee, mijn hoorders, nee. Zo hebben ze er heel niet over gedacht. Ze dachten: die man zomaar aanvaarden? We zullen hem maar een poosje laten staan. We zullen maar eens een beetje voorzichtig aan doen. Want ze vertrouwden dat zaakje niet. Dat is ook waar! Ze vertrouwden hem niet. Ze zeiden: 'die heeft de gemeente Gods vervolgd. En nu heeft hij misschien een mooi kleedje van godsdienst aangetrokken, maar als we die man binnenhalen, dan worden we misschien wel allemaal ineens doodgeslagen.' Ze vertrouwden het niet. Maar wat is er toen gebeurd? Toen is Barnabas gekomen, die zoon der vertroosting. Een zachte man. En die heeft Paulus meegenomen. Die zei: nu moest je maar eens met mij meegaan en dan zal ik je wel eens bij de kerkenraad brengen. Dan kan je achter mij aan komen lopen. En toen is Barnabas gaan vertellen wat een mirakel, wat een grote wonder God aan die man gedaan had. En toen, op advies van Barnabas is Paulus aanvaard als een bekeerde man en aanvaard als een geroepen dienstknecht van God. In Handelingen 13 wordt die Barnabas *een profeet* genoemd. En God heeft die mannen in Zijn kerk veel gebruikt. Later staat er: *zondert Mij af*, - dat zei de Heilige Geest Zelf, - *zondert Mij af, Paulus en Barnabas, tot het werk waartoe Ik hen geroepen heb.*

Joses, een man die weggezworven was. Een man die teruggebracht werd. Een man die door God gebruikt werd. Wat een wonder! En je ziet hier in deze tekst, vanmiddag, de vrije genade Gods die triomfeert tegenover al de machten van de hel en tegenover al de aanslagen van de duivel. En dat we met een God te doen hebben, die wonderlijk is van Raad, en Die machtig is van daad.

Mensen, we moeten nooit zeggen dat het hopeloos is. Nee. Voor een mens kan het schijnen alsof het hopeloos is voor hemzelf. Voor een mens kan het schijnen dat het hopeloos is voor zijn kinderen. Van alle kanten hopeloos. Want het is allemaal wegzwerfen van God, geliefden. Och, het zwerft ook zo ver weg, hier vanbinnen. Die het vatten kan, die vatte het! Zo ver weg dat het onmogelijk is om nog eens één zucht, één oprechte zucht tot God te slaken. Dan moet je in de dadelijkheid genade van de hemel krijgen. Dan moet de Geest in ons zuchten met onuitsprekelijke zuchtingen. Dan moet de hemel het nog op gaan binden. De oude Datheen zong in Psalm 89:8:

Zo wij sterk zijn, daarvan hebt Gij alleen de eer.

Vermogen wij ook iets, zulks alles komt, o HEER',

Van Uw goedheid, die ons bescherming is gevonden.

Als je genade kent, mensen, wat ken je ervan? Ja, wat ken je dan van deze tekst, van deze preek? Teleurgesteld met jezelf. Teleurgesteld, en op niets uitkomen met jezelf. En dan zul je wel tot de conclusie moeten komen: *niets in ons, maar al uit Hem, zó komt men in Jeruzalem*. Een huichelaar spreekt over een wonder waar bij de dood niets meer van over is. Wat in rook vervlogen is, als een damp. Maar Gods volk belééft een wonder, hoe ouder dat ze worden, hoe groter wonder dat het worden zal. Je hebt dat oude volk van God wel eens horen zeggen, soms in het eind van hun leven: *als het nog ooit terecht zal komen, wat zal het dan een wonder zijn! En als ik hieruit zal komen, wat een wonder zal dat wezen!* En waarom zouden die mensen, die ouden, dat gezegd hebben? O, dat hebben ze gezegd, om dat ze de diepte van hun val hebben leren kennen. De diepte van hun hart, hebben ze leren kennen. Omdat ze hebben leren kennen hoe ver een mens in Adam van God afgezworven is. En dat hij zelf nooit meer terug kan komen. O, wat is het voor Gods kinderen een voorrecht en een weldaad, dat er geschreven staat in Openbaring: *Ik ben de Alfa en Ik ben de Omega; de Eerste en de Laatste; het Begin en het Einde*. En als het voor dat volk in de handen van die Christus niet eeuwig vast lag, dan was het reddeloos en hopeloos verloren. Maar nu is het niet reddeloos, of hopeloos. Godvruchte schaar, houdt moed!

*Godvruchtig schaar, houdt moed,
Hij is getrouw, de Bron van alle goed.*

God is getrouw. Daar zei een oude leraar, die nu al zoveel jaren in de hemel is, die zei: *al wat God me geleerd heeft, en al wat God mij geschonken heeft, daarvan is nog één ding overgebleven*. Hij zei: "Soms, als het helder weer is, zie ik in de verte nog een vuurtoren staan. En daar staat op geschreven: *God is getrouw*. Dat is het enigste wat er overgebleven is. Van heel de zaak." En nu was dat andere niet allemaal weggefallen, dat was wel gebeurd in zijn leven, maar hij kon er niets meer mee beginnen. Gods volk kan met al wat achter hen ligt, niets meer beginnen. Alleen de onveranderlijkheid Gods. *Ik de Heere, worde niet veranderd; en daarom zijt gij, o kinderen van Jakob, niet verteed*.

En nu kan het wel zóver wegzakken, dat er misschien mensen vanmiddag hier zitten die zeggen: 'ja maar man, dat geloof ik voor Gods volk; dat geloof ik voor Gods volk. Maar het is de vraag of ik erbij ben. Het is de grote vraag of ik er bij behoer. En dat is nog een raadsel voor mij. Wel eens geloofd, wel eens gehoopt, maar vandaag ... ik weet niet meer wat ik ervan denken moet.'

Maar och, geliefden, het ligt niet vast in ons gevoel en in hetgeen wat wij ervan geloven en wat wij ervan beleven. De apostel Paulus schreef aan Timotheüs, toen er twee dominees afgefallen waren, dan schrijft hij tot troost van Timotheüs, die jongeman: *Evenwel, het vaste fundament Gods staat, hebbende dezen zegel: de Heere kent degenen, die de Zijnen zijn. En die de Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid*.

En nu kunnen wij en onze kinderen wel naar Cyprus reizen, dat eilandje in de Middellandse Zee, en dan zou je denken, dan ben ik van alles af, dan ben ik van alles zomaar af. Dan ben ik onbereikbaar. Maar ... voor God bereikbaar! Voor God nog bereikbaar.

Misschien zitten er vanmiddag in ons midden wel zielen die d'r eigen gevoelens als op Cyprus. Ze voelen zich op Cyprus midden in het water. En dat ze zeggen: 'O God, hoe zal ik er nog ooit afkomen? En hoe zal ik ooit de tempel Uwer heiligheid weer aanschouwen? O God, hoe zal het nog ooit in mijn leven veranderen?'

Maar dan staat hier: Joses, een Leviet; van God afgezworven. Door God teruggebracht en door God nog gebruikt in Zijn kerk. Dus:

*Wie is aan onzen God gelijk
Die armen op richt uit het slijk?
Nooddruftigen, van elk verstoten,
Goedgunstig opheft uit het stof
En hen verrijkt met eer en lof,
Naast prinsen plaatst en de wereldgroten?* Psalm 113:4

En het moet gedurig met ons door het onmogelijke gaan, door het onmogelijke, opdat het wonder Gods in ons leven en in het leven van ons geslacht nog openbaar zal worden. En dan staat erboven geschreven, ook vanmiddag: *zou er voor Mij iets te wonderlijk zijn?* Zal er voor God iets te wonderlijk zijn? Nee, geliefden nooit. Daarom, alles wat tevoren geschreven is, dat is geschreven tot onze lering. Ook deze historie.

En die man heeft zijn akker verkocht en het geld gelegd aan de voeten van de apostelen. Die man is van alles los geraakt. Die is alles kwijt geraakt en heeft zijn enige hoop op God gesteld, voor tijd en eeuwigheid beide. Je zal zeggen: die man moest toch ook door het leven? Och ja, geliefden, maar God had hem voor Zijn rekening genomen. En die man heeft bij het verkopen van die akker in mogen leven, *hetzij dat wij leven, hetzij dat wij sterven, wij zijn des Heeren*. En die heeft ervaren in zijn leven, de dat hij voor ziel en lichaam, voor tijd en eeuwigheid door Christus was gekocht. En dat God voor hem zorgen zal.

*Hij is 't Die ons bewaart ons leven.
Die voor ons zorgt tot ons behoed,
Opdat wij niet vallen noch beven
Ja, dat niet slibber' onze voet.* Datheen, Psalm 66:4

Alles verkocht en alles kwijtgeraakt, maar God overgehouden, voor tijd en eeuwigheid beide. Is dat nu geen leven om jaloers op te worden? Ja, heilig jaloers? Wat een profijtelijk leven! En dan hier ons leven in de dienst van God te mogen besteden, tot Zijn eer, tot Zijn lof, en tot verkwikking en opwekking van Gods kinderen, van dat Sion waar niemand naar vraagt, maar voor wie God nog Barnabassen gebruikt; zonen der vertroosting. Opdat zij dat volk zullen vertroosten, met dezelfde troost waarmee God hen getroost heeft, in hun voorgaand leven. En opdat ze met die vorige ervaring en betoning van Gods liefde en trouw in hun leven, nog anderen zouden bemoedigen en vertroosten en verkwikken in al hun druk en in al hun tegenheden.

Och geliefden, God leeft nog! God leeft nog. Dat we met die wetenschap, met die gelovige wetenschap deze plaats mochten verlaten. Dat we met hoop deze plaats mochten verlaten. Met geloof in ons hart, dat God Zijn raad volvoert en dat God Zijn eer bekomt en dat Hij Zijn volk terugbrengt. O, dat er nog velen, ook onder onze jonge mensen, en onder mannen en vrouwen, terecht gebracht werden; nog opgezocht en aan de voeten van God gebracht werden. Die in Christus ingeplant en door het geloof met Hem verenigd werden. Om dan straks, de wereld onder de voet, God in ons hart, Christus in het oog, te mogen hebben.

De Heere geve het aan Zijn arme kerk, ook in deze druk- en moeitevolle, ja moedeloze wereld. Terwijl God met Zijn Geest zover geweken is. Maar God is er nog.

Die God, Die op de wolken vliegt en vaart

En een God is, zeer wijd vermaard.

Eeuwig God, is Zijn Name.

Psalm 68:2, Datheen

Amen.

Dankgebed.

Heere, Gij mocht dit enkel woord dat we in deze middag nog spreken willen zegenen en heiligen. Och, breng het nog eens in een moedeloos hart. En heilig het nog voor een afgezworven schepsel. Die weer geslingerd wordt van het een naar het ander. En die zo menigmaal zegt: 'o God, ik geef het over, ik geef de moed op.' Maar laat uw Woord Zijn kracht nog doen. Tot de heerlijkheid van Uw Naam, en de komst van Uw koninkrijk. Tot de verhoging van Christus.

Breng ons in de avond nog samen. Vervul de vele noden naar ziel en lichaam beide. Verblijdt ons door Uw overkomst. Wil ons en onze kinderen nog bekeren en leren, nog trekken en wekken met de koorden van Uw eeuwige liefde. En ons verwaardigen om alles te verkopen en God in de plaats te krijgen. En op die God te leunen en te steunen voor tijd en eeuwigheid. In de verzoening van onze zonden. Om Christus' wil. Amen.

Slotzang Psalm 22:15

Ontvang de zegen des Heeren.

De Heere zegene u en Hij behoede u.

De Heere doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.

De Heere verheffe Zijn aanschijn over u en geve u vrede. Amen.

10. BLIJDSCHAP IN GOD

Uitgegeven in 1945

Voorzang: Psalm 119 : 10

Lezen Handelingen 28

Psalm

Psalm 31:19

Psalm 72:11

Geliefden.

Dat Christus als de Koning van Zijn Kerk maar ook als de medelijdende Hogepriester van Zijn volk zorg draagt voor de tijdelijke en geestelijke noden van de Zijnen, blijkt vooral ook uit Markus 6:31. Daar lezen wij: "En Hij zeide tot hen: "Komt gijlieden in een woeste plaats hier alleen en rust een weinig."

Christus had Zijn twaalf discipelen uitgezonden om te preken en wonderen te doen. In verschillende delen van het land hadden ze zich verspreid, en de last door hun grote Zender hen gegeven, hadden zij volvoerd. Ze kwamen tot Christus terug, en deelden hun wedervaren mee. Waaraan zij nu behoefte hadden, heeft Christus wel bemerkt. Immers, Hij is als God alwetend en kent alle dingen; doch ook als waarachtig mens is Hij op de volmaakste wijze bekend met al de noden van de Zijnen. Vandaar dat Hij hen alleen roept, naar de eenzaamheid, uit het gewoel der mensen. Ze moesten eens tot zichzelf komen, en waar ze uitgeput waren, bijna buiten adem, heeft Hij gezegd: "Rust een weinig."

Er blijft een rust over voor het volk van God, naar Hebr. 4:9. Er is hier een ruste des geloofs, een rust in God door Christus, waar Christus Zelf van sprak in Matth. 11:28: "Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u ruste geven." Dat is die rust die een afgetobde en afgewerkte ziel ontvangt aan het einde der Wet, als zij Christus tot rechtvaardigheid mag omhelzen, en in Zijn Persoon en in Zijn werk, dat alleen volkomen is, opgelost mag worden.

In de hemel zal Gods volk rusten van de arbeid. Daar zullen zij eeuwig uitrusten. Hier is het: "rust een weinig"; een ogenblik van al de vermoeienissen, die ze in hun weg hebben op gedaan. O, als ze die ogenblikken ook niet kregen, ze zouden bezwijken, ze waren al lang in hun druk vergaan. En niet één van Gods volk of knechten, hoe begenadigd en bewelddadigd ook, kan dit missen. Israël kreeg in de woestijn na Mara, een Elim, waar twaalf waterfonteinen en zeventig palmbomen waren. Onder de schaduw van dikke palmen mochten zij uitrusten en aan die fonteinen werd hun dorst gelest.

Elia die op zijn vlucht voor Izébel in de woestijn onder een jeneverboom zat, moedeloos en verdrietig, werd door een engel tweemaal aangeraakt, die tot hem zei: "Sta op, eet, want de weg zou u teveel zijn." En door de kracht van die spijze ging Elia veertig dagen en veertig nachten tot aan de berg Gods, Horeb.

Zie, zo mochten de discipelen neerzitten en uitrusten in de tegenwoordigheid van de waren Silo, de rustaanbrenger Jezus.

En datzelfde herhaalt zich nog gedurig tot ondersteuning van dat volk, dat in zichzelf zo zwak, machteloos en krachteloos is. Het is om uit te rusten, daar zij zo menigmaal vermoeid zijn van de doodslagers, Jeremia 4:31, doch ook om weer toebereid te worden voor de nieuwe strijd, die wacht. En daarenboven wordt die rust hen geschonken als een voorsmaak van die rust, die eenmaal eeuwig hun deel zal zijn in het nieuwe Jeruzalem daarboven.

"Rust een weinig." Zulk een ogenblik kreeg ook de grote apostel Paulus op de weg naar Rome. Daarbij wens ik thans, onder biddend opzien tot de Heere, uw aandacht te bepalen. Onze tekst vindt u opgetekend in Handelingen 28:15:

En van daar kwamen de broeders, van onze zaken gehoord hebbende, ons tegemoet tot Appius-markt, en de drie tabernen, welken Paulus ziende, dankte hij God, en greep moed.

Dit voorgelezen tekstwoord spreekt van: *Een beruchte plaats in de wereld, door God gemaakt tot een voorportaal des hemels.*

Daaruit blijkt:

- I. Gods trouwe zorg.
- II. Gods grote genade.
- III. Gods eeuwige kracht,

Of zullen wij het met andere woorden noemen

EEN VEELBETEEKENEND OGENBLIK OP DE WEG NAAR ROME.

- I. Wat Paulus daar ontmoette.
- II. Waartoe Gods kind werd verwaardigd.
- III. Wat 's Heeren knecht daar deed.

I. Wat Paulus daar ontmoette.

Naar de bedelingen van Gods vrijmachtige genade in Christus over Zijn volk en knechten, zijn de wegen Gods hier op aarde zeer onderscheiden. De Heere Jezus heeft een twaalftal discipelen geroepen. Allen hebben zij Gods Raad uitgediend, en het is zeker, dat in de eeuwigheid die Raad op het allerheerlijkst zal blinken en schitteren. Doch wat is het verschil hier op aarde menigmaal groot. Er zijn wel discipelen geweest waar ge bijna niet van leest, betreffende het verdere van hun leven; daarentegen hebben andere zulk een grote plaats ingenomen in Gods Kerk, dat hun naam gedurig wordt genoemd, en hun werk in Gods kracht verricht, nog steeds vermeld wordt. Zo was het ook met de grote apostel der heidenen.

Welk een afwisselend en veelbewogen, maar ook rijk gezegend leven heeft die man gehad. Een groot gedeelte van de Handelingen der Apostelen wordt in beslag genomen door de persoon en de arbeid van de apostel Paulus. In vele dingen had God hem geoefend, nadat God Zijn genade zo rijk aan hem had verheerlijkt.

Een klein stukje van dat veel betekenende leven wensen wij in deze ure te overdenken.

Zoals ons allen bekend is, had Paulus, beschuldigd en gevangen genomen door de Joden, zich beroepen op de keizer. En daar die keizer zijn residentie en rechterstoel te Rome had, moest hij daarheen gebracht worden.

Van het vlugge en snelle verkeer, dat wij in de twintigste eeuw hebben leren kennen, was in die dagen geen sprake. Op een boot moest de reis naar Italië gemaakt worden. Ook op die zeereis die, met onderbreking van drie maanden, lange tijd geduurd heeft, is veel doorleefd, is het gegaan als langs de rand van de afgrond. Toch heeft de Heere Zijn knecht niet beschaamd, en al was het op drie verschillende schepen, toch is de dag aangebroken, dat zij het vaste land van Italië bereikt hebben.

De laatste plaats, die wordt genoemd, in vers 13, waar het schip waarop Paulus zich bevond, aanlag, was Puteoli, hetwelk lag in de wonderschone baai van Napels. Het was uitwendig een zeer schone omgeving, zeer vruchtbaar en vol met wijnbergen. Toch was het de omgeving, waar de Romeinse keizers, en met name Tibérius en Nero hun gruwelijkste schandalen bedreven. Puteoli, het tegenwoordige Porzuali, was destijds een grote stad. 't Was een handelsstad.

Een aanzienlijke Joodse kolonie was er in die plaats; en het grootste was, dat er ook nog volk van God woonde. In het midden van dat volk heeft Paulus zeven dagen doorgebracht, dus ook een zondag. *Zie, hoe goed het is, als broeders ook samen wonen.* 't Was voor de apostel met zijn vrienden een hartsterking. Wat weet God toch op, een volmaakte wijze, wat zijn volk nodig heeft. De rest van de reis werd over land gemaakt. Langs de grote heirweg, de wereldberoemde Via Appia, de koningin der wegen, ging de stoet voort in de richting der keizersstad. Naarmate hij echter het doel van zijn reis naderde, kwam er een beklemming in het hart van de apostel. Rome was nu al zo nabij en wat zou hem daar wachten? Toen Paulus op zijn reis naar Jeruzalem te Caesarea vertoefde, baden zijn vrienden hem, dat hij niet zou opgaan naar de stad, die de profeten doodde en stenigde. Ze hadden het hart van de apostel week gemaakt door hun kortzichtige liefde.

Thans gaat Paulus een nog geweldiger vijand tegemoet. Hij nadert nu het hol van het wrede beest. Hij is reeds gevangene. Hij draagt Rome's ketenen. Nero speelt met mensenlevens. Zijn eigen moeder heeft hij reeds laten vermoorden. Zou hij dan een Jood sparen? Zou hem nog gelegenheid gegeven worden om daar te prediken? Zouden daar nog oren zijn voor de woorden des eeuwigen levens? Allerlei vragen en gedachten zijn er in het hart van Paulus als hij, temidden van een armzalige kudde gevangenen, omringd door de gehelmde soldaten, voortwandelt op de weg naar Rome. Eindelijk bereikt men Appiushmarkt. Deze markt was daar geopend ter ere van Appius Claudius, die in 311 begonnen was de Via Appia aan te leggen. Het was een beruchte plaats, met een ruwe, gevaarlijke bevolking. Dat verachtelijke plaatje wordt Paulus een voorportaal des hemels. In welk opzicht dan?

Waarschijnlijk had men in Rome vanuit Puteoli vernomen van Paulus' zaken, van zijn gevangenschap, van zijn reis, zijn schipbreuk, zijn wonderen op het eiland Melite. Besloten wordt een deputatie te zenden ter verwelkoming van de apostel. Dat dit grote bijval gevonden heeft blijkt wel duidelijk. Kenden dan de mensen Paulus? Van aangezicht niet, de apostel was nog nooit in Rome geweest, maar Paulus had aan die gemeente een brief geschreven. "Aan allen die te Rome zijt; Geliefden, Gods geroepene heiligen," Rom. 1:7. Wonderlijk zijn Gods wegen. Elkaar nooit gezien, en toch betrekking, innige betrekking van weerszijden. Kan dat? Ja zeker. De Apostel Petrus schrijft in zijn eerste brief, hoofdstuk 1:8: "Denwelken gij niet gezien hebt, en nochtans lief hebt, in denwelken gij nu, hoewel Hem niet ziende, maar gelovende, u verheugt met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde." Geen vreemde taal voor Gods kinderen, zij kunnen krank van liefde zijn. Hun ziel kan uitgaan vanwege zijn spreken, van zielsheimwee naar de dierbare Zone Gods. Rebekka had Izak al lief voor

zij hem gezien had, uit hetgeen zij door middel van Eliëzer van hem gehoord en ontvangen had. Zó lief, dat ze met niemand wilde trouwen dan met Izak.

Soms, uit de mededelingen van vertrouwde kinderen Gods, of uit een eenvoudig briefje van degene, die we nog nooit gezien hebben, kan er een betrekking vallen in het hart, die nooit meer weggaat. Denk ook aan onze oude schrijvers, die nog spreken nadat ze gestorven zijn. Die gesproken hebben en geschreven naar het hart van Jeruzalem, die zielsgeheimen hebben opgelost, knopen ontbonden voor gebonden zielen, en raadsels verklaard voor degenen, die in vele duisternissen over de aarde gaan. Ja, waarmede Gods volk zulk een innige zielsvereniging kan krijgen, in de overeenstemming van de wegen Gods, dat ze zeggen: "Wat een lieve man is dat geweest. 't Is mijn geestelijke broeder of vader." Ik herinner mij een ouderling, die nu reeds de strijd te boven is, die veeltijds de gewoonte had, wanneer hij sprak over een oudvader, zei: "Die lieve, gezalfde knecht des Heeren."

Die brief, weleer door Paulus geschreven, waarin zo zuiver en Goddelijk de grondslag van ellende, verlossing en dankbaarheid was gelegd, had zulk een diepe indruk nagelaten, en zulk een verbinding gegeven, dat alles in de gemeente opsprong van vreugde, toen de apostel in aantocht was. Men had er alles voor over om hem tegemoet te gaan en hem te mogen zien, eer hij door de poorten van de stad daar zijn intrede deed.

De liefde ziet er niet tegen op, om een dagje te lopen. Als de wind des Geestes in de zeilen is, gaat het vanzelf. 't Is één volk, door één God verkoren, door één bloed gekocht, door één Geest bewerkt en geleid. Die geestelijke banden zijn nauwer dan de natuurlijke. Bij de "Drie Tabernen", bij die drie herbergen waar de vreemdelingen ontvangen werden en de Romeinen zich vermaakten, ontmoetten de broeders Paulus. Voor Paulus is die ontmoeting een verrassing. Vermoeid van de dagreis heeft hij die broeders aangetroffen, die hem in de Naam des Heeren, als Zijn apostel omhelzen, en zichzelf en het hunne te zijner beschikking stelden. Gods trouwe zorg was groot voor de apostel. Wat was zijn hart uitermate gevoelig voor liefde en sympathie. Wat was het niet smartelijk toen de Galaten zich van hem dreigden af te keren, en hoe werd hij in Troas vertroost door de komst van Titus.

De gezant van Christus in ketenen, wordt dan toch door hen als een gezant ontvangen en geëerd. God geeft genade en eer. Paulus voelt zich nu niet langer een eenzame. Inderdaad, 't was voor hem een Elim in de woestijn.

Wat is het alles nauw aan elkaar verbonden. Als wij God niet kunnen missen dan kunnen wij ook buiten Zijn volk niet. Kan dat volk dan ons hart vervullen? O nee, dat kan God alleen maar. Toch mogen wij er wel om denken, dat God Zijn volk hier geeft om elkaar tot een hand en een voet te zijn. Het is een gezonde en dierbare gang in het leven, als er zulk een nauwe vereniging en verbinding is en als de bekommerde kerk hoog op ziet naar de bevestigde, en het bevestigde volk met jaloersheid ziet op het bekommerde, welker ziel achter God aanschreeuwt om de verlossing van hun ziel en de oplossing van hun leven.

Welk een sterkte ligt er voor Gods volk, in de gemeenschap der heiligen. 't Is een van de artikelen, van ons ongetwijfeld, christelijk geloof. Die gemeenschap is gegrond in de gemeenschap met Christus, dat levendgevend Hoofd Zijner Kerk aan de rechterhand des Vaders. Het is de dadelijke vrucht van de bediening des Heiligen Geestes. Christus bad: "opdat zij allen één zijn," Joh. 17:21. De dood scheidt en maakt los, doch het leven verbindt en zoekt elkaar. Ja, die ware gemeenschap der heiligen is een onderpand des hemels. In Psalm 122:2 zingt de kerk van de oude dag immers:

*"Daar zal dat volk komen tezaam,
De stammen Israëls meteen
Om God te prijzen in 't gemeen."*

O, gij kunt denken wat een verkwikking het voor Paulus op zijn weg was, deze vrienden te mogen ontmoeten. God had ze gestuurd, en Paulus had het nodig. En dan lijdt het geen twijfel, dat het niet vlak zou vallen. De liefde Gods bond ze samen, en dan in dat alles Gods Hand te mogen opmerken.

"Uw trouw is groot", moet een kind van God in zijn weg wel gedurig bekennen. Een onderwerp daarvan te mogen zijn, persoonlijk, en dan nog verwaardigd boven dat alles een naam en een plaats te ontvangen onder Gods uitverkorenen, en elkander te mogen ontmoeten, elkander van de Heere te mogen ontvangen, wat is dat een grote weldaad.

Ja, wat wij nemen en meenemen soms; moeten wij vroeg of laat loslaten. Denk maar aan Samuël met Saul. Een aparte boodschap heeft hij nodig gehad om van Saul afgebracht te worden. "Waarom draagt gij langer leed over Saul, terwijl ik hem toch verworpen heb." Dat zijn pijnlijke en smartelijke wegen voor ons vlees, doch God spaart geen vlees. Wat wij echter in ons leven van de Heere krijgen, dat raken wij nooit meer kwijt. David kreeg Jonathan en zelfs de dood verbrak die band niet. Maria kreeg Johannes en daar is geen breuk gekomen. Van die ure nam de discipel haar in zijn huis. O, waren wij meer aan God verbonden, en om God verlegen, er zou meer gemeenschap en ontmoeting zijn met Zijn volk op aarde.

Elkaar te kunnen missen en geen behoefte aan elkander te hebben is vrucht van de dood. Als er leven in onze ziel is, als ons hart brandende is, als bij de Emmaüsgangers, dan gaan ze van Emmaüs naar Jeruzalem lopen, een lange reis, om hun wedervaren aan de discipelen bekend te maken. Ze hebben toen geen last gehad van vermoeidheid. Hun voeten waren als die der hinden. Thomas was er niet goed mee, dat hij aan de avond van Christus opstanding thuis bleef. Thuis drogen wij uit. Droevig als we onszelf moeten stichten en genoeg hebben in onszelf, terwijl toch de weg der inzettingen open staat. Zijn wij ervan verstoken, dan betoont God dat Hij aan tijd noch plaats is gebonden.

God geeft Zijn goedkeuring en zegen er over, wanneer Gods volk, gedrongen door de liefde, elkander zoekt en met elkander leeft. 't Is wat een weldaad, gemeenschap met elkander te mogen hebben in de banden, maar ook in de uitredding en in de verlossing.

En dat wil niet zeggen, dat die gemeenschap alleen geoefend wordt in elkanders tegenwoordigheid, ook vaak in het afwezen van elkander. Groote genade is het, door de band des Geestes saamgebonden te zijn, elkanders lasten te mogen dragen, en alzo de wet van Christus te vervullen. 't Is een profijtelijk en vruchtbaar leven voor onze ziel. maar ook een leven, dat Gode tot heerlijkheid strekt. Welk een diepe indruk heeft het gemaakt op het hart van Paulus. Die ontmoeting wordt ons nu verder medegedeeld.

II. Waartoe Gods kind werd verwaardigd.

Hij dankte God, staat er. De apostel had tevoren God ook al gedankt over hen (over die gemeente van Rome) toen hij ze nog niet gezien had, Rom. 1:8. Het was reeds daar maar geen vorm, geen overgenomen formule, doch zij betrof het geestelijke welzijn, de staat der genade, waarover men in de gehele wereld sprak. Er ging (en dat was Paulus een oorzaak tot dank), van de gemeente te Rome een goede reuk uit.

Nu dankt hij God ook. Zeker voor al, wat vooraf was gegaan, voor de redding en bewaring, die de Heere hem geschonken had, doch ook voor wat hij nu ontvangen had, als een gave Gods tot zijn verkwikking. Wat een dierbare genade werd Paulus daar geschonken. Hij werd er voor bewaard om niet in zichzelf of in die mensen te eindigen. Overal liggen wij, krachtens onze diepe val, voor open. Het heeft de mens niet goed gedacht, God in erkentenis te houden. Wij zijn in onze grondslag Godvergeters en Godverzakkers. Wij weten niet wat wij bidden zullen gelijk het behoort, en evenmin zijn wij uit onszelf bekwaam, om met alles wat God geeft, in Hem te eindigen.

Ja, wij zijn zo ellendig geworden door de zonde, dat wij zelfs geen goed en betamelijk gebruik kunnen. maken van wat God geeft, ook niet na ontvangen genade, tenzij Gods Geest er ons toe verwaardigt. Christus is de grote biddende, maar ook dankende Hogepriester voor het aangezicht des Vaders. En in Hem opgelost te zijn, is een grote genade. Zijn gebeden en dankzeggingen klimmen als een lieflijke reuk op naar de hemel.

"Hij dankte God," staat er. Danken komt in de verschillende benamingen voor in Gods getuigenis. In Eféze 1:3 wordt het genoemd: *God zegenen*. In Hebr. 13:15, *God belijden*. In Hand. 3:8-9. *God loven*. In Jesaja 12:4 *Zijn Naam aanroepen*.

Dat is het ware danken, als wij de weldaden, die God ons uit genade om Christus' wil schenkt, recht kennen, naar waarde achten, en innerlijk door Gods Geest worden gedwongen om die grote Weldoener daarvoor te verheerlijken en vergelding te bewijzen in Christus Jezus. David had er iets van in Psalm 116:12-14, toen hij uitriep: "Wat zal ik de Heere vergelden voor alle Zijn weldaden aan mij bewezen? Ik zal de beker der verlossingen opnemen, en de Naam des Heeren aanroepen. Mijn geloften zal ik de Heere betalen, nu, in de tegenwoordigheid van al Zijn volk."

Om de weldaden als weldaden te zien is nodig, ten eerste te zien:

- Wie het is die ze ons schenkt. Ze zijn allen afdalende van de Vader der lichten; van de God aller genade.
- Ten tweede te zien: in welke weg ze ons worden geschonken. Door dat dierbaar bloed van de grote Verbondsmiddelaar Jezus. 't Is toch alles de vrucht van Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid.
- En ten derde: Aan wien ze worden geschonken. Aan onwaardigen in zichzelf, die gaarne belijden en bekennen dat ze alles verbeurd hebben.

Dat danken bestaat daarin:

1. Dat men de weldaden Gods met opmerking beschouwt, en daaraan gedenkt. Loof de Heere mijne ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden, Ps. 103:1. Wie is wijs, die neme deze dingen waar, en dat zij verstandelijk letten op de goedertierenheden des Heeren, Psalm 107:43.
2. Dat men een rechte hoogachting heeft van de weldaden, om die naar waarde te kennen, gelijk de dichter van Ps. 139:17-18: "Hoe kostelijk zijn mij, o God, Uw gedachten. Hoe machtig vele zijn haar sommen. Zou ik ze tellen ? Harer is meerder dan het zand der zee. Word ik wakker, zo ben ik nog bij U."
3. Dat men in diepe vernedering en verootmoediging daarover aangedaan, zich over alles verwondert wat God ons schonk. Dat we Gods Naam roemen en grootmaken, gelijk Maria: "Mijn ziel maakt groot de Heere," Luc. 1:46.
4. Dat men uit wederliefde gedwongen wordt, en zich verbonden gevoelt, om God, met onze daden en al wat wij zijn, te gehoorzamen en te dienen. Dat is recht God

danken, Ps. 50:23. Wie dankoffert, die zal Mij, eren, en wie zijn weg wèl aanstelt, dien zal Ik Gods heil doen zien.'

En zie, van die oefening was de apostel niet vreemd in zijn leven. Hij was ook in dezen van God Zelf onderwezen. Het was niet de eerste maal dat Paulus er toe verwaardigd werd. In de verschillende brieven schrijft hij van de grote genade om God te danken. Ook daarin moeten wij denken aan de voetstappen van de Koning van de kerk, van de Heere Jezus Christus, met Wie de apostel zo nauw en innig verenigd was door het geloof. Wat een grote, onuitsprekelijke genade om Christus gelijkvormig te mogen zijn, niet alleen in Zijn lijden, dood en opstanding, in Zijn vernedering en verhoging, maar ook in Zijn bidden en danken. In Matthéüs 2:25 dankte de Heere Jezus Zijn Vader voor de verkiezing en de verwerping. In Markus 8:6 voor de zeven broden. In Joh. 11:10: "Vader, Ik dank U, dat Gij Mij gehoord hebt." Aan het Avondmaal, bij de breking van het Brood.

En daarbij Geliefden, het werk des hemels wordt hier aanvankelijk bij ogenblikken reeds betracht op de aarde, door al degenen, die God heeft liefgehad met een eeuwige liefde. Daar zullen de verheffingen Godes eeuwig in hun kelen zijn en de lof des Heeren eeuwig vermeld worden.

Het is het reine verlangen, dat in het door Gods Geest vernieuwde en geheiligde hart wordt gevonden, om God te danken; om Hem altijd te danken; om Hem te danken in alles. Gelukkige zielen, die hier met de apostel mogen zeggen in Kol. 1:12: "Dankende de Vader, Die ons bekwaam gemaakt heeft, om deel te hebben in de erve der heiligen in het licht." Dezulken hebben een vaste grond om te geloven, dat zij in de hemel Gods Naam eeuwig zullen prijzen.

Maar al degenen, hoe vroom en eigengerechtig zij ook mogen zijn, die wel uitwendig geroepen hebben: "Heere, Heere" en met de verwaande en verblinde farizeeër altijd gedankt hebben, maar het bidden door Gods Geest nimmer geleerd, voor hen blijft er niets anders over dan in de rampzaligheid God eeuwig te vloeken.

Paulus had op de weg naar Damaskus geleerd in waarheid en oprechtheid te bidden, en zijn hart voor God uit te storten. Gods Geest zuchtte steeds in hem met onuitsprekelijke zuchtingen, en zie, hij werd verwaardigd door Christus' kracht, God te danken, en op dat gouden reukwerk van Christus' verdiensten zijn dankzeggingen te leggen, die als een lieflijke reuk opklommen voor het aangezicht van de Vader. O, welk een grote genade! Dat Gods Geest er ons toe verwaardigde bij de aanvang, maar ons er ook in ons leven vele oefeningen in gaf tot lof en eer en heerlijkheid van Gods driemaal heiligen Naam.

Wat heeft Paulus het gevoeld tot in het diepst van zijn ziel, dat het God Zelf was, Die hem deze ontmoeting bereid had in dat onherbergzaam oord. Dat Hij het was, Die dat alles zo bestuurd had op een ogenblik, dat hij er zulk een grote behoefte aan had tot versterking van zijn geloof. En dat Hij het was, Die zijn gebed en zijn verzuchtingen had verhoord. Maar ook dat Hij het alleen was, Die dat in het hart van die broeders had gegeven, om zich zulke opofferingen te getroosten, door hun werk drie of vier dagen lang te laten staan. Zij trotseren moeite en gevaar, en hebben onvoorwaardelijk opgevolgd wat God in hun hart gegeven had.

Paulus heeft er ook in gezien hun liefde tot Christus, maar ook hun vurige liefde tot Zijn knecht, en hun hartelijk verlangen om die boodschapper van goede tijding in hun midden te mogen ontvangen. Alles is door God gewerkt en daarom komt God van alles de eer. Het is daar: *Gode alleen zij de eer.*

Ja geliefden, alles wat uit God vloeit keert weer tot God terug. En dat is nu alles Zijn eigen lieve werk. Niets komt er van op onze eigen rekening. Daar verblijdt zich het oprechte volk van God ook in. Hoe hoger God stijgt en rijst in de wereld, in de kerk, in hun huis, in hun hart, hoe zoeter en zaliger het voor hun ziel is. Die Naam moet ontvangen alle eer, lof, aanbidding en dankzegging. Want het komt Hem toe.

III. *Wat 's Heeren knecht daar deed.*

Gods trouwe zorg Gods grote genade werd voor Paulus op de weg naar Rome een voorportaal des hemels, maar ook niet minder, Gods eeuwige kracht. *Paulus greep daar op die plaats moed.*

Tot dusver is Lukas, de schrijver van de Handelingen der Apostelen, opvallend sober geweest in het spreken over de zielkundige toestand van zijn geëerde reisgenoot. Tot in de kleinste bijzonderheden heeft hij verhaald de lotgevallen op de reis. Maar van Paulus innerlijke zielstoestand gewaagde hij niet. Wel schemert er gedurig doorheen welk een hoog begenadigd mens de apostel was, wat uitkwam in zijn houding zowel op de dag als in de nacht. Nu echter noemt ons Lukas iets, dat ons veel stof tot nadenken geeft.

Hij greep moed, hij greep nieuw geloofsvertrouwen in zijn God. Dit is geen vermetelheid. Uit wat hier nu genoemd wordt, is niet af te leiden, dat Paulus kort te voren een tijdperk van persoonlijke geloofsinzinking doorleefd heeft. Of dat niet mogelijk was, kunnen wij niet betwisten. Zelfs de allerheiligsten en de sterkst verzekerden onder Gods kinderen hebben zulke tijden gekend. Lees maar in de verschillende psalmen, die ons doen inblikken in het intieme zielsleven van Gods gunstgenoten. David zegt zelf in Ps. 30:8: "Want Heere, Gij hadt mijn berg door Uw goedgunstigheid vast gezet; maar toen Gij Uw aangezicht verborg, werd ik verschrikt."

En denk dan maar, om een enkel voorbeeld te noemen, aan twee geloofshelden, wier namen ook voorkomen in Hebr. 11, Gideon en Simson, die beiden moedeloze tijden hebben beleefd. Ja, wie van Gods kinderen zal daar vreemd aan zijn? Allen kennen ze in meer of mindere mate, die geestelijke inzinkingen. Paulus verklaart van zichzelf in 2 Korinthe 7:5, *dat er bij hem van buiten strijd en van binnen vrees geheerst heeft*, zodat hij aan een zeer bijzondere vertroosting behoefte gevoelde.

Toch staat het ook daar niet zozeer in verband met bezorgdheid over zijn persoon en lot, maar die vrees stond in verband met zijn herderlijke liefde voor de gemeente. Wat zijn persoon betreft kende Paulus nauwelijks zorgen. Verdrukkingen, benauwdheid, honger, naaktheid, zwaard, hinderen hem niet in zijn loop. Aan dezelve Romeinen, die hem thans tegemoet komen, schreef hij, dat al deze dingen hem niet konden scheiden van de liefde van Christus. In dit alles achtte hij zich meer dan overwinnaar, Rom. 8:35-37.

Zelfs de dood vreesde hij niet. De dood was voor hem ook persoonlijk door de dood van Christus verslonden tot overwinning. In Hand. 21:13 had hij zich bereid verklaard, *niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven voor de Naam van de Heere Jezus.*

Nee, voor de vijanden te Rome, zelfs voor het monsterbeest Nero, sidderde zijn heldenhart niet. De Heere was met hem, en daarom vreesde hij geen kwaad. Hoe had Paulus zich nog slechts enkele dagen geleden temidden van het beestachtig woeden van de orkanen gedragen? Had iemand angst in zijn ogen gezien? Had men hem zien beven, zoals eenmaal Bésazar toen hij voor de dood geplaatst werd? O nee,

integendeel, toen was het: "Immers is mijn ziel stil tot God, want van Hem is mijn verwachting."

Er was dus een andere oorzaak, waarom Paulus nodig had, door de ontmoeting met de Romeinse broeders bemoedigd te worden. Het enige wat de apostel somtijds neerdrukte, zodat het hem te zwaar viel om het te dragen, was de zorg om de gemeenten. Gelijk een moeder, die haar eigen leed zonder klacht doorstaat, maar handenwringend kermt bij de wieg van haar in doodsgevaar verkerend kind, zo stond daar Paulus tegenover de kinderen, die hij door het evangelie geteeld had. Hij was bezorgd, omdat hij liefhad. De liefde tot God sluit de vrees buiten, maar de liefde tot de mensen brengt de vrees mede. Bijzondere redenen waren er, waarom de apostel bezorgd was over de gemeente, en over het volk van God te Rome. Ze leefden in het hete brandpunt van de strijd. Nergens was de toorn van Satan zo machtig als te Rome. Nergens was de kracht van de verleiding zo groot als daar. Vooral de wreveligste vijanden van Gods volk, de Joden, waren daar groot in getal en kracht. Dat waren wel de redenen, waarom Paulus zulk een zorg had over die gemeente, gelijk reeds blijkt uit zijn brief. Er dreigden zoveel gevaren, enerzijds om af te vallen van de waarheid en anderzijds dat de waarheid zou worden verduisterd en de zuivere glans der soevereine genade zou worden verbleekt.

Gedurende zijn gevangenschap en zijn reis heeft Paulus aldoor aan de Romeinse broeders gedacht, zonder van hen genoegzaam geruststellende berichten ontvangen te hebben. De apostel wist uit de ervaring, die hij opgedaan had met de "on gehoorzamen in Judea", Rom. 15:31, dat de Joden niet rustten. Hij kon niet anders denken, dan dat de vijanden aan zijn gevangenschap en zijn beroep op de keizer motieven zouden ontlenuen, om hem in Rome te belasteren en de sekte, "die overal tegengesproken wordt", nog meer te benauwen. Zal de gemeente standhouden? Blijft men hem trouw, als zij horen, dat hij naar Rome komt als een gevangene, die zelf de wens kenbaar maakte om voor de keizer, dat alom geschuwde beest Nero, gesteld te worden? Geen wonder dat Paulus bij het naderen van die stad innerlijk wankelt, en de moed zich voelt ontzinken. Hoe zal hij de hof des Heeren vinden, ... vertrappt, verwaarloosd? Zou het zwijgn uit het woud alles omgewroet hebben, of zou de gemeente nog steeds in geloof en liefde bloeien ?

En zie, nu geeft God hem antwoord op de weg, ver voor de poort van Rome, te Appiusmarkt en bij de drie Tabernen. Paulus grijpt moed, wanneer hij die broeders ontmoet, en opmerkt de zorgende hand des Heeren, die hem tot nu toe heeft bewaard en geleid, die hem van plaats tot plaats verkwikking heeft bereid, die hem in allen nood en in alle gevaren heeft doen ondervinden, dat Hij hem nooit ook maar een enkel ogenblik uit het oog verloor of aan zichzelf overliet. De zorg, die zijn hart bij de nadering van Rome vervulde, is nu van hem weggenomen. Hij heeft de broeders gezien, en zijn onrust is genezen. De twijfelmoedigheid wijkt voor blijmoedigheid, Men verwacht er hem; er zijn daar harten, die voor hem kloppen, en hem liefhebben. De Heere is met hem, hij zal niet vrezen; wat zou een nietig mens hem doen? *'t Is de Heer', die vreemdelingen met een wakend oog beschouwt.* En bovendien, Gods zorg was over die gemeente geweest. Hij heeft reeds de bevestiging ontvangen, dat de poorten der hel de gemeente Gods niet zullen overweldigen. Christus houdt zijn Kerk in stand. Hij wandelt tussen de zeven gouden kandelaren en Hij houdt de zeven sterren in Zijn rechterhand. Gods eeuwige kracht gevoelt hij thans bij vernieuwing in zijn ziel. "Gij hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel." Ps. 138:3. En die eeuwige kracht was de bewaring van de kerk te Rome, en het volk van God aldaar. Zou hij dan geen

moed grijpen? O, die dierbare Heere Jezus, Die van de Vader van eeuwigheid gezalfd is tot Koning van Sion, de berg Zijner heerlijkheid, houdt getrouw Zijn woord. Reeds in het Oude Testament heeft Hij tot troost en bemoediging van Zijn kerk betuigd, door middel van de profeet Jesaja: "Alle instrument, dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, en alle tong, die tegen u in het gericht opstaat, zult gij verdoemen," Jes. 54:17. En ook tijdens zijn omwandeling op aarde heeft de Mond der Waarheid zelf gezegd: "In de wereld zult gij verdrukking hebben, maar hebt goeden moed. Ik heb de wereld overwonnen." Ja, vóór Hij ten hemel voer, verzekerde de verheerlijkte Christus hen: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. En ziet Ik ben met ulieden tot aan de voleinding der wereld." Matth. 28:18-20.

Paulus greep op de weg naar Rome moed, bemoedigd door de Leidsman en Voleinder des Geloofs, Jezus.

Maar het was niet de eerste keer dat hij dit deed. Zijn ziel had al moed gekregen op weg naar Damaskus, waar de Zone Gods hem neergeveld had, toen hij in zijn brandende woede op weg was om Gods kinderen te binden en te brengen te Jeruzalem, opdat ze daar als slachtvee zouden geslacht worden. Wat is het meegevalen, dat hij niet in één ogenblik met Koran, Dathan en Abiram levend ter hel voer. God liet hem nog leven, liet hem nog in het kostelijke en dierbare heden der genade. En zolang een mens nog leeft, is er hope. Dan kan hij nog bekeerd en met God verzoend worden. Zou hij daar reeds geen moed geschept hebben, hoe sterk zijn overtuigingen ook waren, en hoe diep hij daar in zijn schuld voor God lag, en hoezeer Gods recht hem drukte?

Zou hij geen moed gekregen hebben, toen in de straat genaamd, "de Rechte" Ananias, een discipel van Christus, de handen op hem legde en hem aansprak als "broeder" en woorden der zaligheid sprak, die hij nooit meer zou vergeten? 't Was toen, of God Zelf tot hem sprak, toen zijn ziele de weldaad deelachtig werd van de vergeving der zonden.

Zou hij geen moed gekregen hebben, toen God de H: Geest het alles aan zijn ziel verzegelde, er. die Geest met zijn geest getuigde, dat hij een kind van God was? En niet alleen in zijn persoonlijk maar ook in zijn ambtelijk leven had hij gedurig moed gekregen. O, als God het geeft, dan kunnen wij het nemen. "Bekommernis drukt het hart des mensen neder, maar een goed antwoord verblijdt het," zegt Spreuken.

Paulus' gehele leven was één afwisseling van strijd en overwinning geweest, persoonlijk doch ambtelijk nog veel meer. Mensen, waar God het meeste mee voor heeft, staan in de regel het meeste bloot aan de vuistslagen van satan. Doch daar staat ook tegenover, dat God aan Zijn kinderen voor bijzondere wegen bijzondere genade geeft. Het water laat God wel menigmaal komen tot aan de lippen, doch het komt er nooit over. Een engel uit de hemel versterkte zelf de Heere Jezus naar Zijn menselijke natuur in Zijn zware zielestrijd in de hof van Gethsémané. Zouden Zijn volk en knechten er dan buiten kunnen? Als van onder eeuwige armen worden zij ondersteund en onderschraagd, opdat zij niet zullen bezwijken, doch moed zullen krijgen, verzekerd van de hoop des eeuwigen levens, doch ook versterkt door de Goddelijke belofte, dat de zaak van Gods Kerk Góds zaak is.

Paulus greep moed. Hij had toen Christus in het oog als de Vorst van het Heir des Hemels, Die de aanvoerder is, in de oorlogen des Heeren. Hij staat als een Banier der volkeren. En in Zijn kracht zullen zij alle vrees verbannen, alle gevaren en noden verachten, aangedaan niet met de geest der vreesachtigheid, maar der kracht. Wat geloofde Paulus toen, dat niets tegen hem zou vermogen, noch de loop van het evangelie stuiten, daar de wereld en de Vorst der duisternis in al hun ondernemingen verijdelde zullen worden, en de overwinning zal zijn aan de zijde der Kerk. Niets zal

hem noch die Kerk kunnen beschadigen, of wezenlijk nadeel toebrengen. Zij worden in de kracht Gods bewaard tot de zaligheid, en hun erfenis zal in eeuwigheid zijn. O, als wij zo moed vatten, dan zijn wij onbevreesd, kloekmoedig, onversaagd, dan trotseren wij de sterkste vijand en het grootste gevaar.

Paulus greep moed, toen hij de broeders uit Rome mocht ontmoeten. Zijn ziel werd er door versterkt. Christus, Die eenmaal tot Zijn discipelen in Johannes 16:33 gezegd had: "Hebt goeden moed, want Ik heb de wereld overwonnen", schonk hem zoveel moed, dat hij gemoedigd zijn reis naar Rome kon voortzetten. O, wat komt die medelijdende Hogepriester Zijn volk tegemoet in al hun zwakheden, en wat wordt het openbaar, dat God Zijn volk nooit laat beproeven boven vermogen. 't Is toch altijd in het leven van dat lieve volk van God: "Verkwikkend ons ter goeder uur."

En wat daaruit voortvloeide voor Paulus, maar wat dat ook nalaat voor al dat volk van God in het strijdperk van dit leven? Dat zij moed krijgen, niet alleen voor het tegenwoordige, maar ook voor het toekomstige. Naarmate de toekomst van de Zone Gods nadert, zal de strijd zwaarder worden voor het erfdeel des Heeren. Alle krachten zullen ingespannen worden, en alle pogingen in het werk gesteld, om Gods werk te vernietigen, en het volk van God te benauwen. Ja, hoe moedbenemend is menigmaal de zielsstrijd van Gods kinderen op aarde. Zij blijven niet vreemd van de moedeloze klacht van Gods kerk in Jesaja 49:14, "Doch Sion zegt: De Heere heeft mij verlaten en de Heere heeft mij vergeten." Welk een vurige pijlen worden er niet afgeschoten op hun ziel en op het werk Gods in hen verheerlijkt. Maar ook wat diep kan hun de beleving, van thans al neerdrukken, dat zij hun hoofd niet kunnen opheffen. Doch wanneer zij eens mogen zien, wie God was en is, en eeuwig blijven zal, de Getrouwe en Onveranderlijke Verbonds-God, dan scheppen zij moed. Laat Gods Geest eens licht schenken in hun hart zodat zij Christus in Zijn heerlijkheid mogen zien, en houvast krijgen aan wat Hij gesproken heeft, dan ontvangt hun ziel weer nieuwe kracht, ook voor de toekomst.

Wat ligt dan de zaak van Gods Kerk in veilige handen, en dan heeft niet één van Gods kinderen te vrezen. En als zij dan moed krijgen met Paulus, dan krijgen zij innerlijk ook rust, ja daarenboven blijdschap in God. Gods eer is er aan gelegen, en Gods heerlijkheid er aan verbonden. Zou God Zijn doel missen? O nee, het welbehagen des Heeren zal door de Hand van Christus gelukkig voortgaan. O, dan niet meer moedeloos, maar opgewekt, verwijd en verblijd, dan gaan zij gemoedigd verder in de zalige geloofswetenschap en verzekering dat God Zijn eigen werk kroont, en Zijn volk verlost. *Want deze God is onze God, eeuwiglijk en altoos, Hij zal ons geleiden tot de dood toe*, Psalm 48:15. Die eeuwige kracht Gods maakt ons sterk en onbewegelijk; die kracht doet ons de harpen van de wilgen nemen en tot elkanders opwekking zingen met de dichter van Psalm 31:19: (Datheen)

*Hebt God lief, gij Zijn uitverkoren,
Die de vromen behoedt,
En de wreden verdoet.
Zijt kloek, geeft de moed niet verloren;
Want God wil die aanschouwen,
Die op Hem vast betrouwen.*

Toepassing

Wat God in Christus voor Zijn volk en knechten is en blijft, hebben wij uit de verhandelde waarheid gehoord. De algemene Voorzienigheid gaat over de gehele wereld, maar de bijzondere alleen over Zijn gunstgenoten. "Enerlei wedervaart de

rechtvaardige en de goddeloze, zo dien, die God dient als die Hem niet dient." En boven dat alles, vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen. Hun pad is vaak niet op rozen, doch leidt veel door de diepte. Gods volk heeft echter iets dat de wereld niet kent, ja waar zij ook geen betrekking op hebben; en waar hun hart nooit naar uitgaat. Paulus was van God gegrepen, door God bekeerd, door God vrijgemaakt in het bloed des Lams en verzegeld met de Heilige Geest der belofte. Alle grond buiten Christus was hij verloren, en hij was geborgen en gevonden in die Eeuwige Immanuël, in Wien de grondslag van zijn zaligheid, maar ook de sterkte en kracht van zijn leven lag. Hij was van God gekend van voor de grondlegging der wereld, en gekend in de tijd des welbehagens, en nooit een ogenblik uit Gods oog en hart. God Zelf vergezelde hem op al zijn wegen, persoonlijk en ambtelijk. En in welke ongelegenheid hij ook kwam, hij kon met David zeggen: *"Gij blijft mij bij in al mijn tegenspoeden."* Hij was niet vreemd aan druk en kruis, teleurstellingen en ontmoedigingen, doch in tijden van nood gaf God hem moed en krachten.

Wat is een mens arm, die dat alles mist en vervreemd is van het leven Gods! O, onbekeerde medereiziger; dat uw diepe ellende en armoede u niet onbekend bleef, doch dat God uw ogen ervoor opende. Zeg zelf eens, kan de wereld u verschaffen, wat God Zijn volk hier schenkt? Kunt u in de zonde die vermakingen en bemoedigingen vinden, die God uit souvereine genade Zijn volk verleent? Wees eerlijk, uitwendige belijder, en betuig of gij ooit kennis gemaakt hebt met hetgeen de apostel geleerd had, en of God u ooit tegenkwam op uw weg, gelijk Paulus daar ervaring van had. Toch zal het noodzakelijk zijn, zult u getroost kunnen leven en eenmaal zalig sterven, om grondig kennis te krijgen aan die genade, die God Zijn volk verleent. Er is een tijd om geboren te worden en een tijd om te sterven. Dat er een tijd is om te leven beschrijft Gods Woord ons niet in Prediker 3. En waarom niet? Omdat die tijd niet noemenswaard is, maar ook zo onzeker. Ons leven is maar als een handbreed gesteld, en onze leeftijd is als niets. Elk ogenblik kan ons leven worden afgesneden, en elk moment kunnen wij opgeroepen worden voor de Rechter van hemel en aarde. O, verbeuzel uw tijd toch niet langer, maar leer bedenken wat tot uwen eeuwigen vrede is dienende. Wij liggen dood in zonden en misdaden, ook met al onzen uitwendige godsdienst en eigengerechtigheid.

Paulus had ook als een Farizeeër geleefd, doch toen God zijn ogen opende, heeft hij het verstaan dat hij een groot vijand van God was, en nooit anders had gedaan dan God tegenstaan. Als een vijand is hij met God verzoend, en als een goddeloze gerechtvaardigd. En zie, met minder kan het niet.

De leiding, die God met Timothéüs hield was uitwendig zeer verschillend van die met de heiden Apostel, doch wat de zaak zelve betrof, was er geen verschil. Aan beiden is een Goddelijk wonder geschied. Voor beiden was het afgesneden aan hun kant, met al hun doen en laten, om, als verlorenen in zichzelf, de verzoening met God deelachtig te worden op grond van Christus volmaakte gerechtigheid. Nee, wij hopen u niet naar de bloemhoven te sturen en uw ziel in slaap te wiegen, opdat u straks met een leugen in uw rechterhand voor God staan zult. Wij mochten ons vrijmaken van uw bloed, opdat uw bloed niet eenmaal van onze hand zal worden geëist. Met minder dan Paulus had ontvangen kunnen wij het niet doen, meer hebben wij niet nodig.

God opene uw ogen. Christus velle u neer, opdat gij voor die Koning in het stof leerde bukken en om genade leerde smeken. Gods Geest mocht u overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel. Dan alleen wordt uw ziel vatbaar gemaakt voor die Middelaar, Die van God gegeven is tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing. Buiten dat, is uw leven zo nameloos arm op de wereld en zal het zo

rampzalig zijn als straks de dood komt. O, kon ik u overreden en heilig jaloers maken op het voorrecht van Gods gunstgenoten, op het voorrecht van al de pelgrims naar Sion. De tijd is voorts kort en de toekomst des Heeren genaakt. Wie weet, is 't een laatste boodschap, die God u geeft. Dood en verderf waart aan alle kanten rond. God staat met het zwaard van Zijn heilig recht om u te treffen.

Het zal wat uitmaken op zo'n grote zaligheid geen acht geslagen te hebben. De Heere Jezus zegt zelf: "Die Mij vindt, vindt het leven, en trekt een welgevallen van de Heere. Maar die tegen Mij zondigt, doet zijn ziele geweld aan. Allen die Mij haten hebben de dood lief." Hier kan de wereld elkander nog wel bezighouden en de godsdienst elkander bouwen, doch in de ure der verzoeking, die straks over de wereld komt, zal alles ontvallen. Dan zullen de aangezichten betrekken als een pot. En straks in het oordeel, in de dag der eeuwigheid, zal alle moed u ontzinken, en zult u prijsgegeven worden aan een eeuwige wanhoop. Daar zal het zijn een worm, die niet sterft, en een vuur dat niet uitgeblust wordt. Gods volk is hier wel eens een ogenblik moedeloos, ja soms lange tijden, zoals de voorbeelden ervan zijn in Gods getuigenis, en u hebt er misschien wel voorbeelden van gekend in uw eigen omgeving. David had de Heere reeds lang in zijn druk verwacht; maar voor dat volk is het toch maar tijdelijk. Straks zal eeuwige blijdschap op hun hoofd wezen, treuring en zuchting zullen dan voor eeuwig wegvlieden. Maar het deel van degenen die onbekeerd sterven zal zijn een eeuwige moedeloosheid; een moedeloosheid waar dus nooit een einde meer aan komt. God zij u genadig en zegene de waarheid aan uw hart!

*Voegt u bij de Godsgezinden,
Gij mocht er Jezus nog eens vinden.*

Volk des Heeren, veel ligt er in deze waarheid tot beschaming, maar ook tot bemoediging. God heeft menigmaal de druk van de Kerk gebruikt om Zijn volk tot Hem terug te brengen, maar ook tot elkander. In de dagen van Paulus was de Kerk in de druk. 't Waren dagen van bloed en tranen. Koning Jezus ontplooi de Zijn macht in de openbaring en bevestiging van Zijn kerk, maar de verwoedheid van satan was groot tegen het erfdeel des Heeren. Op allerlei gebied en met verschillende middelen openbaarde de Vorst der duisternis zich in zijn satanische macht tot afbreuk van de Kerk des Heeren. De ene van de apostelen werd gedood en de andere was in banden. Voor Petrus ging er een gedurig gebed op van de gemeente tot God. Tijden van welvaart en weelde zijn dikwijls nadelig geweest voor de Kerk, en hebben vaak scheidingen veroorzaakt, die voortvloeiden uit het ver afleven van de Heere. Immers, hoe verder de Kerk van God afhoereert, hoe minder oefening er is van de gemeenschap der heiligen, en hoe minder behoefte aan elkander. Toen Gods Geest uitgestort was op de Pinksterdag te Jeruzalem en God zovelen begiftigde met zaligmakende genade, kwam de vrucht ervan spoedig openbaar in zulk een innig samenleven. Ze hadden alle goederen gemeen, tijdelijk en geestelijk. Dan is het een vruchtbare tijd, dan worden de bloemen gezien in het land. Hoe spaarzaamelijk de bediening des Geestes is, hoe minder leven er onderling is onder Gods kinderen.

Wat een rouwfloers heeft er al jaren gelegen op Gods Kerk, en hoe is de glans van Sion geweken! Wat al droeve scheuringen zijn er in Gods Kerk gekomen; de een van Paulus, de ander van Apollos en de derde van Cefas. Een verbijten en vereren is openbaar geworden. En hoe minder er te doen is in het 'binnenland', hoe dodiger het wordt in het 'buitenland'. Een droevig teken is het, als Gods volk zo weinig van elkander afweet, uitwendig en inwendig. Toen Anna in haar ouderdom de weldaad kreeg van Christus te mogen aanschouwen wist ze de adressen wel van degenen, die de verlossing in Jeruzalem verwachtende waren.

Een wereldoorlog kwam er, die zijns gelijke niet heeft gehad in de geschiedenis. Zwaar zijn de oordelen, waarmede God landen en volken bezoekt. Maar zelfs die oorlog heeft het volk niet korter bij God en bij elkander gebracht. De inwoners der wereld vielen niet neder, en Gods volk kwam niet op zijn plaats. Het is te vrezen, dat zwaarder oordelen zullen volgen, en banger tijden nog zullen aanbreken. God bereikt Zijn doel wel. En uiteindelijk gaat het om Gods Kerk. O, dat wij eens gingen beseffen, hoe groot het ongenoegen Gods is over het ver afleven van Gods volk! Ongekende tijden en toestanden beleven wij. Alle verkeer was afgesneden en het reizen van de ene naar de andere plaats was bijna onmogelijk. Geen berichten kwamen meer door. En toch was er helaas nog geen opmerking. Och, dat wij in de schuld voor God vielen. Dat elk been eens tot zijn been kwam, en God Zijn Geest uitstortte! Dat zou nieuw leven brengen, oefeningen en heimwee om Christus te gewinnen; opwassen in de genade en kennis van onzen Heere Jezus Christus. Dat zou bij elkander brengen wat bij elkander behoort, en dringen om te spreken van de wegen Gods. We zouden elkander nodig hebben om de Heere groot te malen, en Zijn daden bekend te maken. Dat die tijd nog eens aanbrak! Of zal het zover moeten komen, dat we elkander in sloten, greppels, bossen en struiken zullen moeten vinden, en dan elkander toeroepen: "Komt, laat ons wederkeren tot den Heere!" Ik vrees, dat God door een weg van bloed en tranen Zijn volk bij elkander zal slaan. *Doch wie zal leven als God dit doen zal?*

Paulus was een ogenblik ingezonken op de weg naar Rome. God gaf antwoord in de ontmoeting van de broeders, en zijn ingewanden werden verkwikt. Hij dankte God en greep moed. Welk een rijke bemoediging voor Gods gunstgenoten. "Niemand", zo sprak Christus, "zal ze rukken uit de hand Mijns Vaders." Veel listen en lagen moge satan spannen voor Gods kerk, om ze te vangen en te doen twijfelen, *doch hun Verlosser is sterk, Heere der heirscharen is Zijn Naam.*

Wat kan het soms donker zijn op de weg die Gods volk moet bewandelen; wat donker is het soms in hun hart, ja soms is het als nacht van alle kanten. Doch ook die donkerheid is door God bepaald en beperkt en Hij bereidt Zijn volk zulke verkwikkingen, dat er 's avonds wel geweest is, maar 's morgens gejuich. Die trouwe Wachter Israëls, Die nooit slaapt en nimmer sluimert, houdt getrouw de wacht over Zijn volk. Hij bemoedigt hen in dit tranendal en bewaart voor bezwijken.

O zuchtend volk, God mocht u nog eens bemoedigen in uw gemis. Maar bovenal, Hij mocht Zich openbaren aan uw ziel en u opnemen in Zijn verbond, dat van geen wijken of wankelen weet. Dan kunt u met Paulus vrijmoedig de dood tegemoet gaan. Hier is het: "Rust een weinig." Daarboven is straks een *eeuwig* rusten. Dan geen wan-gestalten, geen scheidingen en ellenden meer. Dan geen satan meer die benauwt, dan geen Nero meer die brieft als een leeuw, dan niet meer eenzaam en verschoven. Dan geen gebrek of gemis meer. Hier is alles onvolkomen. David kon het hier niet verder brengen dan: "Wat zal ik zeggen, Gij kent uw knecht." Geen ander verlangen heeft Gods volk, dan dat de verheffingen Godes in hun zielen mochten zijn. Dat zij volmaakt mochten roemen, die God, Die hen liefgehad heeft met een eeuwige liefde, ja die hen vrijwillig heeft liefgehad. Die God, Die hen nooit kwaad gedaan heeft, doch hen trouwelijk heeft geleid.

Door de diepste wegen zijn zij het innigst aan God verbonden. Als zij er achter staan zouden ze het niet willen missen hetgeen ze hier moesten doorleven. Daar zijn toch zoete vruchten uit voortgevloeid. Het was toch een verrassend God, in alle opzichten.

En welk een waarde heeft voor hen in de onthoudingen, die dierbare Christus gekregen. Paulus is daar op de weg naar Rome verblijd geworden met de ontmoeting met de broeders. Doch ook daaraan is hij nog gespeend moeten worden. Lees maar zijn tweede brief aan Timotheüs, waar hij schrijft: 2 Tim. 4:16-17, "In mijn eerste verantwoording is niemand bij mij geweest; maar zij hebben mij allen verlaten. Het worde hen niet aangerekend. Maar de Heere heeft mij bijgestaan en heeft mij bekrachtigd. En de Heere zal mij verlossen van alle boos werk, en bewaren tot Zijn hemels koninkrijk; Denwelken zij de heerlijkheid tot in alle eeuwigheid. Amen".

Paulus voelde zich alleen. Velen hadden hem verlaten en zijn van hem en van het evangelie van Christus afgefallen, de ene teleurstelling volgde op de andere. Demas, die vroeger met eer genoemd werd onder de mede-arbeiders (Kol. 4:14, Fil. 1:24) heeft Paulus in de steek gelaten en heeft de tegenwoordige wereld lief gekregen boven de toekomstige, 2 Tim. 4:10.

Anderen hebben de Apostel zelfs veel kwaad gedaan (2 Tim. 4:14.-15). Toen Paulus zich voor de eerste maal moest verantwoorden voor de rechter, was er niemand die het voor hem opnam. Hij stond daar helemaal alleen, zoals eenmaal zijn Meester heel alleen stond voor de rechterstoel van Pilatus. 2 Tim. 4:16. Het heeft Paulus toen wel bedroefd, dat alle broeders en zusters hem verlieten, maar wrok koesterde hij tegen hen. toch niet. "Het worde hen niet toegerekend." Trouwens, toen mensen hem in de steek lieten, heeft de Koning hem niet in de steek gelaten, en heeft Hij hem bekrachtigd. Wegen moeten er geopend worden, zal Christus de hoogste plaats in ons hart innemen. Dan moet eerst alles wegvallen. Dan leren zij kennen, dat Christus is: *God boven alles te prijzen, en de Schoonste aller mensen*, Psalm 45:3, dat Hij de Banier draagt boven tienduizenden, Hooglied 5:16. Hij is een Liefhebber, die meer aankleeft dan een broeder, Spr. 18: 24. Een Vriend, Hoogl. 5:16, Die ten allen tijde liefheeft.

Eenmaal zullen zij de kroon neerwerpen aan Zijn voeten, en Hem met de Vader en de Heilige Geest, Die hen vertroostte in al hun verdrukkingen, en Die hen steeds nabij was, hartelijk danken. Hier zijn zij nooit tevreden geweest over hun danken en bidden. Ze moesten zich altijd maar wegschamen. Ze zijn in alles met schuld eruit gekomen. O, wat een winderige woorden! Wat heeft Christus, als die grote Aäron, niet gedurig met haast door het leger moeten gaan met Zijn wierookvat om verzoening voor hen te doen voor het aangezicht van Zijn Vader. Ze hebben zich als biddelozen en ondankbaren leren kennen, doch hun sterkte en blijdschap, maar ook hun zielsrust lag daarin, dat zij een biddende en een dankende Hogepriester hadden aan de rechterhand des Vaders.

Maar straks, o straks hebben zij geen lichaam der zonde en des doods meer! Straks bedoelen zij zichzelf niet meer. In de hemel zijn ze van zichzelf verlost, dan komt er niets meer tussen. Dan zullen ze altijd bij de Heere zijn. Daar zal geen moedeloosheid hen meer overvallen, doch zijn zij als het paard Zijner Majesteit in de strijd. Daar is hun hoofd eeuwig opgericht, en daar zullen zij de Vader danken, *Die hen bekwaam gemaakt heeft om deel te hebben in de erve der heiligen in het licht, en Die hen omringde met vrolijke gezangen van bevrijding.*

O, volk des Heeren, daar zal geen stilzwijgen meer zijn, daar is een eeuwige aanbidding en een eeuwige dankzegging aan de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.

Geliefden, wij naderen de grenzen der eeuwigheid en nu gaan ons de woorden ontbreken. Hier kan het niet worden uitgedrukt wat het daar eeuwig zal zijn. O wat

arm, wat arm zijn wij toch! O lieve God, o Drie-enig Wezen, de plaats waarop wij thans staan is heilig land. *Nog een ogenblik, nog een ogenblik en dan zullen de eeuwige Hallelujahs gehoord worden, dan krijgt U eeuwig en volmaakt de eer!* Wij kunnen het niet verder meer brengen. De Heere breide het uit.
God zegene Zijn woord, en bekrachtige het door Zijn Geest om Christus' wil. AMEN.

Slotzang: Psalm 72:11